

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מזה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵן
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֶשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

הא גמרתו שומר שָׁכַר. ולא אמרין כין שְׁדִיעוּ הַבְּעֵלִים שְׂכָלוּ יְמֵי הָאוֹמְנוֹת וְלֹא שְׂכָלוּ הַיְבֵאוֹם פְּטוּר הַשׁוֹמֵר וְגַבֵּי הַשׁוֹאֵל נִמְי אָף עַל פִּי שְׁדִיעוּ הַבְּעֵלִים שְׂכָלוּ יְמֵי הַשְּׂאִילָה. שׁוֹאֵל הוּא: לֹא תִדְרָק הָאָה גַּמְרֵתוּ שׁוֹמֵר שָׁכַר הוּא אֶלָּא הֵבִי דְרִיק מִינָהּ. הָא הֵבֵא מְעוֹת. דְּבִלְי אֲדִיקָתָא דְּתַפְסִי לֵיהּ אַגְרֵיהּ שׁוֹמֵר שָׁכַר הוּא: אֲבָל גַּמְרֵתוּ מֵאִי שׁוֹמֵר תְּנֵם. דְּכַל כַּמָּה דְּלֹא גִילֵי דְּעִמְתֵּיהּ וְלִית לָן לְמִמֵּר דְּתַפְסִי לֵיהּ

הא גמרתו שומר שָׁכַר. וא"ת ומאי פריך שאני הכא דאמרי תפיס ליה אגריה ולכך הוי שומר שָׁכַר אף על פי שגמר מלאכתו ומיהו לטעמיה דלעיל דממירין אומן לשוכר ולא אמרין שאני אומן דתפיס ליה אגריה פריך הכא שפיר ו"ל דלא מהני תפיס ליה אגריה אלא דוקא בעוד שמשתכר באומנתו דתרמי' בעינן שמשתכר ותפיס ליה אגריה: לא הו

הא גמרתו שומר שָׁכַר. ולא אמרין כין שְׁדִיעוּ הַבְּעֵלִים שְׂכָלוּ יְמֵי הָאוֹמְנוֹת וְלֹא שְׂכָלוּ הַיְבֵאוֹם פְּטוּר הַשׁוֹמֵר וְגַבֵּי הַשׁוֹאֵל נִמְי אָף עַל פִּי שְׁדִיעוּ הַבְּעֵלִים שְׂכָלוּ יְמֵי הַשְּׂאִילָה. שׁוֹאֵל הוּא: לֹא תִדְרָק הָאָה גַּמְרֵתוּ שׁוֹמֵר שָׁכַר הוּא אֶלָּא הֵבִי דְרִיק מִינָהּ. הָא הֵבֵא מְעוֹת. דְּבִלְי אֲדִיקָתָא דְּתַפְסִי לֵיהּ אַגְרֵיהּ שׁוֹמֵר שָׁכַר הוּא: אֲבָל גַּמְרֵתוּ מֵאִי שׁוֹמֵר תְּנֵם. דְּכַל כַּמָּה דְּלֹא גִילֵי דְּעִמְתֵּיהּ וְלִית לָן לְמִמֵּר דְּתַפְסִי לֵיהּ
אגריה בלתי בלתי שוכר פטור מן הממירין
ואודיעה וגיב שואל נמי בלתי שומרת שאלה
מדיעה הבעלים שכלו ימי השאלה והתם לאו
לאודיעה גבי דהא דקא שְׂכָר וְהָךְ יָמִים:
השאלה שומר את שְׂכָר תְּנֵם שְׂכָר דְּרֵיבֵי דְּאֵינִי
שומר לו עוד קאמר ליה: קמ"ל. דאינו תופסו
על שכרו הוא דקאמר ליה אבל מדין פקדון לא
סליק נפשית: פ"א לא הוא הדין לנמרתיו. ונמי
דקטני טול את שְׂכָר לְאִשְׁמִיעוּן מִינָהּ שׁוֹמֵר תְּנֵם
מיתה הוי כדאמרן: וכן בשעה שפחודה. כל
כמה דלא אמר ליה משאיל שלח קמה
ברשותיה דשואל כי היכי דבשעת שאלה קיימא
ברשות משאיל עד דאמר ליה שואל שלח
וקס"ד דמשקלו ימי שאילה קאמר דדמי
לגמרתו: פטור משאיל. ואנוסין: ותיב בשומר
שָׁכַר. בגיבנה ואבידה: הואיל וְהִתְהַוָּה. בשאילה.
מתני. להיות עליה שומר שָׁכַר עד שתועה ליד
הבעלים: לשְׁנָן לבית המיו. סבלנות לארוסתה:
כפי מובת הנאה. שחוקו כי טובה שפקדתיים
בסבלנות: ונאנסו בתליקה חייב. דהואיל וביד
דמיון ומשכן לשל פשומר שָׁכַר הרי הם לוקחין קצו
עד שידע שאינה לוקחה ויכי נמי אמרין
למחבר את הספיקה (כ"ב ד"ו פ"א) אמר שמואל
הלוקח כלי מן האומן על מנת לבקר ואם אית
בו מום ונאנס ונאנס קבין דתיב תריה דאי דקצי אית
בחירה פטור. מאנוסין מפני שהוא כנושא שָׁכַר
בחירה ולא כשואל ומיהו נשיאות שָׁכָרוּ הוואיל
והנהו שנתפאר בהו והיינו פותיה דאמרי
דאע"ה: ותיב ונאנס קבין דרבינן ליהו נמי אבולה
עליהו שומר שָׁכַר אחר שבלתי שומרת המקח
הואיל ונקחן כל שכן גבי שאלה דלא ידעי ליה
מדיה: שמו"ל וְאֲשׁוּמֹר לָךְ שׁוֹמֵר שָׁכַר. ותיב אם
נגבדה: וְאֲמַאי שְׂמִירָה בְּעֵלִים הִיא. בעליו של
חפץ זה שנגב במלאכתו של שומר היה שאף
הוא משמר היה לו וכתבם אם בעליו עמו לא
ישלם ודרשין לקמן עמו במלאכתו ואע"ג
דבשואל כתיב ונאנס קבין דרבינן ליהו נמי אבולה
שומרין בפרק השואל (למ"ד ד"ה): וְאִי אֲשׁוּמֹר
לָךְ לְמַחֵר. דלאו במלאכתו היא השקת: השאילני
וְאֲשׁוּמֹר לָךְ. אין זה שואל להתחייב באנוסין
שאין כל הנאה שלו שאף הוא משאילו שָׁכָר
בבעלים ח"א. אשומר לו וְאֲשׁוּמֹר לָךְ
ששנינים זה במלאכתו של זה אבל השאילני

הא גמרתו שומר שָׁכַר. ולא אמרין כין שְׁדִיעוּ הַבְּעֵלִים שְׂכָלוּ יְמֵי הָאוֹמְנוֹת וְלֹא שְׂכָלוּ הַיְבֵאוֹם פְּטוּר הַשׁוֹמֵר וְגַבֵּי הַשׁוֹאֵל נִמְי אָף עַל פִּי שְׁדִיעוּ הַבְּעֵלִים שְׂכָלוּ יְמֵי הַשְּׂאִילָה. שׁוֹאֵל הוּא: לֹא תִדְרָק הָאָה גַּמְרֵתוּ שׁוֹמֵר שָׁכַר הוּא אֶלָּא הֵבִי דְרִיק מִינָהּ. הָא הֵבֵא מְעוֹת. דְּבִלְי אֲדִיקָתָא דְּתַפְסִי לֵיהּ אַגְרֵיהּ שׁוֹמֵר שָׁכַר הוּא: אֲבָל גַּמְרֵתוּ מֵאִי שׁוֹמֵר תְּנֵם. דְּכַל כַּמָּה דְּלֹא גִילֵי דְּעִמְתֵּיהּ וְלִית לָן לְמִמֵּר דְּתַפְסִי לֵיהּ
אגריה בלתי בלתי שוכר פטור מן הממירין
ואודיעה וגיב שואל נמי בלתי שומרת שאלה
מדיעה הבעלים שכלו ימי השאלה והתם לאו
לאודיעה גבי דהא דקא שְׂכָר וְהָךְ יָמִים:
השאלה שומר את שְׂכָר תְּנֵם שְׂכָר דְּרֵיבֵי דְּאֵינִי
שומר לו עוד קאמר ליה: קמ"ל. דאינו תופסו
על שכרו הוא דקאמר ליה אבל מדין פקדון לא
סליק נפשית: פ"א לא הוא הדין לנמרתיו. ונמי
דקטני טול את שְׂכָר לְאִשְׁמִיעוּן מִינָהּ שׁוֹמֵר תְּנֵם
מיתה הוי כדאמרן: וכן בשעה שפחודה. כל
כמה דלא אמר ליה משאיל שלח קמה
ברשותיה דשואל כי היכי דבשעת שאלה קיימא
ברשות משאיל עד דאמר ליה שואל שלח
וקס"ד דמשקלו ימי שאילה קאמר דדמי
לגמרתו: פטור משאיל. ואנוסין: ותיב בשומר
שָׁכַר. בגיבנה ואבידה: הואיל וְהִתְהַוָּה. בשאילה.
מתני. להיות עליה שומר שָׁכַר עד שתועה ליד
הבעלים: לשְׁנָן לבית המיו. סבלנות לארוסתה:
כפי מובת הנאה. שחוקו כי טובה שפקדתיים
בסבלנות: ונאנסו בתליקה חייב. דהואיל וביד
דמיון ומשכן לשל פשומר שָׁכַר הרי הם לוקחין קצו
עד שידע שאינה לוקחה ויכי נמי אמרין
למחבר את הספיקה (כ"ב ד"ו פ"א) אמר שמואל
הלוקח כלי מן האומן על מנת לבקר ואם אית
בו מום ונאנס ונאנס קבין דתיב תריה דאי דקצי אית
בחירה פטור. מאנוסין מפני שהוא כנושא שָׁכַר
בחירה ולא כשואל ומיהו נשיאות שָׁכָרוּ הוואיל
והנהו שנתפאר בהו והיינו פותיה דאמרי
דאע"ה: ותיב ונאנס קבין דרבינן ליהו נמי אבולה
עליהו שומר שָׁכַר אחר שבלתי שומרת המקח
הואיל ונקחן כל שכן גבי שאלה דלא ידעי ליה
מדיה: שמו"ל וְאֲשׁוּמֹר לָךְ שׁוֹמֵר שָׁכַר. ותיב אם
נגבדה: וְאֲמַאי שְׂמִירָה בְּעֵלִים הִיא. בעליו של
חפץ זה שנגב במלאכתו של שומר היה שאף
הוא משמר היה לו וכתבם אם בעליו עמו לא
ישלם ודרשין לקמן עמו במלאכתו ואע"ג
דבשואל כתיב ונאנס קבין דרבינן ליהו נמי אבולה
שומרין בפרק השואל (למ"ד ד"ה): וְאִי אֲשׁוּמֹר
לָךְ לְמַחֵר. דלאו במלאכתו היא השקת: השאילני
וְאֲשׁוּמֹר לָךְ. אין זה שואל להתחייב באנוסין
שאין כל הנאה שלו שאף הוא משאילו שָׁכָר
בבעלים ח"א. אשומר לו וְאֲשׁוּמֹר לָךְ
ששנינים זה במלאכתו של זה אבל השאילני
בלקח ונמי אמריל כלי פליי שומר לי ואשאלך או השאילני ואשומר לך אין כאן בעלים של חפץ במלאכתו של שומר. אהליזי. מוכרי אהל שמכביסים בו בנדים ודוא עשב ואיכא דאמרי
אָהֳלוֹת הוואו ממי בושמי. וְהוּ אֲשָׁפִי לוֹ. קס"ד ותיב ודידה היה דהשקת לא הוה אנהו שומרת שוליתו אלא בשומרי חנם ואצטרף למימר פשעו בה דעי לו לא מחייבי: פשיעה בבעלים.
שאף את במלאכתו היה אִיגְרֵי מִלְחָמָה שְׂעָתָא שְׂעָתָא שְׂעָתָא שְׂעָתָא. ולא היה במלאכתו שעריון לא התחיל לאפות ונמצא בשפיעה שנעשה חן ושומרין חן מסר עצמו להיות
מלאכתו עליו אָבָל אם נתקספ מיד ואָפֵה ולאחר שאפה שתי שכרא ובאותה שעה אבדה טליתו פשיעה בבעלים נמי הויא הוואיל וכשנעשו שומרין היה במלאכתו דאמרין לקמן (ו'
זה) היה עמו בשעת שאלה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה: הניחא למאן דאמר. בפרק השואל (ס"ט) פשיעה בבעלים פטור היינו דאיכסיף: אלא למאן דאמר פשיעה בבעלים
חייב. שיהא נאקמה פטור בבעלים אלא כשואל ושומר שָׁכַר שחוקו בלא פשיעה אָבָל שומר חנם שחיובו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעליו עמו הוואיל ופשע אמאי איכסיף:
בההוא אגרי וכו'. והווי לוח שומרי שָׁכַר.

דברי

הכל אבד המשכון אבדו מעותיו. פירוש לכך מודה רבי אליעזר משום דהוי שלא בשעת הלואתו וקני משכון ויטור דנקט לאו דוקא אלא לומר דאיירי שלא בשעת הלואתו דכיון שעשה שטר מסתמא לא לקח משכון בשעת הלואתו ועדו אחרי כן אבל רישא דפליגי היינו בשעת הלואתו ולמאי דמוקי לה דפליגי בדריבי יצחק היה סבור דרבי יצחק איירי אף בשעת הלואתו ורבי אליעזר פליגי עליה בתא

אבל בסיפא דאיירי שלא בשעת הלואתו מודה
דקי דיעקר קרא ודקי תהיה צדקה איירי שלא
בשעת הלואתו עד פ"ה דפי' שהיה שבועת
דהיינו (בשבועת ד' מי. ושב ש' מי) אלא דמשום
שטר מודה ר' אליעזר בסיפא דכיון דיש שטר
לשב משכון קבל ולא לזכרון דברים בעלמא כמו
ברישא תימה דאי ברישא לא נקט משכון אלא
לזכרון בעלמא משום דליכא שטרך א"כ
אמאי לא יהיה משמט אפילו שוה המשכון כנגד
מעותיו כדמשמע בתהוב (לעיל טז) והתבא דלא
נקט אלא לזכרון דברים בעלמא דמשמט והתם
משמע דאם שוה משכון כנגד מעותיו לא בעי נמי
משמט ועד אמאי קאמר מתניתין מהוורתא
דלא כרבי אליעזר לוקמה בשטר המודה ר'
אליעזר אלא ש"מ דאף ר' אליעזר אינו מודה
אלא בשעת הלואתו ומיהו לו לתרץ
דהלוחו על המשכון משמע בלא שטר ועוד דאי
מתני' מיירי בשטר לא הוה פליגי ר' יוחנן דאמר
הלוחו מעות שומר הנם דלא תילוק ארבי
אליעזר אלא בשטר ובת"י דרבי יוחנן לא בעי נמי
משמע דסיפא דהלוחו בשטר איירי שלא בשעת
הלואתו דמוקי האי דאמר רבי יצחק דב"ה קונה
משכון היינו דוקא אלא בשעת הלואתו אבל
בשעת הלואתו לא קני היינו דוקא בשטר קבול
דאיכא שטרך לא סמך אמשכון אלא אשטרך
אבל בלא שטר אפילו בשעת הלואתו קני ודחי
שומר שבר ושלא בשעת הלואתו הוי שומר שבר
אע"ג דאיכא שטרך דודאי אמשכון סמך וא"כ
סיפא דהלוחו בשטר איירי שלא בשעת הלואתו
דבשעת הלואתו לא איבד מעותיו דאשטר סמך
ומה ש"ל דהתבא דליכא שטרך קני אפילו בשעת
הלואתו לא מתעב ר' יצחק אודותא לא איירי
אלא שלא בשעת הלואתו אלא קני משמואל
וסברי דהתבא כשמואל ואין הלכה כרבי יוסף.
והא אידי ואידי הלוחו על המשכון קנתי.
אשר דמלוחו חבירו על המשכון משמע
בשעת הלואתו ותימה דבפרק השולח (גיטין לו.
ושם ד"ה סאנז) קאמר תנן המלוה את חבירו על
המשכון והמסר שטרותיו לבי"ד אינו משמט
ומפ' התם דהמלוה על המשכון אינו משמט
משום דקני ליה מדר' יצחק והא לא קאמר רבי
יצחק אלא שלא בשעת הלואתו ועל המשכון
משמע דאפילו בשעת הלואתו אינו משמט וש
לומר דכיון שלא בשעת הלואתו קני ליה לגמרי
מדרבי יצחק בשעת הלואתו נמי דליכא קנא אלא
שעבוד אלים שעבודיה ליחשב ולא של אחיך
כדן כן וכן פרק של עשה (פסחים יו. א.) ושם ד"ה
בר"י גבי ישראל שהלוח לנקרי על חמוצו עובר
עליו משום דרבי יצחק כדאמרין התם התם נמי

כיון דשלא בשעת הלואתו קני אהני שעבודיה בשעת הלואתו ליחשב כשל ישראל וכן נקרי שהלוח לישראל על חמוצו אי קני לא היה נאסר אף משכון בשעת הלואתו ואלא קני כיון שלא בשעת הלואתו הוה קני בשעת הלואתו נמי הוה אלים שעבודיה ונקרי שלא יצטרך לכערו ואף על גב דהוי דישאל וקרינא ביה שלק מי מ מאפיקה קרא מלא ימנא לא מתביא אלא כשמוצו לו לגמרי וכיון דאלים שעבודיה נקרי לא חשיב חמוצו והכי נמי אמרין בפרק קמא דפסחים יו. א. ושם ד"ה יחד לו בית אין זקוק לבער אע"ג דחשיב לגמרי כשל ישראל כיון כדקבל אתריותו מ"מ כיון יחד לו בית אין חמוצו אצלו.

עד דאתא אנגיב בלא פשיעה וחיבתיהו משום נגיבה דשומר שבר. סרינא. של פשתן ואין מים מכבדין אותו כל כחי. סרבלא. גלופקרא ששורין קו"ץ והוא של צמר ודרכה מים נבלעין בו ומכבדין אותו לסיכך פשט הסרבל ונתפסר בסורין. שאלה בעלמא היא. שבשעת השאלה היה המשאל במלאכתו של שומר וקטא סרבל שלו על חמורו ומעביר לו על אמותא פשתן עדים. פאנא חתידי

סרינא גרמא אגניב אתו לקמיה דרב פפא תיביביהו
אמרו ליה רבנן לרב פפא האי שמירה בעלמא היא
אכסרף לסוף איגילא מילתא דההיא שעתא שברא
הוה שתי הנהו בי תרי דהווי קא מסנו באוריחא
הו ארוד וחד גוצא אריבא רכיב חמרא והוה ליה
סרינא גוצא מוכסי סרבלא וקא מסגי בכרעיה כי
מימי לנהרא שקליה לסרבליה ואתביה עילו חמרא
ושקליה לסריניה דההוא ואיכסי ביה שטפוה מיא
לסריניה אתא לקמיה דרבא חייביה אמרו ליה רבנן
רבא אמאי שאלה בעלמא היא אכסרף לסוף
איגילא מילתא דבלא דעתיה שקליה וקלא דעתיה
אותביה הווא גברא דאורגא ליה חמרא לתכריה
אמר ליה חוי לא תזיל בגאורא דנהר פקוד דאיכא
מיא זיל בגאורא דנהר דליכא מיא אזיל בגאורא
דנהר פקוד ומיה חמרא כי אתא אמר אין בגאורא
דנהר פקוד אזיל ומיהו ליכא מיא א"ל רבא מה
לי לשקר אי בעי אמר ליה אנא בגאורא דנהר
אזיל אמר ליה אבני מה לי לשקר במקום עדים לא
אמרין: שמור לי ואמר לו הנח לפני שומר הנם:
אמר רב הונא אמר לו הנח לפניך אינו לא שומר
הנם ולא שומר שבר איבעיא להו הנח סתמא מאי
ת"ש שמור לי ואמר לו הנח לפני שומר הנם הא
סתמא ולא פלוג אדרבה מדאמר רב הונא הנח
לפניך הוא דאינו לא שומר הנם ולא שומר שבר
הא סתמא ש"ה הוי אלא מהא ליכא למשמע מניה
ליכא בתנאי אם הכנים ברשות בעל חצר חייב רבי אומר בכולם
עליו בעל הבית לשמור ממאי דלמא עד פאן לא קאמרי רבנן התם אלא
בתצור דבת נטורי היא וכי קאמר ליה עייל עייל דאינימר לה קאמר
ליה אבל הכא שוקא לאו בר נטורי הוא אנה ותיב נטר
לה קאמר ליה אי נמי עד פאן לא קאמר רבי התם אלא בתצור
דלעיוילי רשותא קא בעי למשקל מיניה וכי יהיב ליה רשותא לעיוילי
תיב ונטר לה קאמר ליה אבל הכא הנח ואנא מנפנרא קאמר ליה
דאי סלקא דעתך הנח ותיב ונטר קאמר ליה אי לאותביה רשותא
קא בעי למשקל מיניה: הלוחו על המשכון שומר שבר: לימא
מתניתין דלא פר' אליעזר דתנאי המלוה את חבירו על המשכון
ואבד המשכון ישבע ויטול מעותיו דברי רבי אליעזר רבי עקיבא
אומר יכול לומר לא כלום הלוייתו אלא על המשכון אבד
המשכון אבדו מעותיהו אלהו וזו בשטר והניח לו משכון
עליהם ד"ה אבד המשכון אבדו מעותיהו אפילו תימא רבי
אליעזר ולא קשיא כאן שמשכנו בשעת הלואתו כאן שמשכנו שלא
בשעת הלואתו והא אידי ואידי הלוחו

על לגביקנא שקליה

על לגביקנא שקליה

על לגביקנא שקליה

נִימָא בדלא שוי שיעור וזוי ובדשמואל קמפלגי. פי' בקונטן אָבל בדשוו הוי לכ"ע שיש ושלחיה שבועת הדרינים (שבועת דף מג: ושם מד. ר"ה מא: וש' ספרים גרסי ה"ד אי בדשוו שיעור וזוי מ"ט דרבי אַליעזר אלא בדלא שוי ובדשמואל קמפלגי משמע כפ"ה דבשוו מודו כ"ע וקשה דא"כ אמאי קמפלגי מנתניין ודלא בר' אַליעזר לוקמה בדשוו שיעור

על המשכונן. בשעת הלואה משלמו ופתגו. שהלוחז פירות. אי הכי קמה ליה מתני' דלא כרבי עקיבא. דקתני אָבל אם הלוחז מעות שומר תנם ואָן קיימא לן במסכת סנהדרין דרו (פ.) בכולהו סתמי סתם משנה רבי מאיר סתם סיקרא ר' יהודה סתם דרספרי ר' שמעון וכולהו אליבא דר' עקיבא. ל"מ. א' אַליעזר ור' עקיבא: בדלא שוי שיעור וזוי קא מפלגי

ובדשמואל פליגי. דאי בדלא שומר מודה ר' אַליעזר דלגובינאי שקליה בדשוו שוי פליגי דרבי 1
אַליעזר לית ליה דשמואל דאָמר אָבד אלפא 2
וזוי וסבר דקביל לגובינאי תא לית ליה לרבי 3
אַליעזר דכין דלא שוי וזוכרו דגרסי בעלמא 4
הוא דנקט ית ושומר תנם הוא ר' עקיבא אית 5
ליה דשמואל ואָמר סבר וקביל בתורת משכון 6
וכל כמה דלא מתידיה ליה לא לגבי: דבולי 7
עלמא אית להו דשמואל. דלרבי דשמואל 8
מפסיד כלום ולר' עקיבא אינו מפסיד אלא כנגד 9
המשכון: שְׁקונה משכון. לכל מילי. להתחייב 10
באונסין: אימור דאָמר ר' יצחק במשכנו שלא 11
בשעת הלואתו. דהא קרא מבישבו ע"י שליח 12
ב"ד כתיב דרבינו בעל מנייה בתוך תעמוד 13
ומוקמין לה לקמן (דף ק"ג.) בשליח ב"ד והוא 14
דאי קני דלגובינאי שקליה ולקא דלמוניה 15
למשכנו בשעת הלואתו ובהך פלוגתא דרבי 16
אַליעזר המלול: על המשכון קתני. וקאמרי 17
אביה קא מפלגי. דטעמא דר' עקיבא משום 18
דשומר שָׂכר מצוה הוא ונתוסק במצוה פסור מן 19
המצוה דאי בעי לא יתיב ריפתא לענאי: אימור 20
אָבדי. שְׁמאנא אָבדיה ונתוסקי אָבל תוך שוה 21
בדרכיב (דברים כב) ואַספתו אַל תוך ביתך: 22
בשומר שָׂכר. מצוה: ליכא דרב יוסף תנאי. דהא 23
רבה ודאי תנאי היא דר' עקיבא לית ליה 24
דרבה ודאי תנאי הוה דאָמר ר' עקיבא טעמא 25
אחרניא דהא אהדרן בכמה טעמי ולא אוהקמא 26
אָלא לרב יוסף מי מביעאי למימר תנאי דר' 27
אַליעזר אית ליה דרב יוסף: בשומר אבידי: דבולי 28
עלמא אית ליה דרב יוסף. כלומר רבה אית 29
דחדיק לאוקמי מילתיה כתנאי אָבל רב יוסף 30
אמר לך רבי אַליעזר נמי קאי כוותי היבא 31
דאיבא מצוה בנזן שומר אבידי והכא ותיב 32
טעמא דפסור דקא סבר אין כאן מצוה: 33
במלוא

הִלְחוּ עַל הַמְשֻׁבֵּן קִתְּנֵי אֵלָא לֹא קָשְׂיָא פֶּאן שְׁהִלְחוּ מְעוֹת פֶּאן שְׁהִלְחוּ פִּירוֹת וְהָא מִדְּקִתְּנֵי סִיפָא ר' יְהוּדָה אֹמְרֵי הִלְחוּ מְעוֹת שׁוֹמְרֵי חֲנָם הִלְחוּ פִּירוֹת שׁוֹמְרֵי שָׂכָר מִכֹּל דִּלְתַּנָּא קִמְוָא לֹא שְׁנֵי לִיָּה פּוֹלָה רַבִּי יְהוּדָה הוּא יְהוּדָה וְהַסְּוִרִי מִיְהִסְרָא וְהַכִּי קִתְּנֵי הִלְחוּ עַל הַמְשֻׁבֵּן שׁוֹמְרֵי שָׂכָר בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים שְׁהִלְחוּ פִּירוֹת אָכֵל הִלְחוּ מְעוֹת שׁוֹמְרֵי חֲנָם שְׁרָבִי יְהוּדָה אֹמְרֵי הִלְחוּ מְעוֹת שׁוֹמְרֵי חֲנָם הִלְחוּ פִּירוֹת שׁוֹמְרֵי שָׂכָר אֵי הַכִּי קִמְוָא לֵה מִתְּנֵי' דְּלֹא כִּרִי עַקְיָא אֵלָא מִתְּוִרְתָּא מִתְּנִיתוּ דְּלֹא כִּרִי אֵלִיעֶזֶר לִמְוָא בְּדִלָא שׁוּי מִשְׁכּוֹן שִׁיעוֹר וְזוּי וּבְדִשְׁמוּאֵל קָא מִפְּלִגֵי דְּאָמַר שְׁמוּאֵל הַאי מֵאֵן דְּאֻזְפִּיָּה אֵלְפָא וְזוּי לְחִכְרִיָּה וְאַנְחָ לִיָּה קִתְּנֵי דְּמִזְנָא עוֹלִיזְוִיהוּ אָבְדָּר קִתְּנֵי דְּמִזְנָא אָבְדוּ אֵלְפָא וְזוּי אֵי בְּדִלָא שׁוּי מִשְׁכּוֹן שִׁיעוֹר וְזוּי דְּכּוּלִי עֲלִמָא לִית בְּרַדְ' יִצְחָק דְּאָמַר ר' יְצִחָק מִזֵּינ לְכַעַל חוֹב שְׁקוֹנָה מִשְׁכּוֹן שְׁנָאִמְר יִדְל תְּתִיָּה יִצְדָּקָה אִם אֵינוּ קוֹנָה מִשְׁכּוֹן יִצְדָּקָה מִנָּן לִיָּה מִפְּאֵן לְכַעַל חוֹב שְׁקוֹנָה מִשְׁכּוֹן וְתִסְבְּרָא אִימורֵי דְּאָמַר ר' יִצְחָק בְּמִשְׁכְּנֵי שְׁלָא בְּשַׁעַת הִלְוֹתָו אָכֵל מִשְׁכְּנֵי בְּשַׁעַת הִלְוֹתָו כִּי אָמַר אֵלָא מִשְׁכְּנֵי שְׁלָא בְּשַׁעַת הִלְוֹתָו כּוּלִי עֲלִמָא אִית לְהוּ דְּרַבִּי יִצְחָק וְהָכָא בְּמִשְׁכְּנֵי בְּשַׁעַת הִלְוֹתָו וּבְשׁוֹמְרֵי אָבִידָה קָא מִפְּלִגֵי דְּאִיתְמַר שׁוֹמְרֵי אָבִידָה רַבָּה אָמַר כְּשׁוֹמְרֵי חֲנָם רַב יוֹסֵף אָמַר כְּשׁוֹמְרֵי שָׂכָר לִמְוָא דְּרַבִּי יוֹסֵף תְּנָאִי הוּא לֹא כְּשׁוֹמְרֵי אָבִידָה דְּכּוּלִי עֲלִמָא אִית לְהוּ דְּרַבִּי יוֹסֵף וְהָכָא בְּמִלְוָה

בדשמואל בן בדשוו ובן בדלא שוי דר' אַליעזר לית ליה דשמואל ולהכי לא איבד אה מה שבנגיד המשכון דמאיזה טעם יפסיד כין דלית ליה לדשמואל רבכי עקיבא אָבל ליה דשמואל ואבדו מעותיו אפילו היתירים על המשכון והא דקתני מנתניין שומר שָׂכר לאו דוקא דהא האי לישאנא לא שייך אמעות יתירים על המשכון אלא כלומר רבכי שוי דמפסיד הכל בגביה ואבידה ולא באונסין אינ מנתניין איירי בדשוו דסחם משכון שוה כנגד כל החוב ולכך קרי ליה שיש.

לֹא דְּכּוּלִי עֲלִמָא לִית לְהוּ דְּשִׁמּוּאֵל. בפרק שבועת הדרינים (שבועת דף פב: ושם ר"ה מתני') דשמואל מנתנין סלע הלחיתין עליו ושלל היה שוה למי לא כפי אלא שלשה דרינים היה שוה תיב וזמאי לימא לא כבלתיה ונרט בספרים והו' פנ. כגונטרס מנתניין בדפרישי פי קאמר שמואל בראל פריש לתיא גירסא וא' שוי דלא מצי למימר ליה כפי כולות איה ליה דשמואל דאי ר' אַליעזר אית ליה דשמואל קמה שבע וטויל וזוי דלית ליה דרבי יצחק טעמא דשמואל יפסיד כולל אפי' לא פריש לתיא כ"ש בדשוו ואי איירי בדפרישי שלא יפסיד ליה איה וזולק ר' עקיבא אָבל לפי גרסת ר' ח' גרסי תנם הוא מתני' בדלא פריש ושמאלא בדפרישי שאבד כל מעותיו וכן נראה לרית עיקר דאין סבא שִׁיאבד כל מעותיו בדלא פריש דה' למאן דמוקי פלוגתיהו דשמואל דר' (ושם) דר' אַליעזר לית ליה דשמואל ויאן על גב' דפרישי לא יועיל דאסמכתא היא ויכן דלא איבד מעות היתירים על המשכון גם מה שבנגיד המשכון לא הפסיד כדאמר באיזה ענין (לעיל דף פ: ושם) דר' עקיבא ליה קמי' קאמר ליה קמי' לגובינאי וז' סבר דלא מקרי אסמכתא היא ויכן דלא איבד מעות היתירים על המשכון לא אָשְׁלם אלאפי' וזוי אָבל הנהמלך מתל כל חובו אם פסד המשכון קמי' דלפי גירסא א' אמאי לא קאמר כולי' עֲלִמָא אִית ליה דשמואל היבד דפרישי והכא שיעור וזוי ולא פריש וברד' יצחק קמפלגי דהא הלבחא כוותיה דשמואל דרב נתמן ותגרדעי ס' כוותיה תנם ויש לומר דסבר גמרא דאי בדפרישי מפסיד כל החוב בדלא פריש נמי מפסיד כנגד המשכון דמה שבנגיד המשכון בדפרישי דמי ולהכי לא מצי למימר כולי' עֲלִמָא אִית ליה דשמואל דא"כ לר' אַליעזר קמה ליה שבע וטויל כל מעותיה דמה שבנגיד המשכון וז' לו להפסיד כין דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלבחא בשמואל בדפרישי ור' פריש דאין הלבח בשמואל טעמא משום דקאמר הכא בולי' עֲלִמָא לִית ליה דשמואל ויאן וז' ראָה שבן דרך הגמרא לדחות דבולי' עֲלִמָא אִית ליה דר' אע"ג דבן הורבא כיון דלא מצי למימר כולי' עֲלִמָא אִית ליה ועוד דלפי האמת דקרי' לך ברה פליגי דשמואל וקָא רבי עקיבא ומנתניין דשמואל וא"כ קרי' כדשמואל ואע"ג דרב פליג עליה דהא בפרק הנהב (לעיל דף מה: ושם) מדמי פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ונתקן גבי ואינו שוה אלא פלג ובשבועת דף מה) מדמי פלוגתא דרשב"ג ונתקן לדשמואל א"כ פלוגתא דשמואל ורב לעלמן מי שפרע דאיסורא איתמר והלבח כרב באיסיור ה"ז דשמואל לעלמן דינא אימור והלבחא בשמואל בדנין ועוד דר' יוחנן פליג אדרב ערבון וסבר בשמואל וקיימא לן וז' יוחנן והלבח כרבי יוחנן ורבך נתמן קיימא לן כדנין לגבי בולי' עֲלִמָא וסבר בשמואל.

יָלִימָא דרב יוסף תנאי רבה ודאי תנאי היה ודלפי פרישתיה בפרק שיש דף פב: ושם ר"ה מתני' דהא לאו תנאי ומוקי פלוגתיהו דשמואל כולי' עֲלִמָא אִית ליה דרבה אָבל לרב יוסף כ' נמי פליגי בדשמואל ר' אַליעזר דלאו כוותיה.

וְאִם בְּמִקּוּם מִדְּרוֹן נִמְי. הִיאָר נִסְטֵר בְּשׁוּבְעָה בְּמִקּוּם שְׁבִנִי אֲדָם רִגְלִין לַהֲלֹךְ אֲמַ"כ מְבִיא עֲדִים: הִיאָר דְּאִיָּא רִאָהּ. בְּמִקּוּם שְׁעָרִים מְצוּיָן יִימִי רִאָהּ. וְלֹא יִפְטֵר בְּשׁוּבְעָה כְּאִיסִי וְרִ מֵאִיר אֵית לִיה נִתְקַל אֲנֹס הוּא הַלְּפָךְ שׁוּמֵר שְׁכָר נִמְי פְּטוֹר דְּרֵיסִי לִית לִיה: ה"ג וְר' חֵיָא בַר אֲבָא וְכוּ' וְלֹא גִרְסִין אֵלָא וּמִלְתָּא בִּאֲפִי נִפְשִׁיה מִתְרַץ הָא דְרִמְיוֹן לַעִיל דְר"מ אֲדִר מֵאִיר בְּנִתְקַל וְאֲמַר ר' אֶלְעָזָר תְּבַרָא וְכוּ' וְר' חֵיָא בַר אֲבָא פְּלִג אֲדִיר – אֶלְעָזָר וְאֲמַר לַעִיל חָל תְּנָא הוּא וְנִתְקַל דְּוָא פּוּשַׁע הוּא וְהָא הֵינּוּ טַעֲמָא דְּמִפְטֵר בְּשׁוּבְעָה: שְׁבִיעָה וְזוּ תְּקַנַּת הַקְּבָרִים: וְלִדְפִטֵּר בַּה לְקַמְיָה מְבִיא מִשְׁתַּבַּע וְהָא פְּשָׁע אִי אָתָּה. פּוּטֵרוֹן מִן הַתְּשׁוּלוּמִין כְּשֶׁנִּתְקַל לֵין אֶךְ אֲדָם וְכוּ' שְׂדוּאָא שְׁלֹא יִכְשַׁל וְתִשְׁבַּר: הִיבִי מִשְׁתַּבַּע. לְרַבִּי חֵיָא בַר אֲבָא

אֶלִיָּא דְר"מ הָא וְדָאִי פּוּשַׁע הוּא: וְאָתָּה רַבִּי יְהוּדָה. לֹאִיְלוּנִי לְמִטְמֵר נִתְקַל לֹא פּוּשַׁע הוּא אֵלָא קְרוּב לְאֹנֹס וּלְפִשְׁעָה דְּרִמְי לְגַנְיָבָה וְאֲבִירָה וְתַנְתַּן חֲבָרִים אֵין בֵּאן אֶלָּא הֵאִי כִי דְנִינָה וְהָאִי כִי דְנִינָה: אֵין נִמְרָא קְרַבִּי מֵאִיר. דְּשִׁנְרֵין פְּטוּרִין בְּשׁוּבְעָה שְׁמַעְתִּי אָן אֲנִי וּמִיהוּ תַמִּינָה אֲנִי דְבִשְׁלֵמָא שׁוּמֵר חָנֵּם מִשְׁתַּבַּע דְּלֹא פּוּשַׁע וְאָתָּא בְּעַלְמָא כִּבֵּר: וְיְהוּדָה בְּמִיָּבֵרָה לִי הֵאִי כִי לֹא פּוּשַׁע הוּא וְלֹא אֲנֹס אֵלָא שׁוּמֵר שְׁכָר כִּבֵּר: בְּרִסְתָּא. רַבְהִי. וְיִזִּי. קוּרְהִי הֵיזְנָן מִן חֲבוּתָל וְבוּלְטָל לְרִשׁוּת הַרְבִּים: אֵייתִי רִאָהּ. וְאֵינוּ נֶאֱמָן בְּשׁוּבְעָה אֶלָּא בְּעָרִים: וְזִמְתִּי לָהּ. גִּמְיָה לִי: וְתִקְיֹפוּ לָהּ. הַחֲמִיצָה קְלָא אֵית לָהּ. אֵימַת הַחֲמִיצָה וְאַצֵּל מִי דְוִי וְשֵׁל מִי דְוִי שְׁמָאן שְׁלֵף הִיזְ אֵין קִיִּת חוּמִין בְּרַמְיָם פְּחוּתִים וְלֹא אֲצִילָךְ פּוּשַׁע וְאָתָּא בְּעַלְמָא כִּבֵּר: וְיְהוּדָה בְּמִיָּבֵרָה לִי הֵאִי כִי עַל כַּתְפֵי וְנוּשָׂא שֵׁנִי בְּרוּן בְּשִׁנִי רִאֲשִׁי וְנוּשָׂא בִי מִשָּׂא כְּבֵד: מִשְׁלֵם פְּלָגָא. פּוּעַל שְׁקֵבַל עֲלִיז לְהוֹלִיךְ חֲבוּתִי מִמִּקּוּם לְמִקּוּם וְנִשְׂאֵם בִּאוּתִי מִטֵּן וְתִשְׁבַּר מִשְׁלֵם פְּלָגָא: מֵאִי מְעַמָּא נִפְשִׁי לָהּ. וְלֹא הִיזְ הִקְהָל הַלְּטַעֲנִי לְכַהֵן: וְוִיטֵר לְתִירִי. וְכוּן דֹּאנִי רִאֲוִי לִשְׁנֵי מִשְׁאוֹת דְּרָךְ בִּנִי אֲדָם לְהַתְחַזֵּק וְלוֹטְעוּנֵי כֹאחֵד הַלְּפָךְ דְּמִי נִמְי לְאֹנֹס: דְּרִרוּ בְּדִינְלָא. עַץ מִפְרָצַל בְּרִאשׁוֹ דְּאִיִּר וְעִיִּר בִּי נִפְשִׁי אֲנִי בִּנִי אֲדָם וּמִכְנִיס אֲצִירוֹ בִּין שְׁנֵי פְּצִילִי וּמוּשַׁל עַל ב' כַּתְפֵי וְקוּרִין אוֹתוֹ בְּלוֹשׁן אֲשַׁכְּנוּ גַבְלֵא וְרִאֲשׁוֹ שֶׁל מִשָּׂא אֲרִיךְ וּבְשׁוּעוֹמֵר לְפִישׁ מְצִינֵי בְּקִרְקַע: פְּשֵׁלֵם פּוּלִיָּה. פּוּשְׁפִּיעִי הִיא שְׁהָרָה בְּמִשָּׂא שֵׁנִי בִּנִי אֲדָם: שְׁקוּלָא. נוּשָׂא מִשְׁאוֹת וְתַבְרוּ לִיה שְׁלֹא בְּמִקּוּם מִדְּרוֹן וּבְפִשְׁעָה אִי נִמְי בְּדִינְלָא: בְּדָרְךְ מַזְבִּיב. לְפַנִּים מְשׁוּרֵת הַדִּיר: וְאֲרִחוֹת צִידִיקִים תְּשֻׁבוּ. סִיפֵיה דְקִרְיָא הוּא:

וְאֶפְּיֵלוּ בְּמִקּוּם מִדְּרוֹן נִמְי הַתֵּינַח הִיאָר דְּלִיָּא רִאָהּ אֲבָל הִיאָר דְּאִיָּא רִאָהּ יִמִּי רִאָהּ וְנִפְטֵר דְּתַנְיָא אִיסִי בְּן יְהוּדָה אֹמֵר אֵין רֹאָה שְׁבִיעָת ה' תְּהִיָּה בִין שְׁנֵיהֶם הָא יֵשׁ רֹאָהּ יְבִיא רִאָהּ וְנִפְטֵר וְר' חֵיָא בַר אֲבָא א"ר יוֹחָנָן שְׁבִיעָה זוּ תְּקַנַּת הַקְּבָרִים הִיא שְׂאֵם אִי אָתָּה אֹמֵר בְּן אֵין לָךְ אֲדָם תְּמַעְבִּיר חֲבוּתִי לְחִבְרוֹ מִמִּקּוּם לְמִקּוּם הִיבִי מִשְׁתַּבַּע אֲמַר רַבָּא שְׁבִיעָה שְׁלֹא בְּכוּנָה שְׁכַרְתִּיהָ וְאָתָּא ר' יְהוּדָה לְמִימֵר שׁוּמֵר חָנֵּם יִשְׁבַּע נוּשָׂא שְׁכָר יִשְׁלֵם הֵאִי פְּדִינָהּ וְהֵאִי פְּדִינָהּ וְאָתָּא ר' אֶלְעָזָר לְמִימֵר אֵין נִמְרָא כִּר"מ וּמִיהוּ תַמִּינָה אֲנִי אֵם יְכוּלִים זֶה וְזֶה לִישְׁבַּע בְּשְׁלֵמָא שׁוּמֵר חָנֵּם מִשְׁתַּבַּע שְׁלֹא פְּשַׁע בַּה אֶלָּא שׁוּמֵר שְׁכָר אֲמַאי מִשְׁתַּבַּע בִּי לֹא פְּשַׁע נִמְי בְּעֵי שְׁלוּמִי וְאֶפְּיֵלוּ שׁוּמֵר חָנֵּם נִמְי הָא תֵינַח בְּמִקּוּם מִדְּרוֹן שְׁלֹא בְּמִקּוּם מִדְּרוֹן מִי מְצִי מִשְׁתַּבַּע שְׁלֹא פְּשַׁע וְאֶפְּיֵלוּ בְּמִקּוּם מִדְּרוֹן נִמְי הָא תֵינַח הִיאָר דְּלִיָּא רִאָהּ הִיאָר דְּאִיָּא רִאָהּ יִמִּי רִאָהּ וְנִפְטֵר דְּתַנְיָא אִיסִי בְּן יְהוּדָה אֹמֵר אֵין רֹאָה שְׁבִיעָת ה' תְּהִיָּה בִין שְׁנֵיהֶם הָא יֵשׁ רֹאָהּ יְבִיא רִאָהּ וְנִפְטֵר הֵהוּא גְּבָרָא דְּהִיָּה קָא מְעַבֵּר חֲבוּתָא דְּחִמְרָא בְּרִיסְתָּא דְּמַחְזָא וְתַבְרָה בְּזִינָא דְּמַחְזָא אָתָּה לְקַמְיָה דְּרַבָּא א"ל רִיסְתָּא דְּמַחְזָא שְׁכִיחִי בַּה אִינְשִׁי זִיל אֵייתִי רִאָהּ וְאִיפְטֵר א"ל רַב יוֹסֵפְ בְּרִיה כְּמָנָן כְּאִיסִי א"ל אֵין כְּאִיסִי וּסְבִירָא לָן פּוּרְתִיָּה הֵהוּא גְּבָרָא דְּא"ל לְחַבְרִיהָ זִיל וְבִין לִי אַרְבַּע מָאָה דְּנִי חִמְרָא אֹזֵל וְבִין לִיה לְסוּף אָתָּה לְקַמְיָה א"ל וְבִינִי לָךְ אַרְבַּע מָאָה דְּנִי חִמְרָא וְתִקְיֹפוּ לָהּ וְאָתָּה לְקַמְיָה דְּרַבָּא א"ל אַרְבַּע מָאָה דְּנִי חִמְרָא תְּקִיפִי קְלָא אֵית לָהּ לְמַלְתָּא זִיל אֵייתִי רִאָהּ דְּמַעֲקִירָא כִּי מְזַבְנָת לָהּ חִמְרָא מְעֻלָּא הוּא וְאִיפְטֵר א"ל רַב יוֹסֵפְ בְּרִיה כְּמָנָן כְּאִיסִי א"ל אֵין כְּאִיסִי וּסְבִירָא לָן פּוּרְתִיָּה אֲתִקְוִין רַב חֵיָא בַר יוֹסֵפְ בְּסִיכְרָא הֵנִי דְּרָרוּ בְּאַגְרָא וְאִיתְּבַר נְשֵׁלֵם פְּלָגָא מֵאִי מְעַמָּא נִפְשִׁי לָהּ וְוִיטֵר לָהּ וְוִיטֵר לְתִירִי קְרוּב לְאֹנֹס וְקְרוּב לְפִשְׁעָה בְּדִינְלָא מִשְׁלֵם כּוּלָּה רַבָּה בַר בַר חָנָן תְּבָרוּ לִיה הִנְחוּ שְׁקוּלָאִי חֲבוּתָא דְּחִמְרָא שְׁקַל לְגַלְמִיָּיהוּ אָתּוּ אֲמֵרוּ לְרַב אֲמַר לִיה תֵּב לָהּ גְּלִימִיָּיהוּ אֲמַר לִיה דִּינָא חֲכִי אֲמַר לִיה אֵין לְמַעַן תַּלְךְ בְּדָרְךְ טוֹבוֹים יְהִיב לָהּ גְּלִימִיָּיהוּ אֲמֵרוּ לִיה עֲגִיז אֲנִי וּמְרַחֲמִין כּוּלָּהּ יוּמָא וְכַפִּינֵן וְלִית לָן מְדִי אֲמַר לִיה זִיל תֵּב אֲנְרִיָּיהוּ א"ל דִּינָא חֲכִי אֲמַר לִיה אֵין וְאֲרִחוֹת צִידִיקִים תְּשֻׁמוּ:

הַדְּרָן עַלְךָ הַשׁוֹכֵר אֶת הָאוֹמְנִין

וְהַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוּעֵלִים וְאֲמַר לָהֶם לְהַשְׁכִּים וְלַחְעָרִיב מְקוּם שְׁתַּהֲנוּ שְׁלֹא לְהַשְׁכִּים וְשְׁלֹא לְחַעְרִיב אֵינוּ רִשְׁאֵי לְכוּפֵן מְקוּם שְׁתַּהֲנוּ לְזוּן וְזוּן לְסַפֵּס בְּמִתְקִיָּה וְסַפֵּס הַכֵּל כְּמַנְהַג הַמְּדִינָה וְכַעֲשֶׂה בֵר' יוֹחָנָן בְּן מַתְיָא שְׂאֲמַר לְכַנּוּ צֹא שְׁכוֹר לָנוּ פּוּעֵלִין הַלְּךְ וְפַסְק לָהֶם מוֹזוּת וּכְשָׁבֵא אֲצֵל אֲבוּי אֲמַר לֹו בְּנִי אֶפְּיֵלוּ אֵם אָתָּה עוֹשֶׂה לָהֶם פְּסַעוּרַת שְׁלֵמָה בְּשַׁעְתוֹ לֹא יִצְאָת יְדֵי חוֹבְתָךְ מִפְּהֵן שְׁהֵן בְּנִי אֲבָרְהָם יִצְחָק וְעַקֵּב אֵלָּא עַד שְׁלֹא יִתְחַילוּ בְּמַלְאָכָה צֹא וְאִמּוֹר לָהֶם עַל מְנַת שְׂאוּן לָכֶם עָלִי אֵלָּא פַת וְקַמְיָתִי בְּלִבְךָ רַבָּן שְׂכֻעוֹן בְּן גְּמִלְיָאֵל אֹמֵר לֹא הִיָּה צְרִיד לְזוּר הַכֵּל כְּמַנְהַג הַמְּדִינָה: גְּמ' פְּשִׁטָּא לֹא צְרִיבָא דְּמָטָא לָהּ אֲאֲנְרִיָּיהוּ מַהוּ דְּתִיבָא אֲמַר לָהּ הָא דְּמָטָא לָכוּ אֲאֲנְרִיָּיכוּ אֲדַעְתָּא מִשְׁמַע לָן דְּאֲמֵרוּ לִיה הֵאִי דְּמָטָת לָן אֲדַעְתָּא דְּעַבְדֵינֵן לָךְ עַבְדִּיתָּא שְׁפִירָתָּא אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ

פּוּעַל

וְהוּדָה. לֹאִיְלוּנִי לְמִטְמֵר נִתְקַל לֹא פּוּשַׁע הוּא אֵלָא קְרוּב לְאֹנֹס וּלְפִשְׁעָה דְּרִמְי לְגַנְיָבָה וְאֲבִירָה וְתַנְתַּן חֲבָרִים אֵין בֵּאן אֶלָּא הֵאִי כִי דְנִינָה וְהָאִי כִי דְנִינָה: אֵין נִמְרָא קְרַבִּי מֵאִיר. דְּשִׁנְרֵין פְּטוּרִין בְּשׁוּבְעָה שְׁמַעְתִּי אָן אֲנִי וּמִיהוּ תַמִּינָה אֲנִי דְבִשְׁלֵמָא שׁוּמֵר חָנֵּם מִשְׁתַּבַּע דְּלֹא פּוּשַׁע וְאָתָּא בְּעַלְמָא כִּבֵּר: וְיְהוּדָה בְּמִיָּבֵרָה לִי הֵאִי כִי לֹא פּוּשַׁע הוּא וְלֹא אֲנֹס אֵלָא שׁוּמֵר שְׁכָר כִּבֵּר: בְּרִסְתָּא. רַבְהִי. וְיִזִּי. קוּרְהִי הֵיזְנָן מִן חֲבוּתָל וְבוּלְטָל לְרִשׁוּת הַרְבִּים: אֵייתִי רִאָהּ. וְאֵינוּ נֶאֱמָן בְּשׁוּבְעָה אֶלָּא בְּעָרִים: וְזִמְתִּי לָהּ. גִּמְיָה לִי: וְתִקְיֹפוּ לָהּ. הַחֲמִיצָה קְלָא אֵית לָהּ. אֵימַת הַחֲמִיצָה וְאַצֵּל מִי דְוִי וְשֵׁל מִי דְוִי שְׁמָאן שְׁלֵף הִיזְ אֵין קִיִּת חוּמִין בְּרַמְיָם פְּחוּתִים וְלֹא אֲצִילָךְ פּוּשַׁע וְאָתָּא בְּעַלְמָא כִּבֵּר: וְיְהוּדָה בְּמִיָּבֵרָה לִי הֵאִי כִי עַל כַּתְפֵי וְנוּשָׂא שֵׁנִי בְּרוּן בְּשִׁנִי רִאֲשִׁי וְנוּשָׂא בִי מִשָּׂא כְּבֵד: מִשְׁלֵם פְּלָגָא. פּוּעַל שְׁקֵבַל עֲלִיז לְהוֹלִיךְ חֲבוּתִי מִמִּקּוּם לְמִקּוּם וְנִשְׂאֵם בִּאוּתִי מִטֵּן וְתִשְׁבַּר מִשְׁלֵם פְּלָגָא: מֵאִי מְעַמָּא נִפְשִׁי לָהּ. וְלֹא הִיזְ הִקְהָל הַלְּטַעֲנִי לְכַהֵן: וְוִיטֵר לְתִירִי. וְכוּן דֹּאנִי רִאֲוִי לִשְׁנֵי מִשְׁאוֹת דְּרָךְ בִּנִי אֲדָם לְהַתְחַזֵּק וְלוֹטְעוּנֵי כֹאחֵד הַלְּפָךְ דְּמִי נִמְי לְאֹנֹס: דְּרִרוּ בְּדִינְלָא. עַץ מִפְרָצַל בְּרִאשׁוֹ דְּאִיִּר וְעִיִּר בִּי נִפְשִׁי אֲנִי בִּנִי אֲדָם וּמִכְנִיס אֲצִירוֹ בִּין שְׁנֵי פְּצִילִי וּמוּשַׁל עַל ב' כַּתְפֵי וְקוּרִין אוֹתוֹ בְּלוֹשׁן אֲשַׁכְּנוּ גַבְלֵא וְרִאֲשׁוֹ שֶׁל מִשָּׂא אֲרִיךְ וּבְשׁוּעוֹמֵר לְפִישׁ מְצִינֵי בְּקִרְקַע: פְּשֵׁלֵם פּוּלִיָּה. פּוּשְׁפִּיעִי הִיא שְׁהָרָה בְּמִשָּׂא שֵׁנִי בִּנִי אֲדָם: שְׁקוּלָא. נוּשָׂא מִשְׁאוֹת וְתַבְרוּ לִיה שְׁלֹא בְּמִקּוּם מִדְּרוֹן וּבְפִשְׁעָה אִי נִמְי בְּדִינְלָא: בְּדָרְךְ מַזְבִּיב. לְפַנִּים מְשׁוּרֵת הַדִּיר: וְאֲרִחוֹת צִידִיקִים תְּשֻׁבוּ. סִיפֵיה דְקִרְיָא הוּא:

הַדְּרָן עַלְךָ הַשׁוֹכֵר אֶת הָאוֹמְנִין

וְהַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוּעֵלִים וְאֲמַר לָהֶם לְהַשְׁכִּים וְלַחְעָרִיב מְקוּם שְׁתַּהֲנוּ שְׁלֹא לְהַשְׁכִּים וְשְׁלֹא לְחַעְרִיב אֵינוּ רִשְׁאֵי לְכוּפֵן מְקוּם שְׁתַּהֲנוּ לְזוּן וְזוּן לְסַפֵּס בְּמִתְקִיָּה וְסַפֵּס הַכֵּל כְּמַנְהַג הַמְּדִינָה וְכַעֲשֶׂה בֵר' יוֹחָנָן בְּן מַתְיָא שְׂאֲמַר לְכַנּוּ צֹא שְׁכוֹר לָנוּ פּוּעֵלִין הַלְּךְ וְפַסְק לָהֶם מוֹזוּת וּכְשָׁבֵא אֲצֵל אֲבוּי אֲמַר לֹו בְּנִי אֶפְּיֵלוּ אֵם אָתָּה עוֹשֶׂה לָהֶם פְּסַעוּרַת שְׁלֵמָה בְּשַׁעְתוֹ לֹא יִצְאָת יְדֵי חוֹבְתָךְ מִפְּהֵן שְׁהֵן בְּנִי אֲבָרְהָם יִצְחָק וְעַקֵּב אֵלָּא עַד שְׁלֹא יִתְחַילוּ בְּמַלְאָכָה צֹא וְאִמּוֹר לָהֶם עַל מְנַת שְׂאוּן לָכֶם עָלִי אֵלָּא פַת וְקַמְיָתִי בְּלִבְךָ רַבָּן שְׂכֻעוֹן בְּן גְּמִלְיָאֵל אֹמֵר לֹא הִיָּה צְרִיד לְזוּר הַכֵּל כְּמַנְהַג הַמְּדִינָה: גְּמ' פְּשִׁטָּא לֹא צְרִיבָא דְּמָטָא לָהּ אֲאֲנְרִיָּיהוּ מַהוּ דְּתִיבָא אֲמַר לָהּ הָא דְּמָטָא לָכוּ אֲאֲנְרִיָּיכוּ אֲדַעְתָּא מִשְׁמַע לָן דְּאֲמֵרוּ לִיה הֵאִי דְּמָטָת לָן אֲדַעְתָּא דְּעַבְדֵינֵן לָךְ עַבְדִּיתָּא שְׁפִירָתָּא אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ

פּוּעַל

וְהוּדָה. לֹאִיְלוּנִי לְמִטְמֵר נִתְקַל לֹא פּוּשַׁע הוּא אֵלָא קְרוּב לְאֹנֹס וּלְפִשְׁעָה דְּרִמְי לְגַנְיָבָה וְאֲבִירָה וְתַנְתַּן חֲבָרִים אֵין בֵּאן אֶלָּא הֵאִי כִי דְנִינָה וְהָאִי כִי דְנִינָה: אֵין נִמְרָא קְרַבִּי מֵאִיר. דְּשִׁנְרֵין פְּטוּרִין בְּשׁוּבְעָה שְׁמַעְתִּי אָן אֲנִי וּמִיהוּ תַמִּינָה אֲנִי דְבִשְׁלֵמָא שׁוּמֵר חָנֵּם מִשְׁתַּבַּע דְּלֹא פּוּשַׁע וְאָתָּא בְּעַלְמָא כִּבֵּר: וְיְהוּדָה בְּמִיָּבֵרָה לִי הֵאִי כִי לֹא פּוּשַׁע הוּא וְלֹא אֲנֹס אֵלָא שׁוּמֵר שְׁכָר כִּבֵּר: בְּרִסְתָּא. רַבְהִי. וְיִזִּי. קוּרְהִי הֵיזְנָן מִן חֲבוּתָל וְבוּלְטָל לְרִשׁוּת הַרְבִּים: אֵייתִי רִאָהּ. וְאֵינוּ נֶאֱמָן בְּשׁוּבְעָה אֶלָּא בְּעָרִים: וְזִמְתִּי לָהּ. גִּמְיָה לִי: וְתִקְיֹפוּ לָהּ. הַחֲמִיצָה קְלָא אֵית לָהּ. אֵימַת הַחֲמִיצָה וְאַצֵּל מִי דְוִי וְשֵׁל מִי דְוִי שְׁמָאן שְׁלֵף הִיזְ אֵין קִיִּת חוּמִין בְּרַמְיָם פְּחוּתִים וְלֹא אֲצִילָךְ פּוּשַׁע וְאָתָּא בְּעַלְמָא כִּבֵּר: וְיְהוּדָה בְּמִיָּבֵרָה לִי הֵאִי כִי עַל כַּתְפֵי וְנוּשָׂא שֵׁנִי בְּרוּן בְּשִׁנִי רִאֲשִׁי וְנוּשָׂא בִי מִשָּׂא כְּבֵד: מִשְׁלֵם פְּלָגָא. פּוּעַל שְׁקֵבַל עֲלִיז לְהוֹלִיךְ חֲבוּתִי מִמִּקּוּם לְמִקּוּם וְנִשְׂאֵם בִּאוּתִי מִטֵּן וְתִשְׁבַּר מִשְׁלֵם פְּלָגָא: מֵאִי מְעַמָּא נִפְשִׁי לָהּ. וְלֹא הִיזְ הִקְהָל הַלְּטַעֲנִי לְכַהֵן: וְוִיטֵר לְתִירִי. וְכוּן דֹּאנִי רִאֲוִי לִשְׁנֵי מִשְׁאוֹת דְּרָךְ בִּנִי אֲדָם לְהַתְחַזֵּק וְלוֹטְעוּנֵי כֹאחֵד הַלְּפָךְ דְּמִי נִמְי לְאֹנֹס: דְּרִרוּ בְּדִינְלָא. עַץ מִפְרָצַל בְּרִאשׁוֹ דְּאִיִּר וְעִיִּר בִּי נִפְשִׁי אֲנִי בִּנִי אֲדָם וּמִכְנִיס אֲצִירוֹ בִּין שְׁנֵי פְּצִילִי וּמוּשַׁל עַל ב' כַּתְפֵי וְקוּרִין אוֹתוֹ בְּלוֹשׁן אֲשַׁכְּנוּ גַבְלֵא וְרִאֲשׁוֹ שֶׁל מִשָּׂא אֲרִיךְ וּבְשׁוּעוֹמֵר לְפִישׁ מְצִינֵי בְּקִרְקַע: פְּשֵׁלֵם פּוּלִיָּה. פּוּשְׁפִּיעִי הִיא שְׁהָרָה בְּמִשָּׂא שֵׁנִי בִּנִי אֲדָם: שְׁקוּלָא. נוּשָׂא מִשְׁאוֹת וְתַבְרוּ לִיה שְׁלֹא בְּמִקּוּם מִדְּרוֹן וּבְפִשְׁעָה אִי נִמְי בְּדִינְלָא: בְּדָרְךְ מַזְבִּיב. לְפַנִּים מְשׁוּרֵת הַדִּיר: וְאֲרִחוֹת צִידִיקִים תְּשֻׁבוּ. סִיפֵיה דְקִרְיָא הוּא:

הַדְּרָן עַלְךָ הַשׁוֹכֵר אֶת הָאוֹמְנִין

כי האי מעשה ליהוה. מיהו המלך לתפוס נגבים ולסטים לנבוי הדין. פנים אל פנים: בקרא דתורי. צמד בקרי בנייניהו. בין שניהן מתחת כריסן מתוך שברסן גדול: פסוניהו. שרית נכרת: אינם שלכם. שאינם יכולין להזקק לעשותיכם: שלחן גידול משלנו. כריסם של נשתינו גדול משלנו. כי כאשר גבורתו: אברת משמלו. לשון אצור ששלחן גדול תארו של אשה מרובה משל איש: כ"ו. שתאנתהו. מרובה

ואינם נוקטין להו ונבעלתו לאתריה: אהבה 1
דהקת את הנשי. המתוך שתאנתם מרובה על 2
תאנתו בשר שנינו נדקה: כי דקורי דהרפאי. 3
סלים שנושגו בקרפאי: אי שפתייהו. ונורתי 4
שופרי. וזהרורי תאורו וקרור ועורו פניו: פני 5
סילקי. כשיצא מבית האנוק שהוא צדוב 6
ממראה להב האש: בני סילקי. כעלורו מה האש: 7
פריצדי. שרתיא אנהו וכלה כלילא: סובגנהו 8
שפה לפיו סביב של ורד אדום: וזהרורי. דנפקי 9
מניה על פני הארץ: מעין. ולא הכל: תורת 10
פנים: וקו: עולי עין. עולין למעלה מה העין והיא 11
מלמטה שרתיא אנהו וכלה כלילא: סובגנהו 12
ריש לקיש. שהיה לטסים: שוור. קפץ: אמר ליה. 13
ר' יוחנן: חילף לאוריתא. כמה בורח: רבה לסבול 14
עול תורה: שופרי. ופיהו: לנשי. ראי לנשיה: 15
ולא מצי. לקפון בקראשנהו דמשקבל עליו על 16
תורה תשם ביה: הסיף והסבין. משנה היא במס' 17
[בלום] [פירי מרה: הפנינו. אשפוי: ומגל די ומגל 18
קציר. מפליאל בלע"ה: משויצרם. דהיהו בלע"ה 19
לישקא: בלכמפניהו: דע. לפי שהיה לקטיה 20
אתה בקי באותן כלי אומנות ליסטיות: ר' קרו 21
לי. רבן של לטסים וראש להו הייתי: אחאי 22
אחיהו. דרבי יוחנן אשתו דריש לקיש: וקא 23
בבא קמיה. דר' יוחנן להתפלל על בעלה: עובה 24
ותימר: אני אחיה ואלמנותיך עלי בבטחה. פסוק 25
הוא בירמיה: כמסער. מתקרת על שחמתו שלא 26
היה מוצא תלמיד ותיק כמותו: דשף דעתיה. 27
נעקרה ממנו דעתו ונתשתהו.

כי האי מעשה ליהוה פגע ביה אליהו אמר ליה עד 1
מתי אתה מוכר עמו של אליהו להריגה אמר ליה 2
מאי אעבדי הרמנא דמלכא הוא אמר ליה אבוק 3
ערק לאסיא את ערוק ללודקא כי הווי מקלעו ר' 4
ישמעאל ברבי יוסי ור' אלעזר בר' שמעון בהרי 5
ההו אמר להו הווי עייל בקרא דתורי בנייניהו ולא הוה נגעה 6
באו אמר להו הווי מטרונותא בניכם אינם שלכם 7
אמרו לה שלחן גדול משלנו כל שפון איפא דאמרי 8
הכי אמרו לה כי כאיש גבורתו איפא דאמרי הכי 9
אמרו לה אהבה דחקת את הכשר ולמה להו 10
לאהדורי לה וכו פתובי אל תען פסיל פאלתו 11
שלא להוציא אהו על בגינה א"ר יוחנן איכריה 12
דר' ישמעאל [בר] יוסי פחתת בת שמעון קבין אמר 13
רב פפא איכריה דרבי יוחנן פחתת בת חמשת 14
קבין ואמרי לה בת שלשת קבין דרב פפא גופיה 15
כי דקורי דהרפנאי אמר רבי יוחנן אנא אישתיי 16
כושפרי ורשולים האי מאן דכעני מהו שופריה דרבי 17
יוחנן גייתי פסא דכספא מבי סלקי וגמוליהו פריצדיאי 18
דרומנא סומקא ונהדר ליה כלילא דוורדא סומקא 19
לפומיה ונחתיבא בין שמשא לטולא ההוא זהרורי 20
מעין שופריה דר' יוחנן איני והאמר מר שופריה 21
דרב פהנא מעין שופריה דרבי אבהו שופריה דר' 22
אבהו מעין שופריה דיעבק אבינו שופריה דיעבק 23
אבינו מעין שופריה דארם הראשון ואילו ר' יוחנן 24

אמר רבי יוחנן איכריה דרבי ישמעאל כו. אלו דברים נכתבו שלא להוציא לעו על בני אדם שהם כר' אמר ר' יוחנן אנא אשתיידי משפירי ירושלים. רבי יוחנן אחר חורבן הרבה היה אלא כלומר אשתיידי ממשפחתם ולפי שהוכיז רבי יוחנן שהיה משונה משאר בני אדם בדבר אחד הוכיז גם שהיה משונה ביופי.

והבי 1
פסחים (פסחים דף קיא.) הוא נאי דפגע 2
באתתא בעין דסלקת טבילתא מצודה אחת ליה 3
רוח זנוגים היינו בשפוגע בה אבל רבי יוחנן 4
שהיה יושב שם כפגע על זו פגיעתה אי נמי הנהם 5
שפוגע בשעולה בעודה ערומה מן הנהר. 6
א' הדרת קר כו. במאן אמר ר"ת דר"ל מנעשה 7
ידע דרבה אלא שפרק על תורה ונעשה עם 8
הארץ ונטק בלטיית מרקמא אי הדרת קר 9
משמע להיות כבתחלה ולא תפרוק על תורה 10
מעליך וקמא נמי מאי אמיתא לי הנהם קרו לי רבי 11
כלומר מעקרא נמי הו קרו לי רבי אלא ששכחתי 12
ומה שפי' בוקנן ר' היינו רבו לה לטסים אין נראה 13
רקן של טרסמים אני היינו דאמרי' בפי' כל חבבי 14
שבת דר' קיט) א"ל ר"ל רבוי יהודה נשיאה ער 15
מקובלני מכותי ואמרי לה מאבותיך אין נראה 16
שאין בה תינוקות של בית רבן כו משמע שקודם 17
שלימו רבי יוחנן זלמי מאוריה:

א' הדרת קר. לקמן מוכח דהסבא דקמאר אחאי 1
אחתיה וקא בכאי קמיה ולא תל שפונא 2
יאמרו בשביל זו חור זה כדחייש לקמן (דף פה.). 3
הסבין והפניון מאימתי מקבלין טומאה. הקשה 4
ר"ת דהנן במס' כליים פ"ד ר"ד הסיף 5
והסבין מאימתי מקבלים טומאה הסיף משישפנו 6
והסבין משישפנהו היינו דלא כרבי יוחנן דלא 7
כר"ל ונראה דהתאי מנתי' קשהעלו חלודה וקא 8
לתקנו בתתיא תוספת' סייף וסבין שיעללו חלודה 9
שהורין שפן והתסחון (מקבלין טומאה) אבל 10
מתחלתם וכן גמרי דירוהו דמפפרש בשמעתי 11
ונראה דשפן קאי אסיף והתסחון קאי אפסין א"ע' 12
דקתי לשון רבים והיו השתא תוספתא כמא 13
המשנה:

לא קא חשיב ליה שאני ר' יוחנן דהדרת פנים לא הווי אלו ויתוב 1
אשערי מבילה אמר כי סלקן בגות ישראל ממשבילת מצוה לפגעו בי כי היכי דלהווי להו 2
בני שפרי פורתו גמרי אוריתא פוורי אמרו ליה רבנן לא מסתפי מר מעינא בישא אמר 3
להו אנא מרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עון ואמר ר' אבהו אל 4
תקרי עלי עון אלא עולי עון ר' יוסי בר הנינא אמר מהכא וידעו לרוב בקרב הארץ מה דגים שביים מים מכפסים אותם ואין 5
העון שולטת בהן אף ורעו של יוסף אין העון שולטת בהן וימא חד הוה קא סחי ר' יוחנן גרדנא חנייה ריש לקיש ושזור 6
לירדנא אבתריה אמר ליה חילף לאוריתא אמר ליה שופרף לנשי א"ל אי הדרת קר יהיבנא קד אחותי דשפריא מינאי קביל 7
עליה בעי למיהדר לאתניו מאניה ולא מצי הדר אקרניה ואתנייה ושנייה גברא רבא וימא חד הווי מפלגי בי מדרשא הסיף 8
והסבין והפניון והרומח ומגל יד ומגל קציר מאימתי מקבלין טומאה משעת גמר מלאכתן ומאימתי גמר מלאכתן רבי יוחנן 9
אמר משויצרם כפכשן ריש לקיש אמר משויצרצחון במים א"ל לסמאה בלסמיותיה דע אמר ליה וימא אחנת לי התם רבי 10
קרו לי קא רבי קרו לי אמר ליה אבהו לך דאקרבינד תחת פניי השכינה חלש דעתיה דרבי יוחנן חלש ריש לקיש אחאי 11
אחתיה וקא בכאי אמהו ליה עשה בשביל בני אמר לה עובה ותימר: אני אחיה עשה בשביל אבלי אלמנותיך אמר לה ואלמנותיך 12
עלי תבטחו וכן נפשיה דר' שמעון בן לקיש בן יהוה קא מצמער ר' יוחנן בהריה טוכא אמרו רבנן מאן ליה יתביהו לדעתיה 13
ניזיל רבי אלעזר בן פרת דמחדרין שמעתייהו אזל ותיב קמיה כל מילתא דהוה אמר רבי יוחנן מאן ליה תנינא דמביעא קד 14
אמר את כבר לקישא כי הוה אמינא מילתא הוה מקשי לי עשרין וארבע קושיותא ומפריקנא ליה עשרין וארבעא 15
פרקי וממילא רווחא שמעתיא ואת אמרת תנינא דמביע קד אטו לא ידענא דשפרי קאמינא הוה קא אזיל וקרע מאניה וקא 16
בכי ואמר היכא את בר לקישא היכא את בר לקישא ויהו קא צוח עד דשף דעתיה [מניה] בעו רבנן רחמי עליה וכן נפשיה 17

ואפילו הכי דאמר רבי אלעזר ברבי שמעון לעיל ספיקות שלכם ביה לא פסיה דעתיה אהכי מלבקש רחמיים ומחילה ביטורין שזמא חטא באחד מן הצדיקים: באורחא הוו מייבין ליה שיתין נכמין. בערב דהוּ מקפלין תחתיו במשכבו ס' לבדים שקורין פלשטור: משיכלי. כמין ערבות קטנות שמשמשין בהן מים ושופכין ובלשון לע"ז נוקריה: וננדי מתותיה שיתין משיכלי דקא וביכאי. ומשוכין מתחתיו ששים ערבות מלאות דם כאב דם לקי שהלבין שונו ממונו משחין שקבא עליה מיני לפדא. מיני מאכל שעושים מתאננים דאמר להו. למבאוקיה: ביכול תורה. שהיה עוסק בגירסות תמיד בביתו: את מייתת להו עליה. אתה מביאן עליה: כפית פסין. כמאכל ורקבון בגדים: ספונאי. וירדי דהם באניות: עיילו ליה שיתין עזרי. לפי שעמד עליהן נחשולו של ים והתפללו להנצל

בבוכות של ר' ינאי: ונחשולו בוכותו ובישולו של הים שלחו לו דרוזין: אפרה לת. אשתו לברתא: כפי באבוק. בדקי באבוק מרו עושה כפי לשון בקיאות ולידה: אפר. ר' אלעזר לבתו זיל אמר: שיעמד עליה: עושר גדול משלה: היתה באניות כוהר. על התורה נאמר: וקר. נתחוק נפק לבי מדרשא. אותו היום שלא עיבכתו אשתו: שיתין מיני דקא. שראו לו הנשים (לראו את דם נדה הוא אם עד סתור הקמקא זן נדה (ה' ת"ט) חמשה דמים הן סמאים באשה ושאר מראות דמים סתורין: שטרניתי. לתקול לבעליהן בלא סבילה יהיו כוון זכרים. יתעברו כוון הילה זכרים: רשעה. זו מלכות הרשעה שמתנתה תופש בגבים ולא בא לבית המדרש תמיד להראות לו הנשים את דמן ל"א על אשתו שעבכתו מלבא לבית המדרש שנים רבות: דרתי עלי. על שנתקוץ

נגבים על יד דרוזין ולם קרובין: אגנין בעיליתאי. השכיבני בעליתיה: כפנייה. בשעה: בניתאי שעה: רחשאי. תולעת: חלש דקתאי. דגתה שזמא מעתה: סיריה קרובי: כולי האי. משוער לברות שאיתו ולא נקבר אין זה כבוד: פרידה. גול אחר: יש לי ביניכם. אבוי היה. עקבתי. שם מקום שסוף לעיר: לכני בדי. שם כפר אחד שהיו קרובי: עמנא. נחש: דהקדא ליה למערה: הקיעה את המערה כעין גלגל ונקבא אצל פיה

סתוי פיה. הרחיבו ונקב מעל פיה ליתן מקום לילקב: לרבי באשתו. שתשאו לו תמן אמרי. בארץ ישראל אומרים המשל תהו על כוון זה בארץ: דהקדא לכני בדי ונקבא אצל פיה: תלא. וחד שהיה הגבור רגיל לתלות בו כלי זינו והקבל הרועה תרמילו תלה בולויא בלע"ז:

בתורה. מיהת לדברך דהו גדול ממך בתורה אגא לא דענא אלא שפך ענה בה: אכל כמעשים טובים. אני יודעת שהוא גדול ממך דקא קביל עליה יסורים: רשב"ג. אבוי של רבי ורבי יהושע ב"ר. ורבנן טובא בהדיהו אלא ששניהם גדולי היות: אמרי רבנן. דבי מדרשא דיחבי ספסלי: פרידה אחת. בן אחר: לאבד הימני. שמא תשלוט בו עין רעה: שאין לו אב

דחן נפשה דר"ש בן יוחי: ר"ש

שיתין ספני. מפרש במדרש שעמד עליהם 1
נחשול שבקם לטבעם ונדרו לו וקשט 2
היה: 3
היה 4

לפדא ואכיל להו וברי ולא הות שבקא ליה דביתוהו למופק לבי מדרשא פי היכי דלא 5
לדקקוהו רבנן באורחא אמר להו אחיי ורעיי בואו בצפרא אמר להו וילו מפני ביפולו 6
תורה יומא חד שמעיה דביתוהו אמרה ליה את קא מייתת להו עילויה פלית כמון של 7
בית אבא אימירדה אזלה לבית נשא סליקו ואחר הנה [שיתין] ספונאי עיילו ליה שיתין 8
עברי פי נקישו שיתין אנרני ועברו ליה שיתין מיני לפדא ואכיל להו יומא חד אמרה לה 9
לברתה זילי כפי באבוק מאי קא עביד האידינא אתיא אמר לה זילי אמרי לאמך שלנו 10
גדול משלהם קרו אנפשיה היתה פאניות סוחר ממרחק תביא להמה אכל ושתי וברי נפק 11
לבי מדרשא אייתו לקמיה שתי מיני דקא מטרניהו הוה קא מרניו רבנן ואמרי סלקא 12
דעתך לית בהו חד ספק אמר להו אם פמותי הוא יהיו כולם זכרים ואם לאו תהא 13
נקבה אחת ביניהם היו כולם זכרים ואפיקו להו ר' אלעזר על שמויה תנא אמר רבי כמה 14
פריה ורביה בפיילה רשעה זו מישאל פי הוה קא ניהא נפשיה אמר לה לדביתוהו ידענא 15
ברבנן דרתיחי עלי ולא מעסקי בי שדרי אוגנין בעיליתאי ולא תידחלון מינאי א"ר 16
שמואל בר נחמני אישתעאי לי אמייה דרבי יונתן דאישתעאי להו דביתוהו דרבי אלעזר 17
רבי שמעון לא פחות מתמני כרי ולא מפני מעשרין ותרין שנין אוגניתיה דביליתא כיו 18
הוה סליקנא מעיננא ליה כמזויה פי הוה משתמטא ביניהו מיניה הוה אתי דקא יומא 19
חד הוואי ריהשא דקא נפיק מאוגניה חלש דעתאי איתוהי לי בחלמא אמר לי לא מירי 20
הוא יומא חד שמעי ביולותא דצורבא ברבנן ולא מחאי פדכעני לי פי הוה אתו בי תרי 21
לדינא הוה קיימי אבא אמר מר מילתיה ומר מילתיה נפיק קלא מעיליתיה ואמר איש 22
פלזני אתה חייב איש פלזני אתה זכאי יומא חד הוה קא מינציא דביתוהו בהדי שבבתיא 23
אמרה לה תהא כבעלה שלא ינתן לקבורה אמרי רבנן כולי האי ודאי לאו אורח ארעא 24
איפא דאמרי רבי שמעון בן יוחאי איתחואי להו בחלמא אמר להו פרידה אחת יש לי 25
ביניכם ואי אתם רוצים להביאה אצלי אוול רבנן לאעסוקי ביה לא שבקו בני עקבתי 26
דכל שני דהוה ניים רבי אלעזר ברבי שמעון בעיליתיה לא סליק תיה רעה למיתיהו יומא 27
חד מעלי יומא דכיפורי הוה הוה מרדי שדרו רבנן לכני בירי ואסקוהו לערסיה ואמטויה 28
למערתא דאבוה אשבחיה לעכנא דהקדא לה למערתא אמרו לה עכנא עכנא פתחי פיה 29
ויבגם בן אצל אבוי פתח להו שלח רבי לדבר באשתו שלחה ליה כלי שנשתמש בו 30
קודש ישתמש בו חול תמן אמרון באחר דמרו ביתא תלא וזיניה פולבא רעוא קולתיה 31
תלא שלח לה נתי דבתורה גדול ממני אבל כמעשים טובים מי גדול ממני שלחה ליה 32
בתורה מיהא גדול ממך לא ידענא כמעשים ידענא דהא קביל עליה יסורי בתורה מאי 33

היא דכי הוה יתבי רבן שמעון בן גמליאל ורבי יהושע בן קרחה אספסלי יתבי קפיוהו רבי אלעזר בר' שמעון ורבי ארעא מקישו 34
ומפרקו אמרי מימיהו אנו שותים והם יושבים על גבי קרקע עברו להו ספסלי אסקניהו אמר להו רבן שמעון בן גמליאל פרידה 35
אחת יש לי ביניכם ואתם כמקשים לאבדה הימני אחתוהו לרבי אמר להו רבי יהושע בן קרחה מי שיש לו אב יתנה ומי שאין 36
לו אב ימות אחתוהו נמי לרבי אלעזר ברבי שמעון חלש דעתיה אמר קא חשביתו ליה פותי עד ההוא יומא פי הוה אמר 37
רבי מילתא הוה מסייע ליה רבי אלעזר ברבי שמעון מפאן ואילך פי הוה אמר רבי יש לי להשיב אמר ליה רבי אלעזר ברבי 38
שמעון כד וכד יש לך להשיב זו היא תשובתך השתא הישפתנו תשובות חבילות שאין בהן ממש חלש דעתיה דרבי אתא א"ל 39
לאבוח אמר ליה בני אל ירע לך שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל ותינו דאמר רבי שלישה עונותינו בן ואלו פי אבא 40

ובני

ר"ה הא דאמרן דקאמר אתה ארי בן שועל: בני בתירה במס' פסחים שהיו נשיאים ובשביל שארו להלל שהיה גדול בתורה ועלה אצלן מקבל עובד נשיאותן ומנהו נשיא עליהן: דהוה להלל דערין מיניהו. והלכות שהיו נשאלות מתן בבית המדרש נעלמות מתן ובושין בדרה תביבין יסורין. שראה שהועילו יסורין של ר"א שלא שלטה בו רימה: בצמירתא. אבן שבמקום קטנים: צפרנא. חולי שבתוך הפה ושמו משיגיא: אהוריריה. שומר סוסין: ביקתא. מספוא: עבר קליה. דרבי: קליליוהי. דחיקותא: תליא לרשיה בכנפי דרבי. החביא את ראשו תחת כנפי סוטה: אמרי. ברכיקתא: כנשא ביתא. מכבת הבית: שרין בני פרבושתא. היו מוטלין שם בני חולדות: ואפי' הכי. דלא אתא מיטרא בתהוה שני בני הוה עקרי פוגלא. גנון: ממשרא. מן הערבות: הוה קיימא בירא מליא

הוה עתיר משבור מלכא. פי' מנבל בהמותיו של רבי כדאשכחן גבי נביאראית רבה (פי' טו) ובל בהמותיו של יצחק ולא כספו וזקבו של איבמלה: אסתירא

ובני בתירה וינתן בן שאול רבן שמעון בן גמליאל
הא דאמרן בני בתירה דאמר מר הושיבוהו פראש
ומינהו לנשיא עליהן וינתן בן שאול דקא"ל לרוד
ואתה תמלוך על ישראל ואני אהיה קד למשנה
ממאי דלמא וינתן בן שאול דחוא דגריר עלמא

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

בתר דוד בני בתירה נמי דחוו להלל דערין מיניהו
ענוותן הוה אמר רבי תביבין שרין קבל עליה תליסר שני שית בצמירתא ושבע בצפרנא
ואמרי לה שבעה בצמירתא ושית בצפרנא אהוריריה דבי רבי הוה עתיר משבור מלכא
כד הוה רמי ביקתא לחיותא הוה אול קלא בתלתא מיילי הוה מכויין דרמי בהויה שעתא
דעייל רבי לבית הכפא ואפי' הכי מעבר ליה קליה לקליוהי ושמעון ליה נחומי ומא"ה
יסורי דר' אלעזר בר' שמעון ערפי מדרבי דאילו ר"א בר"ש מאהבב באו ומאהבב הלכו
דרבי ע"י מעשה באו וע"י מעשה הלכו ע"י מעשה באו מאי היא דההוא עלמא דהוה קא
מכטו ליה לשחיתא אול תליא לרשיה בכנפיה דרבי וקא כבי אמר ליה ויל לכך נוצרת
אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין וע"י מעשה הלכו וימא חד הוה קא כנשא
אמתיה דרבי ביתא הוה שדיא בני פרבושתא וקא כנשא להו אמר לה שבקינהו כתיב
ורחמיו על כל מעשיו אמרי הואיל ומרחם נרחם עליה כולוהו שני יסורי דר' אלעזר לא
שכיב איניש בלא זמניה כולוהו שני יסורי דרבי לא איצטרוד עלמא למיטרא דאמר רבה
בר רב שילא קשי וימא דמיטרא פיקמא דינאי ואמר אמימר אי לאו צרוד לעלמא בעו
רבנן רחמי עליה ומכטלי ליה אפי' הכי פי הוה עקרי פוגלא ממשרא הוה קיימא בירא
מליא מאי איקלע רבי לאתריה דר' אלעזר בר' שמעון א"ל יש לו בן לאותו צדיק אמרו
לו יש לו בן וכל זונה שנשפרת בשנים שוכרתו בשמנה אתיה אסקייה דרבי ואשלימה
לר' שמעון בן איסי בן לקוניא אחות דאמיה פל וימא הוה אמר לקריותי אנא איזיל אמר

ליה חכים עבדו יתך ונגולתא דדכתא
אתא יתיב במתיבתא דרבי שמעיה לקליה אמר הא קלא דמי לקליה דר' אלעזר בר' שמעון אמרו ליה בריה הוא קרי עליה פרי
צדיק עין תימי ולוקח נפשות חכם פרי צדיק עין חיים זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון ולוקח נפשות חכם זה ר' שמעון בן
איסי בן לקוניא פי נח נפשיה אמטוהו למערתא דאבות הוה תדרא לה עכנא למערתא אמר ליה עכנא עכנא פתח פיד וינגם
בן אצל אביו לא פתחא להו כסבורים העם לומר שזה גדול מזה יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא זה היה
בצער מערה וזה לא היה בצער מערה איקלע רבי לאתריה דר' טרפון אמר להו יש לו בן לאותו צדיק שהיה מקפח את בניו
אמרו לו בן אין לו בן בת יש לו וכל זונה שנשפרת בשנים שוכרתו בשמנה אתיהוה לקמיה אמר ליה אי תדרת קד ותיבנא קד
ברתאי תדר ביה איפא דאמרי נסכה וגורשה איפא דאמרי לא נסכה כלל כדי שלא יאמרו בשביל זו תור זה ולמה ליה כולי האי
דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יוחנן
פל תמלמל את בן כהירו תורה וזהו יושב בישיבה של מעלה שנתמא אם תשוב ואלתהוה לקמיה אמר ליה אי תדרת קד ותיבנא קד
הארץ תורה אפילו הקב"ה גזור גזירה מבטלה בשבילו שנתאמר ואם תוציא יקר מוזלל כפי תהיה אמר ר' פרנץ אמר ר' יוחנן
פל שהוא תלמוד חכם ובגו תלמוד חכם ובגו תלמוד חכם שוב אין תורה פוסקת מדועו לעולם שנתאמר אמר ואת גריתו
וגו' לא ימוש מפיד ומפי ירעד ומפי ירעד עולם אמר ה' מעתה ועד עולם מאי אמר ה' אמר הקב"ה אני ערב לך בדרך זה
מאי מעתה ועד עולם אמר ר' ירמיה מפאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה רב יוסף יתיב ארבעין תעניתא ואקריהוה לא
ימוש מפיד יתיב ארבעים תעניתא אחרני ואקריהוה לא ימוש מפיד ומפי ירעד יתיב מאה תעניתא אחרני אתא ואקריהוה לא
ימוש מפיד ומפי ירעד ומפי ירעד אמר מפאן ואילך לא צריכנא תורה מחזרת על אכסניא שלה ר' יודא כי סליק לארעא
דישראל יתיב מאה תעניתא דלשתמח גמרא בכלאה מיניה כי חיכי דלא נמרדיה יתיב מאה אחרניתא דלא לשכוב ר' אלעזר
בשניה ונפלין עליהוה מיילי דצבורא ותיב מאה אחרני דלא נשלוט ביה נורא דגיהנם פל תלתין יומי הוה בדיק נפשיה שגור
תנורא סליק ותיב בגייה ולא הוה שלטא ביה נורא וימא חד יתבו ביה רבנן עינא ואיחרכו שקיה וקרו ליה קטין חרוד שקיה
אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ דבר זה

פרסו עקד ורבי קרו לך ואת אמרת לקריותי אנא איזיל אמר ליה מומי עזובה דא פי גדול
דמי לקליה אמר הא קלא דמי לקליה דר' אלעזר בר' שמעון אמרו ליה בריה הוא קרי עליה פרי
צדיק עין תימי ולוקח נפשות חכם פרי צדיק עין חיים זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון ולוקח נפשות חכם זה ר' שמעון בן
איסי בן לקוניא פי נח נפשיה אמטוהו למערתא דאבות הוה תדרא לה עכנא למערתא אמר ליה עכנא עכנא פתח פיד וינגם
בן אצל אביו לא פתחא להו כסבורים העם לומר שזה גדול מזה יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא זה היה
בצער מערה וזה לא היה בצער מערה איקלע רבי לאתריה דר' טרפון אמר להו יש לו בן לאותו צדיק שהיה מקפח את בניו
אמרו לו בן אין לו בן בת יש לו וכל זונה שנשפרת בשנים שוכרתו בשמנה אתיהוה לקמיה אמר ליה אי תדרת קד ותיבנא קד
ברתאי תדר ביה איפא דאמרי נסכה וגורשה איפא דאמרי לא נסכה כלל כדי שלא יאמרו בשביל זו תור זה ולמה ליה כולי האי
דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יוחנן
פל תמלמל את בן כהירו תורה וזהו יושב בישיבה של מעלה שנתמא אם תשוב ואלתהוה לקמיה אמר ליה אי תדרת קד ותיבנא קד
הארץ תורה אפילו הקב"ה גזור גזירה מבטלה בשבילו שנתאמר ואם תוציא יקר מוזלל כפי תהיה אמר ר' פרנץ אמר ר' יוחנן
פל שהוא תלמוד חכם ובגו תלמוד חכם ובגו תלמוד חכם שוב אין תורה פוסקת מדועו לעולם שנתאמר אמר ואת גריתו
וגו' לא ימוש מפיד ומפי ירעד ומפי ירעד עולם אמר ה' מעתה ועד עולם מאי אמר ה' אמר הקב"ה אני ערב לך בדרך זה
מאי מעתה ועד עולם אמר ר' ירמיה מפאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה רב יוסף יתיב ארבעין תעניתא ואקריהוה לא
ימוש מפיד יתיב ארבעים תעניתא אחרני ואקריהוה לא ימוש מפיד ומפי ירעד יתיב מאה תעניתא אחרני אתא ואקריהוה לא
ימוש מפיד ומפי ירעד ומפי ירעד אמר מפאן ואילך לא צריכנא תורה מחזרת על אכסניא שלה ר' יודא כי סליק לארעא
דישראל יתיב מאה תעניתא דלשתמח גמרא בכלאה מיניה כי חיכי דלא נמרדיה יתיב מאה אחרניתא דלא לשכוב ר' אלעזר
בשניה ונפלין עליהוה מיילי דצבורא ותיב מאה אחרני דלא נשלוט ביה נורא דגיהנם פל תלתין יומי הוה בדיק נפשיה שגור
תנורא סליק ותיב בגייה ולא הוה שלטא ביה נורא וימא חד יתבו ביה רבנן עינא ואיחרכו שקיה וקרו ליה קטין חרוד שקיה
אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ דבר זה

23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42

ה'ג חכים איתקרי רבי לא אתקרי: **פסא דאדם הראשון**, שהראוהו הקב"ה דור דור וסופריו דור דור ודרשויו דור דור ותקבמו: רבי ירבי נתן סוף הפשנה. כל זה כתוב לשם סוף המשנה. סוף תנאים עד ימיהן אמרו איש את דבריו בבית המדרש והיו תלמידים גורסים שמועה שמועה לבדה ולא היו מסכתות וסדרן וקבץ על הסדר והם כללו האמור בדרות שלפניהם וסדרו את המסכתות ואחריהם לא יסיפו אלא מעט: סוף הוראית. סוף כל האמוראין עד ימיהם לא היתה גמרא על הסדר אלא שהקנה שאלה נאכלו בטעם המשנה בבית המדרש או שאלה על מעשה המאורע ברין ממונו או איסור והיתר כל אחד ואחד אמר טעמו ורב אשי ורבנא סידרו שמועות אמוראין שלפניהם וקבעו על סידר המסכתות כל אחד ואחד אצל המשנה הראויה והשונה לה ותקשו קשיות של להשיב ופירווקם שראים לתרץ הם והאמוראים שפוקים וקבעו הכל כגמי כגון איתיביה מיתיהו ורמינהו איבעיא להו והתרוצין שעליהן מה שישירו אותן שלפניהן ואתן שאמרו לפנידם הקשיות והתירוצין שעליהם לא קבעום כגמי על כל סדר המסכתות והמשנה שסידרו וכו' וכו' אשי ורבנא וקבעום: **ויסנגד עד אבוא אל מקדשי אל**. מקדשי סימנא דרב אשי אביה סימנא דרבנא לא אחרייהו סימן סוף הוראית. רבא בר נחמני. בר פלוגתיה דרב יוסף אבא שמבא נפשיה. מחמת אימת מלכות מתי: דקא מבטל וכו'. שנקבצין אליו בניסין ותשרי לשמוע דרשות של פסח ושל חגים ובשמשקשין שלחי המלך לגבות המס גולגולת של כל חדש וחמש אינם נמצאים בבתיהם: פריסתקא. שליית איקלע פריסתקא. לרוח באורו פונדק שהיה רבה נתבא בו אשקה תרון פסי ודליות לתבא. ושרים הממונים על הזונות מויקין את השונות וזנות ובני הבית לא נתפוחו לכה: אמרו לו בני הפונדק לרבה. מאי נעביה גנודי פננדי לוי. ואם יסרוני ביסורים אגלה ושרקתי לקבא. ספר הדלות פרק אשיתא. גלה הממונה אגודא אנדרא דירקלא. על גזע דקל קצוצו. את חמתה דקשה לשער לכן ספא. דשער לכן שפרח בו הוא סימן לטומאה בדרכיב (ויקרא יג) וזהו נחפר שער לכן במדבר: מהור. לפי מה שכתוב בתורה: ונגדא. גודל של פרישים שמתפשין אתריה: פסומבדריה. אדרי ראש שיביה בה פסולי. עושין צל בכנפיה: דלי ונפא. גבה רוח סערה: את דרבה. אתה אוהבו של רבה: רבי שמעון בן יחזקאל כוי. משום דאוריב: פרישא אגודתא בעלבי בשר נקט לה: כפרין דרבה. אגודות של נדך והוא עשיר כשבולין: למרי דויב. לבעלזו של רוח זה אנפא. כלי מחוקב רביעית: מעשה לפתור. וכו' דרך בני אדם להביא מעשה על דבריו ויהי ודאי דקטני ברישא חבל כמנהג המדינה ותנא מעשה אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה כו': ריבה

(לעיל) **ואיתסי**. והא דחזוניהו לעיניה דהוה מתקרב לפי שעדיין היה נביא אי נמי לאחד זמן סיפר לו כך: **אוקמינהו** לפני התיבה. שלשון כדרשין במדרש דבתענית צבור ויודין לפני התיבה שלשה ברכתיב (שמות ז) ודרי משה בברים ואהרן וחזר וגו': **אחתינהו** לרבי היא אבניו. ואע"ג דרמי מבגילה נרף הכי: ושם ריה כשאתה אין מורדין לפני התיבה: כל מאנשי חיפא ולא מאנשי בית שאן שקרין לאלפין זיינין ולעיינין אלפין ור' היא לא היה יכול לומר וחיבתי כדאמר התם ה"מ היבא דאפשיה באתר הכא לא היה אהא פקדן באחר: **רב** שמעון בן חלפתא בעל בשר הקדש. משום ר' אבהו בר רב שמעון דהוה בעל בשר נקט נמי אבי עובדא ומה שהתמיהו עד כאן לפי שכל דבר דבוק לתביו עד כאן: **דא** אמר להו קדימו ואיתי לבו אמרו ליה לא פי אי אמר קדימו להשכים מעלות השחר דאיתי לבו ריפתא ואנפאקא ולא התבטלו ממלאכתכם אמרי ליה לא אלא בהנך החמה נאכל ואח"כ נעשה מלאכתנו ואית ספרים דגרסי דאי אמרי להו קדימו ואיתי בתריכוו אמרי ליה לא דה"פ פועליו היה לבו עתה בשרהו כל זמן בביתו של עובד' כודם ישעושו מלאכה ואם אמר להם אל התבטלו אלא לבו עתה בשרהו כל זמן שאין המאכל מוזמן ושם אביא לכם ריפתא ואנפאקא אמרי ליה לא אלא עתה נאכל בבית וכן לגרסא ראשונה יש לפרש כן: נראין

חכים יתקרי ורבי לא יתקרי ואסו דרבי על ידו תהא רבי ור' נתן סוף משנה רב אשי ורבנא סוף הוראה וסימנא עד אבוא אל מקדשי אל אביה לאחריהם אמר רב פהנא אישתעי לי רב קמא בר ברתיה דחסא רבה בר נחמני אבא שמבא נח נפשיה אכלו ביה קורצא פי מלפא אפרי אפא חר גברא ביהודאי דקא מבטל תריסר אלפי מישורא ויהא כפייטא וירחא כסתורא מפרנא דגברי שדרו פריסתקא דמלפא בתריה ולא אשכחיה ערק ואול כפומבדריה דאקרא מאקרא לאגמא ומאנמא לשחין ומשחין לצריפא ומצורפא לעינא דמים ומעינא דמים לפומבדריה דאקרא מאקרא לאגמא ומאנמא לשחין דמלפא לההוא אושפיזא דרבה קריבו תבא קמיה ואשקוהו תרי פסי ודליות לתבא מקמיה הדר פרוצופיה לאחוריה אמרו ליה מאי נעביד ליה גברא דמלפא הוא אמר להו קריבו תבא לקמיה ואשקוהו חר פסא ודליותו לתבא מקמיה ולתסי עבדו ליה הכי ואתסי אמר מידע ידענא דנברא דקא בעינא תבא הוא אבתריה ואשכחיה אמר אוליתא מיהא אי מקטל קמלו לההוא גברא לא מגלינא ואי נגדי מגנדין ליה מגלינא אתויהו לקמיה עייליה לאדונוא וטרקיה לקבא באנפיה בעא רחמי פרק אשיתא ערק ואוליתא לאגמא הנה ותיב אנדרא דדוקולא וקא גריס קא מיפלגי במתיבתא דדוקיעא אם בהרת קודמת לשער לכן טמא ואם שער לכן קודם לבהרת טהור ספק הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דדוקיעא אמרי טמא ואמרי מאן נוכח רבה בר נחמני דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים אני יחיד באהלות שדרו שליחא בתריה לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה מדילא הנה קא פסיק פומיה מגרסיה אדהכי נשב יזקא ואויש ביני קני סבר גונדא דפרשי הוא אמר תינח נפשיה דההוא גברא ולא ימסר גברא דמלכותא פי הנה קא ניהא נפשיה אמר טהור טהור יצאת בת קול ואמרה אשריד רבה בר נחמני שגופך טהור ויצאתה נשמדת כטהור נפל פתקא מרקיעא בפומבדריה רבה בר נחמני נתפכש בישביה של מעלה נפקו אפי' ורבה וכולהו רבנן לאיעסוקי ביה ליה הוה דעבי דוכתיה אולו לאגמא הוה צפרי ומטלילי וקיימי שמע מניה התם הוא ספרוהו תלתא וימי ודלתא לילותא נפל פתקא כל הפורש יהא גנידיו ספרוהו שבעה וימי נפל פתקא לכו לביכתם לשלום ההוא וימא דנה נפשיה דליותה זעפא ודרי לההוא מינעא פי רכיב גמלא מתיא גיסא דגרה פפא ושדויה בתך גיסא אמר מאי היא אמרי ליה נח נפשיה דרבה בר נחמני אמר לפניו רבונו של עולם כולו עלמא דירך הוא ורבה בר נחמני דירך את דרבה ורבה דירך אמאי קא מתרבת ליה לעלמא נח זעפא רבי שמעון בן חלפתא בעל בשר הוה יומא חר הנה המימא ליה הנה סליק ותיב אשינא דטורא אמר לה לברתיה בתי הנפיי עלי במניפא ואני אתן ליד כפרין דגרה אדהכי נשבא יזקא אמר פמה כפרין דגרה למרי דויב: חבל כמנהג המדינה וכו': חבל לאתויי מאי לאתויי באתרא דנהיגי מפרד ריפתא ומשמה אנפאקא דאי אמר להו קדימו ואיתי לבו אמרו לו לא כל כמינך: מעשה ברבן יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא ושכור וכו': מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ואם פסק להן מזונות ריבה

39 וכו': חבל לאתויי מאי לאתויי באתרא דנהיגי מפרד ריפתא ומשמה אנפאקא דאי אמר להו קדימו ואיתי לבו אמרו לו לא כל כמינך: מעשה ברבן יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא ושכור וכו': מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ואם פסק להן מזונות ריבה

גראין באוכלין ושותין. ובסדר אליהו רבה קמחי לא באותו שאומר נראין באוכלין ושותין אלא אוכלין ושותין ממש כבודו של אברהם ופליגא אדקא: **הזייה** להקב"ה דקאי אבא. הזייה דכתיב (בראשית יח) אל נא תעבור מעל עבדך הקא משמע שהשקיפה היה רוצה להתחלק מעל אברהם ובכפון (שבת דף קכו) משמע שלפי שרצה

אברהם לילך לקראת אורחים ולהכניס אמר להקב"ה להתמתן עד שכןסי אותן ודרשין מניה גדולה הנכנס ואורח שמתקבל פני השכינה וקמחי נמי הם באי ארץ שלא כבודת הקב"ה בשר דם בשר דם מרת בשר דם אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שבא אצלך ואילו בהקב"ה כתיב לא תעבור: **ההוא** אבאא לשביה ללוט. ותמה דאברהם בראשית רבה (פרש"י א) תמו מלאך אהרן עשה שתי שליחות ויש לומר דבאן לא עשה מיכאל בשליחות אמת כי אם מנשה אהרן שבשר את שרה ובשהלך משם לסודים או הותקלה בשליחות אהרן ודקא במקום אהרן אין עושה כי שליחות גמיר (שם) יש שרפאל בא להציל את לוט ורפואת אברהם איהו נזכרת ואפילו בא כמו בן לרפואת אברהם חביב הכל בשליחות אהרן דרפואה הוצלה ענין אהרן הוא הקשה ה"ר אלהן גא משמע לישנא דקרא ששניהם הצילוה בדכתיב (בראשית יט) וחוקיו האנשים בידו כתיבין ויציאנהו ויחיהו מחוץ לעיר וכתיב בתריה שאמר ליה מלאך שבא להפוך את סודם כי לא אכל לעשות דבר עד באך שקמה ויש לומר ששניהם הוציאנהו חוץ לעיר ומכאל להך עמו עד צוער וגבריאל היה מצדה אותו למחר.

למה

ריבה להן ומעשה נמו בר' יוחנן בן מתתאי שאמר
לבנו צא שכור לנו פועלים הלך ופסק להן מוונות
וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להן
כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמיתן
שהן בני אברהם יצחק ועקב למימרא דסעודתא
דאברהם איבנו עריפא מדישלמה והפתיב ויהי להם
שלמה ליום אחד שלשים כור סולת וששים כור
קמח עשרה בקר בריאים ועשרה בקר רעו ומאה
צאן לכר מאלי וצביו ויחמור וברפורים אבוסים ואמר
גוריון בן אסמון משמיה דרב הללו לעמילין של
מבחים ור' יצחק אמר הללו לצינן קדירה ואמר
ר' יצחק אלף נשים היו לשלמה כל אחת ואחת
עשתה לו בביתה כף מאי מעמא זו כבורה שמא
אצלי סועד היום וזו כבורה [שמא] אצלי סועד
היום ואילו גבי אברהם כתיב ואל הקקר רץ אברהם
ויקח בן בקר רך וטוב ואמר רב יהודה אמר רב
בן בקר אחד רך שנים וטוב שלשה התם תלתא
תורי תלתא גברי הקא לכל ישראל ויהודה שאמר
יהודה וישראל רבים כחול אשר על (שפת) הים
מאי ברפורים אבוסים אמר רב שאובוסים אותן בעל

ריבה להן. וזמר על המנהג דכיון דלא צריך לתאמיני ואתני. מונו יתידי קאמר. הללו. הקמח והסולת. לעמילין של סבחים. חלות עשויות לכסות פי הקדרות לשאוב והקמת התבשיל: הללו. הקקר והצאן המתנון בזה הפסוק: יצאין. קדירה אינו אלא למין מאכל ששמו צינן קדירה אחרודי בלעז: ברפורים. תרגולין: שאובוסין אותן בעל רתון. תוחבין להם מאכל בפייהם בחוקה: תור. שור: ברלא אגיס. שלא עשה מלאכה: ברלא אנקיא. בנידול אפרוחין: ונאח. תרגולת: פסטיגא. המפסמת בבית לישן אחר מנייתא בעלת כרס. דמיא אבבלתא בי צעירי. בין מנייתא ואכלת הרעבים: דלא מצו פסיא קניא. שאינה יכולה לפסוע קנה מרוב שקמה: קמא קמא דמפאי. ראשון שמוצאי לאכול שגומר בישראל: לשונות פתולדי. מעדן מלכים ושרים הוא: פאת. ה'. כגון נקודת הגוי בעצמו: ויקח נא מעט מים. על ידי שליחי וכו' לשלש שלש מתנתו שנינו להם במדבר על ידי משה ואהרן: וכו' לעמוד ענין. עומד עליהם. תמיד בדכתיב (מכמיר יח) וינגח עומד הגוי בעצמו של מרים. היינו נמי והכית בצור וכעמוד ענין פליגא ודקא רמזיבם והשענו תחת ידיו. שלא נכנסו ענין הן ביהו שהערכיםם ורעילין להשתחוות לתוך רעילין ותו דנמו לו כערכיהם: כבר יצא פסגו ישמעאל. מקור יצא הרגיל לעשות כן. הוציא תמה מפתחיה. להוריח תמה בכח שלא ידו ועברי דרכים מעורר: תמן אפרי. בארץ ישראל: פת. היתא. נקודת ברך הוא דקא אפר. אברהם את מילתו ושרי אמר לא אורח ארעא למיקם הכא: תינו. דמעיקרא כתיב נצבים עליו ולכסוף כתיב ורץ לקראתם: דקא נמי. דמי. הוא דאזיל להפך סודם: קנטור

פרחן ושמואל אמר שאבוסים ועומדים מאליהם ורבי יוחנן אמר מביאין תור מפרעיתו ברלא אגיס
אניסא אמר רבי יוחנן מוכרן שבבבמות שור מוכרן שבבבמות אמר אממיר ונאח אוכמתא בי
בטינתא דמשפתחא ביני צעירי דלא מציא פסיא קניא ואל הקקר רץ אברהם אמר רב בן בקר אחד רך שנים וטוב
שלושה ואימא חד כראמרי אינשי רביד וטוב איכ' לכתוב רך טוב מאי וטוב ש"מ לדרשה אימא תרי מדוטוב
לדרשה רך נמי לדרשה מתוב רבה בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן ברבי הושעיא ויתן אל הנער
ומהר לעשות אותו כל חד וחד יהביה לנער חר ויקח המאה וחבל וכן הקקר אשר עשה ויתן לפניהם דקמא קמא דמטוא
אייתי לקמיהו ולקמה לי תלתא סקני בחד אמר רב חנן בר רבא כדרי להאכילן שלש לשונות
בחדל אמר רבי מנחום בר חיילאי לעולם אל יעשה אדם מן המנהג ששרי משה עלה למרום ולא אכל להם מלאכי השרת ורדו למטה ואכלו להם ואכלו סלקא
דעתך אלא אימא נראו כמי שאכלו ושתו אמר רב יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם מלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה
לכניו בעצמו וכל [מה] שעשה אברהם ע"י שליח עשה הקב"ה לכניו ע"י שליח ואל הקקר רץ אברהם ויהי נסע מאת ה'
ויקח המאה וחבל הגני ממטיר להם להם מן השמים והוא עומד עליהם תחת העץ הגני עומד לפניו שם על הצויר [וגו']
ואברהם הולך עמם לשלחם ור' הולך לפניהם יומם ויקח נא מעט מים והפית בצור ויצאו ממונו מים ושתה העם ופליגא דר' חמא ר' חנינא
וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר שלשה וכו' לשלושה בשכר מים וחלב וכו' למן בשכר והוא עומד עליהם
וכו' לעמוד הענין בשכר ויקח נא מעט מים וכו' אברהם של מרים ויקח נא מעט מים ורחצו ורמזיבם אמר רבי יצאי ברבי
ישמעאל אמרו לו וכו' בערבים שחדתנו שהם משתחווים לכוכב ורמזיבם כן יצא ממונו ישמעאל וירא אליו ה'
באלוני ממרא והוא אישב פתח האוהל פתח היום מאי פתח היום אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היום יום שליש של מילה של אברהם היה
וכא אברהם לשאול באברהם הוציא הקב"ה תמה מנרתיקה כדרי שלא ימריח אותו צדיק באורחים שדריה
לאליעזר למיפך לברא נפק ולא אשכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעבדי נפק איהו הוייה להקדוש ברוך הוא
דקאי אבבא היינו דכתיב אל נא תעבור מעל עבדך בין וירא וירא וירא וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מעיקרא אתו קמו עליה פי חיוויה דתנה ליה
צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקם הכא מאן ניהו שלשה אנשים מיכאל ובראיאל ורפאל מיכאל שבא לכשר את שרה רפאל שבא לרפא את אברהם
גבריאל אול למהפכיה לסדום והא פתיב ויבאו שני המלאכים סדומה פערב דאול מיכאל בחדיה לשוכיה ללוט
דיקא נמי [דכתיב] ויהפוך את הערים האל ולא פתיב ויהפכו שמע מניה מאי שנא לגבי אברהם דכתיב בן העשה
כאשר דברת ומאי שנא לגבי לוט דכתיב

קנטיי. משקל גדול שקרין צנטינר מאה מנה: עובר לפניה. מלמד שבכל מקום היה מתקבל בשקל ואיבא דובתא דקרו לקנטיר תיקלא: סולת. עדיף מקמח. פכאן שהאישה עינה צרה באורחיה. היא אמרה קמח ודאן סולת: פירשה נדה. חור לחיות לה אורח כנשים: כדי לחבקה על בעלה. להודיעו שהיא צנועה משאר הכרותיה שאינה נראית זרציר לשרא אתריה: על איז שבאליו (נקודת).

- 1 איז שלו נקוד והלמיר איה מקודה לסיפה תורה
- 2 וכו' והינינן נקודת איז דלא היה צריך לישאל
- 3 וידעין הוי שהיא באהל דכל נקודה עקרת
- 4 שהיתה שאינה אלא לרציה הרוש מיה דרר
- 5 ארץ. פאכסמניא. אשת אושפזיא: על ידי בעלה.
- 6 לא שישאל לה לשלום אלא לבעלה ישאל מה
- 7 שלום הנגרת. קטפון. פרענשה. היא אמרה
- 8 ואדוני זמן אמר לו הקב"ה שהיא אמרה ואני
- 9 זקנתי. אסופי. יקר מן השוק ולא נודע של מן
- 10 התמצאו אוספו אל הבית. בעא רחמי. כדי
- 11 שיבידי בינו ובין בנה. בעא רחמי והנה חולשא.
- 12 שהינינן אלה אמרו לו רציה הרוש מיה: ואתת.
- 13 ונתרפא: חלוו אשר ימות בו. מכלל חזקה עוד
- 14 שלא מת בו: כי מורדאי דלפרות. שם הנגרת
- 15 מורדאי. עץ שרב החובל מנהיג בו הספינה
- 16 לרצקה מן האבנים ומן הפועלים ובלעז'
- 17 גוברינינו: ואמר לו בעל הבית. הרי שקר עלי
- 18 כאתר מפועלי העיר. משמנין ביניהן. לא כפחות
- 19 ולא ביותר אלא כמנהג המדינ. בנינות: מתני'
- 20 ואלי. פועלי: אוכלין. ממה ששוקקין בה גמר
- 21 מלאכה. כשתולשין אותו: עד שלא נגמרה
- 22 מלאכתו. למעשה ואם בר חלה הוא עד שלא
- 23 נגמרה מלאכתו לחלה וטעמא בדולה מתני'
- 24 מפרש בגמי מרקאי:
- 25 בשעה

מאי באהל כדי לחבקה על בעלה רבי יוסי ברבי חנינא אמר כדי לשגר לה בוס של ברכה תני משום רבי יוסי למה נקוד על אוי שבאליו למידה תורה דרדך ארץ שישאל אדם פאכסמניא שלו והאמר שמואל אין שואלין בשלום אישה כלל על ידי בעלה שאני אחרי בלותי היתה לי עזונה אמר רב הסדא אחר שנתפלה הבשר ורבו הקמטין נתעזר הבשר ונתפשטו הקמטין והורו היופי למקומו פתיב ואדוני זקן וכתוב ואני זקנתי דלא מותיב הקב"ה פדקאמרה אייה תנא דבי רבי ישמעאל גדול שלום שאפי' הקב"ה שינה בו שגאמר ותצחק שרה בקרבה וגו' ואדוני זקן וכתוב ויאמר ה' אל אברהם וגו' ואני זקנתי והאמר מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה פמה בנים הניקה שרה אמר רבי לוי אותו היום שגמול אברהם את יצחק בנו עשה סעודה גדולה היו כל אמות העולם מרגנים ואומרים ראייהם זקן וזקנה שהביאו אסופי מן השוק ואומרים בנינו הוא ולא עוד אלא שעושינו משתה גדול להעמיד דבריהם מה עשה אברהם אבינו הלך ויומן כל גדולי הדור ושרה אמנו זימנה את נשותיהם וכל אחת ואחת הביאה בניה עמה ומוקמתה לא הביאה ונעשה גם בשרה אמנו ונתפתחו דדיה פשינו מעוניות והניקה את כולן ועדיין היו מרגנים ואומרים אם שרה הבת תשעים שנה תלד אברהם בן מאה שנה יוליד מיני גהפך קלסתר פנים של יצחק ונדמה לאברהם פתחו פולם ואמרו אברהם הוליד את יצחק עד אברהם לא היה זקנה מאן דתרו בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק משתעי בהדי אברהם אהא אברהם בעא רחמי והיה זקנה וקנה שגאמר ואברהם זקן בא פימים עד יעקב לא היה חולשא אהא יעקב בעא רחמי והיה חולשא שגאמר ויאמר ליוסף הנה אביך זולה עד דאתא אלישע לא היה החליש ואתפח אהא אלישע בעא רחמי ואתפח שגאמר ואלישע חלה את חלוו ואני זקנה וקנה שמת בו שגאמר ואלישע חלה את חלוו ואני זקנה וקנה שמת בו ואתר שניה רובין בתינוקות ואחד שמת בו שגאמר ואלישע חלה את חלוו ואני זקנה וקנה שמת בו ואתר שניה רובין בתינוקות ואחד שמת בו: אמר לה רב אחי בריה דרב יוסף לרב הקדא פתחתי לתני או פת וקמטית תנן אמר ליה האלהים צריכה וי' כי מורדאי דלפרות: רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך הכל כמנהג המדינה: הכל לאתווי מאי לאתווי הא דתנן הושכר את הפועל ואמר לו פאחד וכשנים מבני העיר נותן לה כפחות שבשכירות דברי רבי יהושע וחכמים אומרים משמנין ביניהם: מתני' ואילו אוכלין מן התורה העושה במחובר לפרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש מן התורה העושה במחובר לפרקע

למה נקוד על איז שבאליו. בבראשית רבה א"ר נקוד למי ד אינו נקוד א"ר שמעון כל מקום שאהא מוצא כתב רבה על הנקודה אהא דורש את הכתב וכן שהנקודה רבה אהא דורש את הנקודה איז אברהם אמר רבי עזריה כשם שאמריו לו לאברהם איה שרה כך אמרו לשרה איז אברהם והי' תני פי' הכא אכל לפי' דפירש דמטום הכי נקוד דעל חנם שאלו לו קשה דהיה לו לנקוד על איה שרה והיה עיקר השאלה ששאלו עליה:

על ידי בעלה. היינו דוקא לשאלו איה פלונית אכל לשאלו בשלומה אפילו ע"י בעלה אסור כדאמר' בפי עזרה יוסיסן קורושין דף ע"ב ושם ד"ה אין ע"ש צ"ע פתחו פת קטנית תנו. ואתא פשיטא דר' יוחנן אמר נבלו פת קטנית ולא פת של קטנית אלא הכי מבקצינן ליה פת קטנית תנו ואפי' משמעת שפיר פת תאכלת עם הקטנית ולא משמע פת של קטנית וטעמא משום דאין רגילין לעשות פת של קטנית ונ"מ לאדם שאמר ליתן לפועלי' פת קטנית שצריך ליתן להם פת וקטנית או דלמא פת קטנית תנו אכל אם אמר לו פת משמע פת של קטנית ונ"מ לאדם שאמר ליתן קטנית ולא ר' תני משמע פת של קטנית: **ואילו** אוכלין מן התורה. משום דאיירי מעיקרא בפועלים שאוכלים ע"י שפסקו להם מוונת או ע"י מנהג המדינה לכה' נקט ואילו אוכלין מן התורה בלא פסק ובלא מנהג:

במחובר בשעת גמר מלאכה. פי' שאין צריך עוד לפרקע בגון הקורב והבוחר יצא המוכש והעודר ומפיק ליה בגמרא מואל כלף' לא תתן בזמן שאתה נותן לכלוי של בעל הבית ובתלוש קודם גמר מלאכה היינו גמר מלאכה למעשה ובגמרא מפיק ליה מדרש:

אימא

מאי באהל כדי לחבקה על בעלה רבי יוסי ברבי חנינא אמר כדי לשגר לה בוס של ברכה תני משום רבי יוסי למה נקוד על אוי שבאליו למידה תורה דרדך ארץ שישאל אדם פאכסמניא שלו והאמר שמואל אין שואלין בשלום אישה כלל על ידי בעלה שאני אחרי בלותי היתה לי עזונה אמר רב הסדא אחר שנתפלה הבשר ורבו הקמטין נתעזר הבשר ונתפשטו הקמטין והורו היופי למקומו פתיב ואדוני זקן וכתוב ואני זקנתי דלא מותיב הקב"ה פדקאמרה אייה תנא דבי רבי ישמעאל גדול שלום שאפי' הקב"ה שינה בו שגאמר ותצחק שרה בקרבה וגו' ואדוני זקן וכתוב ויאמר ה' אל אברהם וגו' ואני זקנתי והאמר מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה פמה בנים הניקה שרה אמר רבי לוי אותו היום שגמול אברהם את יצחק בנו עשה סעודה גדולה היו כל אמות העולם מרגנים ואומרים ראייהם זקן וזקנה שהביאו אסופי מן השוק ואומרים בנינו הוא ולא עוד אלא שעושינו משתה גדול להעמיד דבריהם מה עשה אברהם אבינו הלך ויומן כל גדולי הדור ושרה אמנו זימנה את נשותיהם וכל אחת ואחת הביאה בניה עמה ומוקמתה לא הביאה ונעשה גם בשרה אמנו ונתפתחו דדיה פשינו מעוניות והניקה את כולן ועדיין היו מרגנים ואומרים אם שרה הבת תשעים שנה תלד אברהם בן מאה שנה יוליד מיני גהפך קלסתר פנים של יצחק ונדמה לאברהם פתחו פולם ואמרו אברהם הוליד את יצחק עד אברהם לא היה זקנה מאן דתרו בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק משתעי בהדי אברהם אהא אברהם בעא רחמי והיה זקנה וקנה שגאמר ואברהם זקן בא פימים עד יעקב לא היה חולשא אהא יעקב בעא רחמי והיה חולשא שגאמר ויאמר ליוסף הנה אביך זולה עד דאתא אלישע לא היה החליש ואתפח אהא אלישע בעא רחמי ואתפח שגאמר ואלישע חלה את חלוו ואני זקנה וקנה שמת בו שגאמר ואלישע חלה את חלוו ואני זקנה וקנה שמת בו ואתר שניה רובין בתינוקות ואחד שמת בו שגאמר ואלישע חלה את חלוו ואני זקנה וקנה שמת בו ואתר שניה רובין בתינוקות ואחד שמת בו: אמר לה רב אחי בריה דרב יוסף לרב הקדא פתחתי לתני או פת וקמטית תנן אמר ליה האלהים צריכה וי' כי מורדאי דלפרות: רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך הכל כמנהג המדינה: הכל לאתווי מאי לאתווי הא דתנן הושכר את הפועל ואמר לו פאחד וכשנים מבני העיר נותן לה כפחות שבשכירות דברי רבי יהושע וחכמים אומרים משמנין ביניהם: מתני' ואילו אוכלין מן התורה העושה במחובר לפרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש מן התורה העושה במחובר לפרקע

תוספות

אימא דבר תרמש אגול דלאו בר תרמש. כגון אילנות לא תיכול ואם תאמר ואמאי לא גילף מתרמש הוא ליכא שום פירקא וי"ל דלהכי לא ילפינן מתרמש משום דהוה שני כותבים ואתא דאמאי אינטרדך קרא למכתב כי תבא בכרם רעך לילף מתרמש אלא ודאי שני כותבים הכאים כאחד ניהו ואין מלמדוין וכי דריש מקמה כל בעלי קמה על כרחי אצטרך כרם להלכותיו כבאקמרינון בסמוך:

אמר רבא דהלכותיה דתנאי כו'. תימה דמכל 1
מקום לקמ נתבב דהוה אגול ליה למכתב כי 2
בשל רעך דהא קמה קמה דכתיב בי פעמים 3
דרשיון תירוייה חד לרבות כל בעלי קמה וחד 4
לאדם בתלוי דהיינו משום דהא קמה ליה למכתב 5
בקמת רעך אלא בעל קמה ושקא אצטרך ליה 6
לשום דרשא:

אלא למיד גול בותי מותר בו פ"י בקונטרס 7
דפלוגימיהו בהגול ומאכל (ביב דף ק"ג) 8
וקשא דהתם אפילו מתי דשוי לא שרי אלא 9
הפקעת התנאותו אבל גזילה קמש מודו כולי 10
עלמא דאסור אלא אמרי' דפלוגימיהו לקמן 11
בהמקום (דף ק"א: וש) דאיכא דשרי גזלתו משום 12
וא"ל למאן דאמר גול בותי מותר אמאי עבדי ליה 13
לקרא ודחשב עם קוניה דדרשיון בהגול בתרא 14
(כ"א דף ק"ג) דידקק עם קוניה שלא גילום עליו 15
ולא בא עליו בעקפיון ודרש מתתם דגול הבותי 16
אסור וליכא למימר דסיל דקרא איירי בשדום 17
תקיעה על עצמם דאם כן הדיב קאמר קרא דיכא 18
ביוכל אף יצא ביוכל והלא הבותי לא יצתו 19
לצאת ויש לומר דהדיב דאיכא דאיכא חילול השם 20
מודה דאסור שבתויה בטע עליו ונתון לו כל 21
שכרו והוה חילול השם אם היה יוצא בהוקה 22
קודם חיובו:

רעד ולא של איסור. דסדי כל הדיב דשרי 23
רמקנא אקדש. ושרי שואכל משל חמירו 24
הכי נמי הוה אמניא דשרי בשל הקדש תימרו 25
דתנאי בפ' גול השאת (מעילה דף י"ג) הפועלים 26
לא יאכלו וגזירות הקדש וכן פרך לא האביל 27
כרשני דקדש ומפיק לה בגמרא מדכתיב כי 28
תחסיש שור בדישו דישו שלף ודישו של 29
הקדש ואף אפועלים ליה ליה דח"נ לענין גמר 30
מלאכה דמעשר לא גמרינון בפועל אלא מדיש 31
ואי"כ רעד קמה לי למעוטי הקדש ועוד למאי 32
אצטרך רעד ג' פעמים דן כבד ושנים בקמה 33
דחד למעוטי הקדש וחד דריש ליה לקמן (דף 34
פ"ח) לשור במחוקר ושלישי למאי אנתא ולמאן 35
דדריש לשור מחוקר ומקרא אחרניא ג' השני 36
אייתר שמואא לשום דרשא אצטרך ליה 37

שבועה ולא אבילה גסה. אי לאו דכתיב שבועך 38
הוה ממעשיון מואבלת אבילה גסה 39
דאבילה גסה לא שמה אבילה ולא הוה דרשיון 40
ואבלת ולא מוצין דהשתא כבכל אבילה אכל 41
השתא דכתיב שבועך ולא אבילה גסה אייתר 42
ואבלת למדרש מייזה ולא מוצין: 43
עד

בשעה שאינה גמר מלאכה. כגון המנפש בבגדלים: מאחר שגנברה מלאכה. כגון תנפרסו 1
ועוליה דמתניתינן: ובדבר שאין גידולו מן הארץ. כגון החולב בדישיו והמגבול **גמ' מנא** 2
הני מילי. דפועל אוכל במחוקר: כי **תבא** ואבלת ענבים. לקמן דרשוי ליה בפועל וסיפיה 3
דקרא ואל כליך לא תתן משמע אלא לכליו של בעל הבית התן אלקא בשעת גמר 4
מלאכת חיבתן קאי: כי **תבא** בקמת רעד. וגו' 5

ותרמש לא תניף אלא קמה בשעת תרמש קאי 6
אתאי קמה קמה. והמקשה שומר חמרה שוה זו 7
כדי להקשות ולומר אימא דלא אישתעי קרא 8
אלא בחיבתו בחלה כגון קמת מין דגן אבל 9
בקמת קטנית לא מהלך תרמש במקום. הוא 10
עומר הקמת לפסס שוהא פ"י **השתא** דרשיון 11
שהיינון בחלה: צד מוכח. יין לנסיכים וסולת 12
למנוחה: ואמאי נמי יו"ת. דהאי דינא דאיית קה צד 13
מוכח והוא שמן למנוחה אבל שאר מיני אילנות 14
ותרשע לא: ויו"ת כמה תאי. תמימה וכו' 15

מדרשא בעי למילייהא וזה כבכל כרם הוא: 16
בשעת תרמש. שוהא גמר מלאכה. מאל כליך. 17
דמפרש ליה לעיל ולקמן דרשוי ליה הכי: תיב 18
דבר תרמש הוא. כגון קטנית. דלא תרמש 19
כגון המוסס בדיתיס והגודר המרימו: בעלי קמה. 20

הינומדיס בקומה בארץ והכל כבכל: והא אמרת 21
קמה דמיתייבא בחלה הוא. כלומר הוא כבר 22
אוהבנא דאיכא למילף בגוש דהקמה בת חלה 23
קאי: הני מילי. דאיכא למיפרך התייא פרכא: 24
ספקי דדרשיון תרמש. לרבות קטנית: השתא. 25
דרשיון תרמש ליתא לג"ש ואיתרבי קמה 26
לרבות כל בעלי קמה: פ"ח רעד. ואל כליך לא 27
תתן אבל כרם נכרי תתן: התייא וכו'. פלוגימא 28
בהגול ומאכל (ביב דף ק"ג). ולא של הקדש 29
אסור לאבול: ולא מוצין. התן וזכק התרענים: 30
ולא ענבים ודבר אחר. לטבול ענבים במלח 31
למתקן וזאיל דבאגריה אביל על כרחו של שלף 32
מה נפשך אוכל ופסור מן הפעשה. דהא לא 33
אמרינון זאיל דבאגריה אביל על כרחו של בעל 34
הבית והוה ליה במקח ומקח קובעת למעשר אף 35
כגון גמרה מלאכתו כיון דבוכיה אחשביה אף 36
אין תפבל פתחיה. אפילו מירחו בכרי שפדה 37

דלאו בר תרמש מנא לן אלא אמר ר' יצחק אמר קרא 38
קמה קמה דמיתייבא בחלה הני מילי מקמי דינתי 39
אתרבי ליה כל דבר תרמש ואף על גב דלא מיתייב 40
בעלי קמה והשתא דנפקא לן מחרמש ומקמה כי 41
תבא בכרם רעד למה לי אמר רבא 42
להלכותיו דתנינא כי תבא נאמר פאן ביאה ונאמר 43
להלן לא תבא עליו השמש מה להלן 44
בפועל התשוב מדבר אף פאן בפועל התשוב מדבר 45
בכרם רעד ולא בכרם פותי הניחא 46
למ"ד גול פותי אסור היינו דאיצטרך קרא למישרי 47
פועל אלא למ"ד גול פותי מותר 48
השתא גזילה מותר פועל מביעאי מוקים לה 49
בכרם רעד ולא של הקדש ואבלת ולא 50
מוצין ענבים ולא ענבים ודבר אחר כנפשך 51
כנפש של בעל הבית פ"ח נפשו של פועל מה 52
אתה נותן לכליו של בעה"ב אי אתה אוכל אמר רבי 53
יצאי אין תפבל מתחייב בפעושר 54
עך

עך

עך

עך

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' – אור לארבעה עשר, בודקין את החמין לאור הנר. כל מקום שאין מכניסין בו חמין אין צריך בדיקה. ולמה אמרו שתי שורות בפרתף, מקום שמכניסין בו חמין. בית שמאי אומרים, שתי שורות על פני כל הפרתף. ובית הלל אומרים, שתי שורות החיצונות שהן העליונות:

גמרא – פתיב: "ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים". "בראשון בארבעה עשר יום לחודש בערב תאכלו מצת", וגומר. מה אנו קיימין? אם לאכילת מצה כבר פתיב שבעת ימים מצות תאכלו! ואם לומר שמתחיל בארבעה עשר, והפתיב "עד יום האחד ועשרים לחודש"? אלא אם אינו ענין לאכילת מצה תנהו ענין לבעור חמין.

למה לאור הנר? אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מפני שהנר בודק כל שהוא. למה בלילה? אמר רבי יוסה: שאין בדיקת הנר יפה אלא בלילה.

רבי מנא לא אמר כן, "ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם" – עשה שיהו היום והלילה משומרין. ויתחיל בי"ג ויהא היום והלילה משומרין? אף אית ליה ביי דמר רבי יוסי. ויתחיל אור לי"ג? אין ביני יבדק אפלו מראש חדש?

רבי ירמיה אמר רב שמואל בר רב יצחק בעי, מהו לבדוק לאור האבוקות? מה צריכא ליה, מפני שאורן מכליה.

רבי שמואל בר רב יצחק

[דף א' ע"ב]

בדעתיה, דרבי שמואל בר רב יצחק אמר: מפני שהנר בודק כל שהוא, אף על פי שאין ראיה לדבר וזכר לדבר: – "והיה בעת ההיא אחפש את ירושלם בנרות". ואית דבעי אימר, נישמענה מן הדא: – "נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרי בטון".

אמר רבי יוסה: מתניתין אמרה שבדיקת היום בדיקה. דתנינו, רבי יודה אומר: בודקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הבעור.

לא סוף דכר רבי יודה אלא אפילו דרבנן. דתנינן, ותקמים אומרים אם לא בדק אור ליי"ד יבדק ביי"ד. וצריך לבדוק לאור הנר. נישמעניה מן הדא – אין בודקין, לא לאור החמה, ולא לאור הלכנה, ולא לאור הפוכבים, אלא לאור הנר. ניהא לא לאור הלכנה ולא לאור הפוכבים, אלא לאור חמה? וכי יש חמה בלילה? הדא אמרה: אפילו ביום צריך לבדק לאור הנר. לא סוף דכר בית שאין בו אורה, אלא אפילו בית שיש בו אורה אפילו ביום צריך לבדק לאור הנר.

מבואות האפלין, מהו שיהא צריך לבדקן בתחלה לאור הנר? מיליהון דרבנן אמרין, לא כמה דהוא מנהר בלילה הוא מנהר ביממא, דאמר רב הונא: כד הוינן ערקין באילין בומיתא דסדרא רבה – היו מדליקין עלינו נרות, בשעה שהיו פתים היינו יודעין שהוא יום, ובשעה שהיו מבחיקין היינו יודעין שהוא לילה! ותניא ביי דמר רבי אחי בר זעירא: נח, בכניסתו לתבה הכנים עמו אכנים טובות ומרגליות, בשעה שהיה בהות – היה יודע שהוא יום. ובשעה שהיו מבחיקות – היה יודע שהוא לילה. למה? יש חיה אוכלת ביום ויש חיה אוכלת בלילה.

והא כתיב "צהר תעשה לתבה"? כמאן דאמר לא שמשו המזלות בשנת המבול.

רבי ירמיה בעי: פתי פנסיות ובתי מדרשות, מהו שיהו צריכין בדיקה? מה צריכא ליה, שבן מכניסין לשם בשבתות וכראשי חדשים.

ותהא פשימא ליה! הכן הוא צריכה ליה הואיל ואורן מרבה. מהו שיהא צריך לבדקן בתחלה ביום לאור הנר?

רבי יוסה בעי: חצרות שבירושלים שאוכלין שם חלות תודה ורקיקי גזיר, מהו שיהו צריכין בדיקה? בלא קד אינן בדיקות מן הנותר. ייבא בתדא תנא, רבי זכריה תתניה דרבי לוי: נדה חופפת וסורקת, בהנת אינה חופפת וסורקת, נדה

[דף ב' ע"א]

בהנת – חופפת וסורקת, שלא תחלק בין נדה לנדה. אוף הכא שלא לחלק בין בעור לבעור.

תני רבן גמליאל ברבי אינינא קומי רבי מנא: נדה שהיא מפסקת כל שבעה – חופפת וסורקת. בהנת שהיא טובלת בכל יום – אינה חופפת ואינה סורקת. אמר ליה: לשומרת יום בנגד יום נצרכה.

חזרי הבית העליונים והתחתונים, ותיציע, ותחדות, ותעליה, ונגג הבד, ונגג המגדל, בית התבן, ובית הפקר, ובית העצים, ובית האוצרות, אוצרות היין, ואוצרות השמן, ואוצרות הפרות – אינן צריכין בדיקה.

ניחא העליונים והתחתונים. הדיא אמרה לא חשו לנפילה.

אמר רבי יוסה: תפתר שהיו שניהן סמוכין לכתל, אחד למעלה מעשרה ואחד למטה מעשרה. והא תנינן חדות! הדיא אמרה שלא חשו לנפילה. מתירא הוא התינוק לילד לשם. וחש לומר שפא נתגלגל חמין שם? תפתר בחדות שיש לה לזביו. ונגג הבד ונגג המגדל – הדיא דתימר בגבוהין שלשה טפחים, אכל אם אינן גבוהין שלשה טפחים כארץ הם. ובאותו שלא נשתמש בו חמין. אכל באותו שנשתמש בו חמין, אפילו גבוה פמה צריך בדיקה. אמר רבי מנא: ויאות בן, אנון אמרין, הדיא פיפייארות, אפלו גבוה פמה לא תהא צריכה בדיקה.

תני רבי שמעון בן גמליאל אומר: מטה שהיא חוצצת בתוך הבית, ועצים ואבנים מנחין תחתיה – בודק צד החיצון ואינו בודק צד הפנימי, מפני שעצים ואבנים מנחין תחתיה, הא אם אין עצים ואבנים מנחין תחתיה – צריך לבדוק צד הפנימי. הדיא אמרה חשו לנפילה. אני אומר, תינוק נגע והבנים שם חמין.

[דף ב' ע"ב]

מרתף של יין צריכה בדיקה. מרתף של שמן אינו צריך בדיקה. מה בין יין ומה בין שמן? יין אין לו קבע שמן יש לו קבע.

אוצר, בין של יין בין של שמן אינו צריך בדיקה. אי זהו מרתף? כל שנתון עם הלחם בקצר. יש מרתף שהוא פאוצר ואוצר שהוא פמרתף. מרתף שהוא בוש לזבל בתוכו הרי הוא פאוצר. ואוצר שאינו בוש לזבל בתוכו הרי הוא פמרתף.

יש קצר שהוא פמבוי ומבוי שהוא פקצר. קצר שהרבים בוקעין בתוכו הרי הוא פמבוי. ומבוי שאין הרבים בוקעין בתוכו הרי הוא פקצר. וחש לומר שפא תבתימם מכניסין לתוכו חמין. אין דרך תבתימם להיות מכניסין לשם חמין אלא מיני מתיקה. שהן בודקין היין תיפת.

היוצא לפרש, קדם שלשים יום אינו צריך לבדוק. בתוך שלשים צריך לבדוק. הדין דתימר בשניש
 בדעתו לחזר, אבל אין בדעתו לחזר אפלו קדם לשלשים יום – צריך לבדק, ובספק, אבל בודאי אפלו
 מראש השנה. אמר רבי בא: ואפלו יש בדעתו לחזר צריך לבדק, שפא ומלך ולא יחזר.

הכל נאמנין על בעור חמין אפלו נשים אפלו עבדים. רבי ירמיה בשם רבי זעירה: לית פאן אפלו
 נשים. נשים עצמן הן נאמנות, מפני שהן עצלות והן בודקות כל שהוא כל שהוא.

פותים, כל זמן שעושין מצתן עם ישראל – נאמנין הן על בעור חמין. אם אינן עושין מצתן עם
 ישראל – אינן נאמנין על בעור חמין. אמר רבי יוסה: הדין דתימר בפתים, אבל בהצרות חשודין הן.
 דאינון דרשין: "לא ימצא בבתים" – לא בהצרותיכם.

תני, רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שהכותים נוהגין בה הם מדקדקין בה יתיר מישראל.
 אמר רבי שמעון: הדין דתימר, בראשונה, שהיו משוקעין בכופרניהן, אבל עכשו שאין להן לא מצוה
 ולא שגרי מצוה – חשודין הן ומקלקלין הן.

שואלין בהלכות פסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג פסח. בבית ועד שואלין קדם לשלשים יום.
 רבי שמעון בן גמליאל אומר: שתי שבתות. אתיא דרבי יוחנן ברבנין ודחבריא ברבי שמעון בן
 גמליאל. אמר רבי יוחנן: טעמון דרבנן, שפן משה עומד בפסח ראשון ואומר להן הלכות הפסח השני.
 ודחבריא ברבי שמעון בן גמליאל, שפן משה עומד בראש חדש ואומר להם הלכות הפסח:

במה אמרו שתי שורות בפירתה וכו'. רב הונא בשם רב:

[דף ג' ע"א]

קולפו כמין גם. תני בר קפרא: קולפו כמין שני גמין.

היה נתון באמצע הבית, על דעתיה דרב חונא – מפשיטו חלוק אחד. על דעתיה דבר קפרא –
 מפשיטו שני חלקות.

היה עשוי מדרגות – קולפו גמין גמין.

רבי יעקב בר אחא בשם חזקיה, שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: שורה החיצונה היא העליונה, הרואה
 את הפתח, ואת הקורה שלפנים ממנה, תני שלמטה ממנה. הוון בעיי מימר, מאן דאמר שלפנים
 הימנה – כל שפן שלמטה הימנה, מאן דמר שלמטה הימנה, הא לפנים הימנה – לא.

נשתמש בחצי שורה, פשיטא אותה שנשתמש – יש לה שלפנים ממנה ושלמטה ממנה. אותה שלא נשתמש בה – יש לה שלפנים ממנה.

הדא דתימר במחוללות. אכל באפיצות – מעביר עליהן את הנר ודיו. הדא אמרה שחשו לנפילה. אמר רבי פנחס דפוי: אני אומר בשעה שסדרן – הכנים שם חמין.

הלכה ב' מתני' – אין חוששין שפא גררה חלדה מבית לבית וממקום למקום אם בן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף:

גמרא – אמר רבי יונה: הכין צורכה מתניתין – מעיר לעיר, ומחצר לחצר, ממקום למקום, ומבית לבית. אם חושש את מעיר לעיר – את חושש מחצר לחצר. אם חושש את מחצר לחצר – חושש את ממקום למקום. אם חושש את ממקום למקום – את חושש מבית לבית. אמר רבי יוסה: אפלו כמתניתין אתיא היא – אין חוששין שפא גררה חלדה מבית לבית וממקום למקום, אם בן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף. שאם מבית לבית אי אתה חושש, לא כל שבן ממקום למקום. אם ממקום למקום אי את חושש – לא כל שבן מחצר לחצר. אם מחצר לחצר אי את חושש – לא כל שבן מעיר לעיר.

[דף ג' ע"ב]

יכולין הו כל ישראל לבדוק חמין באחת.

הלכה ג' מתני' – רבי יהודה אומר: בודקין אור ארבעה עשר וארבעה עשר בשחרית, ובשעת הבעור. וחכמים אומרים: אם לא בדק אור ארבעה עשר – יבדק בארבעה עשר. אם לא בדק בארבעה עשר – יבדק בתוך המועד. לא בדק בתוך המועד – יבדק לאחר המועד, ומה שהוא משיר – וניהנו בצנעה, כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו.

גמרא – אמר רבי יוחנן: טעמא דרבי יודה, בנגד שלש פעמים שכתוב בתורה "לא יראה לך שאור". והכתיב "תשביתו שאור מבתיכם"? בעשה הוא! והא כתיב "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם"? אמר רבי יוסה: מפיון שזה צריך לזה וזה צריך לזה, כמי שפלן אחד. "לא יראה לך", הייתי אומר הפקיד אצלו יהא מתר, תלמוד לומר "לא ימצא בבתיכם". אי "לא ימצא בבתיכם" הייתי אומר יחד לו בית יהא אסור, תלמוד לומר "לא יראה לך". הא ביצד? הפקיד אצלו אסור. יחד לו בית מתר.

מחלפה שימתייה דרבי יודה, דתני, רבי יודה אומר: בודקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הבעור. והכמים אומרים: אם לא בדק אור לארבעה עשר – יבדק בארבעה עשר. צריך לבדוק שלש פעמים. מה אם בשעה שלא הגיע זמן בעורו, את אומר 'צריך לבדוק שלש פעמים', בשעה שהגיע זמן בעורו לא כל שבז? לא צורכה דלא, אם לא בדק בתוך המועד יבדק לאחר המועד. ומה שהוא משיר וניחנו בצנעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו. כיצד הוא עושה? בפה עליו בלי בפה עליו בלי ולא מצאו, אני אומר יד נטלתו. לא בפה עליו בלי ולא מצאו אותו, הבית צריך בדיקה, או שאר כל הבתים לא יהו צריכין בדיקה. נישמענה מן תדא: אבד בנית מן המת בבית, בקשו ולא מצאו – הבית טהור. לכשימצא – הבית טמא למפרע.

תדא ילפה מן ההיא ונתחיא ילפה מן תדא. תדא ילפא מן ההיא: אבד היא היניה. ונתחיא ילפא מן תדא, אין לה צריך בדיקה אלא אותו הבית בלבד.

וכרבי יודה, אפלו אותו הבית לא יהא צריך בדיקה! נישמענה מן תדא, אומר רבי יודה: מעשה בשפחה של מסיק אחד ברימון שהשליכה נפל אחד לבור, ובא בהן אחד והציץ לידע מה שהשליכה, ובא מעשה לפני חכמים וטהרו.

[דף ד' ע"א]

שדרו הלדה ובכרדלים להיות גוררין אותו. רצה היא אחר הכשר. ואינה רצה אחר הפת. ואפלו תימר רצה היא אחר הכשר ואחר הפת. כשר גוררת ואוכלת, פת גוררת ומנחת. רבנין דקיסרין בשם רבי אבהו: אין חוששין שמו גררה הלדה. וכרבי יודה חוששין.

הלכה ד' מתני' – רבי מאיר אומר: אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש. רבי יהודה אומר: אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש:

גמרא – רבי מאיר אומר: משש שעות ולמעלן מדבריהן. רבי יודה אומר: משש שעות ולמעלן מדברי תורה. מה טעמא דרבי מאיר? "אך ביום הראשון" – זה חמשה עשר. יכול משתחשף? תלמוד לומר "אך". הא כיצד? תן לו לפני שקיעת החמה שעה אחת. מה טעמא דרבי יודה? "אך ביום הראשון" זה ארבעה עשר. יכול כל היום בלוי? תלמוד לומר "אך". הא כיצד? חלק את היום, הציץ לחמין וחסיו למצה.

מחלפה שיטתיה דרבי מאיר. תפון הוא אמר: "אך" לרבות, והכא הוא אמר "אך" למעט! אמר רבי שמואל בר אבדומא: מעטו שאינו בהמין.

רבי מאיר אומר: "לא תאכל עליו המין" על אכילתו. ורבי יודה אומר: "לא תאכל עליו המין" על עשיתו.

רבי יודה אית ליה עשה ולא תעשה על אכילתו, עשה ולא תעשה על בעורו. עשה על אכילתו – "שבעת ימים תאכל עליו מצות" ולא המין. כל לא תעשה שהוא בא מבה עשה – עשה. לא תעשה על אכילתו – "לא תאכל עליו המין". עשה על בעורו – "תשביתו שאור". לא תעשה על בעורו – "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם".

[דף ד' ע"ב]

הא רבי מאיר אומר: מישש שעות ולמעלה מדבריהן, שביעית אסור משום גדר. ששית, לפה משום גדר? ויש גדר לגדר? אלא שעה ששית מתחלפת בשביעית.

הא רבי יהודא אומר: מחמש ולמעלה מדבריהן, ששית אסורה משום גדר, חמישית לפה משום גדר? ויש גדר לגדר? אלא שחמישית מתחלפת בשביעית.

מחלפא שיטתיה דרבי יהודה: תפון הוא אמר אין חמישית מתחלפת בשביעית. אמר רבי יוסי: תפון תדבר מסור לבית דין ובית דין זרזין הן. ברם הכא, תדבר מסור לנשים, והנשים עצלות הן. אמר רבי יוסי בר בון: תפון תחלת חמישית סוף שביעית, ברם הכא סוף חמישית תחלת שביעית. ותני בן, שבתחלת חמש חמה במזרח וסוף שעה חמה במערב. לעולם אין החמה נוטה למערב אלא בסוף שבע.

רב אמר: דברי רבי מאיר: המקדש בהמין מישש שעות ולמעלן – לא עשה כלום. אמר רבי הונא: ויאות, אלו הפנים קורטבניות, דלמא טבן אנין במועדא כלום?

חד בר נש אפקיד דיסקיאה דפיכתא גבי רבי הנה רובה, אמר רבי יוסי בי רבי בון: יוחנן חיקוקיאה הנה. אתא שאל לרבי, אמר ליה: תמכר על פי בית דין בשעת הבעור.

חד בר נש אפקיד גרבא דפוחתה גבי רב הנה בר אשי, אתא שאל לרב, אמר ליה: ומכר על פי בית דין בשעת הבעור.

היידנו שעת הפעור? רבי ירמיה אומר: בשחרית. רבי בא אומר: חמישית, פרבי יודה. אומר רבי יוסה:
 יאות אומר רבי ירמיה, כלום אמרו לנע בהן למוכרן לא מפני השב אבדה לבעלים.

[דף ה' ע"א]

חמישית פרבי יודה, לא טבה כלום.

חבריא אמרין: חמישית פרבי יודה – הקדישו מקדש. עשאו תרומה – אינה תרומה. הקדישו מקדש
 הקדש דמים. עשאו תרומה – אינה תרומה, שלא נתנה תרומה אלא לאכילה בלבד. אומר לון רבי
 יוסי: לא מסתברא דלא חלופין, הקדישו – אינו מקדש, עשאו תרומה – הרי זו תרומה. הקדישו אינו
 מקדש, שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים. עשאו תרומה הרי זו תרומה – מהורה היא דבר
 תורה, אתה הוא שגזרף עליה שרפה.

הלכה ה' מתני' – ועוד אומר רבי יהודה: שתי חלות של תודה פסולות ומנחות על גג האצטבע, כל
 זמן שהן מנחות – כל העם אוכלין. נטלה אחת מהן – תולין, לא אוכלין ולא שורפין. נטלו שתיהן
 – התחילו כל העם שורפין. רבן גמליאל אומר: חלין נאכלין כל ארבע, ותרומה כל חמש, ושורפין
 בתחלת שש:

גמרא – רבי שמעון בן לקיש אומר בשם רבי ינאי: כשרות היו, משם מאי הוא פוסלן? שלא נשחט
 עליהן הנזבה.

[דף ה' ע"ב]

ולא בשחיטה הן קדושות? ויפדה ויאכל?

אמר רבי חנניה: חוליא קומי לא אכל, ואת אמרת יפדה ויאכל?

רבי אומר: פסולות היו, מפני שהן ממחרין להביא תודותיהן מפני המין שבתודה, ואי אפשר שלא
 ישפד דמה של אחת מהן והיא נפסלת.

תני, שתי פרות חורשות בירושלם. וירושלם לא במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר
 היא? נראות כחורשות.

אית תניי תני: שתי גרות דולקין. אית תניי תני: שני סדינין. אומר רבי פינחס: ולא פליגון, מאן דאמר:
 'שתי פרות', 'שתי גרות' – בחול. מאן דמר: 'שני סדינין' – בשבת. רבי חנניה בעא קומי רבי מנא:

ויקבעו לה תקיעה? אמר ליה: אם אומר את בן, נמצאתה אומר שפוא לתמיד הן תוקעין, והן מתקלקליו.

אמר ליה: והא תנינו, שלש לתבטיל את העם מן המלאכה, ושלש לתבדיל בין קדש לחול?

אמר ליה: תפון, כל ערב שבת ושבת הן תוקעין ואינן טועין. ברם הכא, אחת לקיצין הן. אם אומר את בן, אף הן סבירין שפוא לתמיד הן תוקעין והן מתקלקליו.

למה? מפני קדשתה או משום שאין אוכליה מצויין? מה נפיק מביניהון, חלות תורה. אין תימר שאין אוכליה מצויין – אלו אוכלין מצויין. אין תימר מפני קדשתה – אלו יש להן קדשה.

[דף ו' ע"א]

רבי נתן אומר: בשורות, נמלו, שזהו הן שעה אחת לאכילתן. ותולין אכל לא שורפין. אית לה מימר משום שאין אוכליה מצויין? לא מפני קדשתה? אף הכא מפני קדשתה.

אמר רבי יודה בן פזי: נראין דברים שתהא הלכה ברבן גמליאל, שהוא אומר מעין שניהון. אתא רבי אבון, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יצחק: הלכה ברבן גמליאל שהוא אומר מעין שניהון.

הלכה ו' מתני' – רבי חנניה סגן הכהנים אומר: מימיהון של כהנים לא נמנעו מלשרף את הבשר שנמא בולד הטמאה עם בשר שנמא באב הטמאה, אף על פי שמוסיפין לו טמאה על טמאתו:

גמרא – בר קפרא אומר: אב הטמאה דבר תורה, ולד טמאה מדבריהון. רבי יוחנן אומר: בין זה בין זה דבר תורה. על דעתיה דבר קפרא ניהא. על דעתיה דרבי יוחנן, אב הטמאה עושה ראשון, ולד טמאה עושה שני, שני שנגע בראשון – הרי הוא במקומו שני.

[דף ו' ע"ב]

שהשלישי שנגע בראשון נעשה שני.

תני, בית שמאי אומרים: אין שורפין בשר טהור עם בשר טמא, ובית הלל מתירין. על דעתיה דבר קפרא ניהא, שורפין פסול תורה עם פסול טמאת תורה. וצריכינן משמע טמאת דבריהון עם טמאת תורה. על דעתיה דרבי יוחנן, אם פסול תורה עם טמאת תורה שורפין, כל שבן טמאת תורה עם טמאת תורה? רבי חנניה סגן הכהנים שנייה משום בית שמאי ובית הלל.

אמר רבי מנא קומי רבי יוסה: על דעתיה דרבי יוחנן ניקח, דמר רבי יוחנן: ששה ספקות היו תולין עליהן ובאיני, ובאישא גזרו עליהן שרפה. רבי חנניה סגן הכהנים לא לקדם לאישא הנה? וקדם לאישא לא היתה שרפה לדבריהן? אמר ליה: תפתר שנטמא בכלי זכוכית. אמר ליה: אפלו תימר נטמא בכלי זכוכית. לא בן אמר רבי זעירא רבי אבונה בשם רבי ירמיה: יוסי בן יעזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טמאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית. רבי יודא אמר: יהודא בן טבאי ושמועון בן שטח גזרו על כלי מתכות, הלל ושמואי גזרו על טהרת ידים. רבי ירמיה סבר מימר: ארץ העמים וכלי זכוכית תלויה. רבי יוסי סבר מימר: ארץ העמים תלויה וכלי זכוכית שרפה.

אלו הן ששה ספקות: על ספק בית הפרס, על ספק ארץ העמים, על ספק בגדי עם הארץ, על ספק רוקק, על ספק מי רגלי אדם שהוא כנגד מי רגלי בהמה, על ודאי מנגען שהוא ספק טמאתן, על אלו שזרפין תרומה.

הלכה ז' מתני' – הוסיף רבי עקיבה, מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת אף על פי שמוסיפין לו טמאה על טמאתו:

[דף ז' ע"א]

גמרא – על דעתיה דרבי יוחנן, תפון שזרפין טמאת תורה עם טמאת תורה. ובא להוסיף פסול תורה עם טמאת תורה. על דעתיה דבר קפרא, תפון שזרפין טמאת דבריהן עם טמאת תורה, והבא פסול תורה עם טמאת תורה, לא בא אלא לפחות?

תפתר בטבול יום מבית פרס שהוא מדבריהן. רבי חנניה סגן הכהנים שנייה משם בית שמואי ובית הלל.

אמר רבי מנא קומי רבי יוסי: רבי עקיבה בדעתיה, דרבי עקיבה אמר: יטמא דבר תורה.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אף על גב דלית ליה לרבי ישמעאל 'יטמא' – 'יטמא' באוכלין, אית ליה 'יטמא' – 'יטמא' בכלים.

אית תניי תניי: טמא-מת, אית תניי תניי: בטמא מת. מאן דאמר טמא מת – בכלי שטף. מאן דאמר בטמא מת – בכלי מתכות. מה טעמא? 'וכל כלי פתוח... (במדבר יט, טו) וגומר – 'טמא הוא' – הוא טמא ואינו נעשה אב הטמאה לטמא.

הלכה ח', מתני' – אמר רבי מאיר: מדבריהון למדנו ששורפין תרומה מהורה עם הטמאה בפסח. אמר לו רבי יודה: אינה היא המדה. מודין רבי אליעזר ורבי יהושע, ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה, ועל מה נחלקו? על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר: תשרף זו לעצמה וזו לעצמה. ורבי יהושע אומר: שתיהן באחת:

[דף ז' ע"ב]

גמרא – מהו בפסח? בארבעה עשר?

אמר רבי יוחנן: מדברי רבי עקיבה, מדברי רבי חנינה סגן חכמים. רבי שמעון בן לקיש אמר: מדברי רבי אליעזר ומדברי רבי יהושע. אמר רבי זעירא קומי רבי יסי: על דעתיה דרבי יוחנן ניהא. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש, מה בא רבי לעזר ורבי יושע לבא? אמר ליה: תניין אינון.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: הכל מודין בששה עשר ששורפין תרומה מהורה וטמאה. רבי יוסי מקשי: למה רבי יסי אמר אינה המדה? רבי יסי דו שמע דאמר רבי יוחנן: 'מדברי רבי עקיבה ומדברי רבי חנינה סגן חכמים'. והוא שמע דבר קפרא אמר אב הטמאה דבר תורה ולד הטמאה מדבריהון, ולא שמע דמר רבי יוחנן: בין זה ובין זה דבר תורה. והוא מקשי: בשם שפטר לשרף אפור תורה עם טמאת תורה, שבן שורפין טמאת תורה עם טמאת תורה, כך יהא מתר לשרף אפור דבריהון עם טמאת תורה, שבן שורפין טמאת דבריהון עם טמאת תורה?

אלא שניא היא, אפור שניא היא טמאה. ואמר רבי יסי בשם רבי יוחנן: הכל מודין בששה עשר ששורפין תרומה מהורה וטמאה, בשם שלא חלקת לנו בין אפור תורה לטמאת תורה, שבן שורפין טמאת תורה עם טמאת תורה, כך לא תחלק לנו בין אפור דבריהון לטמאת תורה, שבן שורפין טמאת דבריהון עם טמאת תורה. אלא בין זה ובין זה – דבר תורה.

אתא רבי חייה בר בא מן צור, ואמר מן שמייה דרבי יהודה: בין זה ובין זה דבר תורה, ואמרית: יאות, תמן טמאת תורה עם טמאת תורה. ברם הקא פסול תורה עם טמאת תורה. בגין כך רבי יוסי אמר: אינה היא המדה.

וקשיא דרבי יוחנן על דרבי מאיר, והדא דרבי יוסי אמר:

מַסְכַּת סְנֵהֲדְרִין פְּרָק אַרְבָּעָה עָשָׂר

יד, א עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות, ולא נכתבה אלא לומר דרש וטול שכר. רבי שמעון בר רבי אלעזר אומר: אין עושין שלוש עירות הנדחות בארץ ישראל. אבל עושין אחת או שתיים. רבי שמעון אומר: אף שתיים לא יעשו, אלא אחת ביהודה, ואחת בגליל, ובסמוך לספר אפלו אחת לא יעשו, כדי שלא יפוצו נכרים ויחריבו את ארץ ישראל, כשהוא קול - וביזתן והעיר מתרת. כשהן בסיף - וביזתן והעיר מתרת. אם שהו שלשים יום - הן בסיף וביזתן והעיר אסורה. לא שהו שלשים יום - הן בסיף וביזתן והעיר מתרת. לעולם מדיח בסקילה וביזתן והעיר אסורה. הדיחיה נשים ולא אנשים, קטנים ולא גדולים, יכול תהא עיר הנדחת? תלמוד לומר (דברים יג, יד): "את ישבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך הדבר, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו, יכול אפלו נתכנסו לתוכה גרים ועבדים משחרורין תהא נעשית עיר הנדחת? תלמוד לומר (שם): "את ישבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו. קטני בני אנשי עיר הנדחת שהדחו עמה - אין נהרגין. רבי אלעזר אומר: נהרגין. אמר ליה רבי עקיבה: מה אני מקים (שם יג, יח): "ונתן לה רחמים ורחמך והרבך", אם לרחם על הגדולים, הרי כבר נאמר (שם יג, טז): "הכה תכה", אם לרחם על בהמתן, הרי כבר נאמר (שם): "ואת בהמתה לפי חרב", מה אני מקים "ונתן לה רחמים"? אלו קטנים שבתוכה. רבי אלעזר אומר: אף גדולים אין נהרגין, אלא על פי עדים והתראה, מה אני מקים "ונתן לה רחמים" וגו', שמא יאמרו בית דין, הרי אנו עושין עיר הנדחת, ולמחר יהו אחיהן וקרוביהם קושרים שנאה בלבם עלינו, אלא כך אמר המקום, הרי אני ממלא אותן רחמים ומטיל אני אהבתי בלבם, כלומר, שאין בלבנו עליכם, דין אמת דנתם! ולא

מתאבלין אלא אוננים, שאין אנינות אלא בלב. נכסים של צדיקים - שבתוכה אובדין, ושבתוכה לה פלטים. ושל רשעים - בין מתוכה ובין מחוצה לה אובדין. רבי אלעזר אומר: מוכיח בדבר, לוט שלא היה בסדום אלא מפני נכסיו, אף הוא יצא וידיו על ראשו, שנאמר (בראשית יט, כב): "מהר המלט שמה" - דיך שתמלט את נפשך. אמר רבי שמעון: מפני מה אמרו נכסי צדיקים שבתוכה אובדין? מפני שגרמו לצדיקים לדור בין הרשעים. והרי דברים קל וחמר! ומה אם נכסים שאינם, לא רואין, ולא שומעין, ולא מדברים, על שגרמו לצדיקים לדור בין הרשעים - אמר הכתוב: ישרפו! המטה את חבירו מדרך חיים לדרך מות, על אחת כמה וכמה שיהא בשופה.

יד, ב קדשי מזבח ימותו וקדשי בדין הבית יפדו. רבי שמעון אומר: "בהמתה" - פרט לבכורות ולמעשר. "שללה" - פרט לכסף הקדשות ולכסף מעשר שני, מחבר לקרקע - בין כך ובין כך מתר, שנאמר "תקבץ" - פרט למחברים. בעיר אחרת בין כך ובין כך - אסור. ההורג את האדם, והשורף את הכסות, והמעקר את הבהמה. רבי מאיר אומר: את שדרכו לשפוך - ישפך. את שדרכו לשרף - ישרף. לעקר - יעקר. אין ממיתין אותן, ולא דוקרין, לא בחצים ולא ברמחים, ולא בראשו של חרב אלא בפיה, שנאמר (דברים יג, טז): "לפי חרב". והיתה תל עולם לא תבנה עוד" - לא תעשה אפלו גנות ופרדסים. "והיתה" - תלמוד לומר "עולם", שכבר היתה בימי יהושע. רבי יוסי ורבי יהושע בן קרחה אומרים: הרי הוא אומר (יהושע ו, כז): "ארור האיש [לפני ה'] אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו, וכי אין אנו יודעין שיריחו שמה? אלא שלא יבנה אותה ויקרא את שמה כעיר אחרת, שלא יבנה עיר אחרת ויקרא את שמה יריחו. "בבכורו יסדנה", וכן הוא אומר (מלכים א, טז, לד): "בימיו בנה חיאל בית

דְּבָרֵי עֲצָמוּ - כַּעֲדוֹ. וְהַמְשָׁנָה אֶת נְבוֹאָתוֹ,
זָר וְטָבוֹל יוֹם, וּמְחַסֵּר בְּגָדִים וּמְחַסֵּר
כַּפּוּרִים, וְשֵׁלָא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלִים, וּפְרוּעֵי
רֹאשׁ וּשְׂתוּיֵי יַיִן שְׁשֻׁמְשׁוּ - כִּלְן בְּמִיתָה.
וּבִמָּה הִיא מִיתָתָן? בִּיַּדֵי שְׂמַיִם! וְכֹל
הַזּוֹמְמִין וְהַבּוֹעֲלִים - מְקַדִּימִין לְאוֹתָהּ
הַמִּיתָה, אִם לְסַקִּילָהּ - סַקִּילָהּ, אִם לְשַׁרְפָּהּ
- שַׁרְפָּהּ. בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים? שֶׁהוּא
כִּיּוֹצֵא בְהֵן בְּאוֹתָהּ מִיתָה, כִּיּוֹצֵא בְהֵן
בְּסַקִּילָהּ הוּא וְהֵן בְּסַקִּילָהּ, כִּיּוֹצֵא בְהֵן
בְּשַׁרְפָּהּ הוּא וְהֵן בְּשַׁרְפָּהּ, כִּיּוֹצֵא בְהֵן בְּחִנְקָה
הוּא בְּשַׁרְפָּהּ וְהֵן בְּחִנְקָה.

מִסְכַּת מִכּוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, עַד זּוֹמֵם - אֵין נִמְכָּר בְּזַמְמוֹ. רַבִּי
עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִף אֵין מִשְׁלָם עַל פִּי עֲצָמוּ
מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָנַס, וְכֹל דְּבָר שֶׁהוּא קָנַס - אֵין
מִשְׁלָם עַל פִּי עֲצָמוֹ. הָעֵדִים שְׁאָמְרוּ:
"מְעִידִים אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנֵי שְׁלוֹה מִפְּלוֹנֵי
אֵלֶךְ זֹז, בְּיוֹם פְּלוֹנֵי, בְּמִקּוֹם פְּלוֹנֵי". וּבָאוּ
אַחֲרֵיהֶם וְאָמְרוּ לֵהֵן: הֵיאֵךְ אַתֶּם מְעִידִים
שֶׁהָרִי הַמְּלוֹה אוֹ הַלְּוָה הִיָּה עִמָּנוּ אוֹתוֹ
הַיּוֹם בְּמִקּוֹם פְּלוֹנֵי - אֵין אֵלּוֹ זּוֹמְמִין, אֲבָל
עֲדוֹתָן בְּטָלָה. אֲבָל אָמְרוּ לָהֶם: "הֵיאֵךְ
אַתֶּם מְעִידִין שֶׁהָרִי אַתֶּם הֵייתֶם עִמָּנוּ הַיּוֹם
בְּמִקּוֹם פְּלוֹנֵי" - הָרִי אֵלּוֹ זּוֹמְמִין וּמְשַׁלְּמִין
עַל פִּיהֶם:

א, הֵיוּ חוֹתְמִים עַל הַשְּׁטֵר בְּאֶחָד בְּנִיסָן
בְּשַׁמִּיטָה, וּבָאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: "הֵיאֵךְ
אַתֶּם חֲתוּמִין עַל הַשְּׁטֵר זֶה"? שֶׁהָרִי אַתֶּם
הֵייתֶם עִמָּנוּ הַיּוֹם בְּמִקּוֹם פְּלוֹנֵי - עֲדוֹתָן
כְּשֶׁרָה, וְהַשְּׁטֵר כְּשֵׁר. שְׂאֲנֵי אוֹמֵר, שְׂמָא
אֵיחָר זָמְנוּ שֶׁל שְׁטֵר וּכְתָבוּ. שְׁטֵר שְׂזַמְנוּ
בְּשִׁבְתָּ אוֹ בְּעֵשְׂרָה בְּתַשְׂרֵי, רַבִּי יְהוּדָה
מְכַשִּׁיר וְרַבִּי יוֹסִי פּוֹסֵל. אָמַר לוֹ רַבִּי
יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה שְׂבָא לְפָנֶיךָ וְהַכְּשֵׁרְתָּ. אָמַר
לוֹ רַבִּי יוֹסִי: אֲנִי לֹא הַכְּשֵׁרְתִי, וְאִם
הַכְּשֵׁרְתִי - הַכְּשֵׁרְתִי:

א, הָעֵדִים שְׁאָמְרוּ: "מְעִידִין אָנוּ בְּאִישׁ
פְּלוֹנֵי שְׂסַמָּא אֶת עֵין עַבְדּוֹ וְאַחַר כֵּךְ הִפִּיל

הָאֵלִי אֶת יְרִיחוֹ". וְהֵלֵא חֵיָאֵל מִשְׁל
יְהוֹשֻׁפֵט וִירִיחוֹ מִשְׁל בְּנִימִין! וְלָמָּה נִתְּלָה
בְּאַחָב? מְלַמֵּד שְׂתוּלִין חוֹבָה בְּחֵיב.
כִּיּוֹצֵא בּוֹ (שׁוֹפְטִים יח, ל): "וְיִהְיֶהנָתָן בֶּן גִּרְשׁוֹם
בֶּן מְנַשֶּׁה". וְכִי בֶן מְנַשֶּׁה הִיָּה? וְהֵלֵא בֶן
מְשֵׁה הִיָּה! וְלָמָּה נִתְּלָה דְבַר בְּמְנַשֶּׁה?
מְלַמֵּד שְׂתוּלִין חוֹבָה בְּחֵיב. (מְלָכִים א טו, לד):
"בְּאַבְיָרִם בְּכוּרוֹ יִסְדָּה וּבִשְׁגוּב צַעֲרוֹ הַצֵּיב
דְּלִתְיָה"; בְּאַבְיָרִם בְּכוּרוֹ לֹא הִיָּה לוֹ מָמָה
שִׁילְמָד, שְׁגוּב - רִשְׁעֵי! הִיָּה לוֹ מָמָה
שִׁילְמָד, הֵן בְּקִשׁוֹ לְרַבּוֹת אֶת מְמוֹנָם, מִנִּין
שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּהֵן מֵאָרְהָ וְהִיּוֹ מִתְמַעֲטִין
וְהוֹלְכִין? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (שׁ): "כְּדַבֵּר ה'
אֲשֶׁר דְּבַר בֵּיד יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן". רַבִּי שְׁמַעוֹן
בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא אוֹתָהּ בָּנָה אֶלֶּא אַחֲרֵת
בָּנָה. וּמְשׁוֹנְבָתָה - הַתְּרָה לִישָׁב בָּהּ. וְכֵן
הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב ב, ה): "וַיִּגְשׁוּ בְנֵי
הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ אֶל אֱלִישֶׁע", שְׂמָא
יֵאמְרוּ בֵית דִּין, הָרִי אָנוּ עוֹשִׂין עִיר הַנְּדַחַת,
וּמְחַרְבִּין אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶלֶּא כְּשֵׁם
שְׂמַחָה לְפָנֵי הַמִּקּוֹם בְּקִיּוּמָן שֶׁל צַדִּיקִים,
כֵּךְ שְׂמַחָה לְפָנֵי הַמִּקּוֹם בְּאַבּוּדָם שֶׁל
רִשְׁעִים, שְׂנֵאָמַר (מְשִׁלֵי יא, י): "בְּאַבְדֵי רִשְׁעִים
רָנָה! עִיר הַנְּדַחַת וַיּוֹשְׁבֶיהָ, שִׁירֶיהָ
וּפְרוֹתֶיהָ, בִּימוֹס וּמָה שְׁעָלֶיהָ, מְרַקּוּלִיס
וּמָה שְׁעָלֶיהָ, וְכֹל דְבַר שְׁחָל עָלָיו אֲסוּר
עֲבוּדָה זָרָה - כִּלְן אֲסוּרִין בְּהֵנָּה.

יד, זָקַן מִמָּרָא שְׁהוּרָה וְעֵשָׂה, הוּרָה וְלֹא
עֵשָׂה - פְּטוּר. הוּרָה עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת, אִף
עַל פִּי שֵׁלָא עֵשָׂה - חֵיב.

יד, הַמְּנַבָּא לַעֲקוּר דְּבַר מְדַבְּרֵי תוֹרָה -
חֵיב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם גִּתְּנַבָּא לְקַיָּים
מְקַצָּת וּלְכַטֵּל מְקַצָּת - פְּטוּר. וּבְעַבּוּדָה
זָרָה, קַיָּמָה הַיּוֹם וּבִטְלָה לְמַחַר - חֵיב.
הַמְּתַנַּבָּא מָה שֵׁלָא שְׂמַע, כְּצַדִּיקָה בֶּן
כְּנַעְנָה, וְשֵׁלָא נֵאָמַר לוֹ - כְּחַנּוּנְיָה בֶּן עֲזוּרָה,
שֶׁהִיָּה שׁוֹמַע דְּבָרִים מִפִּי יְרַמְיָהוּ הַנְּבִיאָה,
שֶׁהִיָּה מְתַנַּבָּא בְּשׁוּק הָעֵלְיוֹן, וְחֹזֵר
וּמְתַנַּבָּא בְּשׁוּק הַתַּחְתּוֹן. הַכּוֹבֵשׁ אֶת
נְבוּאָתוֹ - כִּיּוֹנָה בֶּן אֲמַתִּי, וְהַמּוֹתֵר עַל דְּבָרֵי
נְבִיאָה - כְּחַבְרוֹ שֶׁל מִיכָה. וְנְבִיאָה שְׁעוֹבֵר עַל

משלם. לוקה - אינו משלם. מודים חכמים לרבי מאיר שאם העידוהו שהוא בן גרושה או בן חלוצה נתין וממזר - שהם לוקין את הארבעים:

א, מאימתי זוממין חיבין לשלם? משתתפרש עדותן בבית דין. נמצא חיב לו מן הדין - לפיכך הוא משלם שנים. נמצא אחד מהם קרוב או פסול - עדותן בטלה. ומנין אפלו מאה? תלמוד לומר עדים: מעידים [אנו] באיש פלוני שהרג את הנפש, ובאו אחרים והזימום - הנדון פטור. כת הראשונה חיבת ובאו אחרים והזימום - הנדון חיב. כת הראשונה פטורה וכת השנייה חיבת, כת אחת נכנסת וכת אחת יוצאה, אפלו הם מאה - כלן פטורין. רבי יהודה אומר: אסטסית היא זו, ואין נהרגת אלא כת הראשונה בלבד. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים? בדיני נפשות, אבל בדיני ממונות - תתקיים עדות בשאר. ורבי אומר: אף בדיני ממונות כן, והוא לא שיש להן קרוב או פסול - תתקיים עדות בשאר עדים. ורבי דוסתאי בן יהודה אומר: עדים זוממין שבאו אחרים והזימום - זוממיהן פטורין. עד זומם פסול מכל עדיות שבתורה; דברי רבי יהודה. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שהיום לעדות נפשות, אבל לא היום אלא לעדות ממון - אין פסול אלא לאותו העדות בלבד:

מסכת מכות פרק שני

ב,א שלש ערים הפריש משה בעבר הירדן. וכשבאו לארץ - הפרישו עוד שלש. ואף-על-פי-כן, לא היו אלו ואלו קולטות, עד שכבשו וחלקו. משכבשו וחלקו - נתחייבה הארץ במעשר ובשביעית, והיו אלו ואלו קולטות:

ב,ב שלש ערים הפריש יהושע בארץ כנען. והיו מכונות כנגד שלש שבעבר הירדן כשתי שורות שבפרם. חברון ביהודה - כנגד בצר במדבר. שכם בהר

את שינו, שכן הרב אומר" ואחר כך נמצאו זוממין - משלמין לעבד. "הפיל את שינו ואחר כך סמא את עינו, שכן העבדים אומרים" ונמצאו זוממין - משלמין לרב. סמא שתיהן כאחת והפיל שינו כאחת, ובאו אחרים ואמרו: לא כי אלא שתיהן זו אחר זו, ונמצאו זוממין - משלמין לעבד. סמא שתיהן זו אחר זו, והפיל שתיהן זו אחר זו, ובאו אחרים ואמרו: "לא כי, אלא שתיהן כאחת" ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב. סמא את עין עבדו והרי הוא תחתיו ומשמשו ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב:

א,ד העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה שכן האשה אמרה", ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתובתה לאיש. "גרש את אשתו ונתן לה כתבתה שכן האיש אומר"; ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתבה לאשה. "גרש את אשתו ולא נתן לה כתבתה, והרי היא תחתיו ומשמשו" ונמצאו זוממין - אין אומרין ישלמו לה כתבתה, אלא טובת הנאת כתבה. וכי מה היא טובת הנאת כתבה? אין אומרין כמה אדם רוצה ליתן בכתבתה של זו, שאם תמות בחיי בעלה - בעלה יורשה, לאחר מיתת בעלה - יורשת כתבתה, ואין יורשין אותה, לפיכך הן משלמים:

א,ה העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שגנב חלבו של חברו ולא אכלו, גנב נבלתו של חברו ולא אכלה" ונמצאו זוממין - לוקין ומשלמין, שעל מנת כן העידוהו על מנת שילקה וישלם. גנב חלבו של חברו ואכלו. גנב נבלתו של חברו ואכלה - הרי זה לוקה וחיב בתשלומין, שבעסקי ממון הוא אומר (שמות כ): "לא תענה ברעף עד שקר". ושבעסקי מכות הוא אומר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים (שם כה, ב): "כדי רשעתו". מת - אינו

אֶפְרַיִם - כִּנְגַד רְמוֹת בְּגִלְעָד. קֹדֶשׁ בְּגִלְלִיל - כִּנְגַד גּוֹלָן בְּבִשְׁטָן. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהִפְרִישׁ שְׂכָם בְּהַר אֶפְרַיִם, לֹא הִיְתָה קוֹלְטָת. הִפְרִישׁ קִרְיַת יַעֲרִים תַּחְתֶּיהָ, עַד שֶׁכָּבְשׁוּ אֶת שְׂכָם. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהִפְרִישׁוּ קֹדֶשׁ בְּגִלְלִיל לֹא הִיְתָה קוֹלְטָת. הִפְרִישׁ גַּמְלָא תַּחְתֶּיהָ, עַד שֶׁכָּבְשׁוּ אֶת קֹדֶשׁ.

"וּשְׁלֶשֶׁת" - שִׁיְהִיו מְשֻׁלְשׁוֹת, שִׁיְהִיא מַחְבְּרוֹן לְדָרוֹם - כְּמַחְבְּרוֹן לְשְׂכָם, וּמַחְבְּרוֹן לְשְׂכָם - כְּמַשְׁכָּם לְקֹדֶשׁ.

נִפְלָה אַחַת מֵהֵן - בּוֹנִין אוֹתָהּ בַּמְקוֹמָה. וּמִנִּין אֵף בַּמְקוֹם אַחֵר? תִּלְמוּד לומר: "שֵׁשׁ עָרִים", בְּאוֹתוֹ הַשְּׁבֵט. וּמִנִּין אֵף בְּשֵׁבֵט אַחֵר? תִּלְמוּד לומר: "תַּהֲיִינָה" - שִׁיְהִיו מְכֻנָּוֹת וְקוֹלְטוֹת פְּרָאוֹנוֹת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אומר: כּוֹתְבִין: "מִקְלָט מִקְלָט" עַל פְּרֻשַׁת דְּרָכִים כְּדִי שִׁיְהִיא רוֹאֶה וְגוֹלָה לְעָרֵי מִקְלָט. מוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תִלְמִידֵי חֻכְמַיִם, שְׁמָא יִהְיֶה בְּדַרְךְ. וְיִדְבְּרוּ אֵלָיו אֵל תִּנְהַג בְּאִישׁ הַזֶּה מִנְהַג שׁוֹפְכֵי דָמַיִם, כִּי בְשִׁגְגָה בָּא מַעֲשֵׂה לִידוֹ. רַבִּי מְאִיר אומר: הוּא מְדַבֵּר עַל יְדֵי עֲצָמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יט, ד): "וְזֶה דְבַר הָרִצְחָן". אָמְרוּ לוֹ: הֲרֵבָה שְׁלִיחוֹת עוֹשֶׂה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אומר: מִשׁוּחַ מִלְחָמָה - אֵין מַחְזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ. אֶפִּילוֹ הוּא נֹזֵר - אֵין הוּא יוֹצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָם, אֲלֵא מְגַלַּח כָּל שְׁעָרוֹ וּמְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוּד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אומר: מָה תִּלְמוּד לומר (בַּמִּדְבָּר לה, ו): "שְׁמָה שְׁמָה" שְׁלֹשׁ פְּעָמִים? שָׁם תְּהֵא דִירְתוּ, שָׁם תְּהֵא מִיתְתוּ, שָׁם תְּהֵא קְבוּרְתוּ.

ובונים לוֹ בֵּית וְיוֹשֵׁב בְּתוֹכוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם): "וְיָשָׁב" - בָּהּ וְלֹא בְּתַחוּמָהּ. מִצְאוֹ גּוֹאֵל הַדָּם בְּתַחוּמָהּ שֶׁל עִיר - הָרִי הוּא כְּאַחַד מִכָּל הָאָדָם, וְחַיֵּב עַל מִכְתּוֹ וְעַל קָלְלָתוֹ, וְחַיֵּב עַל נִזְקוֹ, בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה. וְהַהוֹרְגוֹ בְּמִזֵּיד - נִהְרַג. בְּשׁוּגַג - גּוֹלָה לְעָרֵי מִקְלָט. רַבִּי יוֹסִי אומר: לְעוֹלָם אֵין נִהְרָגִים עַד

שִׁיעֲמוּד לִפְנֵי הַדִּינִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שם לה, יב): "וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֻדוֹ" וְגו'.

רַבִּי עֲקִיבָא אומר: רְאוּהוּ בֵּית דִּין שֶׁהִרְג - הָרִי זֶה אֵינוֹ גּוֹלָה. רְאוּהוּ בֵּית דִּין גְּדוֹל שֶׁהִרְג - אֵין מְמִיתִים אוֹתוֹ מִיָּד, אֲלֵא מוֹשִׁיבֵין דִּינָיִם אַחֵרִים וּמַעֲיָדִים בְּפְנֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֻדוֹ" וְגו'. אומר, בְּרוֹצֵחַ שִׁיעֲצָא חוּץ לְתַחוּם מַחוּץ לְגְבוּל עִיר מִקְלָטוֹ - הַכְּתוּב מְדַבֵּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שם): "וְרוֹצֵחַ גּוֹאֵל הַדָּם אֶת הָרֹצֵחַ". "אֵין לוֹ דָם", כִּכְל אָדָם.

רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָט, וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ - יֹאמְרוּ לָהֶם: "רוֹצֵחַ אַנִּי". לֹא יֹאמְרוּ אֶת הַדְּבָר וְיִשְׁנֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְזֶה דְבַר הָרוֹצֵחַ" - אֵין לָךְ אֲלֵא דְבַר הָרָאוּשׁוֹן. הַהוֹרַח בְּאוֹתָהּ הָעִיר - גּוֹלָה מְשֻׁכְנָה לְשֻׁכְנָה. וּבֶן לֹוי - גּוֹלָה מֵעִיר לְעִיר. רַבִּי אומר: אומר אַנִּי, שֶׁתְּהֵא מַחְצִית הָעִיר לוֹ כְּעִיר שְׁלֵמָה:

בג, עִירוֹת הִלְלוּ - אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלֵא בַּמְקוֹם שִׁישׁ בּוֹ מַיִם. אֵין לָהֶם מַיִם - כּוֹרִין לָהֶם מַיִם. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלֵא בַּמְקוֹם שִׁישׁ שׁוּק. אֵין לָהֶן שׁוּק - עוֹשִׁין לָהֶם שׁוּק. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלֵא בַּמְקוֹם שִׁישׁ אוּכְלוּסִין. נִתְמַעְטוּ אוּכְלוּסִין - מְבִיאִין אַחֵרִים וּמוֹשִׁיבִין תַּחְתֵּיהֶם. נִתְמַעְטוּ דִּירֵיהֶן - מוֹסִיף עֲלֵיהֶן כְּהֵנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים. אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּדִין וְיִצִּירָהּ; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחֻכְמַיִם מִתִּירִין. אֵין מְפַשְׁלִין בְּתוֹכָם חֻבְלִים, וְאֵין עוֹשִׂין בְּתוֹכָם כְּלֵי זְכוּכִית, שְׁלֵא לְהִרְגִיל רְגֵל גּוֹאֵל הַדָּם לְשָׁם.

שְׁלֹשׁ עָרִים הִפְרִישׁ מִשָּׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. וּמִשְׁבָּאוֹ לְאַרְץ - הִפְרִישׁוּ עוֹד שְׁלֹשׁ אַחֲרוֹת, וּלְעֵתִיד לְבָא - מִפְּרִישֵׁין עוֹד שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ, הָרִי תִשַׁע. רַבִּי נְהוֹרָאִי אומר: "שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ" - הָרִי שֵׁשׁ. עוֹד

שֶׁלֹשׁ - הַרִי שְׁתִּים עֶשְׂרֵה. "הָאֵלֶּה" - הַרִי
 חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה ¹:

מִסְכַּת מִכּוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א הָאוֹכֵל מִן הַפֶּסַח כְּזִית נָא, כְּזִית שְׁלוֹק,
 כְּזִית מִבָּשֶׁל - חֵיב. הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כְּזִית מִבֵּית
 לְבֵית, וּמִחִבּוּרָה לְחִבּוּרָה, בְּשַׁעַת אֲכִילָה -
 הַרִי זֶה חֵיב; שְׁנָאֹמֵר (שְׁמוֹת יב, מו): "לֹא

תּוֹצִיא מִן הַבֵּית". אִם בְּשָׁלוּ - עוֹבֵר עָלָיו
 מִשּׁוּם פְּסוּל קִדְשׁ. הַמִּפְטֵם אֶת הַקְּטָרֶת
 בְּמִתְכַנְתָּהּ - הַרִי זֶה חֵיב, בֵּין שְׁפִטְמָה כְּלָה,
 בֵּין שְׁפִטְמָה חֲצִיָּה. אָבֵל אִם הִיָּה מִתְעַסֵּק
 לְהִתְלַמֵּד בָּהּ, אוֹ לְמוֹסְרָה לְרַבִּים, אִם חָסַר
 אַחַת מִכָּל סְמִנְיָה - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא מִשּׁוּם
 מוֹעֵל בְּלִבָּד. הַמִּפְטֵם שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה - הַרִי
 זֶה חֵיב. וְהִסֵּף מִמֶּנּוּ - פְּטוּר. אֵינוֹ חֵיב אֲלָא
 מִשּׁוּם מוֹעֵל [בְּלִבָּד].

הַלֵּכָה - הִסֵּף שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה שְׁעֵשֶׂה מִשֶּׁה
 בְּמִדְבָּר - הַרִי זֶה חֵיב כְּרַת. סָכוּ בְּרֵאשׁוֹ,
 בְּגוֹפוֹ, בְּאַחַד מִכָּל אֲבָרָיו, אִף עַל פִּי שְׁלֹא
 שִׁפְשֵׁף - הַרִי זֶה חֵיב. וְכִמְהָ יִסּוּף וַיְהִי חֵיב
 כְּרַת? אַחַד הִסֵּף, וְאַחַד הִנְסֵף. בְּמַה דְּבָרִים
 אָמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהָיוּ שֹׁנִיָּהֶם מִזִּידִין, אָבֵל
 אִם הָיוּ שֹׁנִיָּהֶם שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אַחַד שׁוֹגֵג
 וְאַחַד מִזִּיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. מִזִּיד - חֵיב:

ג,ב הָאוֹכֵל אֶת הַטָּבֵל, אִפְלוּ אֵין מִחָסֵר
 אֲלָא תְּרוּמָה גְּדוּלָּה בְּלִבָּד, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן
 וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאִפְלוּ מַעֲשֵׂר עֲנִי - הַרִי זֶה
 חֵיב:

ג,ג רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כִּהֵן שֶׁהִיָּתָה בְּיָדוֹ
 תְּאֵנָה שֶׁל טָבֵל, בְּשֵׁנַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי
 בִּירוּשָׁלַיִם, בְּשֵׁנַת מַעֲשֵׂר עֲנִי בְּגִבּוֹלִין,
 אוֹמֵר: "תְּרוּמָה בְּעַקְצָה"; וְאִכְלָה. "מַעֲשֵׂר
 רֵאשׁוֹן בְּדְרוּמָה"; וְאִכְלָה. "מַעֲשֵׂר שְׁנִי
 בְּצִפּוֹנָה"; וְאִכְלָה - פְּטוּר! וְאִם הָיָה זֶר -
 חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שְׁאֵלוּ מִתְחִלָּה
 אֲכָלָה - לֹא הָיָה חֵיב אֲלָא אַחַת. זֶר שְׁאֵכֵל
 בֶּשֶׂר בְּכוֹר, אִפְלוּ לְאַחַר זְרִיקַת דָּמָיו - הַרִי
 זֶה לוֹקֵה אֶת הָאֲרֻבָּעִים. מַעֲשֵׂר שְׁנִי
 וְהַבְּכוֹרִים - מִצְטָרְפִין חוּץ לְחוּמָה לְסַפּוֹג
 עֲלֵיהֶן אֶת הָאֲרֻבָּעִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
 וְחֻקִּים אוֹמְרִים: אֵין מִצְטָרְפִין:

ג,ד הַמִּבְשֵׁל בֶּשֶׂר בְּחֵלֶב - הַרִי זֶה חֵיב.
 כְּמָה יִבְשָׁלוּ וַיְהִי חֵיב? כִּחְצֵי זֵית בֶּשֶׂר,
 וְכִחְצֵי זֵית חֵלֶב, כְּדִי שִׁיְהוּ זֶה וְזֶה כְּזִית.
 וְכִשֵּׁם שִׁחְיָבִין עַל בְּשׁוּלוֹ - כֶּף חֵיבִים עַל
 אֲכִילָתוֹ, כְּמָה יִתְבַּשֵּׁל וַיְהִי חֵיב? כְּדִי
 שִׁיְהִי נֶאֱכָל מִשּׁוּם בְּשׁוּל. הָאוֹכֵל מִגִּיד

1 זוֹ לְשׁוֹן הַמִּקְרָא (דְּבָרִים יט): (א) כִּי יִכְרִית ה'
 אֱלֹהִיךָ אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ אֶת
 אֲרָצָם וִירִשְׁתֶּם וַיִּשְׁכַּתְּ כַּעֲרִיקָהֶם וּבְכַתְיָהֶם: (ב)
 שְׁלוֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לְךָ בְּתוֹף אֲרָצֶךָ אֲשֶׁר ה'
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ: (ג) תִּכְיֶן לְךָ הַדֶּרֶךְ
 וְשִׁלְשַׁת אֶת גְּבוּל אֲרָצֶךָ אֲשֶׁר יִגְדִּילְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ
 וַיְהִי לְנוֹם שְׁמָה כָּל רֹצֵחַ: (ד) וְזֶה דְּבַר הַרְצָח
 אֲשֶׁר יָנוּם שְׁמָה וְחִי אֲשֶׁר יָכַף אֶת רַעְהוּ בְּכָלִי
 דַּעַת וְהוּא לֹא שָׁנָא לוֹ מִתְמַל שְׁלֵשִׁם: (ה) וְאֲשֶׁר
 יָבֵא אֶת רַעְהוּ בִיעַר לְחַטֵּב עֵצִים וְנִדְחָה יָדוֹ
 כְּגִרְזֵן לְכַרֵּת הָעֵץ וְנִשַׁל הַכַּרְזֵל מִן הָעֵץ וּמִצָּא
 אֶת רַעְהוּ וְמַת הוּא יָנוּם אֵל אַחַת הָעָרִים הָאֵלֶּה
 וְחִי: (ו) פֶּן יִרְדֹּף גְּאֹל הַדָּם אַחֲרֵי הַרְצָח כִּי יַחֵם
 לְכַבּוֹ וְהִשְׁיִגוּ כִּי יִרְכַּה הַדֶּרֶךְ וְהִכְהוּ נַפְשׁ וְלוֹ אֵין
 מִשְׁפָּט מוֹת כִּי לֹא שָׁנָא הוּא לוֹ מִתְמַל שְׁלֵשׁוֹם:
 (ז) עַל כֵּן אֲנִכִי מִצְוָה לְאִמּוֹר שְׁלֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל
 לְךָ: (ח) וְאִם יִרְחִיב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר
 נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְנָתַן לְךָ אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 דִּבַּר לְתַת לְאַבְרָהָם: (ט) כִּי תִשְׁמַר אֶת כָּל
 הַמִּצְוֹת הַזֹּאת לַעֲשׂוֹתָהּ אֲשֶׁר אֲנִכִי מִצְוָה חַיִּים
 לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְלִלְכָת בְּדַרְכָיו כָּל הַיָּמִים
 וַיִּסְפַּת לְךָ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה:

הַנְּשֵׂה כּוֹזֵית - הַרִי זֶה חַיֵּב. אֲכַל כּלוּ וְאֵין בּו כּוֹזֵית - חַיֵּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, עַד שֶׁיְהֵא בּו כּוֹזֵית. אֲכַל שְׁנֵי גִידִים מְשַׁנֵּי בְּהֵמוֹת - סוֹפֵג שְׁמוֹנִים. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ סוֹפֵג אֶלָּא אַרְבָּעִים.

ג, הַשּׁוֹחֵט אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ - עַל הַרְאֵשׁוֹן - פְּטוּר, וְעַל הַשְּׁנֵי - חַיֵּב. הֵבֵא עַל אֲחוֹתוֹ, עַל אֲחוֹת אָבִיו, עַל אֲחוֹת אִמּוֹ, עַל אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, עַל אִשְׁתּוֹ אָחִיו, עַל אִשְׁתּוֹ אָחִי אָבִיו, וְעַל הַנְּדָה - הַרִי זֶה חַיֵּב. כִּשֶׁם שֶׁהוּא לוֹקֵה - כִּךָּ הִיא לוֹקֵה. וְעוֹבֵר עַל כָּל שֵׁם וְשֵׁם שֵׁיִשׁ שֵׁם. וְאִם הִיָּתָה לִכְהֵן גְּדוֹל: אֲלֻמְנָה וְגִרּוּשָׁה, וְחֻלְלָה זוֹנָה - חַיֵּב עַל כָּל אֲחַת וְאֲחַת. אֲלֻמְנָה מִחֻמְשָׁה וְגִרּוּשָׁה מִחֻמְשָׁה - לֹא יֵהָא אֶלָּא עַל אֲחַת:

ג, הָאוֹכֵל אֶבֶר מִן הַחֵי מִן הַבְּהֵמָה, מִן הַחֵיָה, מִן הַעוֹפוֹת, טְהוּרִים - כָּל שֶׁהֵן. וְטְמֵאִים - עַד שֶׁיְהֵא בּו כּוֹזֵית. אֲבָל בְּהֵמָה טְהוּרָה, וְחֵיָה טְהוּרָה, וְעוֹף טְהוּר, בְּחֵיָהֵן - מִצְטַרְפִּין. בְּמֵיתַתָן - אֵין מִצְטַרְפִּין. וְטְמֵאִים, בֵּין בְּחֵיָהֵם בֵּין בְּמֵיתַתָם - הַרִי אֵלוֹ מִצְטַרְפִּים. בְּהֵמָה טְמֵאָה, וְחֵיָה טְמֵאָה, וְעוֹפוֹת טְמֵאִין, בְּחֵיָהֵן - מִצְטַרְפִּים. בְּמֵיתַתָן - אֵין מִצְטַרְפִּין:

ג, הַמְּלַבֵּישׁ אֶת חֲבֵרוֹ כִּלְאִים, וְהַמְּטַמֵּא אֶת הַנְּזִיר, אֵף עַל פִּי שֶׁהַמְּלַבֵּישׁ מִזִּיד, וְהַמְּטַמֵּא מִזִּיד - חַיֵּב. הֵיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִים - פְּטוּר. הַמְּקִיף פְּאֵת רֵאשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שְׁנֵיהֵן חַיֵּבִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁהֵיו שְׁנֵיהֶם מִזִּידִים, אֲבָל אִם הֵיו שְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִים - פְּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מִזִּיד, שׁוֹגֵג - פְּטוּר. מִזִּיד - חַיֵּב עָלָיו שְׁתֵּים, אֶחָד בְּרֵאשׁ הַצַּד מִכָּאן, וְאֶחָד בְּרֵאשׁ הַצַּד מִכָּאן. אֵינוֹ חַיֵּב, עַד שֶׁיִּקְיַפְנוּ בְּתַעַר. הַמְּקִיף אֶת הָאִשָּׁה וְאֵת הַקָּטָן - פְּטוּר. הַמְּשַׁחֵת פְּאֵת זְקֵנוֹ שֶׁל [חֲבֵרוֹ] - שְׁנֵיהֶם חַיֵּבִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהֵיו שְׁנֵיהֵן מִזִּידִין! אֲבָל אִם הֵיו שְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִין - פְּטוּר. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מִזִּיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. וּמִזִּיד - חַיֵּב, וְחַיֵּב עָלָיו שְׁנַיִם מִכָּאן וְשְׁנַיִם מִכָּאן

וְאֶחָד מִלְמַטָּה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם נִטְלוּ כּלוּ כְּאֶחָד - אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא אֲחַת. מִגְּבִיָּה וְנוֹטֵל - חַיֵּב עַל כָּל אֲחַת וְאֲחַת. וְאֵינוֹ חַיֵּב עַד שֶׁיִּטְלֶנּוּ בְּתַעַר. נוֹטְלוֹ בְּרֵהִיטְנֵי וּבְמִסְפָּרִים - פְּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר: לִקְטוּ בְּמִלְקָט - הַרִי זֶה חַיֵּב:

ג, הַחֲקוֹרֵחַ קְרָחָה בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שְׁנֵיהֶם חַיֵּבִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהֵיו שְׁנֵיהֶם מִזִּידִין! אֲבָל אִם הֵיו שְׁנֵיהֵן שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מִזִּיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. וּמִזִּיד - חַיֵּב. הַקְּרוֹחַת קְרָחָה עַל חֻמְשָׁה מֵתִים - חַיֵּב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא אֲחַת. חֻמְשׁ קְרוֹחוֹת עַל מֵת אֶחָד - חַיֵּב עַל כָּל קְרָחָה וְקְרוֹחָה. וְאֵינוֹ חַיֵּב עַד שֶׁיִּקְרַח עַל מֵת. וְכַמָּה יִקְרַח וִיְהֵא חַיֵּב? כָּדֵי שִׁירָאָה מִשֶּׁם קְרָחָה!

הַשּׁוֹרֵט שְׂרִיטָה בְּכַשְׂרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שְׁנֵיהֵן חַיֵּבִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהֵיו שְׁנֵיהֵן מִזִּידִין, אֲבָל אִם הֵיו שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מִזִּיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. וּמִזִּיד - חַיֵּב. הַשּׁוֹרֵט שְׂרִיטָה עַל חֻמְשָׁה מֵתִים - חַיֵּב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא אֲחַת. חֻמְשָׁה שְׂרִיטוֹת עַל מֵת אֶחָד - חַיֵּב עַל כָּל שְׂרִיטָה וְשְׂרִיטָה. וְאֵינוֹ חַיֵּב עַד שֶׁיִּשְׂרֵט עַל מֵת, וְכַמָּה יִשְׂרֵט וִיְהֵא חַיֵּב? כָּדֵי שִׁירָאָה מִשֶּׁם שְׂרִיטָה:

מִסְכַּת מִכּוֹת פְּרָק רַבִּיעִי

ד, אַ הַחוֹסֵם אֶת הַפֶּרֶה וְהַמְּזוּג אֶת הַכִּלְאִים - פְּטוּר. אֵין לָךְ שֶׁהוּא חַיֵּב אֶלָּא הַנוֹהֵג וְהַמְּנַהֵיג בְּלִבָּד. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נִזְוֵר שֶׁהֵנִיחַ פִּיו עַל פִּי חֲבִית שֶׁל יֵיִן, וְשִׁתְּאָה בְּלָהּ בְּהַתְרָאָה אֲחַת - אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא אֲחַת. מִתְרִין בּו וְשׁוֹתָה - חַיֵּב עַל כָּל אֲחַת וְאֲחַת. וְכֵן הִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים. אֲכָלוּ כּלוּ בְּהַתְרָאָה אֲחַת - אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא אֲחַת. מִתְרִין בּו וְאוֹכֵל, מִתְרִין בּו וְאוֹכֵל - חַיֵּב עַל כָּל אֲחַת וְאֲחַת. אֲכַל מִמֶּנּוּ

עֲנָבִים לַחִין וַיְבֹשִׂים, אָכַל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי תַרְצָנִים וְזָגִין, או שֶׁשָּׁחַט מִמֶּנּוּ כַזַּיִת זָיִן וְשֵׁתָה - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד,ב המעלה כזית משתי הלחם לעבודה, או בחוץ - הרי זה חייב! שְׁנֵאמַר (ויקרא ב, יב): "קָרְבַּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ" וגו'; אֶחָד הַמִּזְבֵּחַ וְאֶחָד הַכֶּבֶשׂ. וּלְכֹךְ, הַמַּעֲלָה מִבֶּשֶׂר הַחֲטָאת, מִבֶּשֶׂר אֲשֶׁם, מִבֶּשֶׂר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, מִבֶּשֶׂר קִדְשִׁים קָלִים, מִמוֹתֵר הָעֶמֶר, מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וּמִלֶּחֶם הַפָּנִים, מִשִּׁירֵי מִנְחוֹת, מִשְׂאֹר, וּמִדְּבַשׁ - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה; שְׁנֵאמַר (שם ב, יא): "כִּי כָל שְׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטִירוּ". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲטָאת, עוֹלָה, שְׁלָמִים - אֵינּוּ חֵיב אֶלָּא אַחַת. אָבֵל אָמַר: "חֲטָאת עוֹלָה וְשְׁלָמִים" - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד,ג המקדיש בעל מום למזבח - עובר משם חמשה לאוין: משם כל תשחט, כל תקדיש, כל תזרק דמו, כל תקטיר חלב, כל תקטיר מקצתו, שְׁנֵאמַר (שם כב, כא): "תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בוֹ". רַבִּי יוֹסִי בֵּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מִשּׁוּם כָּל תִּקְבַּל דָּמוֹ, הַקִּדִּישׁ וְלֹא שִׁחֲטוּ - אֵינּוּ חֵיב אֶלָּא אַחַת. הַקִּדִּישׁ וְשִׁחֲטוּ, וְזָרַק אֶת דָּמוֹ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הַמִּקְדִּישׁ רוֹבֵעַ, וְנִרְבָּע, וּמִקְצָה, וְנִעְבֵּד, אֶתְנָן וּמַחִיר - עוֹבֵר מִשּׁוּם [כָּל] שְׁמוֹת הַלָּלוּ, וְהָרִי הֵן כְּבַעֲלֵי מוֹמִין שֶׁקֹּדֶם הַקִּדְשָׁן אֶת מוֹמֵן, וְאֵין יוֹצֵא לְחִלִּין אֶלָּא עַל מוֹם קְבוּעַ בְּלֶבֶד:

ד,ד הממיר במקדשים, והנודר במקדש, והעובד במקדש, או ששחטן חוץ לזמנו, או ששחטן חוץ למקומן - עובר בלא תעשה. יש תולש שתי שערות ועובר משם ארבעה דברים: משם נזיר, משם מצורע, משם יום טוב, ומשם המקיף. החובר את האדם, ואת הבהמה, את החיה, ואת העופות, בין גדולים ובין קטנים, בין זכרים ובין נקבות, אֶחָד חוֹבֵר מְרַבֵּה, וְאֶחָד חוֹבֵר מְעַט - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר (דברים יח, יא): "וְחִבֵּר חִבֵּר". אֶחָד חוֹבֵר אֶת הַנֶּחֱשׁ,

וְאֶחָד חוֹבֵר אֶת הָעֶקְרֹב, הַמְסַרֵס אֶת הָאָדָם, וְאֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הַחַיָּה, וְאֶת הָעוֹף, בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטָנִים, בֵּין זָכָרִים וּבֵין נְקִיבוֹת - הָרִי זֶה חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְסַרֵס אֶת הַזָּכָרִים - חֵיב. וְאֶת הַנְּקִיבוֹת - פְּטוּר:

ד,ה העושה עבודת כוכבים, המחתף, המעמיד, הסך, המקנח, והמגריד - עובר בלא תעשה. הנותץ אבן אחת מן ההיכל, ומן האולם, ומן המזבח - עובר בלא תעשה, שְׁנֵאמַר (שם יב, א): "וְנִתְצַתְּ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ וְגוֹ' לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם". רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: הַמוֹחֵק אוֹת אַחַת מִן הַשָּׁם - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר: "וְאַבְדַּתְּם אֶת שְׁמֵם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה'". הַמֵּאֲחֵר בְּמִקְדָּשֵׁיךָ, הַמְמִיר בְּמִקְדָּשִׁים, וְהַמְשִׁיר חֶמֶץ בַּפֶּסַח, וְהַמְקִיֵם כְּלָאִים - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אָבֵל אֵין לוֹקָה עֲלֵיהֶן אֶת הָאֲרָבָעִים, לְפִי שְׂאִין בָּהֶם מַעֲשֶׂה. זֶה הַכֹּלֵל! כָּל שֵׁשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה - לוֹקָה, וְכָל שְׂאִין בּוֹ מַעֲשֶׂה - אֵינּוּ לוֹקָה, חוּץ מִן הַמְמִיר וְהַנֶּשֶׁבַע, וְהַמְקַלֵּל אֶת חֲבֵרוֹ בְּשֵׁם:

ד,ו הנוטל אם על הבנים, רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי: כל עוברי לא תעשה שעברו על מצות לא תעשה, שיש בה קום עשה, אם קימו את מצות לא תעשה שבה - פטורין, ואם לאו - חייבין. עבר עברה שיש בה שני לאוין, אין אומדין אותו אמד אֶחָד עַל שְׁנֵיהֶם, אֶלָּא לוֹקָה מִלְּקוֹת וּמִתְרַפָּא, וְחוֹזֵר וְלוֹקָה. אֲמִדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לִקְבַּל אֶלָּא אֲרָבָעִים - אֵין מוֹסִיפִין לוֹ אֶפְלוֹ אֶחָד, אָבֵל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ. אִם אֲמִדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לִקְבַּל אֶלָּא עֶשְׂרִים, אֵין מוֹסִיפִין אֶפְלוֹ אֶחָד, אָבֵל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם. אֲמִדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לִקְבַּל אֶלָּא שְׁלֹשׁ, אֶפְלוֹ עוֹמֵד וּמַפְרִיץ - אֵין מוֹסִיף לוֹ אֶפְלוֹ אֶחָד, לְפִיכָךְ, אִם הוֹסִיף לוֹ חֲזָן רְצוּעָה אַחַת וְאֶת גּוֹלָה עַל יָדוֹ:

ד,ז אין אומדין אותו יותר מארבעים; דברי רבי יהודה. אֵמר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים

הצבור, אלא על מנת שיקרב על מזבח החיצון.

היה רבי שמעון אומר: שלשים ושנים שעירים קרבין לצבור בכל שנה ושנה. שלשים ואחד בחוץ, ונאכלין. ואחד בפנים ואינו נאכל, ושעיר המשתלח. שנים עשר בשנים עשר חדשי השנה, שבעה בפסח ושמונה בחג, שנים ביום הכפורים. אחד בראש השנה ושנים בעצרת. אחד בגלל לחם הפנים ואחד בגלל היום. ואם פפר הראשון על מה שני מכפר? על הטמאה שארעה בין זה לזה, ואמרינן כף ישראל צריכין להביא שני שעירין בכל יום, אלא שחס הקדוש-ברוך-הוא על נכסין של ישראל:

א, ב היה רבי שמעון אומר: קשה טמאת מקדש וקדשיו מכל עברות שבתורה, שכל עברות שבתורה מתכפרות בשעיר אחת, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בשלשים ושנים שעירין. כל עברות שבתורה מתכפרות פעם אחת בשנה, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בכל חדש וחדש, שנאמר (יחזקאל ה, יא): "לכן חי אני נאם ה' אלהים אם לא יען את מקדשי טמאת" וגו'. קשין הן שקוצין ותועבות שעשית, וטמאת מקדש וקדשיו - קשה מכלן:

א, ג מעשה בשני אחים כהנים, שהיו שוין ורצין ועולין בכבש, וקדם אחד מהם את חברו לתוף ארבע אמות. נטל אחד מהן את הסכין ותקע בלבו. בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם בהר הבית, ואמר: שמעוני! אחינו בית ישראל, הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל באדמה" וגו'. אנו מהיכן נמוד. מן ההיכל או מן העזרות? געו כל ישראל בבכיה אחריו. ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם: אני כפרתכם! מפרפר הוא בני, וסכין לא נטמא. מלמד שטמאת סכין היתה קשה עליהן משפיכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים ב כא, טו): "וגם דם נקי שפך מנשה"; מכאן אמרו, בעון

אמורים? בעדות ובהתראה אחת, אבל בשתי עדיות ובשתי התראות - אומדין אותו אפלו בחמשים, ואפלו במאה, לפיכך אם קלקל אחת מהן - מלקין אותו. אמדוהו שאם לוקה יקלקל - הן מלקין אותו. שאם יצא מבית דין וקלקל - הם מלקין אותו. קלקל עד שלא לקה - מלקין אותו, שנאמר: "הכה תכה ונקלה". אם משלקה קלקל - אין מלקין אותו. ובמה היא קלקלתן? אחד האיש ואחד האשה ברעי; דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר: האיש ברעי והאשה במים. וחכמים אומרים: אחד האיש ואחד האשה בין ברעי בין במים.

ד, ח מכות בשלשה. אחד מכה ואחד מונה ואחד קורא - לא יהו מתחלפין עליו. רצועה לא היתה ארכה, אלא קצרה, שלא תגיע לצפור נפשו וימת. אלו הן הלוקין: כל עוברי לא תעשה' שעברו על מצות 'לא תעשה' שיש בה קום עשה, ואף על פי שחיבין מיתה בידי שמים, כרת בידי שמים - מלקין אותו. מיתת בית דין - אין מלקין, שנאמר: "כדי רשעתו"; מת - אינו לוקה. משלם - אינו לוקה:

מסכת שבועות פרק ראשון

א, א אין בה ידיעה בתחלה, בין שיש בה ידיעה בתחלה בין שיש בה ידיעה בסוף, שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי שמעון חולקין בשעיר, על שאין בה ידיעה - לא בתחלה ולא בסוף. וטהור שאכל טמא. שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: שעירי רגלים מכפרין, אבל לא שעירי ראשי חדשים. ומודה רבי שמעון בשעיר שלא קרב בגלל - שיקרב בראש חדש. לא קרב בראש חדש - קרב ביום הכפורים. לא קרב ביום הכפורים - יקרב לרגל הבא, שמתחלה לא הקדשו קרבנות

שפּיכות דָּמִים - שְׂכִינָה נֶעֱלֶת, וּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ מִטְמָא:

א, ד כָּל הַמִּטְמָאִין שֶׁבַתּוֹרָה, בֵּין שְׁנַטְמָאוּ
טְמָאָה קְלָה, וּבֵין שְׁנַטְמָאוּ טְמָאָה חֲמוּרָה -
חֵיבִין עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וּקְדָשׁוֹ, שְׁנֵאמַר
(ויקרא ה, ב): "בְּכָל דְּבַר טְמָא" - לְרַבּוֹת כָּל
הַמִּטְמָאִין שֶׁבַתּוֹרָה. "אוּ נֶפֶשׁ" - לְמָה
נֵאמַר? לְפִי שֶׁשֶּׁלֶשׁ מִצְוֹת אֲמִירוֹת בִּפְרָשָׁה.
שְׁתֵּים מִפְרָשׁוֹת וְאַחַת סְתוּמָה, תִּלְמַד
סְתוּמָה מִן הַמִּפְרָשָׁה. מֵה מִפְרָשָׁה שְׁבַע,
אִף סְתוּמָה שְׁבַע, אִפְלוּ אָמַר לְעֵדִים: "בּוֹאוּ
וְהַעֲדוּנִי שְׂלֵא נִטְמָאתִי". וְאָמְרוּ לוֹ:
"שְׁבוּעָה שָׂאִין אָנּוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוּת". יְכוּל
יְהוּ חֵיבִין? תִּלְמוּד לּוֹמַר: "אוּ נֶפֶשׁ",
דְּהַסִּיעַן הַפְּתוּב מִכָּל הַטְּמָאוֹת וּבָא לוֹ
לְכָל שְׁבוּעוֹת.

"אוּ נֶפֶשׁ" לְרַבּוֹת כָּל הַנֶּפֶשׁוֹת - אִף נֶפֶשׁ
נְשִׂיא וּמְשִׁיחַ. רַבִּי יְרֵמְיָה אֹמַר: דְּבַר לְמַד
מֵעֲנִינּוּ, שְׁנֵאמַר (ויקרא ה, ז): "וְאִם לֹא תִגִּיעַ
יָדוֹ דִּי שָׁה". וְאֹמַר "וְאִם לֹא תִשִּׁיג יָדוֹ
לְשִׁתִּי" וּגו'; בְּמֵי שְׂבָא לְכָל עֲנֵי הַפְּתוּב
מְדַבֵּר, יֵצֵא נְשִׂיא וּמְשִׁיחַ שָׂאִין בָּאִין לְכָל
עֲנֵי, שֶׁקְדָּשְׁתָּן עוֹלָמִית.

"בְּכָל דְּבַר טְמָא", מֵה תִּלְמוּד לּוֹמַר "בְּכָל
דְּבַר"? רַבִּי עֲקִיבָא אֹמַר: לְהִבִּיא אֶת הַנֶּגַע
- שָׂאִין טְמָאָה יוֹרְדֵת לְהֵן, אֲלֵא בְּדַבַּר שְׂרָבִי
עֲקִיבָא לֹא הָיָה דוֹרֵשׁ כָּלל וּפְרָט, וְהָיָה
דוֹרֵשׁ רַבּוּיִין וּמַעוּטִין, שֶׁכֶּף לְמַד מִנְּחוּם
אִישׁ גַּם זוּ.

רַבִּי נֶתַן אֹמַר: לְהִבִּיא אֶת הַכֹּלִים, שָׂאִין
טְמָאָה יוֹרְדֵת לְהֵן אֲלֵא בְּמַחְשָׁבָה. אָמַר
לֵיהּ: מֵה רָאוּ כֹלִים לְמַחְשָׁבָה, שְׂרָבִי
שְׁמַעוֹן לֹא הָיָה דוֹרֵשׁ רַבּוּיִין וּמַעוּטִין, וְהָיָה
דוֹרֵשׁ כָּלל וּפְרָט וּכְלָל, "אוּ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע
בְּכָל דְּבַר טְמָא" - כָּלל. "אוּ בְּנִבְלַת חִיָּה
טְמָאָה" וּגו' פְּרָט. "אוּ כִי יִגַּע בְּטְמֵאת
אָדָם" וּגו' - כָּלל, כָּלל וּפְרָט וּכְלָל אִי אֶתָּה
דֵּן אֲלֵא כְּעֵין הַפְּרָט, כִּשְׁהוּא אֹמַר: "לְכָל
טְמָאתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּה", חֲזַר וּכְלָל, אִם
כָּלל הָרַאשׁוֹן אֲמַרִינּוּ, לָאוּ! אֲלֵא כָּלל וּפְרָט

וּכְלָל אִי אֶתָּה דֵּן אֲלֵא כְּעֵין הַפְּרָט, לּוֹמַר
לָךְ, מֵה הַפְּרָט מִפְרָשׁ טְמָאוֹת הַמִּפְרָשׁוֹת מִן
הַתּוֹרָה, יֵצֵא עֵדֵר גְּמֻלִין וְעֵדֵר רַחֲלִין
וּמְכוֹנוֹת חִיָּה וְעוֹף שֶׁשְׁכָנוּ - טְמָאוֹת, דָּאִין
מִפְרָשׁ מִן הַתּוֹרָה. רַבִּי נֶתַן אֹמַר: טְמֵאת
גְּאִיּוֹת וְלֹא טְמֵאת קְדָשָׁה, יֵצֵא הַשּׁוֹרֵף אֶת
הַפְּרָה וּפְרִים, הַמְשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר שֶׁהֵן
טְמָאוֹת קְדוּשׁוֹת. אִין לִי אֲלֵא בְּהֵמָה חִיָּה
וְעוֹף טְהוֹרִין, בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף טְמָאִין,
מִנִּין? תִּלְמוּד לּוֹמַר: "אוּ בְּנִבְלַת שְׂרָץ
טְמָא". אָמַר רַבִּי יֵאשִׁיָּה: וְכִי יֵשׁ בְּשְׂרָץ
טְמָא וְטְהוֹר? אֲלֵא כִּשְׁם שֶׁחֲלַקְתָּהּ בֵּין שְׂרָץ
טְמָא לְטְהוֹר, כֶּף בֵּין בְּהֵמָה וְחִיָּה לֹא תַחֲלַק
בֵּין טְמָאִין לְטְהוֹרִין. אִין לִי אֲלֵא בְּכָלן,
בְּכֹזֵית מִנִּין? תִּלְמוּד לּוֹמַר "בְּנִבְלַת חִיָּה
טְמָאָה", מֵה תִּלְמוּד לּוֹמַר "טְמָאָה"?
לְהִבִּיא אֶת כְּזֵית. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מֵה רָאוּ
לּוֹמַר בְּבֵהמָה חִיָּה בְּכֹזֵית טְמָא, וּבְשְׂרָץ
כְּעַדְדָשָׁה, אֲלֵא בְּהֵמָה וְחִיָּה תַחֲלַת בְּרִיתָן
כְּזֵית. שְׂרָץ תַחֲלַת בְּרִיתָן כְּעַדְדָשָׁה:

א, ה נִטְמָא וְנֶעֱלָמָה מִמֶּנּוּ טְמָאָה, זָכַר אֶת
הַמִּקְדָּשׁ וְנֶעֱלַם מִמֶּנּוּ זֶה וְזֶה, וְהַשְׁתַּחֲוָה, אוּ
שֶׁשָּׂהָה כְּדֵי הַשְׁתַּחֲוָה, אוּ שְׁנֹדֵבֵק עִם חֲבֵרוֹ
כְּדֵי הַשְׁתַּחֲוָה, אוּ שְׁנַכְנַס לְתוֹסַפַּת הַעֲזָרָה,
וְשָׂהָה כְּדֵי הַשְׁתַּחֲוָה - חֵיב עַל כָּל אַחַת
וְאַחַת; דְּבַרִּי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, שֶׁהָיָה רַבִּי
יִשְׁמַעְאֵל אֹמַר: "וְנֶעֱלַם מִמֶּנּוּ וְנֶעֱלַם
מִמֶּנּוּ" - שְׁתֵּי פְעָמִים! לְחֵיב עַל הַעֲלָם דְּבַר
טְמָאָה, וְעַל הַעֲלָם מִקְדָּשׁ. רַבִּי אֲלִיעָזַר
וּרְבִי עֲקִיבָא אֹמְרִים: אִינוּ חֵיב אֲלֵא עַל
הַעֲלָם טְמָאָה בְּלַבָּד.

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פְּרָק שְׁנִי

ב, א "שְׁבוּעָה שְׂלֵא אַכְל", וְאַכְל אוּכְלִין
אֲסוּרִים, פְּגוּל וְנוֹתֵר וְטְמָאָה. "שְׁבוּעָה
שְׂלֵא אֲשַׁתָּה" וְשַׁתָּה מִשְׁקִין אֲסוּרִין, יִזֵּן שֶׁל
עֲרֵלָה וְשֶׁל כֹּלָאֵי הַכֶּרֶם - חֵיב. וּרְבִי שְׁמַעוֹן
פּוֹטֵר. "שְׁבוּעָה שְׂאֵכַל אוּכְלִין אֲסוּרִין",
פְּגוּל נוֹתֵר וְטְמָאָה. "שְׁבוּעָה שְׂלֵא אֲשַׁתָּה
וְשַׁתָּה מִשְׁקִין אֲסוּרִין, יִזֵּן שֶׁל עֲרֵלָה וְשֶׁל
כֹּלָאֵי הַכֶּרֶם" - פְּטוּר, וּרְבִי שְׁמַעוֹן מְחֵיב.

מוֹדָה רַבִּי שְׁמֵעוֹן, בְּאוֹמֵר: 'קוֹנֵם אֶשְׁתִּי נִהְיִית לִי, אִם אֶכֶל וְאִם אֶשְׁתֵּה', וְאֶכֶל אוֹכְלִין אֶסוּרִין מִשְׁקִין אֶסוּרִין - שְׁאֶשְׁתּוֹ מִתְּרַת לוֹ:

בב, "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶכֶל", וְחִזַּר וְאָמַר "שְׁבוּעָה שְׁאֶכֶל" - עַל הָאֲחֵרוֹנָה לֹקֵה מִיָּד, וְעַל הָרֵאשׁוֹנָה, אִם אֶכֶל - חֵיב. אִם לֹא אֶכֶל - פְּטוּר. "שְׁבוּעָה שְׁאֶכֶל", וְחִזַּר וְאָמַר: "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶכֶל", עַל הָאֲחֵרוֹנָה - לֹקֵה מִיָּד, עַל הָרֵאשׁוֹנָה, אִם אֶכֶל - פְּטוּר. אִם לֹא אֶכֶל - חֵיב. "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶכֶל, וְשְׁלֹא אֶכֶל וְאֶכֶל" - אֵינּוּ חֵיב אֲלָא אַחַת, שְׁלֹא אָמַר אֲלָא לְזֵרוּ אֶת הָרֵאשׁוֹנוֹת. "שְׁבוּעָה שְׁאֶכֶל, שְׁאֶכֶל" וְלֹא אֶכֶל - אֵינּוּ חֵיב אֲלָא אַחַת, שְׁלֹא אָמַר אֶת הָאֲחֵרוֹנוֹת אֲלָא לְזֵרוּ אֶת הָרֵאשׁוֹנוֹת. "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶכֶלְתִּי, שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶכֶלְתִּי" - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! זֶה חִמְרָ לְשַׁעְבֵּר מִלְּעֵתִיד לְבֵא:

בג, הַמְשַׁבֵּעַ אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, אֶת הַנְּשִׂים, אֶת הַקְּטָנִים, אֶת הַקְּרוֹבִין, וְאֶת הַפְּסוּלִין - פְּטוּר, שְׁנֹאֲמַר (ויקרא ה, א): "וְהוּא עֵד", בְּעַד שְׂרָאוּי לְהוֹצִיא מִמוֹן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמְשַׁבֵּעַ בְּעַד אֶתְד - פְּטוּר, שְׁאֵינּוּ רָאוּי לְהוֹצִיא מִמוֹן:

עֵדוֹת מִמוֹן מִתְקַיֶּמֶת בְּרֵאִיָּה שְׁלֹא בִיִּדְעָה, וּבִיִּדְעָה שְׁלֹא בְּרֵאִיָּה. אֵיזוֹ הִיא רֵאִיָּה שְׁאֵין בָּהּ יָדִיעָה? "תָּן לִי מְאֵתִים זֹוֹ שֵׁישׁ לִי בִּידָךְ" - אֵין לָךְ בִּידִי, לֹא מְנִיתִי לָךְ בְּמַעַמְד פְּלוּנִי וּפְלוּנִי? יֹאמְרוּ וְאֵנִי אֲתָן! זֹו רֵאִיָּה שְׁאֵין בָּהּ יָדִיעָה. וְאֵיזוֹ הִיא יָדִיעָה שְׁאֵין בָּהּ רֵאִיָּה? תָּן לִי מְאֵתִים זֹוֹ שֵׁישׁ לִי בִּידָךְ, אֵין לָךְ בִּידִי, לֹא הוֹדִיתָה לִי בְּמַעַמְד פְּלוּנִי וּפְלוּנִי? יֹאמְרוּ וְאֵנִי נוֹתֵן! זֹו הִיא יָדִיעָה שְׁאֵין בָּהּ רֵאִיָּה:

בד, חֵיבִין עַל זְדוֹן הָעֵדוֹת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, וְעַל זְדוֹן הָעֵדוֹת עִם שְׁגִגַת הַשְּׁבוּעָה, וְעַל שְׁגִגַת הָעֵדוֹת שֶׁהוּא פְּטוּר. וְאֵיזוֹהוּ זְדוֹן הָעֵדוֹת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ עֵדוֹת, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קְרָבָן - זֹו הִיא זְדוֹן

הָעֵדוֹת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹהוּ זְדוֹן הָעֵדוֹת עִם שְׁגִגַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ עֵדוֹת, וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קְרָבָן - זֶהוּ זְדוֹן עֵדוֹת עִם שְׁגִגַת שְׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹ הִיא שְׁגִגַת הָעֵדוֹת שֶׁהוּא פְּטוּר? לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ עֵדוֹת, אוֹ שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ בְּשַׁעַה שְׁנֹשְׁבַע - פְּטוּר, שְׁנֹאֲמַר: "וְנֹשְׁבַע עַל שְׁקָר":

בה, חֵיבִין עַל זְדוֹן פְּקָדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, וְעַל זְדוֹן הַפְּקָדוֹן עִם שְׁגִגַת הַשְּׁבוּעָה, וְעַל שְׁגִגַת הַפְּקָדוֹן שֶׁהוּא פְּטוּר. אֵיזוֹהוּ הוּא זְדוֹן הַפְּקָדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ שֵׁישׁ בִּידוֹ פְּקָדוֹן, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קְרָבָן - זֶה הוּא זְדוֹן פְּקָדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹהוּ הוּא זְדוֹן הַפְּקָדוֹן עִם שְׁגִגַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ שֵׁישׁ בִּידוֹ פְּקָדוֹן, וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קְרָבָן - זֶה הוּא זְדוֹן הַפְּקָדוֹן עִם שְׁגִגַת שְׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹ הִיא שְׁגִגַת שְׁבוּעָה שֶׁהוּא פְּטוּר? לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ שֵׁישׁ בִּידוֹ פְּקָדוֹן, אוֹ שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ בְּשַׁעַה שְׁנֹשְׁבַע - פְּטוּר, שְׁנֹאֲמַר: "וְנֹשְׁבַע עַל שְׁקָר". הִיָּה מִחִזַּר אַחַר עֵדִים, אֲמָרוּ: מִפְּנֵי מָה אֲתָה בָּא אַחֲרֵינוּ? שְׁבוּעָה שְׁאֵין אָנּוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוֹת - פְּטוּרִין, עַד שֵׁיטְעֵנוּ. אֲבָל בְּפְקָדוֹן אֵינּוּ כֵן, מִפְּנֵי מָה אֲתָה בָּא אַחֲרֵינוּ? שְׁבוּעָה שְׁאֵין לָךְ בִּידִי - הֲרִי זֶה פְּטוּר. זֶהוּ חִמְרָ בְּשְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן מִשְּׁבוּעַת הָעֵדוֹת.

אָמַר לְעֵדִים: בּוֹאוּ וְהַעֲיִדוּנִי שֵׁישׁ לִי בִיד פְּלוּנִי מְאֵתִים זֹוֹ מַעֲסָקִי שְׁכָר שְׁכִיר, וּמִמְזוֹן הָאֵשָׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁלֹא נַעֲיִדָךְ - הֲרִי אֵלוֹ פְּטוּרִין, עַד שֵׁיאֲמָרוּ לוֹ: שְׁבוּעָה שְׁאֵין אָנּוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוֹת.

וְכֵן בְּפְקָדוֹן, אָמַר לוֹ: תָּן לִי מְאֵתִים זֹוֹ שֵׁישׁ לִי בִידָךְ מַעֲסָקִי שְׁכָר שְׁכִיר וּמִמְזוֹן הָאֵשָׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֲתָן לָךְ פְּטוּר, עַד שֵׁיאֲמָר לוֹ: 'שְׁבוּעָה שְׁאֵין לָךְ

בִּידִי. אָמַר לְעֵדִים: בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי שְׁאָמַר פְּלוֹנִי לְתַן לִי מְאֵתִים זָוִי וְלֹא נָתַן לִי. כְּסוֹת שְׁאָמַר לְהַלְבִּישְׁנִי וְלֹא הַלְבִּישְׁנִי, שְׁבוּעָה שְׁאִין אָנּוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוֹת - הֲרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שְׁאוּמַר לוֹ: אָמַר לִי לְתַן לָךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְתַן לָךְ. אָמַר לְהַלְבִּישְׁךָ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַלְבִּישְׁךָ. וְכֵן בְּפִקְדוֹן, אָמַר לְתַן מְאֵתִים זָוִי וְלֹא נָתַתָּ לִי. כְּסוֹת שְׁאָמַר הַלְבִּישְׁנִי וְלֹא הַלְבִּישְׁתָּנִי, שְׁבוּעָה שְׁאִין לָךְ בִּידִי - פְּטוּר, שְׁאוּמַר לוֹ: אָמַר לְתַן לָךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְתַן לָךְ, אָמַר לְהַלְבִּישְׁךָ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַלְבִּישְׁךָ:

בּוֹ, הַמְּשַׁבֵּיעַ בְּפָנָי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, בְּפָנָי לְסֵטִים, בְּפָנָי מוֹכְסִין - פְּטוּר; שְׁנֵאֲמַר: "אִם תַּחֲטָא וְלֹא יִגִּיד", הוּא חוֹטָא אִם לֹא יִגִּיד, וְאֵל יֵהֵא חוֹטָא כְּשִׁיִּגִּיד. בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי לְאַבָּא שְׂיֵישׁ לוֹ בִּיד פְּלוֹנִי מְאֵתִים זָוִי מַעֲסָקִי שְׁכַר שְׁכִיר, וּמְמוֹזֵן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁאִין אָנּוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוֹת - הֲרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין עַד שְׂיֵישְׁמַעוּ מִפִּי הַתּוֹבֵעַ. מֵת אָבִיו - יִרְשׁוּ בְּנוֹ. נִכְנַס תַּחְתָּיו - הֲרִי הוּא כְּמוֹהוּ:

בּוֹ, הָאוּמַר: יִכְּךָ אֵל יִכְּךָ, יִיטִיב לָךְ כֵּן יִיטִיב לָךְ, יִרְעֵךְ לָךְ אֵל יִרְעֵךְ לָךְ, כֵּן יִרְעֵךְ לָךְ - זֶה הִיא אֵלֶּה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוּמַר: יִיטִיב פְּטוּרִין. וְחֻכְמִים מְחִיבִין בְּאוּמַר: יִיטִיב לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי, יִרְעֵךְ לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי, אֵל יִרְעֵךְ לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי:

בּח, אֲנִסְתָּה וּפְתִיתָה אֶת בְּתִי, וְהוּא אוּמַר: לֹא אֲנִסְתִּי וְלֹא פְתִיתִי, מְשַׁבֵּיעַךְ אֲנִי, וְאָמַר אֲמֵן - חֵיב; וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שְׁאִין מְשַׁלֵּם קָנָס עַל פִּי עֲצָמוֹ. זֶה הַכֵּלֶל, כֹּל שֶׁהוּא קָנָס וּמְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצָמוֹ, מְשַׁבֵּיעַךְ וְאָמַר אֲמֵן - פְּטוּר. וְכֹל שְׁאִינוּ קָנָס וְאִינוּ מְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצָמוֹ, מְשַׁבֵּיעַךְ אֲנִי וְאָמַר אֲמֵן - חֵיב. הָאוּמַר נִשְׁבַּע אֲנִי בַּתּוֹרָה וּבִשְׂמִים - פְּטוּר.

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר:

וּמַלִּיל יי עם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְסִינַי לְמִימַר:

בְּהַר סִינַי – מָה עָנָן שְׁמִטָּה אֶצֶל הַר סִינַי, וְהֲלֹא כָּל הַמְצֻוֹת נִאֲמְרוּ מִסִּינַי? אֲלֵא מָה שְׁמִטָּה נִאֲמְרוּ כְּלֹלֹתֶיהָ וּפְרִטוּתֶיהָ וְדִקְדוּקֶיהָ מִסִּינַי, אַף כִּלְנֵן נִאֲמְרוּ כְּלֹלֹתֶיהָ וְדִקְדוּקֶיהָ מִסִּינַי. כִּד שְׁנוּיָה בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים, וְנִרְאָה לִי שֶׁכֶּף פְּרוּשָׁה: לְפִי שְׁלֹא מְצִינּוּ שְׁמִטַּת קַרְקָעוֹת שְׁנִשְׁנִית בְּעַרְבוֹת מוֹאָב בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, לְמַדְנּוּ שְׁכְּלֹלֹתֶיהָ וּפְרִטוּתֶיהָ כִּלְנֵן נִאֲמְרוּ מִסִּינַי. וְכֹּא הַפְּתוּב וְלָמַד פֶּאן עַל כָּל דְּבוּר שֶׁנִּדְבַּר לְמֹשֶׁה, שְׁמִסִּינַי הָיוּ בָלֵם, כְּלֹלֹתֶיהָ וְדִקְדוּקֶיהָ, וְחִזְרוּ וְנִשְׁנוּ בְּעַרְבוֹת מוֹאָב.

דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתְהָ הָאָרֶץ שַׁבָּת לִי-הוָה:

מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אַרְי תִּיעֲלוֹן לְאָרְעָא דְאַנָּא יְהִיב לְכוֹן וְתִשְׁמִיט אַרְעָא שְׁמִטָּתָא קִדָּם יי:

שַׁבָּת לֵה' – לְשֵׁם ה', כְּשֵׁם שְׁנֶאֱמַר בְּשַׁבַּת בְּרֵאשִׁית.

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וּשְׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאַסַּפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ:

שֵׁשׁ שָׁנִין תִּזְרַע חֲקֵלְךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִין תְּכַסֵּחַ כַּרְמְךָ וְתִכְנֹשׁ יַת עַלְלָתָהּ:

וּבַשְּׁנֵה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שַׁבָּת לִי-הוָה שְׂדֶךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר:

וּבַשְּׁמִטָּה שְׁבִיעִיתָא נִיחַ שְׁמִטָּתָא יְהִי לְאָרְעָא דְתִשְׁמִיט קִדָּם יי חֲקֵלְךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תְכַסֵּחַ:

יְהִי לְאָרֶץ – לְשָׁדוֹת וְלְכַרְמִים. לֹא תִזְמַר – שְׁקוֹצֵצִין זְמוּרוּתֶיהָ. וְתַרְגוּמוֹ "לֹא תְכַסֵּחַ", וְדוּמָה לוֹ "קוֹצִים כְּסוּחִים", "שְׁרִפָּה כְּאֵשׁ, כְּסוּחָה".

אֵת סְפִיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצוֹר וְאֶת-עֲנַבֵּי גִזְיֶרְךָ לֹא תִבְצֹר שָׁנַת שַׁבְּתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ:

יַת כְּתִי חֲצָדָךָ לֹא תִחְצוֹד וְיַת עֲנַבֵּי שְׁבָקְךָ לֹא תִקְטוֹף שָׁנַת שְׁמִטָּתָא יְהִי לְאָרְעָא:

אֵת סְפִיחַ קִצִּירְךָ – אֶפְלוֹ לֹא זְרַעְתָּהּ, וְהִיא צְמָחָה מִן הַזְּרַע שֶׁנִּפְּלָה בָּהּ בְּעַת הַקִּצִּיר, הוּא קְרוּי "סְפִיחַ". לֹא תִקְצוֹר – לְהִיּוֹת מִחֲזִיק בּוֹ כְּשֶׁאֵר קִצִּיר, אֲלֵא הַפְּקַר יְהִי לְכָל גִּזְיֶרְךָ – שֶׁהַגִּזְרֵת וְהַפְּרִשָׁת בְּגִי אָדָם מִמֶּה וְלֹא הַפְּקַרְתָּם. לֹא תִבְצֹר – אוֹתָם אֵינָהּ בּוֹצֵר, אֲלֵא מִן הַמְּפָקֵר.

וְהִיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֲכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשֹׁכֵירְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:

וְתִהְיֶה שְׁמִטַּת אַרְעָא לְכוֹן לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְאֶגִּירְךָ וּלְתוֹתִבְךָ דְדִיִּירוּ עִמָּךְ:

וְהִיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ וְגוֹמַר – אַף עַל פִּי שְׁאֲסַרְתִּים עֲלֵיךָ, לֹא בִּאֲכִילָהּ וְלֹא בְהִנָּאָה אֲסַרְתִּים, אֲלֵא שְׁלֹא תִנְהוֹג בָּהֶם כְּבַעַל הַבַּיִת; אֲלֵא הַכֹּל יְהִי שְׁנִים בָּהּ, אִתָּהּ וּשְׁכִירְךָ וְתוֹשֵׁבְךָ. שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֲכֹלָהּ – מִן הַשְּׁבוֹת אִתָּהּ אוֹכֵל, וְאִי אִתָּהּ אוֹכֵל מִן הַשְּׁמוּר. לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ – לְפִי שְׁנֶאֱמַר "וְאָכְלוּ אֲבִיבֵי עִמָּךְ", יְכוֹל יְהִי אֲסוּרִים בִּאֲכִילָהּ לְעִשְׂרִים? תִּלְמוּד לֹאֲמַר: "לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ" – הָרִי בְעֵלִים וְעַבְדִּים וּשְׁפָחוֹת אֲמוּרִים כְּאֵן. וּלְשֹׁכֵירְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ – אַף הַגּוֹיִם.

וּלְבִהֲמָתְךָ וּלְחִסְיָה אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָהּ לְאָכֹל:

וּלְבִיעִירְךָ וּלְחִיטָא דְבְּאַרְעָךָ תִּהְיֶה כָּל עַלְלָתָהּ לְמִיכַל:

וּלְבִהֲמָתְךָ וּלְחִסְיָה – אִם חִיָּה אוֹכֵלָת, בְּהֵמָה לֹא כָּל שְׁכֵן שְׁמִזְזוּנוּתֶיהָ עֲלֵיךָ? מָה תִּלְמוּד לֹאֲמַר "וּלְבִהֲמָתְךָ"? מִקִּישׁ בְּהֵמָה לְחִסְיָה: כָּל זֶמֶן שְׁחִיָּה אוֹכֵלָת מִן הַשְּׂדֵה – הֵאֱכַל לְבִהֲמָתְךָ מִן הַבַּיִת; כִּלָּה לְחִסְיָה מִן הַשְּׂדֵה – כִּלָּה לְבִהֲמָתְךָ מִן הַבַּיִת.

וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַת וְאַרְבָּעִים שָׁנָה:

וְתִמְנִי לָךְ שִׁבְעַת שְׁמִטּוֹן דְּשָׁנִין שִׁבְעַת שָׁנִין שִׁבְעַת זְמַנִּין פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַת וְאַרְבָּעִים שָׁנָה:

שַׁבָּתוֹת שָׁנִים – שְׁמִטּוֹת שָׁנִים. יְכוֹל יַעֲשֶׂה שִׁבְעַת שָׁנִים רְצוּפוֹת שְׁמִטָּה וְיַעֲשֶׂה יוֹבֵל אַחֲרֵיהֶם? תִּלְמוּד לֹאֲמַר: "שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים" – הָיוּ אוֹמַר כָּל שְׁמִטָּה וְשְׁמִטָּה בְּזִמְנָהּ. וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת וְגוֹמַר – מִגִּיד לָךְ שְׂאֵף עַל פִּי שְׁלֹא עֲשִׂיתָ שְׁמִטּוֹת, עֲשֶׂה יוֹבֵל לְסוּף תִּשְׁעַת וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: יַעֲלֶה לָךְ חֲשׁוֹבּוֹן שָׁנוֹת הַשְּׁמִטּוֹת לְמִסְפַּר תִּשְׁעַת וְאַרְבָּעִים.

וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרוֹ לַחֲדָשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תִּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:

וְתִעֲבַר שׁוֹפָר יִבְבֵּא בְּיָרְחָא שְׁבִיעֵאָה בְּעֶשְׂרָא לְיָרְחָא בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִיא תִעֲבִירוּ שׁוֹפָרָא בְּכָל אַרְעֵכוֹן:

וְהִעֲבַרְתָּ – לְשׁוֹן "וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמְחִנָּה", לְשׁוֹן הַכְּרֻזָּה. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים – מִמִּשְׁמַע שְׁנֶאֱמַר "בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים" אֵינִי יוֹדַע שְׁהוּא בְּעֶשְׂרוֹ לַחֲדָשׁ?! אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר "בְּעֶשְׂרוֹ לַחֲדָשׁ"? אֲלֵא לֹאֲמַר לָךְ: תִּקְיַעָה בְּעֶשְׂרוֹ לַחֲדָשׁ דּוֹחָה שַׁבָּת בְּכָל אַרְצְכֶם; וְאִין תִּקְיַעַת רֹאשׁ הַשְּׁנָה דּוֹחָה שַׁבָּת בְּכָל אַרְצְכֶם, אֲלֵא בְּבֵית דִּין בְּלִבְךָ.

וקדשׁתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל־ישביה יובל הוא תהיה לכם ושבׁתם איש אל־אחזתו ואיש אל־משפחתו תשובו:

ותקדשׁו ית שנת חמשים שנין ותקרון חירותא בארעא לכל יתבהא יובילא היא תהי לכוון ותתובון גבר לאחסנתיה וגבר לזרעיתיה תתובון:

וקדשׁתם – בכניסתה. מקדשׁוין אותה בבית דין, ואומרים: "מקדשׁת השנה". וקראתם דרור – לעבדים: בין נרצע, בין שלא כלו לו שש שנים משנמפר. אמר רבי יהודה: מהו לשון "דרור"? כמדויר בי דיירא ומסחר בכל מדינה – שדר בכל מקום שהוא רוצה ואינו ברשות אחרים. יובל הוא – שנה זאת מבידלת משאר שנים בנקיבת שם לה לבדה. ומה שמה? "יובל" שמה, על שם תקיעת שופר. ושבׁתם איש אל אחזתו – שהשדות חוזרות לבעליהן. ואיש אל משפחתו תשובו – לרבות את הנרצע.

יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את־ספיחיה ולא תבצרו את־נזריה:

יובילא היא שנת חמשים שנין תהי לכוון לא תזרעון ולא תחצדון ית פתהא ולא תקטפון ית שבקתא:

יובל הוא שנת החמשים שנה – מה תלמוד לומר? לפי שנאמר "וקדשׁתם" וגומר, כדאימא בראש השנה ובתורת פהנים. את נזריה – את הענבים המשמרים, אבל בוצר אתה מן המפקרים. כשם שנאמר בשביעית כה נאמר ביובל, נמצאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו: שנת תשע וארבעים שמשטה ושנת החמשים יובל.

פי יובל הוא קדש תהיה לכם מן־השדה תאכלו את־תבואתה:

ארי יובילא היא קודשא תהי לכוון מן תקלא תיכלון ית עללתה:

קדש תהיה לכם – תופסת דמיה פהקדש. יכול תצא היא לחלין? תלמוד לומר: "תהיה" – בהנחתה תהא. מן השדה תאכלו – על ידי השדה אתה אוכל מן הבית, שאם פלה לחיה מן השדה – צריך אתה לבער מן הבית; כשם שנאמר בשביעית כה נאמר ביובל.

בשנת היובל הגזאת תשובו איש אל־אחזתו:

בשנתא דיובלא הגזא תתובון גבר לאחסנתיה:

תשובו איש אל אחזתו – והרי כבר נאמר "ושבתם איש אל אחזתו"? אלא לרבות המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחוזרת לאביו ביובל שני

וכי־תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מינד עמיתך אל־תונו איש את־אחיו:

וארי תזבין זבינין לתברך או תזבון מינד תברך לא תונו גבר ית אחוהי:

וכי תמכרו וגומר – לפי פשוטו כמשמעו. ועוד יש דרשה: מנין כשאתה מוכר, מכור לישראל חברך? תלמוד לומר: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך" מכור. ומנין שאם באת לקנות, קנה מישראל חברך? תלמוד לומר: "או קנה – מינד עמיתך". אל תונו – זו אונאת ממון.

במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שגיי־תבואת ימכר־לך:

במנין שניא בתר יובילא תזבון מן חברך במנין שני עללתא יזבין לך:

במספר שנים אחר היובל תקנה – זהו פשוטו לישוב המקרא על אפניו: על האונאה בא להזהיר, כשיתמכר או תקנה קרקע דעו כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותבואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להסתירה לו בשנת היובל. ואם יש שנים מעטות וזה מוכרה בדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח. ואם יש שנים מרבות ואכל ממנה תבואות הרבה, הרי נתאנה מוכר. לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר: "במספר שני תבואות ימכר לך" – לפי מנין שני התבואות שתהא עומדת בינד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים בינד הלוקח מיום ליום; ואפלו יש שלש תבואות באותן שתי שנים, כגון שמכרה לו בקמותיה. ו"שני" אינו יוצא מפשוטו, כלומר: מספר שנים של תבואות ולא של שדפון, ומעוט "שנים" שנים.

לפי רב השנים תרבה מקנתו ולפלי מעט השנים תמעט מקנתו פי מספר תבואת הוא מכר לך:

לפום סגיות שניא תסגי זבינוהי ולפום זעירות שניא תזער זבינוהי ארי מנין עללתא הוא מזבין לך:

תרבה מקנתו – תמכרנה ביוקר. תמעט מקנתו – תמעט בדמיה.

ולא תונו איש את־עמיתו ויראת מא־להיך פי אגיי י־הוה א־להיכם:

ולא תונון גבר ית חבריה ותדחל מאלהיך ארי אנא יי אלהכון:

ולא תונו איש את עמיתו – כאן הזהיר על אונאת דברים: שלא יקניט איש את חברו, ולא ישאגנו עצה שאינה הוגנת לו לפי דרכו והנאותו של יועץ. ואם תאמר: מי יודע אם נתפונתי לרעה? לכך נאמר: "ויראת מא־להיך" – היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו: "ויראת מא־להיך".

ועשיתם את-חקתי ואת-משפטי תשמרו ועשיתם אתם וישבתם על-הארץ לבטח:
ותעבדון ית קימי וית דיני תטרו ונתעבדון יתהון ותתבון על ארעא לרחצון:

וישבתם על הארץ לבטח – שבעון שמטה ישראל גולים, שנאמר: "אז תרצה הארץ את שבתתיה", "והרצת את שבתתיה". ושבעים שנה של גלות בכל כנגד שבעים שמשות שבתלו היו.
שלישי

ונתנה הארץ פרזה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה:
ותתין ארעא אבה ותיכלון למשבע ותתבון לרחצון עליה:

ונתנה הארץ וגומר וישבתם לבטח עליה – שלא תדאגו משנת בצרת. ואכלתם לשבע – אף בתוך המעים תהא בו ברכה.

וכי תאמרו מה-נאכל בשנה השביעת הן לא נזרע ולא נאסף את-תבואתנו:
וארי תימרון מא ניכול בשמא שביעיתא הא לא נזרע ולא נכנוש ית עללתנא:

ולא נאסף – אל הבית. את תבואתנו – כגון יין, ופרות האילן, וספיחין הבאים מאליהם.

וצויתי את-ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את-התבואה לשלש השנים:
ואפקיד ית ברכתי לכוון בשמא שתייתא ותעביד ית עללתא לתלת שנין:

לשלש השנים – לקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן.

וזרעתם את השנה השמינת ואכלתם מן-התבואה יזון עד | השנה הששית עד-בוא תבואתה תאכלו יזון:
ותזרעון ית שמא תמיניתא ותיכלון מן עללתא עתיקא עד שמא תשיעיתא עד מייעל עללתא תיכלון עתיקא:

עד השנה הששית – עד חג הסוכות של תשיעית, שהוא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו בשנה בגרנות, ובתשרי הוא עת האסוף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים: בששית שלפני השמטה השביעית, שהן בטליו מעבודת קרקע שתי שנים רצופות, השביעית והיובל. ומקרא זה נאמר בשאר השמשות כן.

והארץ לא תמכר לצמתת פילי הארץ פיגרים ותושבים אתם עמדי:
וארעא לא תזדבן לתלוטין ארי דילי ארעא ארי דיירין ותותבין אתון קדמי:

והארץ לא תמכר – לזמן לאו על חזרת שדות לבעלים ביובל, שלא יהא הלוקח כובשה. לצמתת – לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית. פי לי הארץ – אל מרע עינך בה שאינה שלך.

ובכל ארץ אחזתכם גאלה תתנו לארץ:
ובכל ארע אחסנתכון פורקנא תתנו לארעא:
ובכל ארץ אחזתכם – לרבות בתים ועבד עברי, ודבר זה מפרש בקדושין בפרק ראשון. ולפי פשוטו סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב.

רביעי פרשת גאלת הקרקעות

פי-ימוד אחיה ומכר מאחזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכר אחיו:
ארי יתמספן אחוד ויזבין מאחסנתיה וייתי פריקיה דקריב ליה ויפרוק ית זביני אחויה:

פי ימוד אחיה ומכר – מלמד שאין אדם רשאי למכר שדהו אלא מחמת דוסק עני. מאחזתו – ולא בלה. למדה תורה דרך ארץ שישיר שדה לעצמו. וגאל את ממכר אחיו – ואין הלוקח יכול לעכב.

ואיש פי לא יהנה-לו גאל והשיגה ידו ומצא פגי גאלתו:
וגבר ארי לא יהי ליה פריק ותדביק ידיה וישפח במסת פורקניה:

ואיש פי לא יהנה לו גאל – וכי יש לה אדם בישראל שאין לו גואלים? אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו.

וחשב את-שני ממכרו והשיב את-העזף לאיש אשר מכר-לו ושב לאחזתו:
וחשיב ית שני זבינוהי ויתיב ית מותרא לגבר דזבין ליה ויתוב לאחסנתיה:

והשב את שני ממכרו – כמה שנים היו עד היובל? כך נכד. ובכמה מכרתיה לך? כך נכד. עתיד היית להחזירה ביובל, נמצאת קונה מספר התבואות כפי חשבון של כל שנה. אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצאת את דמיתן מן החשבון וטול את השאר. וזהו "והשיב את העדף" – בדמי המקח על האכילה שאכלה, ויתנם ללוקח. לאיש אשר מכר לו – המוכר הזה שָׁבָא לְגֹאֲלָהּ.

וְאִם לֹא-מִצְאָה יָדוּ דֵי הַשִּׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יָדֶיהָ כְּמִסַּת דִּיתִיב לִיהָ וַיְהִי זַבִּינוּהִי בְּיַד דְּזָבַן יָתִיהָ עַד שְׁתֵּא דְיֹבִילָא וַיִּפּוֹק בְּיֹבִילָא וַיִּתּוּב לְאַחְסֻנְתִּיהָ:

די השיב לו – מכאן שאינו גואל לחצאין. עד שנת היובל – שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיובל משמט בתחלתו.

חמישי

וְאִישׁ כִּי-יִמְכֹר בֵּית-מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהִיתָה גְּאֻלְתּוֹ עַד-תֵּתֶם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלְתּוֹ:
וַיִּבֶר אַרְי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב קֶרְתָּא מִקְפָּא שׁוֹר וַיְהִי פוֹרְקִנְיָה עַד מְשָׁלֵם שְׁתֵּא דְזַבִּינוּהִי עֵדוֹן בְּעֵדוֹן יְהִי פוֹרְקִנְיָה:

בית מושב עיר חומה – בית בתוך עיר המקפת חומה מימות יהושע בן נון. והיתה גאולתו – לפי שנאמר בשדה שיכול לגאולה משתי שנים ואילוף כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאולה, הצריך לפרש בזה שהוא חלוף: שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גאולה, ולאחר מכאן אינו גאולה. והיתה גאולתו – של בית. ימים – ימי שנה שלמה קרויים "ימים", וכן: "תשב הנערה אתנו ימים".

וְאִם לֹא-יִגָּאֵל עַד-מְלֻאֵת לּוֹ שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר-בְּעִיר אֲשֶׁר-לּוֹ חֹמָה לְצִמְיַתָּהּ לִקְנָה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:
וְאִם לֹא יתְפָּרִיק עַד מְשָׁלֵם לִיהָ שְׁתֵּא שְׁלֵמָתָא וַיְקוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיהָ שׁוֹרָא לְחִלוּטִין לְדְזָבַן יָתִיהָ לְדְרוּהִי לֹא יִפּוֹק בְּיֹבִילָא:

וקם הבית... לצמימת – יצא מכחו של מוכר, ועומד בכחו של קונה. אשר לא חמה – "לו" קרינו. אמרו רבותינו זכרונם לברכה: אף על פי שאין לו עכשו, הואיל והיתה לו קדם לכן. ו"עיר" נקבה היא, והצריך לכתב "לה" אלא מתוך שצריך לכתב "לא" בפנים, תקנו "לו" במסורת, זה נופל על זה. לא יצא ביבול – אמר רב ספרא: אם פגע בו יובל בתוך שנתו – לא יצא.

וּבְתֵי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם חֹמָה סָבִיב עַל-שַׂדֵּה הָאָרֶץ יִחְשָׁב גְּאֻלָּהּ תִּהְיֶה-לּוֹ וּבִיבֹל יֵצֵא:
וּבְתֵי פְצֻחֵי דְלִית לְהוֹן שׁוֹר מִקְפָּא סָחוֹר סָחוֹר עַל חֶקַל אַרְעָא יִתְחַשְׁבוּן פּוֹרְקִנָּא יְהִי לְהוֹן וּבְיֹבִילָא יִפְקוּן:

ובתי החצרים – פתרגומו "פצחין": עירות פתוחות מאין חומה. הרבה יש בספר יהושע: "הערים וחצריהם", "בחצריהם ובטירתם". על שדה הארץ יחשב – הרי הן פשדות הנגאלים עד היובל, ויוצאין ביובל לבעלים אם לא נגאלו. גאולה תהיה לו – מיד אם ירצה. ובזה נפה כחו מפת שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים. וביבול יצא – בחנם.

וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אַחְזַתָּם גְּאֻלַּת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלוֹוִיִּם:
וְקָרוּי לִינוּאֵי בְּתֵי קָרוּי אַחְסֻנְתֵּיהוֹן פּוֹרְקוֹן עֹלָם יְהִי לְלִינוּאֵי:

וערי הלוויים – ארבעים ושמנה עיר שנתנו להם. גאולת עולם – גואל מיד. אפילו לפני שתי שנים, אם מכרו שדה משדותיהם הנתונות להם בארבעים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה – גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה.

וְאֲשֶׁר יִגָּאֵל מִן-הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמְכָּר-בֵּית וְעִיר אַחְזַתּוֹ בִּיבֹל כִּי בְּתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אַחְזַתָּם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
וְדִפְרוּק מִן לִינוּאֵי וַיִּפְקוּן זַבִּינוּ בֵּיתָא וְקָרוּי אַחְסֻנְתִּיהָ בְּיֹבִילָא אַרְי בְּתֵי קָרוּי לִינוּאֵי אַיִן אַחְסֻנְתֵּיהוֹן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ואשר יגאל מן הלוויים – ואם יקנה בית או עיר מהם, ויצא ביבול אותו ממכר של בית או של עיר וישוב ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט פשאר בתי ערי חומה של ישראל; ו"גאולה" זו לשון מכירה. דבר אחר: לפי שנאמר "גאולת עולם תהיה ללוויים", יכול לא דבר הפתוב אלא בלוקח ישראל שקנה בית בערי הלוויים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט? תלמוד לומר: "ואשר יגאל מן הלוויים" אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם. ויצא ממכר בית – הרי זו מצוה אחרת: ואם לא גאולה יוצאה ביובל, ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל. כי בתי ערי הלוויים הוא אחזתם – לא היו להם נחלת שדות וכרמים אלא ערים לשבת ומגרשיהם. לפיכך הם להם במקום שדות ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא תפקע נחלתם מהם.

וְשַׂדֵּה מִגְרָשׁ עָרִיקָם לֹא יִמְכֹר כִּי-אַחְזַת עוֹלָם הוּא לְהוֹן:
וְחֶקַל רֹחַ קְרוּיָהוֹן לֹא יִזְדָּבַן אַרְי אַחְסֻנַּת עֹלָם הוּא לְהוֹן:

ישודה מגרש עריהם לא ימכר – מכר גזבר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה, ומכרה גזבר, אינה יוצאה לפהנים ביובל כמו שנאמר בישראל: "ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד". אבל בן לוי גואל לעולם.

וכי־ימור אחיה ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך:
וארי יתמספן אחוה ותמוט ידיה עמך ותתקיף ביה ידור ויתותב ויחי עמך:

והחזקת בו – אל מניחהו שיגרד ויפל ויהיה קשה להקימו, אלא סזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה? למשאוי שעל הסמור: עודהו על הסמור, אחר תופס בו ומעמידו. נפל לארץ, חמשה אין מעמידן אותו. גר ותושב – אף אם הוא גר או תושב. ואינהו תושב? כל שקבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה ואוכל גבלות.

אל־תקח מאתו גשף ותרבית ונראת מא־להיה וחי אחיה עמך:
לא תסב מניה חיבוליא ורביתא ותדחל מאלהיה ויחי אחוה עמך:

גשף ותרבית – סד שוינהו רבנן, ולעבור עליו בשני לאוין. ונראת מא־להיה – לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו סמר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הצרה לומר "ונראת מא־להיה". או התולק מעותיו בנכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הצרה לומר: "ונראת מא־להיה".

את־כסף לא־תתן לו בגשף ובמרבית לא־תתן אכלה:
ית כסף לא תתן ליה בחיבוליא וברביתא לא תתן מיכלה:

אני י־הנה א־להיכם אשר־הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את־ארץ פנען להיות לכם לא־להים:

אשר הוצאתי וגומר – והבחנתי בין בכור לשאינו בכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוכה מעות לישראל ברבית ואומר של נכרי הם. דבר אחר: "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" – על מנת שתקבלו עליכם מצוטי, ונאפלו הן כבדות עליכם. לתת לכם את ארץ פנען – בשכר שתקבלו מצותי. להיות לכם לא־להים – שכל הדר בארץ ישראל אני לו לא־להים, וכל היוצא ממנה פעובד עבודה זרה.

פרשת פדיון הנמכרים

שישי

וכי־ימור אחיה ונמכר־לך לא־תעבד בו עבדת עבד:
וארי יתמספן אחוה עמך וינדבן לך לא תפלח ביה פולחן עבדיו:

עבדת עבד – עבודה של גנאי, שיהא נפר בה פעבד: שלא יוליד פליו אחריו לבית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו.

כשכיר פתושב יהנה עמך עד־שנת היבל יעבד עמך:
כאגרא פתותבא יהי עמך עד שתא דיובילא יפלח עמך:

כשכיר פתושב – עבודת קרקע ומלאכת אמנות כשאר שכירים התנהג בו. עד שנת היבל – אם פגע בו יובל לפני שש שנים, היובל מוציא.

ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל־משפחתו ואל־אחוזת אבתיו ישוב:
ויפוק מעמך הוא ובנוהי עמיה ויתוב לזרעיתיה ולאחוסנת אבהתוהי יתוב:

הוא ובניו עמו – אמר רבי שמעון: אם הוא נמכר, בניו מי מכרו? אלא מפאן שרבו סייב במזונות בניו. ואל אחוזת אבתיו – אל כבוד אבותיו, ואין לזלזלו בכך. אחוזת – חזקת.

כי־עבדי הם אשר־הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד:
ארי עבדי אנון דאפיקית יתהון מארעא דמצרים לא ינדבנון זבון עבדיו:

כי עבדי הם – שטרי קודם. לא ימכרו ממכרת עבד – בהכרזה: פאן יש עבד למכור! ולא יעמידנו על אבן הקלח.

לא־תרדה בו בפרך ונראת מא־להיה:
לא תפלח ביה בקשיו ותדחל מאלהיה:

לא תרדה בו בפרך – מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו. אל תאמר לו: "החם לי את הפוס הזה", והוא אינו צריך, "עודר מסת הגפן עד שאבוא". שמא תאמר: "אין מכיר בדבר אם לצורך אם לאו, ואומר אני לו שהוא לצורך" – הרי הדבר הזה מסור ללב, לכך נאמר "ונראת".

ועבדך ואמתך אשר יהיו־לך מאת הגוים אשר סביבתיכם מהם תקנו עבד ואמה:
ועבדך ואמתך דיהון לך מן עממיא דבסתרגיכון מנהון תקנון עבדיו ואמהו:

ועבדך נאמתה אשר יהיו לך – אם תאמר: אם פן במה אשתמש? בעבדי איני מושל, באומות איני נוטל שְהרי הנזרתני "לא תסיה פל נשמה". אלא מי ישמשני? מאת הגוים – הם יהיו לך לעבדים. אשר סביבתיכם – ולא שבתוך גבול ארצכם, שְהרי בהם אמרתי "לא תסיה פל נשמה".

וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגָּרִים עִמָּכֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתֶּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאַחֲזָה:
וְאִם מִבְּנֵי תוֹתֵבְיָא עֵרְלִיָּא דְדִירִין עִמָּכֶם מִזְהוֹן תִּקְנוּ וּמִזְרַעֲיֵתְהוֹן דְּעִמָּכֶם דְּאַתִּילְדוּ בְּאַרְעֶכֶם וְיִהְיוּ לְכֶם לְאַחֲסָנָא:

וגם מבני התושבים – שכּוּאוּ מסביבותיכם לשא נשים בארצכם, וילדו להם. הבן הולך אחר האב ואינו בכלל "לא תסיה", אלא אתה מתר לקנותו בעבד. מהם תקנו – אותם תקנו.

וְהַתְנַחֲלֶתֶם אֹתָם לְבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֵשֶׁת אַחֲזָה לְעֵלָם בְּהֶם תַּעֲבְדוּ וּבְאַחֲיֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאַחִיו לְאַתְרֵדָה בּוּ בְּפָרָךְ:
וְתַחֲסִנּוּן יִתְהוֹן לְבְנֵיכֶם בְּתַרִּיכּוֹן לִירוֹתָת אַחֲסָנָא לְעֵלָם בְּהוֹן תַּפְלַחוּן וּבְאַחֲיֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר בְּאַחֲוֵהִי לֹא תַפְלַח בֵּיה בְּקִשְׁיוֹ:

והתנחלתם אתם לבניכם – הסזיקו בהם לנטלה לצורך בניכם אחריכם. ולא יתכן לפרש "הנחילום לבניכם", שאם פן היה לו לכתוב "והנחלתם אותם לבניכם". "והתנחלתם" כמו "והתסזקתם". איש באחיו – להביא נשיא בעמיו ומלך במשרתיו שלא לרדות בפרך.

שביעי

וְכִי תִשְׁיַג יָד גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ וּמָךְ אַחֲיָךְ עִמּוֹ וְנִמְכַר לְגֵר תוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר:
וְאִרִי תִדְבִּיק יָד עֵרַל וְתוֹתֵב עִמָּךְ וַיִּתְמַסְפֵּן אַחֲוָךְ עִמִּיה וַיִּזְדַּבֵּן לְעֵרַל תוֹתֵב דְּעִמָּךְ אוֹ לְאַרְמָאִי מִזְרַעֲיֵת גֵּירוֹא:

יד גר ותושב – גר והוא תושב, כּתרגומו "ערל ותותב", וסופו מוכיח: "ונמכר לגר תושב". וכי תשיג יד גר ותושב עמך – מי גרם לו שיעשיר? דבוקו עמך. ומך אחיך עמו – מי גרם לו שיעמוך? דבוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו. משפחת גר – זה הגוי. כשהוא אומר "לעקר" – זה הנמכר לעבודה זרה עצמה להיות לה שמש; ולא לאלהות אלא לחטוב עצים ולשאב מים.

אַחֲרֵי נִמְכַר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ אֶחָד מֵאַחָיו יִגְאֻלְנוּ:
בְּתַר דְּאַזְדַּבֵּן פּוֹרְקָנָא יְהִי לִיה טַד מְאַחֲוֵהִי יִפְרַקְנִיה:
גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לּוֹ – מִיד, אַל תַּנִּיחֵהוּ שְׁיִטְמַע.

או־דָּלוֹ אוֹ בּו־דָּלוֹ יִגְאֻלְנוּ או־מִשְׁאָר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֻלְנוּ או־הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגְאֻל:
אוֹ אַחֲבוּהִי אוֹ בַר אַחֲבוּהִי יִפְרַקְנִיה אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרִיה מִזְרַעֲיֵתִיה יִפְרַקְנִיה אוֹ דְמִדְבִּיק יָדִיה וַיִּתְפָּרִיק:

וְחֹשֶׁב עִם־קִנְהוֹ מִשְׁנַת הַמְּכָרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כָּסֶף מִמְּכָרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים פִּימִי שְׁכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:
וַיַּחֲשִׁיב עִם זְבִנְיָה מִשְׁתָּא דְאַזְדַּבֵּן לִיה עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיְהִי כָּסֶף זְבִנְוֵהִי בְּמִנּוֹן שְׁנִיָּא פִּיּוּמִי אֲגִירָא יְהִי עִמִּיה:

עד שנת היובל – שְהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעבדו עד היובל, שְהרי ביובל יצא, כמו שנואמר למטה: "ויצא בשנת היובל". וכגוי שתחת ידך הפתוח מדבר, ואף על פי כן לא תבא עליו בעקיפין, מפני חלול השם. אלא כשפא לגאל ידקדק בתשובון, לפי המגיע בכל שנה ושנה ינקה לו הגוי מן דמיו: אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל, וקנאו בעשרים מנה, נמצא שקנה הגוי עבודת שנה במנה, ואם שנה זה אצלו חמש שנים ובא לגאל – ינקה לו חמשה מנים ויתן לו העבד חמשה עשר מנים. וזהו "והנה כסף ממכרו במספר שנים, פימי שכיר יהנה עמו" – חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשב, כאלו נשכר עמו כל שנה במנה, וינקה לו.

אם־עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו:
אם עוד סגיות בשניא לפומהון יתיב פורקניה מכסף זבינוהי:

אם עוד רבות בשנים – עד היובל. לפיהן וגומר – הכל כמו שפרשתי.

ואם־מעט נשאר בשנים עד־שנת היובל וחשב־לו כפי שניו ישיב את־גאלתו:
ואם זעיר אשתאר בשניא עד שתא דיובילא ויחשיב ליה כפום שנוהי יתיב ית פורקניה:

כַּאֲגִיר שָׁנָא בְּשָׁנָא יְהִי עֲמִיּה לֹא יִפְלַח בִּיהַּ בְּקִשְׁוֹ
לְעִינְיָהּ:

פְּשָׁכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנוּ בְּפִרְךָ
לְעִינְיָהּ:

לֹא יִרְדְּנוּ בְּפִרְךָ לְעִינְיָהּ – פְּלוֹמֵר: וְאַתָּה רוֹאֶה.

וְאִם לֹא יִתְפָּרֵק בְּאֵלֶיךָ וְיִפּוֹק בְּשֵׁתָא דְיֹבִילָא הוּא
וּבְנוּהֵי עֲמִיּה:

וְאִם-לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶהּ וְיִצְאָ בְּשֵׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבְנָיו
עִמּוֹ:

וְאִם לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶהּ – "בְּאֵלֶהּ" הוּא נִגָּאֵל בְּשֵׁשׁ. הוּא וּבְנָיו עִמּוֹ – הַגּוֹי חָיֵב בְּמִזְוֹנוֹת בְּנָיו.

אַרְי דִּילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין עֲבָדֵי אַנּוּן דְּאַפִּיקִית
יְתְּהוּן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

כִּי-לִי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים הֵם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי
אוֹתָם מֵאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ-הוֹיָה אֶ-לְהֵיכֶם:

כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים – שְׁטָרֵי קוֹדֵם. אֲנִי ה' אֶ-לְהֵיכֶם – כָּל הַמְּשַׁעֲבָדִין מִלְּמִטָּה, כְּאֵלוֹ מְשַׁעֲבָדוּ מִלְּמַעְלָה.

לֹא תַעֲבָדוּן לְכוֹן טַעֲנוֹן וְצִילֵם וְקָמָא לֹא תְקִימוּן לְכוֹן
וְאַבּוֹן סִגְדָא לֹא תִתְנוּן בְּאַרְעֵכוֹן לְמִסְגַּד עֲלֵה אַרְי אָנָּא
יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

לֹא-תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסָל וּמִצְבֵּה לֹא-תְקִימוּ
לָכֶם וְאַבּוֹן מִשְׁפִּית לֹא תִתְנוּן בְּאַרְצְכֶם לְהַשְׁתַּחֲוֹת
עֲלֵיהֶּ כִּי אֲנִי יְיָ-הוֹיָה אֶ-לְהֵיכֶם:

לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם – כְּנִגְדַּד זֶה הַנִּמְכָּר לְגוֹי, שְׁלֹא יֹאמֵר: "הוֹאִיל וְרַבִּי מְגַלָּה עֲרִיוֹת, אִף אֲנִי כְּמוֹתוֹ!", "הוֹאִיל וְרַבִּי עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, אִף אֲנִי כְּמוֹתוֹ!", "הוֹאִיל וְרַבִּי מִחְלָל שְׂבֵת, אִף אֲנִי כְּמוֹתוֹ!" – לְכָד נִאֲמָרוּ מִקְרָאוֹת הַלְלוּ. וְאַף הַפְּרָשִׁיּוֹת הַלְלוּ נִאֲמָרוּ עַל הַסֵּדֶר: בְּתַחֲלָה הַזְהִיר עַל הַשְּׂבִיעִית, וְאִם חָמַד מְמוֹן וְנִחְשָׁד עַל הַשְּׂבִיעִית – סוֹפוֹ לְמַפְרַח מְטֻלְטְלוֹ. לְכָד סָמַךְ לָהּ: "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר". לֹא חָזַר בּוֹ – סוֹף מוֹכֵר אֲחֻזָּתוֹ. לֹא חָזַר בּוֹ – סוֹף מוֹכֵר אֶת בֵּיתוֹ. לֹא חָזַר בּוֹ – סוֹף לֹוֹה בְּרַבִּית. כָּל אֵלוֹ הַאֲחֻזּוֹת קְשׁוֹת מִן הַרְאֻשׁוֹנוֹת: לֹא חָזַר בּוֹ – סוֹף מוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ. לֹא חָזַר בּוֹ – לֹא דִיּוֹ לְיִשְׂרָאֵל אֲלֵא אֶפְלוֹ לְגוֹי. וְאַבּוֹן מִשְׁפִּית – לְשׁוֹן כְּסוּי, כְּמוֹ "וְשִׁפְתֵי כְּפִי", שְׁמַכְסִין הַשְּׂרָקַע בְּרִצְפַת אֲבָנִים. לְהַשְׁתַּחֲוֹת עֲלֵיהֶּ – אֶפְלוֹ לְשָׁמַיִם. לְכִי שְׁהַשְׁתַּחֲוֵּא בְּפִשׁוּט יָדַיִם וְרַגְלַיִם הַיָּא, וְאַסְרָה תוֹרָה לְעֲשׂוֹת כֵּן חוּץ מִן הַמִּקְדָּשׁ.

יְת יוֹמֵי שְׁבִיָּא דִּילֵי תַטְרוֹן וּלְבִית מִקְדָּשֵׁי תְהוּן
דְּחִלּוֹן אָנָּא יְיָ:

אֶת-שְׁבֵתַתִּי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ אֲנִי יְיָ-הוֹיָה:

אֲנִי ה' – נִאֲמֵן לְשֵׁלֶם שְׁכָר.

המשך נ"ך:

אֶל-יְיָ שִׁעַרְךָ יְיָ-הוֹיָה מֵאִין אוֹשִׁיעֶךָ הַמִּן-הַגֵּרֹן אוֹ מִן-
הַיָּקָב: וַיֹּאמֶר-לָהּ הַמַּלְאָךְ מִה-לָּךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
הַזֹּאת אָמְרָה אֵלַי תִּגְי אֶת-בְּנֶךָ וְנִאֲכַלְנוּ הַיּוֹם וְאֶת-
בְּנֵי נֹאכַל מִחֵר: וַנִּבְשַׁל אֶת-בְּנֵי וְנִאֲכַלְהוּ וְאָמַר
אֵלַי בַּיּוֹם הַהוּא תִּגְי אֶת-בְּנֶךָ וְנִאֲכַלְנוּ וַתִּחַבֵּא אֶת-
בְּנָהּ: וַיְהִי כַשְׂמַע הַמַּלְאָךְ אֶת-דְּבָרֵי הָאִשָּׁה וַיִּקְרַע
אֶת-בְּגָדָיו וְהוּא עֹבֵר עַל-הַחֲמָה וַיִּרְא הָעָם וְהִגִּיה
הַשִּׁק עַל-בְּשָׂרוֹ מִבַּיִת: וַיֹּאמֶר כֹּה-יַעֲשֶׂה-לִּי
אֶ-לֵהִים וְכֹה יוֹסֵף אִם-יַעֲמֵד רֹאשׁ אֱלִישֶׁע בֶּן-שַׁפְט
עָלָיו הַיּוֹם: וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע יֵשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְהִזְקִנִים יֵשְׁבִים
אִתּוֹ וַיִּשְׁלַח אִישׁ מִלְּפָנָיו בְּטָרֵם יָבֵא הַמַּלְאָךְ אֵלָיו
וְהוּא אָמַר אֶל-הַזְקִנִים הִרְאִיתֶם כִּי-שָׁלַח בְּנִי-
הַמַּרְצֵחַ הַזֶּה לְהַסִּיר אֶת-רֹאשֵׁי רָאוּ וְכִבֵּא הַמַּלְאָךְ
סָגְרוּ הַדְּלָת וּלְחַצְתֶּם אִתּוֹ בְּדָלַת הַלּוֹא קוֹל רַגְלֵי
אֶ-דְגָיו אֲחֵרָיו: וַעֲזָבוּ מִדְּבַר עֲמָם וְהִגִּיה הַמַּלְאָךְ יָרַד
אֵלָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה-זֹאת הַרְעָה מֵאֵת יְיָ-הוֹיָה מִה-אוֹתִיל
לִי-הוֹיָה עוֹד:

וַיֹּאמֶר הַדִּבְרָא אֶת-הַגּוֹי-הַזֶּה בְּסוֹגְרִים וַיִּכְּסוּ בְּסוֹגְרִים
כְּדָבָר אֱלִישֶׁע: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלִישֶׁע לֹא זֶה הַדִּבְרָךְ
וְלֹא זֶה הָעִיר לְכוּ אַחֲרַי וְאוֹלִיכָה אֶתְכֶם אֶל-הָאִישׁ
אֲשֶׁר תִּבְקַשׁוּן וַיִּלָּךְ אוֹתָם שְׁמֹרֹנָה: וַיְהִי כְּבָאָם
שְׁמֹרוֹן וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע יְיָ-הוֹיָה פָקַח אֶת-עֵינָיו-אֵלֶה
וַיִּרְאוּ וַיִּפְקַח יְיָ-הוֹיָה אֶת-עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִגִּיה בְּתוֹךְ
שְׁמֹרוֹן: וַיֹּאמֶר מַלְאָךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-אֱלִישֶׁע כִּרְאוּ
אוֹתָם הָאֵפָה אֵפָה אָבִי: וַיֹּאמֶר לֹא תִפֶּה הָאֲשֶׁר
שָׁבִית בְּתַרְבֶּךָ וּבְקִשְׁתֶּךָ אֶתָּה מִכָּה שִׁים לָחֶם וּמַיִם
לְכַנִּיָּהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּלְכוּ אֶל-אֲדַנִּיָּהֶם: וַיִּכְרָה
לָהֶם כֶּרֶה גְדוֹלָה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁלַחֶם וַיִּלְכוּ אֶל-
אֲדַנִּיָּהֶם וְלֹא-יִסְפוּ עוֹד גְּדוּדֵי אָרֶם לְבוֹא בְּאַרְץ
יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי אַחֲרֵי-כֵן וַיִּקְבֹּץ בּוֹן-הַגֵּד מַלְאָךְ-אָרֶם
אֶת-כָּל-מַחְנֵהוּ וַיַּעַל וַיִּצַּר עַל-שְׁמֹרוֹן: וַיְהִי רַעֲב
גְדוֹל בְּשְׁמֹרוֹן וְהִגִּיה צָרִים עֲלֵיהֶּ עַד הַיּוֹת רֹאשֵׁ-
חֲמוֹר בְּשִׁמְנַיִם כֶּסֶף וְרַבַּע הִקָּב דְּבִיּוֹנִים בְּחַמְשָׁה-
כֶּסֶף: וַיְהִי מַלְאָךְ יִשְׂרָאֵל עֹבֵר עַל-הַחֲמָה וְאִשָּׁה
צָעָקָה אֵלָיו לֹאמֵר הוֹשִׁיעָה אֲדַנִּי הַמַּלְאָךְ: וַיֹּאמֶר

טו וּבְשֵׁנֹת שְׂמֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יִרְבְּעָם בֶּן־נֹבֶט מֶלֶךְ
אֲבִים עַל־יְהוּדָה: שְׁלֹשׁ שָׁנִים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם
אִמּוֹ מַעֲכָה בַת־אֲבִישָׁלוֹם: וַיֵּלֶךְ בְּכָל־חַטָּאוֹת אָבִיו
אֲשֶׁר־עָשָׂה לְפָנָיו וְלֹא־הָיָה לִבּוֹ שָׁלֵם עִם־יְהוָה
אֶ־לִהְיוֹ כַלְבָּב דָּוִד אָבִיו: כִּי לִמְעַן דָּוִד נָתַן יְהוָה
אֶ־לִהְיוֹ לוֹ גִּיר בִּירוּשָׁלַם לְהַקִּים אֶת־בְּנוֹ אַחֲרָיו
וְלַהֲעֲמִיד אֶת־יְרוּשָׁלַם: אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד אֶת־הַיִּשְׂרָאֵל
בְּעֵינָיו יְהוָה וְלֹא־סָר מִכָּל אֲשֶׁר־צִוָּהוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו
רַק בְּדָבָר אֹרִיָה הִחַתִּי: וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין־רַחֲבָעָם
וּבֵין יִרְבְּעָם כָּל־יְמֵי חַיָּיו: וַיָּתֵר דְּבָרֵי אֲבִים וְכָל־
אֲשֶׁר עָשָׂה הַלְוָאִיָּהֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יְהוּדָה וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֲבִים וּבֵין יִרְבְּעָם:
וַיִּשְׁכַּב אֲבִים עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד
וַיִּמְלֹךְ אֶסָא בְּנוֹ תַחְתָּיו: וּבְשֵׁנֹת עֶשְׂרִים לַיִּרְבְּעָם
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ אֶסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: וְאַרְבָּעִים וְאַחַת
שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה בַת־אֲבִישָׁלוֹם:
וַיַּעַשׂ אֶסָא הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו: וַיַּעֲבֹר
הַקַּדְשִׁים מִן־הָאָרֶץ וַיִּסֶר אֶת־כָּל־הַגְּלִילִים אֲשֶׁר עָשׂוּ
אֲבֹתָיו: וְגַם אֶת־מַעֲכָה אִמּוֹ וַיִּסְרֶהָ מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה מִפְּלָצֶת לְאַשְׁרָה וַיִּכְרַת אֶסָא אֶת־מִפְּלָצֶתָהּ
וַיִּשְׂרָף בְּנַחַל קִזְרוֹן: וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ רַק לִבְב־אֶסָא
הָיָה שָׁלֵם עִם־יְהוָה כָּל־יְמָיו: וַיָּבֵא אֶת־קַדְשָׁי
אָבִיו וְקַדְשֵׁי בַיִת יְהוָה כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים: וּמִלְחָמָה
הָיְתָה בֵּין אֶסָא וּבֵין בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם:
וַיַּעַל בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיָּבֹן אֶת־
הַרְמָה לְבִלְתִּי תַת יָצֵא וְכָא לְאֶסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: וַיִּקַּח
אֶסָא אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתְרִים וּבְאוֹצְרוֹת
בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אוֹצְרוֹת בַּיִת הַמֶּלֶךְ וַיִּתְּנֵם בְּיַד־
עַבְדָּיו וַיִּשְׁלַחֵם הַמֶּלֶךְ אֶסָא אֶל־בֶּן־הִדְד בֶּן־טַבְרָמָן
בֶּן־חֲזִיוִן מֶלֶךְ אֲרָם הַיֹּשֵׁב בְּדַמָּשֶׁק לֵאמֹר: בְּרִית
בֵּינִי וּבֵינֶךָ בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי לְךָ שְׂחָד
כֶּסֶף וְזָהָב לְךָ הַפְּרָה אֶת־בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֶה מֵעָלָי: וַיִּשְׁמַע בֶּן־הִדְד אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֶסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־שָׂרֵי הַחֲזִילִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עַרְוֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּפֹּךְ אֶת־עֵינָיו וְאֶת־דָּוִן וְאֶת אֲבֵל בַּיִת־מַעֲכָה
וְאֶת כָּל־כְּנֹדוֹת עַל כָּל־אָרֶץ נַפְתָּלִי: וַיְהִי כִשְׁמַע
בַּעֲשָׂא וַיַּחְדָּל מִבְּנוֹת אֶת־הַרְמָה וַיִּשְׁבַּב בְּתַרְצָה:
וַהֲמֶלֶךְ אֶסָא הַשְּׂמִיעַ אֶת־כָּל־יְהוּדָה אֵין נָקִי וַיִּשְׁאֹ
אֶת־אֲבָנֵי הַרְמָה וְאֶת־עֲצֵיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעֲשָׂא וַיָּבֹן
בָּם הַמֶּלֶךְ אֶסָא אֶת־גִּבְעַת בְּנִימָן וְאֶת־הַמַּצְפָּה: וַיָּתֵר
כָּל־דְּבָרֵי־אֶסָא וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָעָרִים

אֲשֶׁר בָּנָה הַלְוָאִיָּהֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לַעֲת זְקֻנָתוֹ חָלָה אֶת־רַגְלָיו:
וַיִּשְׁכַּב אֶסָא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֶם עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד
אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַחְתָּיו: וַיִּנְדָּב בֶּן־יִרְבְּעָם
מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁנֹת שְׁמִים לְאֶסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה
וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתִים: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה
וַיֵּלֶךְ בְּדַרְךָ אָבִיו וּבַחַטָּאוֹת אֲשֶׁר הִחַטִּיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל: וַיִּקְשֹׁר עָלָיו בַּעֲשָׂא בֶן־אֲחִיהָ לְבַיִת
יִשְׁשָׁכָר וַיַּכְהוּ בַּעֲשָׂא בְּגִבְתּוֹן אֲשֶׁר לְפִלְשֵׁתִים וַיִּנְדָּב
וְכָל־יִשְׂרָאֵל צָרִים עַל־גְּבַתּוֹן: וַיִּמָּתְהוּ בַּעֲשָׂא
בְּשֵׁנֹת שְׁלֹשׁ לְאֶסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַחְתָּיו: וַיְהִי
כְּמַלְכוֹ הַכָּה אֶת־כָּל־בַּיִת יִרְבְּעָם לֹא־הִשְׁאִיר כָּל־
נִשְׁמָה לַיִּרְבְּעָם עַד־הַשְּׂמָדוֹ כְּדָבָר יְהוָה אֲשֶׁר דָּבָר
בְּיַד־עַבְדּוֹ אֲחִיהָ הַשִּׁילֹנִי: עַל־חַטָּאוֹת יִרְבְּעָם אֲשֶׁר
חָטָא וְאֲשֶׁר הִחַטִּיא אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכַעֲסוֹ אֲשֶׁר הִכְעִיס
אֶת־יְהוָה אֶ־לִהְיוֹ יִשְׂרָאֵל: וַיָּתֵר דְּבָרֵי נָדָב וְכָל־
אֲשֶׁר עָשָׂה הַלְוָאִיָּהֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֶסָא וּבֵין
בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם: בְּשֵׁנֹת שְׁלֹשׁ לְאֶסָא
מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ בַּעֲשָׂא בֶן־אֲחִיהָ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
בְּתַרְצָה עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו
יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדַרְךָ יִרְבְּעָם וּבַחַטָּאוֹת אֲשֶׁר הִחַטִּיא
אֶת־יִשְׂרָאֵל:

טז וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלֵי־הוּא בֶן־חֲנָנִי עַל־בַּעֲשָׂא
לֵאמֹר: יֵשֶׁן אֲשֶׁר הָרִימְתִּיךָ מִן־הָעָפָר וְאַתָּה נִגְדִּי
עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַתִּלְדֵהוּ בְּדַרְךָ יִרְבְּעָם וַתַּחַטֵּא אֶת־
עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיסֵנִי בַחַטָּאוֹתֶם: הִנְנִי מִבְּעִיר
אֲחֵרִי בַּעֲשָׂא וְאַחֲרַי בֵּיתוֹ וַנִּתְּתִי אֶת־בֵּיתְךָ כְּבַיִת
יִרְבְּעָם בֶּן־נֹבֶט: הִמַּת לְבַעֲשָׂא בְּעִיר יֹאכְלוֹ הַכְּלָבִים
וְהִמַּת לוֹ בַשָּׂדֶה יֹאכְלוֹ עוֹף הַשָּׁמַיִם: וַיָּתֵר דְּבָרֵי
בַּעֲשָׂא וְאֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ הַלְוָאִיָּהֶם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב בַּעֲשָׂא
עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֶם בְּתַרְצָה וַיִּמְלֹךְ אֵלָה בְּנוֹ תַחְתָּיו:
וְגַם בְּיַד־יְהוּא בֶן־חֲנָנִי הִנְבִּיא דְבַר־יְהוָה הָיָה אֵלֵי־
בַּעֲשָׂא וְאֵל־בֵּיתוֹ וְעַל כָּל־הַרְעָה וְאֲשֶׁר־עָשָׂה וּ
בְעֵינָיו יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשָׂה יָדָיו לְהַיּוֹת כְּבַיִת
יִרְבְּעָם וְעַל אֲשֶׁר־הִכָּה אֹתוֹ: בְּשֵׁנֹת עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ
שָׁנָה לְאֶסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ אֵלָה בֶּן־בַּעֲשָׂא עַל־
יִשְׂרָאֵל בְּתַרְצָה שְׁנָתִים: וַיִּקְשֹׁר עָלָיו עַבְדּוֹ זְמָרִי
שָׂר מַחְצִית הַרְכָּב וְהוּא בְּתַרְצָה שָׂתָה שְׂפּוֹר בַּיִת

אֲרָצָא אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת בְּתַרְצָה: וַיָּבֵא זְמַרְי וַיִּכְהוּ
וַיִּמִּיתָהוּ בַשָּׁנָה עֲשָׂרִים וְשִׁבְעַ לְאַסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה
וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו: וַיְהִי בְּמָלְכוֹ כְּשִׁבְתּוֹ עַל־כִּסְאוֹ הִפֵּה
אֶת־כַּלְבַּיִת בַּעֲשָׂא לֹא־הַשְׂאִיר לוֹ מִשְׁתִּין בְּקִיר
וּגְאָלָיו וַרְעָהוּ: וַיִּשְׁמַד זְמַרְי אֶת כַּלְבַּיִת בַּעֲשָׂא
כַּדְבָר יְ-הוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־בַּעֲשָׂא בֶּיַד יְהוָה הַנְּבִיא:
אֶל כַּל־חַטָּאוֹת בַּעֲשָׂא וְחַטָּאוֹת אֱלֹהֵי בְנוֹ אֲשֶׁר חָטְאוּ
וְאֲשֶׁר הִחֲטִיאוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס אֶת־יְ-הוָה
אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלִיָּהֶם: וַיִּתֵּר דְּבַרִי אֱלֹהֵי וְכַל־
אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַרִי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: בַּשָּׁנָה עֲשָׂרִים וְשִׁבְעַ שָׁנָה לְאַסָּא
מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ זְמַרְי שִׁבְעַת יָמִים בְּתַרְצָה וְהָעָם
חֲנִיִּם עַל־גְּבוּתוֹן אֲשֶׁר לְפָלְשֵׁתִים: וַיִּשְׁמַע הָעָם
הַחֲנִיִּם לֵאמֹר קִשֶׁר זְמַרְי וְגַם הִפֵּה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיִּמְלְכוּ
כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶת־עַמְרִי שֶׁר־צָבָא עַל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם
הַהוּא בַּמַּחֲנֶה: וַיַּעֲלֶה עַמְרִי וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ
מִגְּבוּתוֹן וַיַּצְרוּ עַל־תַּרְצָה: וַיְהִי כִּרְאוֹת זְמַרְי כִּי־
נִלְכְּדָה הָעִיר וַיָּבֵא אֶל־אַרְמוֹן בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׂרֹף
עָלָיו אֶת־בֵּית־מֶלֶךְ בְּאֵשׁ וַיָּמָת: עַל־חַטָּאתָיו אֲשֶׁר
חָטָא לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינַי יְ-הוָה לְלַכֵּת בְּדָרוֹךְ יָרֻבְעָם
וּבַחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה לְהַחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: וַיִּתֵּר
דְּבַרִי זְמַרְי וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קִשֶׁר הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דְּבַרִי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: אֲזַי יַחֲלַק הָעָם
יִשְׂרָאֵל לְחֻצֵי חֻצֵי הָעָם הָיָה אַחֲרַי תִּבְגִּי בּוֹ־גֵיבַת
לְהַמְלִיכּוֹ וְהַחֲצִי אַחֲרַי עַמְרִי: וַיִּחֲזַק הָעָם אֲשֶׁר
אַחֲרַי עַמְרִי אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרַי תִּבְגִּי בּוֹ־גֵיבַת
וַיָּמָת תִּבְגִּי וַיִּמְלֹךְ עַמְרִי: בַּשָּׁנָה שְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה
לְאַסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ עַמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּתַרְצָה מֶלֶךְ שִׁש־שָׁנִים: וַיִּקֶּן אֶת־
הָהָר שְׁמֶרוֹן מֵאֵת שְׁמֶר בְּכַפְרִים כֶּסֶף וַיִּבֶן אֶת־הָהָר
וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם הָעִיר אֲשֶׁר בָּנָה עַל שֵׁם־שְׁמֶר אֲדֻנִי
הָהָר שְׁמֶרוֹן: וַיַּעֲשֶׂה עַמְרִי הָרַע בְּעֵינַי יְ-הוָה וַיַּרְע
מִכָּל אֲשֶׁר לִפְנָיו: וַיִּלְךְ בְּכָל־דָּרוֹךְ יָרֻבְעָם בּוֹ־גֵבַט
וּבַחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס אֶת־יְ-
הוָה אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלִיָּהֶם: וַיִּתֵּר דְּבַרִי עַמְרִי
אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דְּבַרִי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב עַמְרִי
עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבֵּר בְּשְׁמֶרוֹן וַיִּמְלֹךְ אַחְזָב בְּנוֹ תַּחֲתָיו:
וְאַחְזָב בּוֹ־עַמְרִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁנָה שְׁלֹשִׁים
וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לְאַסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ אַחְזָב בּוֹ־
עַמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשְׁמֶרוֹן עֲשָׂרִים וּשְׁתֵּים שָׁנָה:

וַיַּעַשׂ אַחְזָב בּוֹ־עַמְרִי הָרַע בְּעֵינַי יְ-הוָה מִכָּל אֲשֶׁר
לִפְנָיו: וַיְהִי הַנֶּקֶל לְכַתּוֹ בַּחַטָּאוֹת יָרֻבְעָם בּוֹ־גֵבַט
וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת־אִיזָבֵל בַּת־אַתְבַּעַל מֶלֶךְ צִידוֹנִים וַיִּלְךְ
וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ: וַיִּגְקֶם מִזְבֵּחַ לַבַּעַל
בֵּית הַבַּעַל אֲשֶׁר בָּנָה בְּשְׁמֶרוֹן: וַיַּעַשׂ אַחְזָב אֶת־
הָאִשְׁרָה וַיּוֹסֶף אַחְזָב לַעֲשׂוֹת לְהַכְעִיס אֶת־יְ-הוָה
אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל מִכָּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנָיו:
וּבְנֵיָיו בָּנָה חִיָּאל בֵּית הָאֱלֹהִי אֶת־יְרִיחָה בְּאַבְיָרִם
בְּכַרוֹ יִסְדָּה וּבִשְׁגֹב צְעִירוֹ הַצֵּיב דְּלִתְיָה כַּדְבָר יְ-הוָה
אֲשֶׁר דִּבֶּר בֶּיַד יְהוֹשֻׁעַ בּוֹ־גוֹן:

יז וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵהוּ הַתְּשִׁבִי מִתְּשִׁבֵי גִלְעָד אֶל־אַחְזָב
חַי־יְ-הוָה אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנָיו אִם־
יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם־לִפְנֵי דְבַרִי:
וַיְהִי דְבַר־יְ-הוָה אֵלָיו לֵאמֹר: לֵךְ מִזֶּה וּפְגַיֶּתֶ לְךָ
קִדְמָה וּנְסַתְרֶת בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן:
וְהָיָה מִהַנַּחַל תִּשְׁתַּחֲוֶה וְאֶת־הָעַרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְפֹּלְךָ
שֵׁם: וַיִּלְךְ וַיַּעַשׂ כַּדְבָר יְ-הוָה וַיִּלְךְ וַיִּשְׁכַּב בְּנַחַל כְּרִית
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן: וְהָעַרְבִים מְבֹאִים לוֹ לֶחֶם
וּבִשָּׂר בְּבֶקֶר וְלֶחֶם וּבִשָּׂר בְּעַרְב וּמִן־הַנַּחַל יִשְׁתַּחֲוֶה:
וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיִּיבֹשׁ הַנַּחַל כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם
בְּאַרְצָ: וַיְהִי דְבַר־יְ-הוָה אֵלָיו לֵאמֹר: קוּם לֵךְ
צִרְפַּתָּה אֲשֶׁר לְצִידוֹן וַיִּשְׁכַּח שֵׁם הַנָּה צִוִּיתִי שֵׁם
אִשָּׁה אֶלְמָנָה לְכַלְפֹּלְךָ: וַיִּקֶּם וַיִּלְךְ צִרְפַּתָּה וַיָּבֵא
אֶל־פַּתַּח הָעִיר וְהָיָה־שֵׁם אִשָּׁה אֶלְמָנָה מִקְּשֻׁשׁת
עֲצִים וַיִּקְרָא אֵלָיָה וַיֹּאמֶר קַח־יָגָא לִי מְעַט־מִיָּם
בְּכֹלִי וְאַשְׁתַּחֲוֶה: וַתִּלְךְ לִקְחַת וַיִּקְרָא אֵלָיָה וַיֹּאמֶר
לְקַח־יָגָא לִי פַת־לֶחֶם בְּיָדְךָ: וַתֹּאמֶר חַי־יְ-הוָה
אֶל־לֵהִי אִם־יִשְׁלִי מְעוֹג כִּי אִם־מִלָּא כִּי־קָמַח בְּפִד
וּמְעַט־שָׁמֶן בְּצַפְּחַת וְהִנְנִי מִקְּשֻׁשׁת שָׁנִים עֲצִים
וּבְאֵתִל וַעֲשִׂיתִיהוּ לִי וּלְבָנַי וְאֶכְלֶנְהוּ וּמָתָנוּ: וַיֹּאמֶר
אֵלָיָה אֱלֹהֵהוּ אֶל־תִּירָאִי בְּאֵי עֲשִׂי כַּדְבָרְךָ אֲךָ עֲשִׂי־
לִי־מִשָּׁם עֲגָה קִטְנָה בְּרֹאשְׁנָה וְהוֹצֵאת לִי וְלֶךְ וּלְבָנְךָ
תַּעֲשִׂי בְּאַחֲרָנָה: כִּי כֹה אָמַר יְ-הוָה אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל
כִּד הַקָּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפְּחַת הַשָּׁמֶן לֹא תִחַסֵּר עַד יוֹם
תַּת־יְ-הוָה גֶּשֶׁם עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: וַתִּלְךְ וַתַּעֲשֶׂה
כַּדְבָר אֱלֹהֵהוּ וַתֹּאכַל הִיא וְהוּא וּבֵיתָהּ יָמִים: כִּד
הַקָּמַח לֹא כִלְתָה וְצַפְּחַת הַשָּׁמֶן לֹא חָסַר כַּדְבָר יְ-הוָה
אֲשֶׁר דִּבֶּר בֶּיַד אֱלֹהֵהוּ: וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
חָלָה בּוֹ־הָאִשָּׁה בַּעֲלַת הַבַּיִת וַיְהִי חָלָיו חֲזָק מְאֹד עַד
אֲשֶׁר לֹא־נֹוֹתְרָה־בּוֹ נִשְׁמָה: וַתֹּאמֶר אֶל־אֱלֹהֵהוּ מַה־

לִי וְלָךְ אִישׁ הָאֶלֶּהִים בָּאתָ אֵלַי לְהַזְכִּיר אֶת־עֲוֹנַי
וּלְהַמִּית אֶת־בְּנָיִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיָה תְּנִי־לִי אֶת־בְּנֶיךָ
וַיִּקַּחְהוּ מִחִיקָה וַיַּעֲלֶהוּ אֶל־הָעֵלְיָה אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב
שָׁם וַיִּשְׁכַּבְהוּ עַל־מִטָּתוֹ׃ וַיִּקְרָא אֵלָיִי הַהוּא וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֱלֹהֵי הַגֹּמַם עָלֶיךָ אֲלֵמָּנָה אֲשֶׁר־אָנֹכִי מִתְגַּוְרָר
עִמָּה הַרְעוֹת לְהַמִּית אֶת־בְּנֹתָי׃ וַיִּתְמַקְּדַד עַל־הַיְלָל
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּקְרָא אֵלָיִי הַהוּא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי
תְּשׁוּבָה בָּא נִפְשֵׁי־הַיְלָל הַזֶּה עַל־קַרְבּוֹ׃ וַיִּשְׁמַע יְהוָה
בְּקוֹל אֵלָיָהוּ וַתִּשְׁכַּח נִפְשֵׁי־הַיְלָל עַל־קַרְבּוֹ וַיִּחִי׃ וַיִּקַּח
אֵלָיָהוּ אֶת־הַיְלָל וַיִּרְדֵּהוּ מִן־הָעֵלְיָה הַפְּיִתָּה וַיִּתְּנֶהוּ
לְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אֵלָיָהוּ רְאֵי תִי בְּנֶיךָ׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
אֶל־אֵלָיָהוּ עַתָּה זֶה יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֶל־הַיְלָל אֲתָה
וּדְבַר־יְהוָה בְּפִיךָ אֱמַת׃

יח וַיְהִי יָמִים רַבִּים וּדְבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־אֵלָיָהוּ
בַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לֵאמֹר לָךְ הִרְאָה אֶל־אֲחֵאֲבָב וְאֲתַנְּנָה
מִטֵּר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה׃ וַיִּלְךְ אֵלָיָהוּ לְהִרְאוֹת אֶל־
אֲחֵאֲבָב וְהָרַעַב תִּזְקַן בְּשִׁמְרוֹן׃ וַיִּקְרָא אֲחֵאֲבָב אֶל־
עַבְדֵּיהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת וַעֲבַדְהוּ הֵנָּה יָבֵא אֶת־
יְהוָה מָאֵד׃ וַיְהִי בַהֲכָרִית אֵיזֹבָל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה
וַיִּקַּח עַבְדֵּיהוּ מֵאֵה נְבִיאִים וַיַּחְבִּיאֵם תַּמְשִׁים אִישׁ
בַּמְעָרָה וְכֻלְּפָלֵם לָחֵם וּמִים׃ וַיֹּאמֶר אֲחֵאֲבָב אֶל־
עַבְדֵּיהוּ לָךְ בְּאֶרֶץ אֶל־כָּל־מַעֲבְרֵי הַמַּיִם וְאֵל כָּל־
הַנְּחָלִים אוּלַי א נִמְצָא תְּצִיר וַיִּנְחֵהוּ סוּס וּפָרָד וְלוֹא
נִכְרִית מִהַבְּהֵמָה׃ וַיִּסְחַקוּ לָהֶם אֶת־הָאֶרֶץ לַעֲבַר־בָּהּ
אֲחֵאֲבָב הֵלֶךְ בְּדָרֶךְ אֲחֵד לְבָדוֹ וַעֲבַדְהוּ הֵלֶךְ בְּדָרֶךְ־
אֲחֵד לְבָדוֹ׃ וַיְהִי עַבְדֵּיהוּ בְּדָרֶךְ וְהִגִּיה אֵלָיָהוּ לְקַרְאוֹתוֹ
וַיִּפְרָהוּ וַיִּפְּל עַל־פְּנֵינוּ וַיֹּאמֶר הַאֲתָה זֶה אֲדַנִּי אֵלָיָהוּ׃
וַיֹּאמֶר לוֹ אָנֹכִי לָךְ אָמַר לְאֲדֹנָיִךְ הִגִּיה אֵלָיָהוּ׃ וַיֹּאמֶר
מִה תִּטָּאתִי כִּי־אֲתָה נָתַן אֶת־עַבְדֶּיךָ בְּיַד־אֲחֵאֲבָב
לְהַמִּיתָנִי׃ תִּי א יְהוָה אֱלֹהֵיךָ אִם־יִשְׁגֹּי וּמִמְלַכְהָ
אֲשֶׁר לֹא־שָׁלַח אֲדַנִּי שָׁם לְבַקֶּשְׁךָ וְאָמְרוּ אֵין
וְהַשְׁבִּיעַ אֶת־הַמְּלַכָּה וְאֶת־הַגֹּי כִּי לֹא יִמְצָאָכֶה׃
וַעֲתָה אֲתָה אָמַר לָךְ אָמַר לְאֲדֹנָיִךְ הִגִּיה אֵלָיָהוּ׃
וְהָיָה אָנֹכִי אֶלְךָ מֵאֲתָךְ וְרוּחַ יְהוָה יִשְׁאָף עַל אֲשֶׁר
לֹא־אֲדַע וּבָאתִי לְהַגִּיד לְאֲחֵאֲבָב וְלֹא יִמְצָאָךְ וְהִרְגֵנִי
וְעַבְדֶּיךָ יָבֵא אֶת־יְהוָה מִנְּעָרָי׃ הִלְאֵהֲגֵד לְאֲדֹנִי אֶת
אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בַּתְּרַג אֵיזֹבָל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה וְאֲחֵאֲבָב
מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאֵה אִישׁ תַּמְשִׁים תַּמְשִׁים אִישׁ
בַּמְעָרָה וְאֶכְלָפָלֵם לָחֵם וּמִים׃ וַעֲתָה אֲתָה אָמַר לָךְ
אָמַר לְאֲדֹנָיִךְ הִגִּיה וְהִרְגֵנִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיָהוּ תִי

יְהוָה אֱלֹהֵיךָ בְּאֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו כִּי הָיִים אֲרָאָה
אֵלָיו׃ וַיִּלְךְ עַבְדֵּיהוּ לְקַרְאוֹת אֲחֵאֲבָב וַיַּגִּד־לוֹ וַיִּלְךְ
אֲחֵאֲבָב לְקַרְאוֹת אֵלָיָהוּ׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת אֲחֵאֲבָב אֶת־
אֵלָיָהוּ וַיֹּאמֶר אֲחֵאֲבָב אֵלָיו הַאֲתָה זֶה עֹכֵר יִשְׂרָאֵל׃
וַיֹּאמֶר לֹא עֹכֵרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־אֲתָה וּבֵית
אָבִיךָ בַּעֲזֹבְכֶם אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וַתִּלְךְ אַחֲרַי
הַבְּעָלִים׃ וַעֲתָה שָׁלַח קִבְּץ אֵלַי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־
הָר הַפְּרָמָל וְאֶת־נְבִיאֵי הַבְּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת וְחַמְשִׁים
וּנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה אַרְבַּע מֵאוֹת אֲכַלִּי שְׁלַחְו אֵיזֹבָל׃
וַיִּשְׁלַח אֲחֵאֲבָב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ אֶת־הַנְּבִיאִים
אֶל־הָר הַפְּרָמָל׃ וַיִּגְשׁ אֵלָיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר
עַד־מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל־שָׁתֵי הַסַּעֲפִים אִם־יְהוָה
הָאֶל־לֵהִים לָכוּ אַחֲרָיו וְאִם־הַבְּעַל לָכוּ אַחֲרָיו וְלֹא־עָנֹו
הָעָם אִתּוֹ דְּבַר׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיָהוּ אֶל־הָעָם אָנֹכִי נֹוֹתֵרְתִי
נְבִיא לִי־הַהוּא לְבַדִּי וּנְבִיאֵי הַבְּעַל אַרְבַּע־מֵאוֹת
וְחַמְשִׁים אִישׁ׃ וַיִּתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וַיִּבְחָרוּ לָהֶם
הַפָּר הָאֲחֵד וַיִּנְתְּחֶהוּ וַיִּשְׁימוּ עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא
יִשְׁימוּ וְאָנֹכִי אֶעֱשֶׂה אֶת־הַפָּר הָאֲחֵד וְנִתְּתִי עַל־
הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא אֶשְׂיִם׃ וַיִּקְרָאֵם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם
וְאָנֹכִי אֶקְרָא בְּשֵׁם־יְהוָה וְהָיָה הָאֶל־לֵהִים אֲשֶׁר־יַעֲנֶה
בְּאֵשׁ הוּא הָאֶל־לֵהִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב
הַדְּבַר׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיָהוּ לְנְבִיאֵי הַבְּעַל בַּחֲרוּ לָכֶם הַפָּר
הָאֲחֵד וַעֲשׂוּ רֵאשֻׁנָּה כִּי אַתֶּם הַרְבִּים וְקִרְאוּ בְּשֵׁם
אֱלֹהֵיכֶם וְאֵשׁ לֹא תִשְׁימוּ׃ וַיִּקַּחוּ אֶת־הַפָּר אֲשֶׁר־
נָתַן לָהֶם וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרָאוּ בְּשֵׁם־הַבְּעַל מִהַבְּקָר וְעַד־
הַצִּהְרִים לֵאמֹר הַבְּעַל עָנָנוּ וְאֵין קוֹל וְאֵין עֲנָה
וַיִּפְסְחוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְהִי בַצִּהְרִים
וַיִּתְּתִל בָּהֶם אֵלָיָהוּ וַיֹּאמֶר קִרְאוּ בְּקוֹל־גְּדוֹל כִּי־
אֵלֵהִים הוּא כִּי שִׁיחַ וְכִי־שִׁיג לוֹ וְכִי־זָרַךְ לוֹ אוּלַי
יִשָּׁן הוּא וַיִּקְרָא׃ וַיִּקְרָאוּ בְּקוֹל גְּדוֹל וַיִּתְּגַדְּדוּ
כַּמִּשְׁפָּטִים בַּחֲרָבוֹת וּבַרְמָחִים עַד־שִׁפְדֵי־דָם עַלֵיהֶם׃
וַיְהִי כַּעֲבַר הַצִּהְרִים וַיִּתְּנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה
וְאֵין־קוֹל וְאֵין־עֲנָה וְאֵין קוֹשֵׁב׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיָהוּ לְכָל־
הָעָם גִּשׁוּ אֵלַי וַיִּגְשׂוּ כָל־הָעָם אֵלָיו וַיִּרְפָּא אֶת־מִזְבֵּחַ
יְהוָה הַהָרוֹס׃ וַיִּקַּח אֵלָיָהוּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה אֲבָנִים
כַּמִּסְפָּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלָיו
לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ׃ וַיִּבְנֶה אֶת־הָאֲבָנִים
מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם יְהוָה וַיַּעֲשֵׂ תַעֲלֶה כַּבֵּית סֹאתִים זָרַע
סָבִיב לְמִזְבֵּחַ׃ וַיִּשְׁרָף אֶת־הָעֵצִים וַיִּנְתַּח אֶת־הַפָּר
וַיִּשָּׂם עַל־הָעֵצִים׃ וַיֹּאמֶר מִלְּאוֹ אַרְבַּעַה כַּדִּים מַיִם
וַיִּצְקוּ עַל־הָעֵלָה וְעַל־הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שָׁנוֹ וַיִּשָּׁנוּ

ויאמר שלשו וישלשו: ויילכו המים סביב למזבח וגם את-התעלה מלא-מים: ויהי | בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר | יהוה אלהי אברהם יצחק וישׂראל היום ונדע כִּי-אתה אלהי ישראל ואני עבדך ובדברך עשיתי את פלי-הדברים האלה: ענני | יהוה ענני ונדעו העם הנה כִּי-אתה | יהוה האלהים ואתה הסבת את-לבם אחרונית: ונתפל אש- | יהוה ותאכל את-העלה ואת-העצים ואת- האבנים ואת-העפר ואת-המים אשר-בתעלה לחכה: ויפרא כל-העם ויפלו על-פניהם ויאמרו | יהוה הוא האלהים | יהוה הוא האלהים: ויאמר אליהו להם תפשו | את-נביאי הבעל איש אל-ימלט מהם ויתפשו ויורדם אליהו אל-גחל קישון וישחטם שם: ויאמר אליהו לאחאב עלה אכל ושתה כִּי-קול המון הגשם: ויבעלה אחאב לאכל ולשתות ואלהו עלה אל-ראש הפרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברקו: ויאמר אל-נערו עלה-נא הבט דרך-ים ויעל ויבט ויאמר אין מאומה ויאמר שב שבע פעמים: ויהי בשבעית ויאמר הנה-עב קטנה ככה-איש עלה מים ויאמר עלה אמר אל-אחאב אסר ורד ולא יעצרכה הגשם: ויהי | עד-פה ועד- פה והשמים התקדרו עבים ורוח ויהי גשם גדול וירכב אחאב ויילך יזרעאלה: וינדי- | יהוה היתה אל- אליהו וישגס מתגיו וירץ לפני אחאב עד-באכה יזרעאלה:

יט ויגד אחאב לאיזבל את כל-אשר עשה אליהו ואת כל-אשר תרג את-פלי-הנביאים בחרב: ונתשלח איזבל מלאך אל-אליהו לאמר כה-יעשוון אלהים וכה יוספון כִּי-כעת מחר אשים את-נפשך כגפוש אחד מהם: ויפרא ויקם ויילך אל-נפשו ויבא באר שבע אשר ליהודה וינח את-נערו שם: והוא-הלך במדבר דרך יום ויבא וישב תחת רתם אחד וישאל את-נפשו למות ויאמר | רב עתה | יהוה קח נפשי כִּי-לא-טוב אנכי מאבתי: וישכב וישון תחת רתם אחד והנה-נה מלאך נגע בו ויאמר לו קום אכול: ויבט והנה מראשתי עגת רצפים וצפתת מים ויאכל וישת וישב וישכב: וישב מלאך | יהוה שנית ויגע-בו ויאמר קום אכל כִּי רב ממך הדרך: ויקם ויאכל וישתה וילך בכת | האכילה ה היא ארבעים יום וארבעים לילה עד תר האלהים

חרב: ויבא-שם אל-המערה ויילן שם והנה דבר | יהוה אליו ויאמר לו מה-לך פה אליהו: ויאמר קנא קנאתי ל- | יהוה | אלהי צבאות כִּי-עזבו בריתך בני ישראל את-מזבחתיך הרסו ואת-נביאיך הרגו בחרב ואותר אני לבדי ויבקשו את-נפשי לקחתה: ויאמר | יהוה ושמדת בחר לפני | יהוה והנה עבר ורוח גדולה ותזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני | יהוה לא ברות | יהוה ואחר הרוח רעש לא ברעש | יהוה: ויאמר הרעש אש לא באש | יהוה ואחר האש קול דממה זקה: ויהי | פשמע אליהו ויילט פניו באדמתו ויצא ויעמד פתח המערה והנה אליו קול ויאמר מה-לך פה אליהו: ויאמר קנא קנאתי ל- | יהוה | אלהי צבאות כִּי-עזבו בריתך בני ישראל את-מזבחתיך הרסו ואת-נביאיך הרגו בחרב ואותר אני לבדי ויבקשו את-נפשי לקחתה: ויאמר | יהוה אליו לך שוב לדרךך מדברה דמשק ובאת ומשתת את-חזאל למלך על-ארם: ואת יהוא בן-נמשי תמשח למלך על-ישראל ואת-אלישע בן-שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיה: והנה הנמלט מתרב חזאל ימית יהוא והנמלט מתרב יהוא ימית אלישע: והשארתי בישראל שבעת אלפים כל- הברפים אשר לא-כרעו לבעל וכל-הפה אשר לא- נשק לו: ויילך משם וימצא את-אלישע בן-שפט והוא חרש שנים-עשר צמדים לפניו והוא בשגים העשור ויעבר אליהו אליו וישלך אדמתו אליו: ויעזב את-הבקר וירץ אחרי אליהו ויאמר אשקה- נא לאבי ולאמי ואלכה אחריך ויאמר לו לך שוב כִּי מה-עשיתי לך: וישב מאחריו ויקח את-צמד הבקר ויזבחהו ובכלי הבקר בשלם הבשר ויתנו לעם ויאכלו ויקם ויילך אחרי אליהו וישרתהו:

כ ויבן-הגד מלך-ארם קבל את-פלי-חילו ושלשים ושנים מלך אתו וסוס ורכב ויעל ויצר על-שמרון וילחם בה: וישלח מלאכים אל-אחאב מלך-ישראל העירה: ויאמר לו פה אמר בן-הגד כספך וזהבך ליהוא ונשיך ובגיה הטובים ליהם: ויען מלך- ישראל ויאמר כדברך אדני המלך לך אני וכל- אשר-לי: וישבו המלאכים ויאמרו פה-אמר בן- הגד לאמר כִּי-שלחתי אליך לאמר כספך וזהבך ונשיך ובגיה לי תתן: כִּי | אם-כעת מחר אשלח את- עבדי אליך ותפשו את-ביתך ואת בתי עבדיך והנה

כֹּל־מִחְמַד עֵינֶיהָ יִשְׁימוּ בְיָדָם וְלָקְחוּ: וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל לְכָל־זִקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי
רָעָה זֶה מִבְּקֶשׁ כִּי־שָׁלַח אֵלַי לְנָשִׁי וּלְבָנַי וּלְכַסְפֵּי
וּלְזֵהָבִי וְלֹא מִנְעַתִּי מִמֶּנּוּ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּל־הַזִּקְנָנִים
וְכָל־הָעָם אֶל־תִּשְׁמַע וְלֹא תֹאמְרָה: וַיֹּאמֶר לְמִלְאָכָי
כֹּן־הִדָּד אִמְרוּ לֹאֲדָנִי הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלַי־
עַבְדְּךָ בְּרֹאשְׁנָה אֲעֲשֶׂה וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת
וַיֵּלְכוּ הַמִּלְאָכִים וַיִּשְׁבְּהוּ דָבָר: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו כֹּן־הִדָּד
וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשׂוּן לִי אֶ־לְהִים וְכֹה יוֹסֶפוּ אִם־יִשְׁפַק
עָפָר שִׁמְרוֹן לְשַׁעֲלִים לְכָל־הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵי: וַיַּעַן
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אֶל־יְהוָה לְהַלְלֵהוּ חֲגַר כַּמְּפַתַּח:
וַיְהִי כַשְׁמַע אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְהוּא שָׁתָה הוּא
וְהַמְּלָכִים בַּסָּפוֹת וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו שִׁימוּ וַיִּשְׁימוּ
עַל־הָעִיר: וְהִנֵּה | נָבִיא אֶחָד נָגַשׁ אֶל־אֲחֵאב מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה הִרְאִיתָ אֶת כֹּל־הַהֲמוֹן
הַגָּדוֹל הַזֶּה הַנִּנִּי נִתְּנוּ בְיָדְךָ הַיּוֹם וַיִּדְעַתָּ כִּי־אֲנִי
יְהוָה: וַיֹּאמֶר אֲחֵאב בְּמִי וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה
בְּנַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וַיֹּאמֶר מִי־יֹאסֵר הַמִּלְחָמָה
וַיֹּאמֶר אַתָּה: וַיִּפְקֹד אֶת־נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וַיְהִיו
מֵאֲתָיִם שְׁנָיִם וּשְׁלֹשִׁים וְאַחֲרֵיהֶם פָּקֵד אֶת־כָּל־הָעָם
כֹּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים: וַיִּצְאֻ בַצְּהָרִים וּבֶן־
הַדָּד שָׁתָה שִׁכּוֹר בַּסָּפוֹת הוּא וְהַמְּלָכִים שְׁלֹשִׁים־
וּשְׁנָיִם מֶלֶךְ עֲזַר אֹתוֹ: וַיִּצְאֻ נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינֹת
בְּרֹאשְׁנָה וַיִּשְׁלַח כֹּן־הִדָּד וַיַּגִּידוּ לוֹ לֵאמֹר אֲנָשִׁים
יָצְאוּ מִשְׁמָרוֹן: וַיֹּאמֶר אִם־לְשָׁלוֹם יָצְאוּ תִפְשׂוּם
חַיִּים וְאִם לְמִלְחָמָה יָצְאוּ חַיִּים תִּפְשׂוּם: וַיֹּאלֶה יָצְאוּ
מִן־הָעִיר נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהַחִיל אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם:
וַיִּכּוּ אִישׁ אִישׁוֹ וַיִּנְקְסוּ אֶרֶם וַיִּרְדָּפּוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹט
כֹּן־הִדָּד מֶלֶךְ אֶרֶם עַל־סוֹס וּפָרָשִׁים: וַיִּצְאֵל מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיִּךְ אֶת־הַסּוֹס וְאֶת־הַרְכָּב וְהִקָּה בְּאֶרֶם מִקָּה
גְּדוֹלָה: וַיִּגַּשׁ הַנָּבִיא אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ
הַתְּחִלָּה וְדַע וּרְאֵה אֶת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה כִּי לַתְּשׁוּבָת
הַשְּׂנֵה מֶלֶךְ אֶרֶם עָלָה עֲלֶיךָ: וַעַבְדִּי מֶלֶךְ־אֶרֶם
אִמְרוּ אֵלָיו אֶ־לְהִי הָרִים אֶ־לְהִיְתָם עַל־כֵּן חֲזַקוּ מִמֶּנּוּ
וְאוֹלָם גִּלְחָם אַתֶּם בְּמִישׁוֹר אִם־לֹא נַחֲזַק מֵהֶם:
וְאֶת־הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה הַסֵּר הַמְּלָכִים אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ
וְשִׁים פַּחוֹת תַּחֲתֵיהֶם: וְאֶתָּה תִמְנְנֶה־לָּךְ תֵּיל כַּחֲתֵיל
הַנָּפֵל מֵאוֹתָךְ וְסוֹס פָּסוּס | וְרִכָּב כָּרֻכָּב וְגִלְחָמָה אוֹתָם
בְּמִישׁוֹר אִם־לֹא נַחֲזַק מֵהֶם וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיַּעַשׂ כֵּן:
וַיְהִי לַתְּשׁוּבָת הַשְּׂנֵה וַיִּפְקֹד כֹּן־הִדָּד אֶת־אֶרֶם וַיַּעַל
אֶפְקָה לְמִלְחָמָה עִם־יִשְׂרָאֵל: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְּפַקְדוּ

וְכָל־כָּלוּ וַיֵּלְכוּ לְקִרְאָתָם וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נֶגְדָם כַּשְּׁנֵי
חֲשָׁפֵי עֵזִים וְאֶרֶם מִלְּאוּ אֶת־הָאָרֶץ: וַיִּגַּשׁ אִישׁ
הָאֶ־לְהִים וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר
יְהוָה זֶעַן אֲשֶׁר אִמְרוּ אֶרֶם אֶ־לְהִי הָרִים יְהוָה וְלֹא־
אֶ־לְהִי עֲמָקִים הוּא וְנִתְּתִי אֶת־כָּל־הַהֲמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה
בְּיָדְךָ וַיִּדְעַתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: וַיַּחֲנוּ אֵלָה נֹכַח־אֵלָה
שִׁבְעַת יָמִים וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַתִּקְרַב הַמִּלְחָמָה
וַיִּכּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶם מֵאֶ־הָאֵלָה רַגְלֵי בַּיּוֹם
אֶחָד: וַיִּנְסוּ הַנוֹתְרִים אֶפְקָה אֶל־הָעִיר וַתִּפֹּל הַחוֹמוֹהָ
עַל־עֲשָׂרִים וּשְׁבַעֵה אֵלָה אִישׁ הַנוֹתְרִים וּבֶן־הַדָּד נָס
וַיָּבֵא אֶל־הָעִיר חֲדָר בְּחֲדָר: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו עַבְדָּיו
הִנֵּה־נָא שָׁמַעְנוּ כִּי מִלְכֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־מִלְכֵי חֶסֶד
הֵם וְשִׁימָה נָא שְׁקִים בְּמַתְנֵינוּ וְחַבְלִים בְּרֹאשֵׁינוּ וְנִצְאֵל
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוֹלֵי יַחֲיָה אֶת־נַפְשֵׁךָ: וַיַּחֲגְרוּ
שְׁקִים בְּמַתְנֵיהֶם וְחַבְלִים בְּרֹאשֵׁיהֶם וַיָּבֵאוּ אֶל־מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ עַבְדְּךָ כֹּן־הִדָּד אָמַר תַּחֲיֵ־נָא נַפְשֵׁי
וַיֹּאמֶר הַעוֹדְנֹו חַי אַחֲי הוּא: וְהָאֲנָשִׁים יַנְחֲשׂוּ
וַיִּמְהָרוּ וַיַּחֲלְטוּ הַמִּמֶּנּוּ וַיֹּאמְרוּ אַחֲרֶיךָ כֹּן־הִדָּד וַיֹּאמֶר
כֹּהוּ קָתְהוּ וַיִּצְאֵ אֵלָיו כֹּן־הִדָּד וַיַּעֲלֶהוּ עַל־הַמְּרַפָּה:
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָעֲרִים אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ אֲבִי מֵאֵת אֲבִיךָ
אֲשִׁיב וְחַצּוֹת תְּשִׁים לָךְ בְּדַמְלֶשֶׁק כַּאֲשֶׁר־שָׂם אֲבִי
בְּשִׁמְרוֹן וְאֲנִי בַּבְּרִית אֲשַׁלַּחְךָ וַיִּכְרַתְלוּ בְרִית
וַיִּשְׁלַחְהוּ: וְאִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים אָמַר אֶל־
רַעְהוּ בַדָּבָר יְהוָה הַכִּינִי נָא וַיִּמָּאֵן הָאִישׁ לְהַכְתּוֹ:
וַיֹּאמֶר לוֹ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה הַנִּיחָה
הוֹלֵךְ מֵאֲתָי וְהַכֵּךְ הָאֲרִיָּה וּלְלֹךְ מֵאֲצִלוֹ וַיִּמְצָאֵהוּ
הָאֲרִיָּה וַיִּכְהוּ: וַיִּמְצָא אִישׁ אַחֵר וַיֹּאמֶר הַכִּינִי נָא
וַיַּכְהוּ הָאִישׁ הַכָּה וּפָצַע: וַיִּלְלֵךְ הַנְּבִיא וַיַּעֲמֵד לְמֶלֶךְ
עַל־הַדָּרָךְ וַיִּתְחַפֵּשׂ בְּאַפָּר עַל־עֵינָיו: וַיְהִי הַמֶּלֶךְ
עֹבֵר וְהוּא צָעַק אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ | יָצָא
בְּקִרְב־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה־אִישׁ סֹר וַיָּבֵא אֵלַי אִישׁ
וַיֹּאמֶר שָׁמַר אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה אִם־הִפְקֵד יִפְקֹד וְהִיתָה
נַפְשֵׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ אוֹ כִּפְר־כֶּסֶף תִּשְׁקוֹל: וַיְהִי עַבְדְּךָ
עֹשֶׂה הַנָּה וְהִנֵּה וְהוּא אֵינְנֹו וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל כֵּן מִשְׁפָּטָה אַתָּה תִרְצֶתָ: וַיִּמְהָר וַיִּסֵּר אֶת־
הָאֶפָּר מֵעַל עֵינָיו וַיִּכַּר אֹתוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כִּי
מֵהַנְּבִיאִים הוּא: וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן
שָׁלַחְתָּ אֶת־אִישׁ־חַרְמֵי מִיָּד וְהִיתָה נַפְשֵׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ
וַעֲמָךְ תַּחַת עַמּוֹ: וַיִּלְלֵךְ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־בֵּיתוֹ סֹר
וַזְעַף וַיָּבֵא שְׁמָרוֹנָה:

כא ויהי אחר הדברים האלה פרום הנה לנבות
היזרעאלי אשר ביזרעאל אצל היכל אחאב מלך
שמרון: ויזכר אחאב אל-נבות לאמר תנה-לי את-
פרמך ויהי-לי לגו-נרף כי הוא קרוב אצל ביתי
ואתנה לך פחתיו פרם טוב ממנו אם טוב בעיניך
אתנה-לך כסף מתיר זה: ויאמר נבות אל-אחאב
חלילה לי מן-הנה מתתי את-נחלת אבתי לך: ויבא
אחאב אל-ביתו סר וזעף על-הדבר אשר-דבר אליו
נבות היזרעאלי ויאמר לא-אתן לך את-נחלת אבותי
וישכב על-מטתו ויסב את-פניו ולא-אכל לחם:
ותבא אליו איזבל אשתו ותדבר אליו מה-זה רוחך
סרה ואינה אכל לחם: ויזכר אליה פי-אדבר אל-
נבות היזרעאלי ואמר לו תנה-לי את-פרמך בכסף
או אם-תפץ אתה אתנה-לך כרם פחתיו ויאמר לא-
אתן לך את-פרמי: ותאמר אליו איזבל אשתו אתה
עתה תעשה מלוכה על-ישראל קום אכל-לחם ויטב
לך אני אתן לך את-פרם נבות היזרעאלי: ותכתב
ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו ותשלח ספרים
אל-הזקנים ואל-החרים אשר בעירו הישבים את-
נבות: ותכתב בספרים לאמר קראו-צום והשיבו
את-נבות בראש העם: והושיבו שנים אנשים בגי-
בליעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת א-להים ומלך
והוציאהו וסקלהו וימת: וינעשו אנשי עירו הזקנים
והחרים אשר הישבים בעירו כאשר שלחה אליהם
איזבל כאשר כתוב בספרים אשר שלחה אליהם:
קראו צום והשיבו את-נבות בראש העם: ויבאו
שני האנשים בגי-בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי
הבליעל את-נבות נגד העם לאמר ברוך נבות
א-להים ומלך ויצאהו מתוך לעיר ויסקלהו באבנים
וימת: וישלחו אל-איזבל לאמר סקל נבות וימת:
ויהי כשמע איזבל כי-סקל נבות וימת ותאמר
איזבל אל-אחאב קום רש את-פרם | נבות
היזרעאלי אשר מאן לתת-לך בכסף כי אין נבות חי
כי-מת: ויהי כשמע אחאב כי מת נבות ויקם אחאב
לרדת אל-פרם נבות היזרעאלי לרשתו: ויהי דבר-
י-הנה אל-אליהו התשבי לאמר: קום רד לקראת
אחאב מלך-ישראל אשר בשמרון הנה בכרם נבות
אשר-ירד שם לרשתו: ודברת אליו לאמר פה אומר
י-הנה הרצחת וגם-ירשת ודברת אליו לאמר פה
אמר י-הנה במקום אשר לקחו הכלבים את-דם נבות
ילקו הכלבים את-דמך גם-אתה: ויאמר אחאב אל-

אליהו המצאתני איבי ויאמר מצאתי יען התמפרך
לעשות הרע בעיני י-הוה: והנני מבי אליך רעה
ובערתי אתרעה והכרתי לאחאב משתיך בקיר ועצור
ועזוב בישראל: ונתתי את-ביתך כבית ירבעם בן-
נבט וכבית בעשא בן-אחיה אל-הפעס אשר הכעסת
ותחטא את-ישראל: וגם-לאיזבל דבר י-הנה לאמר
הכלבים יאכלו את-איזבל בתל יזרעאל: והמת
לאחאב בעיר יאכלו הכלבים והמת בשדה יאכלו
עוף השמים: וירק לא-הנה כאחאב אשר התמפר
לעשות הרע בעיני י-הנה אשר-הסטה אתו איזבל
אשתו: ונתעב מאד ללכת אחרי הגללים ככל אשר
עשו האמרי אשר הוריש י-הנה מפני בני ישראל:
ויהי כשמע אחאב את-הדברים האלה ויקרע בגדיו
וישם-שק על-בשרו ויצום וישכב בשק ויהלך אט:
ויהי דבר-י-הנה אל-אליהו התשבי לאמר:
הראית פי-נכנע אחאב מלפני יען פי-נכנע מפני
לא-אבי הרעה בימיו בימי בנו אביא הרעה על-
ביתו:

כב וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין
ישראל: ויהי בשנה השלישית וירד יהושפט מלך-
יהודה אל-מלך ישראל: ויאמר מלך-ישראל אל-
עבדיו הידעתם פי-לנו רמת גלעד ואנחנו מחשים
מקחת אתה מיד מלך ארם: ויאמר אל-יהושפט
התלך אתי למלחמה רמת גלעד ויאמר יהושפט אל-
מלך ישראל פמוני כמוך פעמי כעמך פסוסי
פסוסי: ויאמר יהושפט אל-מלך ישראל דרש-נא
כיום את-דבר י-הוה: ויקבץ מלך-ישראל את-
הנביאים פארבע מאות איש ויאמר אליהם האלך
על-רמת גלעד למלחמה אם-אחזל ויאמרו עליה
ויתן א-לני בנד המלך: ויאמר יהושפט האין פה
נביא לי-הנה עוד ונדרשה מאתו: ויאמר מלך-
ישראל אל-יהושפט עוד איש-אחד לדרש את-
י-הנה מאתו ואני שנאתיו כי לא-יתנבא עלי טוב כי
אם-רע מיכיהו בן-ימלה ויאמר יהושפט אל-יאמר
המלך בן: ויקרא מלך ישראל אל-סריס אחד ויאמר
מהרה מיכיהו בן-ימלה: ומלך ישראל ויהושפט
מלך-יהודה ישבים איש על-פסאו מלבשים בגדים
בגרון פתח שער שמרון וכל-הנביאים מתנבאים
לפניהם: וינעש לו צדקיה בן-כנענה קרני ברזל
ויאמר פה-אמר י-הנה באלה תנגח את-ארם עד-

פלתם: וְכָל־הַגּוֹבָאִים גּוֹבָאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֶיהָ רַמַּת גִּלְעָד וְהַצִּלַּח וְנָתַן יְ-הוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ: וְהַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־הֵלֵךְ | לִקְרֹא מִיכָיְהוּ דָבָר אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה־נָא דְבָרֵי הַגּוֹבָאִים פֶּה־אֶתְדַבֵּר טוֹב אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהִי־נָא דְבָרְךָ כְּדָבָר אֶתְדַבֵּר מִמֶּה וְדַבַּרְתָּ טוֹב: וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְ-הוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֹאמֶר יְ-הוָה אֵלָי אֲנִי אֲדַבֵּר: וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָיְהוּ הַגִּלְגָּד אֶל־רַמַּת גִּלְעָד לְמַלְחָמָה אִם־נִחְדָּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲלֶיהָ וְהַצִּלַּח וְנָתַן יְ-הוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה פְּעָמִים אֲנִי מִשְׁפִּיעָה אֲשֶׁר לֹא־תִדְבַר אֵלָי רַק־אָמַת בְּשֵׁם יְ-הוָה: וַיֹּאמֶר רְאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל נֹפְצִים אֶל־הַהָרִים כְּצֹאן אֲשֶׁר אִין־לָהֶם רֹעֶה וַיֹּאמֶר יְ-הוָה לֹא־אֲדַגִּים לְאֵלֶיהָ יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלוֹא אֲמַרְתִּי אֵלָיִךְ לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־רָע: וַיֹּאמֶר לָכֵן שָׁמַע דְּבַר־יְ-הוָה רְאִיתִי אֶת־יְ-הוָה יָשָׁב עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עִמָּד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ: וַיֹּאמֶר יְ-הוָה מִי יִפְתָּה אֶת־אֲחֵאֵב וַיַּעַל וַיִּפֹּל בְּרַמַּת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכֹה וְזֶה אֲמַר בְּכֹה: וַיִּצְאָה הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי יְ-הוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתְּנֶנּוּ וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֵלָיו בְּמָה: וַיֹּאמֶר אֲצַא וְהִלִּיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָל־גּוֹבָאִים וַיֹּאמֶר תִּפְתָּהּ וְגַם־תוֹכֵל צֹא וְעֲשֵׂה־כֵן: וַיַּעֲתֶה הַנֵּה נָתַן יְ-הוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָל־גּוֹבָאִים אֵלֶיהָ וַיְ-הוָה דָּבָר עָלָיִךְ רָעָה: וַיִּגַּשׁ צְדַקְיָהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיִּבֶּה אֶת־מִיכָיְהוּ עַל־הַלְלֵחִי וַיֹּאמֶר אִי־זֶה עֹבֵר רוּח־יְ-הוָה מֵאֵתִי לְדַבַּר אוֹתְךָ: וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנֵּה רָאָה בַּיּוֹם הַזֶּה הָיָה אֲשֶׁר תִּבְאָה תָדַר בְּתָדַר לְהַתְּבֹה: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קַח אֶת־מִיכָיְהוּ וְהַשִּׁיבֵהוּ אֶל־אֲמִן שַׁר־הָעִיר וְאֶל־יֹאשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ: וַאֲמַרְתָּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׁימוּ אֶת־זֶה בֵּית הַפֶּלֶא וְהַאֲכִלְהוּ לֶחֶם לַחֵץ וּמִים לַחֵץ עַד בָּאֵי בְּשָׁלוֹם: וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דַבַּר יְ-הוָה בִּי וַיֹּאמֶר שָׁמְעוּ עַמִּים כָּלֵם: וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה רַמַּת גִּלְעָד: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הַתְּחַפְּשֵׁ וּבֹא בְּמַלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ וַיִּתְחַפְּשֵׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ בְּמַלְחָמָה: וַיִּמְלֹךְ אֲרָם צִנְהָ אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם לֵאמֹר לֹא תִלְחַמוּ אֶת־קִטָּן וְאֶת־גָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבָדוֹ: וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וְהָמָּה אָמְרוּ אֵךְ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא וַיִּסְרוּ עָלָיו לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט: וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי־

לֹא־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּשׁוּבוּ מֵאֲחֵרָיו: וַאֲיֵשׁ מִשָּׁךְ בְּקִשְׁת׃ לְתַמּוֹ וַיִּכֶּה אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשָּׂרִיגִים וַיֹּאמֶר לְרַכְבּוֹ הִפְךָ יָדְךָ וְהוֹצִיאֲנִי מִן־הַמַּחֲנֶה כִּי הִחֲלִיתִי: וַיַּעֲלֶה הַמֶּלֶךְ מִבְּיּוֹם הַהוּא וְהַמֶּלֶךְ הִנֵּה מַעֲמֵד בְּמַרְפְּבָה נֹכַח אֲרָם וַיָּמַת בְּעָרֵב וַיִּצָּק דָּם־הַמַּפָּה אֶל־תֵּיקָ הָרֶכֶב: וַיִּעֲבֹר הָרֶגֶל בְּמַחֲנֶה כָּבֹא הַשָּׁמַשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֶל־עִירוֹ וְאִישׁ אֶל־אֲרָצוֹ: וַיָּמַת הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹאוּ שֹׁמְרוֹן וַיִּקְבְּרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשֹׁמְרוֹן: וַיִּשְׁטַף אֶת־הָרֶכֶב עַל | בְּרַכַּת שֹׁמְרוֹן וַיִּלְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דָּמּוֹ וְהַזְּנוּת רָחֲצוּ כְּדָבָר יְ-הוָה אֲשֶׁר דָּבָר: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי אֲחֵאֵב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּבֵית הַשֵּׁן אֲשֶׁר בָּנָה וְכָל־הָעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלוֹא־הֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב אֲחֵאֵב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ אַחֲזַנְיָהוּ בְּנוֹ תַחֲתָיו: וַיְהוֹשָׁפָט בֶּן־אֶסָא מֶלֶךְ עַל־יְהוּדָה בַּשְּׁנַת אַרְבַּע לְאַחֲאֵב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: וַיְהוֹשָׁפָט בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמֶלְכוֹ וְעֹשָׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲזוֹבָה בַת־שִׁלְחִי: וַיִּלְדֵה בְּכָל־דֶּרֶךְ אֶסָא אָבִיו לֹא־סָר מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְ-הוָה: וַאֲשֶׁר הַבְּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מִזְבָּחִים וּמִקְטָרִים בְּבָמוֹת: וַיִּשְׁלַח יְהוֹשָׁפָט עִם־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יְהוֹשָׁפָט וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה וְאֲשֶׁר גִּלַּח הַלֹּחֶם הֲלוֹא־הֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּתֵּר הַקִּדְשׁ אֲשֶׁר נִשְׂאָר בִּימֵי אֶסָא אָבִיו בְּעַר מִן־הָאָרֶץ: וַיִּמְלֹךְ אִין בְּאֶדוֹם נַצֵּב מֶלֶךְ: וַיְהוֹשָׁפָט עָשָׂה אֲנִיּוֹת תְּרַשִׁישׁ לְלָכַת אֲפִירָה לְזָהָב וְלֹא הֵלֵךְ כִּי־נִשְׁבְּרוּ אֲנִיּוֹת בְּעַצְיוֹן גָּבֵר: אִזּוֹ אָמַר אַחֲזַנְיָהוּ בֶן־אֲחֵאֵב אֶל־יְהוֹשָׁפָט יִלְכוּ עִבְדֵי עִם־עֲבָדֶיךָ בְּאֲנִיּוֹת וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט: וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַחֲתָיו: וַאֲחֲזַנְיָהוּ בֶן־אֲחֵאֵב מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בַּשְּׁנַת שֶׁבַע עָשָׂרָה לַיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנַתִּים: וַיַּעַשׂ תְּרַע בְּעֵינֵי יְ-הוָה וַיִּלְדֵה בְּדֶרֶךְ אָבִיו וּבְדֶרֶךְ אִמּוֹ וּבְדֶרֶךְ יִרְבְּעָם בֶּן־נֹבֵט אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּכְעַס אֶת־יְ-הוָה אֶל־לֵהִי יִשְׂרָאֵל כָּכָל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו:

א וַיִּפְשַׁע מוֹאֵב בְּיִשְׂרָאֵל אֲחֵרֵי מוֹת אֲחֵאֵב: וַיִּפֹּל אַחֲזַנְיָה בְּעַד הַשִּׁבְכָה בְּעִלְתוֹ אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּחַל וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לָכוּ דָרְשׁוּ בְּבַעַל זְבוּב

א-לֹהֵי עֲקֻרוֹן אִם־אֶתְנֶה מִחֲלִי זֶה: וּמִלֶּאֱדָרְךָ י-הוָה
דָּבַר אֶל־אֱלֹהֵי הַתְּשֻׁבִי קוֹם עֲלֵה לִקְרֹאת מִלֶּאֱכִי
מִלְד־שְׁמֵרוֹן וּדְבַר אֱלֹהִים הַמְבִלִי אִין־אֶ־לֵהִים
בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הַלְכִים לְדָרָשׁ בְּבַעַל זָבוּב אֶ־לֹהֵי
עֲקֻרוֹן: וְלִכְּוֹן פֹּה־אָמַר י-הוָה הַמַּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָׁם
לֹא־תֵרַד מִמֶּנָּה בְּיָמוֹת תְּמוֹת וַיִּלְךָ אֱלֹהֵי: וַיִּשְׁוּבוּ
הַמִּלֶּאֲכִים אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִה־זֶּה שַׁבְתֶּם:
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ | עֲלֵה לִקְרֹאתֵנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ לָכוּ
שׁוּבוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם וּדְבַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה
אָמַר י-הוָה הַמְבִלִי אִין־אֶ־לֵהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה שָׁלַח
לְדָרָשׁ בְּבַעַל זָבוּב אֶ־לֹהֵי עֲקֻרוֹן לָכוּ הַמַּטָּה אֲשֶׁר־
עָלִיתָ שָׁם לֹא־תֵרַד מִמֶּנָּה פִּי־מוֹת תְּמוֹת: וַיִּדְבֹר
אֱלֹהִים מֶה מִשְׁפָּט הָאִישׁ אֲשֶׁר עָלָה לִקְרֹאתְכֶם וַיִּדְבֹר
אֲלֵיכֶם אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בְּעַל
שׁוּר וְאֶזּוֹר עוֹר אֶזּוֹר בְּמַתְּנֵינוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הַתְּשֻׁבִי
הוּא: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שְׂרֵת־מַשִּׁים וַחֲמַשִּׁים וַיַּעַל אֵלָיו
וְהִנֵּה יֹשֵׁב עַל־רֹאשׁ הַהָר וַיִּדְבֹר אֵלָיו אִישׁ הָאֶ־לֵהִים
הַמֶּלֶךְ דָּבַר רָדָה: וַיַּעֲנֶה אֱלֹהֵי וַיִּדְבֹר אֶל־שׂוֹר
הַחַמְשִׁים וְאִם־אִישׁ אֶ־לֵהִים אֲנִי תֵרַד אִשׁ מִן־
הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֶתְךָ וְאֶת־חַמְשִׁיךָ וְתֵרַד אִשׁ מִן־
הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֶתּוֹ וְאֶת־חַמְשִׁיו: וַיֹּשֵׁב וַיִּשְׁלַח
אֵלָיו שְׂרֵת־מַשִּׁים אַחַר וַחֲמַשִּׁים וַיַּעַן וַיִּדְבֹר אֵלָיו
אִישׁ הָאֶ־לֵהִים פֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ מִהֵרָה רָדָה: וַיַּעַן
אֱלֹהֵי וַיִּדְבֹר אֲלֵיהֶם אִם־אִישׁ הָאֶ־לֵהִים אֲנִי תֵרַד
אִשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֶתְךָ וְאֶת־חַמְשִׁיךָ וְתֵרַד
אִשׁ־אֶ־לֵהִים מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֶתּוֹ וְאֶת־חַמְשִׁיו:
וַיֹּשֵׁב וַיִּשְׁלַח שְׂרֵת־מַשִּׁים שְׁלֹשִׁים וַחֲמַשִּׁים וַיַּעַל
וַיָּבֹא שְׂרֵת־הַחַמְשִׁים הַשְּׁלִישִׁי וַיִּכְרַע עַל־בְּרַכּוֹ |
לִגְדֹת אֱלֹהֵי וַיִּתְחַנֵּן אֵלָיו וַיִּדְבֹר אֵלָיו אִישׁ הָאֶ־לֵהִים
תִּיקֵר־נָא נַפְשִׁי וְנַפְשׁ עַבְדֶּיךָ אֵלֶּה חַמְשִׁים בְּעֵינֶיךָ:
הִנֵּה יָרְדָה אִשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֶת־שְׁנֵי שָׂרֵי
הַחַמְשִׁים הָרִאשׁוֹנִים וְאֶת־חַמְשִׁיהֶם וְעַתָּה תִּיקֵר
נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ: וַיִּדְבֹר מִלֶּאֲדָרְךָ י-הוָה אֶל־אֱלֹהֵי רַד
אוֹתוֹ אֶל־תִּיקֵר אֶת־מִפְּגָיו וַיִּקֶּם וַיֵּרַד אוֹתוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ:
וַיִּדְבֹר אֵלָיו פֹּה־אָמַר י-הוָה יַעַן אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ
מִלֶּאֲכִים לְדָרָשׁ בְּבַעַל זָבוּב אֶ־לֹהֵי עֲקֻרוֹן הַמְבִלִי
אִין־אֶ־לֵהִים בְּיִשְׂרָאֵל לְדָרָשׁ בַּדְּבָרוֹ לָכוּ הַמַּטָּה
אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָׁם לֹא־תֵרַד מִמֶּנָּה פִּי־מוֹת תְּמוֹת:
וַיִּמָּת כַּדְּבַר י-הוָה | אֲשֶׁר־דְּבַר אֱלֹהֵי וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם
תַּחֲתָיו בְּשָׁנַת שְׁתַּיִם לַיהוֹרָם בְּוִיָּהוּשָׁפָט מֶלֶךְ
יְהוּדָה כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֵּן: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי אֶחָזְנָהוּ אֲשֶׁר

עָשָׂה הַלֹּא־הִמָּה כְּתוֹבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:
ב וַיְהִי בַהֲעֲלוֹת י-הוָה אֶת־אֱלֹהֵי בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם
וַיִּלְךָ אֱלֹהֵי וַאֲלִישָׁע מִן־הַגִּלְגָּל: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֶל־
אֲלִישָׁע שְׁב־נָא פֹה כִּי י-הוָה שְׁלַחְנִי עַד־בֵּית־אֵל
וַיֹּאמֶר אֲלִישָׁע חִי־י-הוָה וְחִי־נַפְשֶׁךָ אִם־אֶעֱזָבְךָ
וַיֵּרְדוּ בֵּית־אֵל: וַיַּעֲזְאוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בֵּית־אֵל
אֶל־אֲלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִיָּדְעַתָּ כִּי הַיּוֹם י-הוָה לָקַח
אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הַחַשׁוּ:
וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהֵי אֲלִישָׁע | שְׁב־נָא פֹה כִּי י-הוָה
שְׁלַחְנִי יִרְיַחוֹ וַיֹּאמֶר חִי־י-הוָה וְחִי־נַפְשֶׁךָ אִם־
אֶעֱזָבְךָ וַיָּבֹאוּ יִרְיַחוֹ: וַיִּגְּשׁוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־
בְּיִרְיַחוֹ אֶל־אֲלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִיָּדְעַתָּ כִּי הַיּוֹם
י-הוָה לָקַח אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי
יָדַעְתִּי הַחַשׁוּ: וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהֵי שְׁב־נָא פֹה כִּי י-הוָה
שְׁלַחְנִי הִיָּרְדָנָה וַיֹּאמֶר חִי־י-הוָה וְחִי־נַפְשֶׁךָ אִם־
אֶעֱזָבְךָ וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם: וַחֲמַשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
הָלְכוּ וַיַּעֲמְדוּ מִגְּדֹת מִרְחֹק וַשְּׁנִייהֶם עָמְדוּ עַל־
הַיַּרְדֵּן: וַיִּקַּח אֱלֹהֵי אֶת־אֲדָרְתוֹ וַיִּגְלַם וַיִּכְּה אֶת־
הַמַּיִם וַיִּתְחַצוּ הַנָּהָ וְהַנָּהָה וַיַּעֲבְרוּ שְׁנֵיהֶם בְּחֻרְבָּה: וַיְהִי
כְעֵבְרָם וַאֲלֹהֵי אָמַר אֶל־אֲלִישָׁע שְׂאֵל מֶה אֶעֱשֶׂה־
לְךָ בְּטָרִם אֶלְקַח מֵעַמְּךָ וַיֹּאמֶר אֲלִישָׁע וַיְהִי גַּם פִּי־
שְׁנַיִם בְּרוּתְךָ אֵלָי: וַיֹּאמֶר הַקָּשִׁית לְשֹׂאֹל אִם־
תִּרְאֶה אֶתִּי לָקַח מֵאִתְּךָ יְהִי־לְךָ כֹּן וְאִם־אִין לֹא
יִהְיֶה: וַיְהִי הִמָּה הַלְכִים הַלּוֹךְ וּדְבַר וְהִנֵּה רַכְב־אִשׁ
וְסוּסֵי אִשׁ וַיִּפְרְדוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֱלֹהֵי בְּסַעֲרָה
הַשָּׁמַיִם: וַאֲלִישָׁע רָאָה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי | אָבִי רַכְב־
יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיִּתְחַזַּק בְּבִגְדָיו
וַיִּקְרַעֵם לְשָׁנַיִם קָרְעִים: וַיִּרָם אֶת־אֲדָרְתוֹ אֱלֹהֵי
אֲשֶׁר נִפְלָה מֵעָלָיו וַיִּשָּׁב וַיַּעֲמֵד עַל־שַׁפְּתַת הַיַּרְדֵּן:
וַיִּקַּח אֶת־אֲדָרְתוֹ אֱלֹהֵי אֲשֶׁר־נִפְלָה מֵעָלָיו וַיִּכְּה
אֶת־הַמַּיִם וַיֹּאמֶר אֵלֶּה י-הוָה אֶ־לֹהֵי אֱלֹהֵי אֶ־י
הוּא | וַיִּכְּה אֶת־הַמַּיִם וַיִּתְחַצוּ הַנָּהָ וְהַנָּהָה וַיַּעֲבְרוּ
אֲלִישָׁע: וַיִּרְאֶהוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בְּיִרְיַחוֹ מִגְּדֹת
וַיֹּאמְרוּ גִּחַת רֹיַח אֱלֹהֵי עַל־אֲלִישָׁע וַיָּבֹאוּ לִקְרֹאתוֹ
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ־לוֹ אַרְצָה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה־נָא יִשָּׁ־אֶת־
עַבְדֶּיךָ חַמְשִׁים אַנְשִׁים בְּנֵי־חֵיִל יִלְכוּ נָא וַיִּבְקֶשׁוּ
אֶת־אֲדֹנֶיךָ פֶן־נִשְׂאוּ רֹיַח י-הוָה וַיִּשְׁלַכְהוּ בְּאֶתֶד
הַהָרִים אוֹ בְּאֶתֶת הַגִּיאֹת וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלַחוּ:
וַיִּפְצְרוּ־בוֹ עַד־בֶּשׂ וַיֹּאמֶר שְׁלַחוּ וַיִּשְׁלַחוּ חַמְשִׁים

איש ויבקשו שלשה ימים ולא מצאוהו: וישבו אליו והוא ישב ביריחו ויאמר אליהם הלא אמרתי אליכם אל תלכו: ויאמרו אנשי העיר אל אלישע הנה נא מושב העיר טוב כאשר אדני ראה והמים רעים והארץ משפלת: ויאמר קחו לי צלחית חדשה ושימו שם מלח ויקחו אליו: ויצא אל מוצא המים וישלך שם מלח ויאמר פה אמר י-הוה רפאתי למים האלה לא יהנה משם עוד מות ומשפלת: וירפו המים עד היום הזה כדבר אלישע אשר דבר: ויעל משם בית אל והוא עלה בדרך ונערים קטנים יצאו מן העיר ויתקלסו בו ויאמרו לו עלה קרח עלה קרח: ויפן אתריו ויראם ויקללם בשם י-הוה ותצאנה שתים דבים מן היער ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים: וילך משם אל-הר הפרמל ומשם שב שמרון:

ג ויהרגם בן-אתאב מלך על-ישראל בשמרון בשנת שמינה עשרה ליהושפט מלך יהודה וימלך שתים עשרה שנה: ויעשה הרע בעיני י-הוה רק לא כאביו וכאמו ויסר את-מצבת הבעל אשר עשה אביו: רק בחטאות ירבעם בן-נבט אשר-החטיא את-ישראל דבק לא-סר ממנה: ומישע מלך-מואב הנה נקד והשיב למלך-ישראל מאה-אלף פרים ומאה אלף אילים צמר: ויהי פמות אתאב ויפשע מלך-מואב במלך ישראל: ויצא המלך יהורם ביום ההוא משמרון ויפקד את-כל-ישראל: וילך וישלח אל-יהושפט מלך-יהודה לאמר מלך מואב פשע בי התלך אתי אל-מואב למלחמה ויאמר אעלה פמוני כמוד פעמי כעמד פסוסי פסוסי: ויאמר אי-נה הדרך נעלה ויאמר דרך מדבר אדום: וילך מלך ישראל ומלך-יהודה ומלך אדום ויסבו דרך שבעת ימים ולא-היה מים למחנה ולבהמה אשר ברגליהם: ויאמר מלך ישראל אהה פייקרא י-הוה לשלשת המלכים האלה לתת אותם ביד-מואב: ויאמר יהושפט האין פה נביא לי-הוה ונדרשה את-י-הוה מאותו ויען אחד מעבדי מלך-ישראל ויאמר פה אלישע בן-שפט אשר-יצק מים על-ידי אליהו: ויאמר יהושפט יש אותו דבר-י-הוה וירדו אליו מלך ישראל ויהושפט ומלך אדום: ויאמר אלישע אל-מלך ישראל מה-לי ולך לך אל-נביאי אביר ואל-נביאי אמר ויאמר לו מלך ישראל אל פייקרא

י-הוה לשלשת המלכים האלה לתת אותם ביד-מואב: ויאמר אלישע חיי-הוה צ-באות אשר עמדתי לפניו פי לולי פני יהושפט מלך-יהודה אני נשא אם-אביט אליך ואם-אראך: ועתה קחו לי מגנן והיה פנגן המגנן ותהי עליו יד-י-הוה: ויאמר פה אמר י-הוה עשה הנחל הזה גבים גבים: פיי-כה | אמר י-הוה לא-תראו רוח ולא-תראו גשם והנחל ההוא ימלא מים ושתייתם אתם ומקניכם ובהמתכם: ונקל זאת בעיני י-הוה ונתן את-מואב בידכם: ויהפיתם כל-עיר מבצר וכל-עיר מבחור וכל-עץ טוב תפילו וכל-מעניני-מים תסתמו וכל החלקה הטובה תכאבו באבנים: ויהי בבקר פעלות המנחה והנה-מים באים מדרך אדום ותמלא הארץ את-המים: וכל-מואב שמעו פיי-עלו המלכים להלחם בם ויצעקו מפל חגר חגרה ומעלה ויעמדו על-הגבול: וישפיעו בבקר והשמש זרחה על-המים ויראו מואב מנגד את-המים אדמים פדם: ויאמרו דם זה החרב וחרבו המלכים ויפו איש את-רעהו ועתה לשלל מואב: ויבאו אל-מחנה ישראל ויקמו ישראל ויפו את-מואב וינסו מפניהם ויפוי-בה והפוט את-מואב: ויהערים יהרסו וכל-חלקה טובה ישליכו איש-אבנו ומלאוה וכל-מעניני-מים יסתמו וכל-עץ-טוב נפילו עד-השאר אבניה בקיר חרשת ויסבו הקלעים ויפוי: וירא מלך מואב פיי-חזק ממנו המלחמה ויקח אותו שבע-מאות איש שלף חרב להבקיע אל-מלך אדום ולא יכלו: וייקח את-בנו הבכור אשר-ימלך תחתיו ויעלהו עלה על-החמה ויהי קצה-גדול על-ישראל ויסעו מעליו וישבו לארץ:

ד ונאשה אתת מנשי בני-הנביאים צעקה אל-אלישע לאמר עבדך אישיל מת ואתה ידעת פי עבדך הנה ירא את-י-הוה והנשה בא לקחת את-שני ילדי לו לעבדים: ויאמר אליה אלישע מה אעשה-לך הגידי לי מה-יש-לך בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית פי אם-אסוד שמן: ויאמר לבי שאלי-לך פלים מן-החויץ מאת פל-שכניך פלים רקים אל-תמעיטי: ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד-בניך ויצקת על פל-הפלים האלה והמלא תסיעי: ותלך מאתו ותסגר הדלת בעדה ובעד בניה הם מגישים אליה והיא מוצקת: ויהי | פמלאת הפלים ותאמר אל-בנה

הגִּישָׁה אֵלַי עוֹד פְּלִי וַיֹּאמֶר אֵלַיָּה אִין עוֹד פְּלִי
וַיַּעֲמֵד הַשָּׁמֶן: וַתָּבֹא וַתַּגֵּד לְאִישׁ הָאֵלֹהִים וַיֹּאמֶר
לְכִי מִכְּרִי אֶת־הַשָּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת־נִשְׁגָּךְ וְאֶת וּבְנֶיךָ
תַּחֲיִי בְּנוֹתַי: וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל־שׁוֹנִים
וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה וַתַּחֲזֶק־בּוֹ לְאָכְל־לֶחֶם וַיְהִי מִדֵּי
עֲבָרוֹ יָסַר שָׁמָּה לְאָכְל־לֶחֶם: וַתֹּאמֶר אֶל־אִשָּׁה
הַגֵּה־נָא יְדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֵלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עִבְרָ
עָלֵינוּ תִּמְיֵד: וַעֲשֹׂה־נָא עֲלִית־קִיר קִטְנָה וְנִשְׂיָם לּוֹ
שָׁם מִטָּה וְשַׁלְּחֵן וְכֶסֶף וּמְנוּרָה וְהִנֵּה בָּבֹאוּ אֲלֵינוּ
יָסוּר שָׁמָּה: וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה וַיָּסַר אֶל־הָעֲלִיָּה
וַיִּשְׁכַּב־שָׁמָּה: וַיֹּאמֶר אֶל־גִּיתְחִזִּי נַעֲרוֹ קְרָא
לְשׁוֹנִמִית הַזֹּאת וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֵד לְפָנָיו: וַיֹּאמֶר לּוֹ
אֲמַר־נָא אֵלַיָּה הִנֵּה תַרְדַּת אֲלֵינוּ אֶת־כֹּל־הַתַּרְדָּה
הַזֹּאת מָה לַעֲשׂוֹת לָךְ הַיֵּשׁ לְדַבַּר־לָךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ אוֹ
אֶל־שָׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִכִּי יִשְׁבֹּת:
וַיֹּאמֶר וּמָה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גִּיתְחִזִּי אֲבָל בֶּן אִין־
לָהּ וְאִישָׁה זָקוּ: וַיֹּאמֶר קְרָא־לָהּ וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֵד
בַּפֶּתַח: וַיֹּאמֶר לַמוֹעֵד הַזֶּה כַּעַת חַיָּה אֶת חֲבֻקַת בֶּן
וַתֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנָי אִישׁ הָאֵלֹהִים אֶל־תִּכְזַּב
בְּשִׁפְתֶיךָ: וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֵד בֶּן לַמוֹעֵד הַזֶּה כַּעַת
חַיָּה אֲשֶׁר־דָּבַר אֵלַיָּה אֱלִישָׁע: וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיְהִי
הַיּוֹם וַיַּצֵּא אֶל־אָבִיו אֶל־הַקְּצָרִים: וַיֹּאמֶר אֶל־אָבִיו
רֵאשִׁי רֵאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל־הַנָּעַר שְׂאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ:
וַיִּשְׂאֵהוּ וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ וַיִּשְׁבַּע עַל־בְּרַכְיָה עַד־
הַצְּהָרִים וַיָּמָת: וַתַּעֲלֶה וַתִּשְׁכַּבְהוּ עַל־מִטַּת אִישׁ
הָאֵלֹהִים וַתִּסָּר בַּעֲדוֹ וַתֵּצֵא: וַתִּקְרָא אֶל־אִשָּׁה
וַתֹּאמֶר שְׁלַחָה נָא לִי אֶחָד מִן־הַנָּעָרִים וְאֶחָת הָאֶתְנָגוֹת
וְאֶרְוָצָה עַד־אִישׁ הָאֵלֹהִים וְאֶשׁוּבָה: וַיֹּאמֶר מִדּוֹעַ
אֶת הַלֶּכֶת אֲלֵינוּ הַיּוֹם לֹא־תִדְּשׁ וְלֹא שִׁבֹּת וַתֹּאמֶר
שְׁלוֹם: וַתַּחֲבֹשׁ הָאֶתְוֹן וַתֹּאמֶר אֶל־נַעֲרָה נְהַג וְלָךְ
אֶל־תַּעֲצָר־לִי לְרַפָּב כִּי אִם־אֲמַרְתִּי לָךְ: וַתֵּלֵךְ וַתָּבֹא
אֶל־אִישׁ הָאֵלֹהִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וַיְהִי כִּרְאוֹת
אִישׁ־הָאֵלֹהִים אֶתָּה מִנְּגֵד וַיֹּאמֶר אֶל־גִּיתְחִזִּי נַעֲרוֹ
הִנֵּה הַשׁוֹנִמִית הַזֹּאת: וַעֲתָה רוֹיֵץ־נָא לְקִרְאָתָהּ וַאֲמַר־
לָהּ הַשְּׁלוֹם לָךְ הַשְּׁלוֹם לְאִישׁךָ הַשְּׁלוֹם לְיֶלֶד וַתֹּאמֶר
שְׁלוֹם: וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֵלֹהִים אֶל־הַר וַתַּחֲזֶק
בְּרַגְלָיו וַיִּגָּשׁ גִּיתְחִזִּי לְהַדְפָּה וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֵלֹהִים
הַרְפֵּה־לָהּ כִּי־נִפְשָׁה מְרַה־לָּהּ וַי־הוּהָ הַעֲלִים מִמֶּנִּי
וְלֹא הִגִּיד לִי: וַתֹּאמֶר הַשְּׂאֵלְתִי בֶן מֵאֵת אֲדֹנָי הֲלֹא
אֲמַרְתִּי לֹא תִשְׁלַח אֶתִּי: וַיֹּאמֶר לְגִיתְחִזִּי חָגַר מִתְּנִיךְ
וְקַח מִשְׁעֻנְתִּי בְיָדְךָ וְלָךְ כִּי־תִמְצָא אִישׁ לֹא תִבְרַכְנוּ

וְכִי־יִבְרַכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשָׁמַת מִשְׁעֻנְתִּי עַל־פְּנֵי
הַנָּעַר: וַתֹּאמֶר אִם הַנָּעַר חַיִּי־הִנֵּה וְחַיִּי־נִפְשָׁךְ אִם־
אֲעֻזְבֶּךָ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ: וַיִּגְחֲזִי עִבְרָ לְפָנֵיהֶם
וַיִּשֶׁם אֶת־הַמִּשְׁעֻנָּת עַל־פְּנֵי הַנָּעַר וְאִין קוֹל וְאִין
קוֹשֵׁב וַיִּשָּׁב לְקִרְאָתוֹ וַיִּגְד־לוֹ לֵאמֹר לֹא הִקִּיץ הַנָּעַר:
וַיָּבֹא אֱלִישָׁע הַבֵּיתָה וְהִגִּה הַנָּעַר מֵת מִשְׁכָּב עַל־
מִטָּתוֹ: וַיָּבֹא וַיִּסָּר הַדָּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־
יְהוָה: וַיַּעֲלֶה וַיִּשְׁכַּב עַל־הַיֶּלֶד וַיִּשָּׂם פְּיוֹ עַל־פְּיוֹ
וַעֲיָנוֹ עַל־עֵינָיו וְכַפָּיו עַל־כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיַּחֲם
בְּשַׂר הַיֶּלֶד: וַיִּשָּׁב וַיֵּלֶךְ בַּפִּית אֶתְת הַנָּה וְאֶתְת הַנָּה
וַיַּעֲלֶה וַיִּגְהַר עָלָיו וַיִּזְוֶר הַנָּעַר עַד־שִׁבְעַ פַּעַמִּים
וַיִּפְקַח הַנָּעַר אֶת־עֵינָיו: וַיִּקְרָא אֶל־גִּיתְחִזִּי וַיֹּאמֶר
קְרָא אֶל־הַשׁוֹנִמִית הַזֹּאת וַיִּקְרָאָהּ וַתָּבֹא אֲלָיו וַיֹּאמֶר
שְׂאִי בְּנֵךְ: וַתָּבֹא וַתִּפְּלַע עַל־רַגְלָיו וַתִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה
וַתֵּשֵׂא אֶת־בְּנָהּ וַתֵּצֵא: וַאֲלִישָׁע שָׁב הַגְּלָלָהּ וְהָרַעַב
בְּאֶרֶץ וּבְנֵי הַנְּבִיאִים יִשְׁבִּים לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לַנָּעַר
שְׁפֹת הַסִּיר הַגְּדוֹלָה וּבִשְׁלֵל נִזְיֵד לְבָנֵי הַנְּבִיאִים:
וַיִּצָּא אֶחָד אֶל־הַשּׂוֹדָה לְלַקֵּט אֹרֶת וַיִּמְצָא גֶפֶן שׂוֹדָה
וַיִּלְקֹט מִמֶּנּוּ פַקְעֵת שׂוֹדָה מְלֵא בִגְדוֹ וַיָּבֹא וַיִּפְלַח אֶל־
סִיר הַנִּזְיֵד כִּי־לֹא יָדָעוּ: וַיִּצְקוּ לְאֲנָשִׁים לְאָכֹל וַיְהִי
כְּאֹכְלֵם מִהַנִּזְיֵד וְהַמָּה צָעְקוּ וַיֹּאמְרוּ מִנֵּת בְּסִיר אִישׁ
הָאֵלֹהִים וְלֹא יָכֹלוּ לְאָכֹל: וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־קֶמַח
וַיִּשְׁלַךְ אֶל־הַסִּיר וַיֹּאמֶר צֶק לָעָם וַיֵּאכְלוּ וְלֹא הִנֵּה
דָּבָר רָע בְּסִיר: וַאֲישׁ פָּא מִבְּעַל שְׁלִשָּׁה וַיָּבֹא לְאִישׁ
הָאֵלֹהִים לָחֶם בְּפוּרִים עֲשָׂרִים־לָחֶם שְׁעָרִים וְכַרְמֶל
בְּצַקְלָנוּ וַיֹּאמֶר תָּן לָעָם וַיֵּאכְלוּ: וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה
אֶתָּן זֶה לְפָנֵי מֵאָה אִישׁ וַיֹּאמֶר תָּן לָעָם וַיֵּאכְלוּ כִּי
כֹה אָמַר יְהוָה אֲכַל וְהוֹתַר: וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וַיֵּאכְלוּ
וַיִּוְתְרוּ כְּדָבָר יְהוָה:

ה וַיַּעֲמֵן שַׁר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרְם הִנֵּה אִישׁ גְּדוֹל לְפָנָי
א־דָּנִיּוֹ וְנִשְׂא פָנִים כִּי־בֹ נְתוּן־הִנֵּה תִשׁוּעָה לְאַרְם
וְהָאִישׁ הִנֵּה גִבּוֹר חַיִל מַצְרָע: וְאַרְם יָצָאוּ גְדוּדִים
וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַעֲרָה קִטְנָה וַתְּהִי לְפָנָי אִשָּׁת
נַעֲמָן: וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבַרְתָּהּ אַחֲלִי אֲדֹנָי לְפָנֵי הַנְּבִיא
אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אֲזוּ יֵאָסֶף אֶתוֹ מַצְרַעְתּוֹ: וַיָּבֹא וַיִּגְד
לֹא־דָנִיּוֹ לֵאמֹר כִּזְאת וְכִזְאת דָּבָרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר
מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרְם לָךְ־בָּא וְאִשְׁלַחָהּ
סָפָר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֵשָׂר כִּפְרִי־
כֶּסֶף וְשִׁשַׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֵשָׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים: וַיָּבֹא
הַסָּפָר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וַעֲתָה כָּבֹוא הַסָּפָר הַזֶּה

אליה הנה שלחתי אליך את-נעמן עבדי ואספתו מצרעתו: ויהי פקרא מלך-ישראל את-הספר ויקרע בגדיו ויאמר הא-להים אני להמית ולהחיות כיינה שלח אלי לאסוף איש מצרעתו כי אד-דעו-נא וראו כיימתאנה הוא לי: ויהי פשמע | אלישע איש-הא-להים כיי-קרע מלך-ישראל את-בגדיו וישלח אל-המלך לאמר למה קרעת בגדיך יבא-נא אלי וידע כי יש נביא בישראל: ויבא נעמן בסוסו וברכבו ויעמד פתח-הבית לאלישע: וישלח אליו אלישע מלאך לאמר הלך ורחצת שבע-פעמים בירדן וישב בשרף לך וטהר: וימקצה נעמן וילך ויאמר הנה אמרתי אלי | יצא יצוא ועמד וקרא בשם-י-הנה א-להיו והגיה ידו אל-המקום ואסוף המצרע: הלא טוב אמנה ופרפר נהרות דמשק מכל מימי ישראל הלא-ארתחז ביהם וטהרתי ונפו וילך בחמה: ויגשו עבדיו ויזבחו אליו ויאמרו אבל דבר גדול הנביא דבר אליך הלא תעשה ואף כיי-אמר אליך רחץ וטהר: ויכרד ויטבל בירדן שבע פעמים כדבר איש הא-להים וישב בשו בשער גער קטן ויטהר: וישב אל-איש הא-להים הוא וכל-מחנהו ויבא ויעמד לפניו ויאמר הנה-נא ידעתל כי אין א-להים בכל-הארץ כי אם-בישראל ועתה קח-נא ברכה מאת עבדך: ויאמר חיי-הנה אשר-עמדתי לפניו אם-אקח ויפצרו-בו לקחת וימאן: ויאמר נעמן ולא יתו-נא לעבדך משא צמד-פרדים אדמה כי לוא-יעשה עוד עבדך עלה ונבח לא-להים אחרים כי אם-לי-הנה: לדבר הנה יסלח י-הנה לעבדך בבוא אדני בית-רמון להשתחות שמה והוא | בשען על-ידי והשתחיתל בית רמון בהשתחיתל בית רמון יסלח-י-הנה לעבדך בדבר הנה: ויאמר לו לך לשלום וילך מאתו כברת-ארץ: ויאמר גיחזי נער אלישע איש-הא-להים הנה | חשף אדני את-נעמן הארמל הנה מקחת מינדו את אשר-הביא חיי-הנה כיי-אס-רצתי אתריו ולקחתי מאתו מאומה: ויכרף גיחזי אתרי נעמן ויראה נעמן רץ אתריו ויפל מעל המרפבה לקראתו ויאמר השלום: ויאמר | שלום אדני שלחני לאמר הנה עתה זה באו אלי שני-נערים מהר אפרים מבני הנביאים תנה-נא להם כפר-כסף ושתי תלפות בגדים: ויאמר נעמן הואל קח כפרים ויפרץ-בו ויצר כפרים כסף בשני תרטים ושתי תלפות בגדים

וימתן אל-שני נערו וישאו לפניו: ויבא אל-העפל ויקח מינדם ויפקד בבית וישלח את-האנשים וילכו: והוא-בא ויעמד אל-א-דניו ויאמר אליו אלישע מאין גחזי ויאמר לא-הלך עבדך אנה ואנה: ויאמר אליו לא-לבי הלך כאשר הפד-איש מעל מרפבתו לקראתך העת לקחת את-הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות: ויצרעת נעמן תדבק-בה ובזרעך לעולם ויצא מלפניו מצרע כשג:

ו ייאמרו בני-הנביאים אל-אלישע הנה-נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו: גלכה-נא עד-הירדן ונקחה משם איש קורה אחת ונעשה-לנו שם מקום לשבת שם ויאמר לכו: ויאמר האחד הואל נא ולך את-עבדיך ויאמר אני אלו: וילך אתם ויבאו הירדנה ויגזרו העצים: ויהי האחד מפיל הקורה ואת-הברזל נפל אל-המים ויצעק ויאמר אהה אדני והוא שאול: ויאמר איש-הא-להים אנה נפל ויראהו את-המקום ויקצב-עץ וישלך-שמה ויצף הברזל: ויאמר הרם לך וישלח ידו ויקחהו: וימלך ארם הנה גלחם בישראל וינועץ אל-עבדיו לאמר אל-מקום פלני אלמני תחנתי: וישלח איש הא-להים אל-מלך ישראל לאמר השמר מעבר המקום הזה כיי-שם ארם נחמים: וישלח מלך ישראל אל-המקום אשר אמר-לו איש-הא-להים והזהירה ונשמר שם לא אחת ולא שתים: ויסער לב מלך-ארם על-הדבר הזה ויקרא אל-עבדיו ויאמר אליהם הלא תגידו לי מי משלנו אל-מלך ישראל: ויאמר אחד מעבדיו לוא אדני המלך כיי-אלישע הנביא אשר בישראל גידל למלך ישראל את-הדברים אשר תדבר בתוך משכבה: ויאמר לכו וראו איכה הוא ואשלח ואקחהו ויגד-לו לאמר הנה בדתו: וישלח-שמה סוסים ורכב ותיל כבד ויבאו לילה ויקפו על-העיר: וישפם משרת איש הא-להים לקום ויצא והנה-תיל סובב את-העיר וסוס ורכב ויאמר נערו אליו אהה אדני איכה נעשה: ויאמר אל-תירא כי רבים אשר אתנו מאשר אותם: ויתפלל אלישע ויאמר י-הנה פקח-נא את-עיניו ויראה ויפקח י-הנה את-עיני הנער וירא והנה החר מלא סוסים ורכב אש סביבת אלישע: ויכרףו אליו ויתפלל אלישע אלי-הנה

[המשך בעמוד אחרון של חומש רש"י]

הלכות מעשר פרק ג

ג,א פרות שהגיעו לעונת המעשרות, ונתלשו ועדיין לא נגמרה מלאכתן כגון תבואה שקצרה ודשה, ועדיין לא זרה אותה ולא מרחה מתר לאכל מהן אכילת עראי, עד שתגמר מלאכתן; וכשתגמר מלאכתן, אסור לאכל מהן עראי.

ג,ב במה דברים אמורים, בגומר פרותיו למכרן בשוק; אבל אם היתה פונתו להוליכן לבית חרי זה מתר לאכל מהן עראי אחר שנגמרה מלאכתן, עד שיקבעו למעשר. ואחד מששה דברים קובע למעשרות, ואלו הן הבית, והמקח, והאש, והמלח, והתרומה, והשבת; וכלן אין קובעין אלא בדבר שנגמרה מלאכתו.

ג,ג פיצד: פרות שדעתו להוליכן לבית אף על פי שנגמרה מלאכתן אוכל מהן עראי, עד שיקנסו לבית; נכנסו לבית נקבעו למעשר, ואסור לאכל מהן עד שיעשר. וכן אם מכרן, או בשלן באור, או כבשן במלח, או הפריש מהן תרומה, או נכנסה שבת עליהם לא יאכל עד שיעשר, אף על פי שלא הגיעו לבית.

ג,ד הכניסן לבית קדם שתגמר מלאכתן, חרי זה אוכל מהן עראי; התחיל לגמר מלאכתן מאחר שנקנסו לבית, חייב לעשר הכל. פיצד: הכניס קשואין ודלועין לבית קדם שישפשף משיתחיל לשפשף אחת, נקבעו הכל למעשר; וכן כל פיוצא בזה.

ג,ה וכן התורם פרות שלא נגמרה מלאכתן, מתר לאכל מהן עראי: חוץ מפלפלת תאנים שאם תרמה קדם שתגמר מלאכתה, נקבעה למעשר.

ג,ו המביא לבית סוכי תאנה ובהם תאנים, מבבדי תמרה ובהם תמרים אם הכניסום תינוקות או פועלים, לא נקבעו למעשר; ואם הכניסן בעל הבית, חייבין במעשר. הכניס שבילים לעשות מהן עיסה, לא נקבעו; לאכלן מלילות, נקבעו למעשר. במה דברים אמורים, בתבואה; אבל בקטניות, לא נקבעו למעשר.

ג,ז מתר להערים על התבואה, להכניס במוץ שלה, כדי שתהיה בהמתו אוכלת, ופטורה מן המעשר; וזורה מעט מעט אחר שהכניס לבית, ופטור לעולם מן התרומה ומן המעשרות שהרי אינו מתחיל לגמר הכל.

ג,ח הגומר פרותיו שלחברו, שלא מדעתו, וכן הקובע פרותיו באחד מן הדברים הששה שקובעים למעשר, שלא מדעתו חרי אלו נטבלו למעשר.

ג,ט איזה הוא גמר מלאכתן שלפרות: הקשואין והדלועין והאבטיחין, משישפשף בידו ויסיר הצהוב שעליהן כמו שער דק. ואם אינו משפשף, משיעמיד ערמה; ובאבטיח, משיסדיר אותו המקצה אבטיח בצד אבטיח.

ג,י היה משפשף אחת אחת פיון שגמר כל צרכו, נגמרה מלאכתן. ותורמין קשואין ודלועין, אף על פי שלא הסיר הצהוב מעליהן.

ג,יא הירק הנאגד, משיאגד. אם אינו אוגד, משימלא את הפלי; אינו ממלא חרי זה אוכל עראי, עד שילקט כל צרכו. כלפלה, משיחפה הפרות שבה בעלים ובהוצין וכיוצא בהן. אם אינו מחפה, משימלא את הפלי; אם אינו ממלא, עד שילקט כל צרכו.

ג,יב פלי גדול שדעתו למלאות את חציו פיון שמלא חציו, נטבל; חיה בדעתו למלאות את פלו, אינו נטבל עד שיימלא את פלו. חיו שנים ובדעתו למלאות את שניהם, לא נטבלו עד שיימלא את שניהם. אגד הירק אגד גדול בשדה אף על פי שדעתו לאגדו אגדות קטנות לשוק, חרי זה נטבל.

ג,יג הפרד והצמוקין והחרובין, משיעמיד ערמה בראש גגו. הפצלים, משיסיר העלים והקלפות שדרפו להשליכם מעליהן; ואם אינו מסיר, עד שיעמיד ערמה.

ג,יד התבואה, משימרה; ואיזה הוא ממרה זה המיפה פני הפרי שלתבואה פרחת בסוף כל

דבר, כדרך שעושים פשגומרין כל מעשיה. אם אינו ממרח, עד שיעמיד ערמה. הקטניות, משיכבר ונוטל מתחת הכברה ואוכל; אם אינו כובר, עד שימרח. ואם על פי שמרח מתר לטל מן הקטעים ומן הצדדין וממה שבתוך התבן, ואוכל.

ג, טו חיון משיניחנו בחביות, וישלה הזוגין וחרצנין מעל פני החבית; אבל פשהוא בתוך הכור, ומשיניגיהנו להניחו בחבית שזתה עראי, וקולט מן הגת העליונה ומן הצנור ומכל מקום, ושזתה.

ג, טז השמן, משיירד לעוקה. אף על פי שיירד נוטל מן העקל ומן המזל ומבין הפסין, ונותן לקערה קטנה ולתמחוי לתוך התבשיל, אף על פי שהוא חם: מפני שאינו מתבשיל בכלי שני. ואם היה חם ביותר, כדי שיכבה את היד לא יתן לתוכו, מפני שהוא מתבשיל.

ג, יז העגול שלדבלה, משיחליקנו. הגרורות, משידוש; ואם הכניסם למגורה, משיעגיל פירו על פי המגורה. היה דש הגרורות בחבית, או העגול על פי המגורה, ונשברה החבית, או נפתחה המגורה חרי זה לא יאכל, עד שיעשר.

ג, יח תאנים וענבים שפמקצה, מתר לאכל מהן עראי במקומן. אבל אם נטל מן המקצה, והוליד למקום אחר לא יאכל מהן עראי: שהרי נגמרה מלאכתו, אף על פי שלא יבשו כל צרכן.

ג, יט חתוכין, עד שלא כנסן לראש הגג מוריד מהן לבהמה, ופטור: מפני שהוא מחזיר את המותר ליבשו, ונמצא מאכיל עראי.

ג, כ מעשר ראשון שחקדימו בשבלים אסור לאכל ממנו עראי, קדם שיפריש תרומתו; ואם אכל, מפין אותו מבת מרדות.

ג, כא כיצד אכילת עראי: כגון שחיה מקלף שעזרים ואוכל, מקלף אחת אחת; ואם קלף וכנס לתוך ידו, חיב לעשר. היה מולל מלילות שלחטים, מנפה מיד ליד ואוכל; ואם נפה בתוך חיקו, חיב. ואין צריך לומר, אם נפה בכלי שאין

זה עראי. ג, כב וכן נוטל מן חיון, ונותן לקערה לתוך תבשיל צונן, ואוכל; אבל לא לתוך הקנדה, אף על פי שהיא צוננת מפני שהיא כבור קטן. וכן סוחט זיתים על בשרו, אבל לא לתוך ידו. וכן כל פיוצא בזה.

ג, כג וכשם שמותר לאכל עראי מפרות שלא נגמרה מלאכתן כד מתר להאכיל מהן לחיה ולבהמה ולעופות כל מה שירצה, ומפקיר מהן כל מה שירצה, קדם שיעשר. ואם נגמרו אף על פי שלא נקבעו למעשר לא יפקיר, ולא יאכיל לבהמה חיה ועוף אכילת קבע, עד שיעשר. ומתיר להאכיל לבהמה עראי מן הטבל, ואכלו בתוך הבית; ומאכיל פקיעי עמיר, עד שיעשם חבלות.

ג, כד המוצא קציצות כדרך, אכלו בצד שדה קציצות חרי אלו פטורין מן המעשר. מצא גרורות אם דרסו הגרורות רב האדם, חיב לעשר: שחזקתו, מדבר שנגמרה מלאכתו. וכן אם מצא פלחי דבלה, שידע שהם מדבר הגמור. ג, כה מצא פריכות פרשות היחיד, חיב לעשר; פרשות הרבים, פטורות. והאלמות, בכל מקום חיבות במעשר. מצא תבואה מרוחה עושה אותה תרומה ומעשרות על פרות אחרות, ואינו חושש. מצא פלפלה מחפה, חיבת במעשרות.

ג, כו מצא פלפלה במקום שחרב מכניסין לשוק אסור לאכל ממנה עראי, ומתקנה דמאי; ובמקום שחרב מכניסין לפתים אוכל ממנה עראי, ומתקנה ודאי. מהצה למהצה, דמאי; ואם הכניסה לבית, מתקנה ודאי.

ג, כז כמה דברים אמורים, כדרך שאין לו גמר מלאכה; אבל כדרך שיש לו גמר מלאכה אף על פי שהוא מעשר ודאי צריך להפריש תרומה, שחזקתן שהפריש מהן תרומה בשעה שנגמרה מלאכתן.

ג, כח חוררי הנמלים שלנו בצד הערמה החיבת חרי הנמצא בהן חיב במעשרות, שידוע שמדבר

גמור היו גוררין כל הלילה.

ג, בט המוצא זיתים תחת הזית, וחרובין תחת החרוב חביב במעשר, שחזקתן שנפלו מאילן זה. מוצא תאנים תחת התאנה הרי הם ספק, שהרי משתנות ומתלבלבות בעפר: שמה מתאנה זו נפלו, או מתאנים שנתעשרו.

הלכות מעשר פירק ד

מפני שהן כביתו; ואין טובלין לאחרים.

ד, בית הכנסת ובית התלמוד אם יש בהן בית דירה, קובעין; ואם לאו, אין קובעין. האורחות והאוצרות שבשדות העשויות למכנס, אינן קובעין; ואם היו לדירה, קובעין.

ה, פושם שהבית קובע למעשר, כך החצר קובעת למעשר; ומשיכנסו לחצר דרך השער נקבעו, אף על פי שלא הכניסו לתוך הבית.

ו, ח איזו היא חצר הקובעת: כל שהכלים נשמרין בתוכה, או שאין אדם בוש מלאכל בתוכה; או חצר שאם יכנס אדם לה, אזמרין לו מה אתה מבקש. וכן חצר שיש בה שני דיורין, או שהיא לשני שתפין, שאחד פותח אותה ונכנס, ואחד בא ונכנס או יוצא ונועל הואיל והן פותחין ונועלין, הרי זו קובעת.

ז, ט בית שער שלחצר, והאכסדרה, והמרפסת הרי הן כחצר: אם היתה קובעת, קובעין; ואם לאו, אין קובעין.

ח, י שתי חצרות זו לפניו מזו, שתייהן קובעין. ספת היוצרים זו לפניו מזו הפנימית קובעת, והחיצונה אינה קובעת. והחנות קובעת כבית.

ט, יא המוליך פרותיו ממקום למקום אף על פי שהוא נכנס בהן לפתים ולחצרות בדרך, לא נקבעו; אלא אוכל מהן עראי, עד שיהייע למקום שהוא סוף מגמתו. וכן בחזירתו. תרובלין המתחזרין בעירות, שהן נכנסין מחצר לחצר אוכלין עראי, עד שמגיעין לבית שלגין בו.

יא, יב המביא תאנים מן השדה לאכלן בחצר הפטורה מן המעשרות שבה והכניסן לתוך ביתו, הרי זה מתיר להוציאן ולאכל מהן עראי;

ה, א אין הטבל נקבע למעשר מן התורה עד שיכניסנו לביתו, שנאמר "בערתי הקדש מן-הבית": והוא, שיכניסנו דרך השער שנאמר "ואכלו בשעריך"; אבל אם הכניס תבואתו דרך הגין וקרפפות פטור מן התרומה, ומן המעשרות.

ו, ב יראה לי שאין לוקין מן התורה על אכילת הטבל, עד שיקבע בכניסתו לביתו כמו שבארנו מפני השמועה; אבל אם נקבע בשאר הששעה דברים שמנינו, אין לוקין עליו אלא מפת מרדות מדבריהן. וכן האוכל מפרות שדעתו להוליכן לשוק, אחר שנגמרה מלאכתן אינו לוקה אלא מפת מרדות כמו שבארנו, שאין הגומר למפר חייב במעשר אלא מדבריהם.

ז, ג בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות, אינו קובע. וכן הגגין אינן קובעין, אף על פי שהבית שלמטה קובע; ואם לא היה פגג ארבע אמות על ארבע אמות, פגגן שהיה הבית משפע ועולה אינו פוטר מן המעשר, אלא הרי גג זה כמקצת אויר הבית.

ח, ד הצריפין, והפרגנין, ובתי הקיני והוא ארבעה עמודים ותקרה על גביהן שנמצא בלא פותלים, וכן ספות שעושין ביני פרמים וביני הגנות בימי הקיץ אף על פי שדרין בהן בימי הקיץ, ויש בהם רחים ותרגולין אינן קובעין למעשר; וכן ספת היוצרים החיצונה, וספת החג כהן אינן קובעין: שכל אלו, אין דירתן קבע.

ה, ה הצריפין והפרגנין טובלין לבעליהן, אף על פי שאינן טובלין לכל אדם. וכן בית הסופר ובית המדרש טובלין לזה שישב בהן ומלמד,

וכן אם שבת והעלן לגג, אוכל מהן עראי פגנה.
הביאן לאכלן בראש גגו, ושבת והכניסן לחצר
חברו נקבעו, ולא יאכל עד שייעשר.

דינן חצר שהיא נעדרת, חרי היא פגנה ואוכלין
בתוכה עראי והוא, שייעדר רפה. ואם זרע רפה,
אין אוכלין בה עראי; וכן אם נטע רפה. ואם
נטע לנואי חצר הואיל והיא נעדרת, חרי זה
אוכל עראי מאותן אילנות.

דין תאנה שהיא עומדת בחצר אוכל ממנה
אחת אחת, ופטור; ואם צרה, חיב במעשר. במה
דברים אמורים, בשחיה עומד במקרקע. אכל אם
עלה לראש התאנה ממלא את חיקו ואוכל שם,
שאין אור החצר קובע למעשר.

דין היתה עומדת בחצר, ונוטה לגנה חרי זה

הלכות מעשר פרק ה

אוכל ממנה פגנה פדרפו, פאלו היתה נטועה
פגנה; היתה נטועה פגנה, ונוטה לחצר חרי זו
נטועה בחצר, שאינו אוכל שם אלא אחת
אחת.

דין גפן שהיא נטועה בחצר לא יטל את כל
האשכול ויאכל, אלא מגרנר אחת אחת; וכן
גרמון לא יטל את כל הרמון, אלא פורט את
הרמון באילן ואוכל הפרד משם. וכן פאבטיח
סופת אותו במקרקע, ואכלו משם. היה אוכל
באשכול פגנה, ונכנס מן הגנה לחצר אף על פי
שיצא מן החצר, לא יגמר עד שייעשר.

דין כספר שהיא זרועה בחצר, מקרסם עלה עלה
ואוכל; ואם צרה, חיב לעשר. וכן כל פיוצא
בזה.

אלו, בשני אבטיחים אלו קוצין פדרפו, ואוכל
עראי, ופטור; שלא נקבעו במקום, שחרי לקחן
במחבר.

מה המחלוקת עם חברו, זה לאכל וזה לאכל
שניהם נקבעו למעשרות, שחרי לקחו בתלוש.
זה לקצות וזה לקצות שניהן לא נקבעו, שאין
המכר קובע דבר שלא נגמרה מלאכתו, כמו
שבארנו.

הו לקח האחר פרות שהחליף לאכילה, ולקח
האחר חליפיהן להקצותן זה שלקח לאכילה, חיב
לעשר; וזה שלקח להקצות, לא נקבע למעשר.

הז האומר לחברו צא ולקט לך עשרים תאנים
משלי, ואני אמלא את פרסי משלך שניהם
פטורים; שאין זה חליפין, כדי שיהיה מכר. ואם
צרה ואכל, חיב. והמתנה, אינה קובעת במכר.

הח עם הארץ שהיה עובר בשוק, ואמר טלו לכם
תאנים אוכלים ופטורים, שאין המתנה קובעת.
ואם הכניסו לבתיהן אם רב העם מכניסים
לבתיים, מעשרים; ואם רב העם מכניסים לשוק,
אינן מתקנים אלא דמאי שפא עשר, ואחר כך
הביא לשוק. ואם אמר טלו לכם והכניסו
לבתיכם פשמכנים לבית, מעשרת דמאי.

הא חלוקת פרות תלושין לאכלן, נקבעו למעשר
מדבריהם כמו שבארנו. ומאימתי יקבעו
משיתן את הדמים, אף על פי שלא משך. חרי
שלא נתן דמים, והיה בורר ומניח בורר ומניח,
אפלו כל היום פלו, ואף על פי שגמר בלבו לקח
לא נתחיב לעשר; ואם היה ירא שמים משגמר
בלבו מעשר ואחר כך יחזיר למוכר, אם רצה
להחזיר.

הב חלוקת במחבר לקרקע, או שלקח תלוש
לשלח לחברו לא נקבעו, ויש לו לאכל מהן
עראי. האומר לחברו הא לך איסר זה, ותן לי בו
חמש תאנים חרי זה אוכל אחת אחת, ופטור;
ואם צרה, חיב לעשר.

הג הא לך איסר זה, בעשרים תאנים שאבר לי
בורר אחת אחת, ואוכל; פאשכול שאבר לי
מגרנר ממנו באילן, ואוכל; גרמון שאבר לי
פורט אותו באילן, ואוכל; פאבטיח שאבר לי
סופת במקרקע, ואוכל. ואם קצין את התאנים
וצרפם, או שקצין את האשכול או האבטיח חיב
לעשר, שחרי לא קנה אלא הנתלש.

הד אכל אם אמר לו הא לך איסר זה, בעשרים
תאנים אלו, בשני אשכולות אלו, בשני רמונים

הט נתן לו דבר מרבה, אפילו אמר לו טל ואכל
חרי זה כמי שאמר לו טל והכנס: שאינו אוכל,
עד שיתקן דמאי. וכן אם נתן לו דבר שאין דרכו
לאכול חי, או שהיה אדם גדול שאין דרכו לאכול
בשוק חרי זה מתקן דמאי.

הי היו שנים, אמר לאחד טל ואכל, ואמר לשני
טל והכנס זה אוכל ופטור, וזה אוכל וחיב. וכן
אנשים שהיו יושבים בשער או בחנות, ואמר
להם טלו ואכלו חרי אלו אוכלין ופטורין. ובעל
השער או בעל החנות, לא יאכלו עד שייעשרו
דמאי שנמצא באומר לאלו טלו והכניסו
לבתכם, שהרי הם בבתיהם. וכבר בארנו שאין
הבית שאינו שלו קובע לו, בשיעברו הפרות
בתוכו.

היא השוכר את הפועלים לעשות עמו בפרות,
בין בתלושין בין במחפרין הואיל ויש להם
לאכול מן התורה במה הן עושין, חרי אלו אוכלין
ופטורין מן המעשר. ואם התנה עמהן שיאכלו
מה שלא זכתה להן תורה, כגון שהתנה הפועל
שיאכל בנו עמו, או שיאכל בנו משכרו, או
שיאכל אחר גמר מלאכתו בתלוש חרי זה אסור
לאכל, עד שייעשר: הואיל ואוכל מפני התנאי
שלו, חרי זה פלוקת.

היב שכרו לנפש עמו ביזתים, והתנה הפועל
שיאכל ביזתים חרי זה אוכל מן האילן אחת
אחת, ופטור; ואם צרה חיב. שכרו לנפש
בבצלים, והתנה לאכל ירק מקרסם עלה עלה,
ואוכל; ואם צרה חיב.

היג קצין הפועל שיאכל ליטרה שלזיתים, אוכל
אחת אחת; ואם צרה חיב לעשר הואיל והוא
אוכל דבר קצוב, חרי זה פלוקת שאם צרה נקבע.
היז לא קצין, אלא היה אוכל בדין תורה מצרה
ואוכל כל מה שירצה: והוא, שלא יספת במלח.
אבל אם ספת במלח אחת אחת, מתרי שתיים
שתיים אסור, שהרי נקבעו במלח.

הטז פועל שהיה עושה פלבסין, לא יאכל בכנות
שבע; בכנות שבע, לא יאכל פלבסין: עד

שייעשר. אבל יש לו למנע עצמו, עד שיגיע
למקום היפות.

הטז המוציא את פועליו לעשות לו מלאכה
בשדה בזמן שאין להן עליו מזונות אוכלין מן
הפרות שבשדה, ופטורין מן המעשר: והוא,
שלא נגמרה מלאכתו. אבל אם יש עליו מזונות
חרי אלו לא יאכלו, ואף על פי שלא נגמרה
מלאכתו: שאין פורעין חוב מן הטבל. אבל
אוכלין אחת אחת מן התאנה אבל לא מן הסל,
ולא מן הקפה, ולא מן המקצה.

היז אחד המכשיל, ואחד השולק, ואחד הפוכש
קובע למעשר; אבל המעשן את הפרות עד
שהכשירו, חרי הוא ספק. הטומן פרות באדמה
או בתבן או ביבל, עד שהכשירו לאכילה לא
נקבעו למעשר.

היח חנותן יין לתבשיל חם, או שנתן שמן
לקדרה ואלכס פשחן מרתחין נקבעו למעשר.
מזג יין במים חמים, נקבע; ואין צריך לומר
שאם בשל היין, ואפילו פגת שאסור לשותות
ממנו, עד שייעשר.

היט השום והשחלים והחרדל ששחקן בשדה
בשמן, נטבלו למעשר. וכן הפוחט אשכול לתוך
הפוס, נקבע; לתוך התמחוי, לא נקבע.

הכב המולח פרות בשדה, נקבע; טבל הזיתים
אחת אחת במלח ואכל, פטור. הפוצע זיתים כדי
שיצא השרף מהם, פטור. הנוטל זיתים מן
המעטן, טובל אחת אחת במלח ואוכל; ואם מלח
ונתן לתוך פיו, חיב. וכן כל פיוצא בזה.

הכז התורם פרותיו תרומה שצריך לתרם
אחריה שניה, נקבעו למעשר; ולא יאכל מהן
עראי, עד שיוציא התרומה השניה ויעשר.

הכח פרות שנגמרה מלאכתו, וחשכה עליהן
לילי שבת נקבעו; ולא יאכל מהן אפילו לאחר
השבת, עד שייעשר. תינוקות שטמנו תאנים
לשבת, ושכחו לעשרן לא יאכלו למוצאי שבת,
עד שייעשרו.

הכט תאנה שהיתה מיוחדת לו לאכל פרותיה

בשבת, ולקט ממונה בלבלה לא יאכל עד שייעשר: הואיל ופרות אלו מיוחדין לשבת, והשבת קובעת.

הלכות מעשר פירק ו

שהבצלים אין דרכן להזרע.

ו,ז הזרע את הטבל, בין דבר שזרעו פולח בין דבר שאין זרעו פולח אם אפשר ללקטו קונסין אותו, ומלקטו; ואם צמח אין מתיבין אותו לעקר, והגדולין חלין. ואם היה דבר שאין זרעו פולח אפלו גדולי גדולין אסורין, עד שלוש גרנות; והרביעי מתר. ומפני מה הגדולין אסורין, מפני תרומת מעשר ותרומה גדולה שיש בו. וכן הדין בזרע מעשר שלא נטלה תרומתו.

ו,ח אין מוכרין את הטבל אלא לצרה, ולחבר; ואסור לשלח את הטבל, ואפלו חבר לחבר שמוא יסמכו זה על זה, ויאכל הטבל.

ו,ט המוכר פרות לחברו, וזכר שהם טבל, ורין אחריו לתקנו, ולא מצאו אם ידוע שאינן קנימין ושכבר אבדו או נאכלו, אינו צריך לעשר עליהם; ואם ספק שהם קנימין או אינן, צריך להוציא עליהן מעשרותיהן מפרות אחרות.

ו,י המוכר פרות לחברו מוכר אומר על מנת שהן טבל מברתי, ולוקח אומר לא לקחתי ממך אלא מעשרין פופין את המוכר לתקן: קנס הוא לו, מפני שמכר את הטבל.

ו,יא אין פורעין חוב מן הטבל, מפני שהוא פמוכרו. מי שלקחו בית המלך את פרותיו, והם טבלים אם מחמת חוב שהוא חייב להן, צריך להוציא עליהן מעשרות; ואם לקחום באנס, אינו חייב לעשר עליהם. והלוקח טבל משני מקומות, מעשר מזה על זה.

ו,יב המקבל שדה מישראל או מן הנכרי חולק ונותן לבעל השדה בפניו, כדי שידע שטבל נטל. אבל החוכר שדה מישראל אם נתן לו מזרע אותה שדה, תורם ואחר כך נותן לו מה שקצין לתן לו; ובעל השדה מעשר לעצמו. ואם נתן לו

ו,א מחליקין בתאנים וענבים שלטבל, ואין בזה הפסד. וכל שאסור לזרים לאכלו בתרומה, מן הגרענין והקלפות והעליון והחרצנין וכיוצא בהן כן אסור לאכלו מן הטבל; וכן המעשר שלא נטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שלא נפדו. וכל שמתר לזרים לאכלו בתרומה מדברים אלו כן מתר בטבל, ובמעשר שלא נטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שלא נפדו.

ו,ב אין מדליקין בטבל טמא אפלו בחל, ואין צריך לומר בשבת שנאמר "את-משמרת תרומתי": מה תרומה טהורה, אין לה בה אלא משעט הרמטה אף תרומה טמאה, אין לה להננות בה אלא משעט הרמטה ואלה.

ו,ג אין מחפין בטבל. ואין זורעין את הטבל; ואפלו פרות שלא נגמרה מלאכתו, אסור לזרע מהן עד שייעשר. במה דברים אמורים, בתבואה וקטניות וכיוצא בהן. אבל העוקר שתלים שיש בהן פרות, במקום למקום בתוך שדהו חרי זה מתר, ואינו בזרע טבל: שהרי לא אסף הפרות. וד וכן העוקר לפת וצנונות, ושתלם במקום אחר אם נתפזר להוסיף בגופו, מתר; ואם שתלן כדי שיקשו, ויקח הזרע שלהן אסור, מפני שהוא בזרע חטים או שעורים שלטבל.

ו,ד ליטרה מעשר טבול שזרעה, והשביחה, וחרי היא עשר ליטרין חיבת במעשר; ואותה ליטרה מעשר עליה במקום אחר לפי השבון. ליטרה בצלים שתקנה וזרעה אינו מעשר לפי השבון הנוסף, אלא מעשר לפי בלו.

ו,ה זרעונים שהביאו שלישי, ומרחן ועשרן, ואחר כך זרען והוסיפו, ואין זרעם פולח חרי זה ספק אם חייבין במעשר מדבריהם הואיל והוסיפו, או אין חייבין: שחרי הזרע שעדין הוא קנס ולא אבד, מעשר הוא; ואין אלו דומים לבצלים,

מזרע שְׂדֵה אַחֲרֵת, אוּ מִמִּין אַחֵר מוֹצִיא
הַמַּעֲשֵׂר, וְאַחֵר כֶּךָ נֹתֵן לוֹ.
וַיַּגְדֵּל הַחֹזֵב שְׂדֵה מִן הַנְּבָרִי מַעֲשֵׂר, וְאַחֵר כֶּךָ
נֹתֵן לוֹ: קָנָם קָנְסוּ אוֹתוֹ בְּזֶה בְּדִי שְׂלֹא יִחַבֵּר מִן
הַגּוֹי, וְנִמְצְאָתָה הַשְּׂדֵה בּוֹרָה לְפָנָיו, עַד שְׂיִצְטָרֵף,
וַיִּמְכְּרֶנָּה לְיִשְׂרָאֵל. וְכֵן הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה אֲבוֹתָיו מִן
הַגּוֹי, קָנְסוּ אוֹתוֹ שְׂיַעֲשֵׂר וְאַחֵר כֶּךָ יִתֵּן לַגּוֹי חֶלְקוֹ
מַעֲשֵׂר בְּדִי שְׂלֹא יִקְפֹּץ וַיִּקְבְּלֶנָּה מִמֶּנּוּ, מִפְּנֵי
שֶׁהִיא שְׂדֵה אֲבוֹתָיו, עַד שֶׁתִּשְׁאַר לְפָנָיו בּוֹרָה,
בְּדִי שְׂיִמְכְּרֶנָּה לְיִשְׂרָאֵל.
וַיֵּד אֵיזָה הוּא הוֹזֵב, וְאֵיזָה הוּא מִקְבֵּל: הוֹזֵב
שֶׁהוֹזֵב הַקְּרָקַע בְּדָבָר קָצוּב מִן הַזֵּרַע בְּכֶף וּבֶף
סָאָה, בֵּין עֲשֵׂת הַרְבֵּה בֵּין עֲשֵׂת מַעֲטָה; וּמִקְבֵּל
הוּא שֶׁיִּקְבֵּל אוֹתָהּ בַּחֶלֶק מִמֶּה שֶׁתַּעֲשֶׂה, הַצִּיּוֹ אוֹ
שְׁלִישׁוֹ אוֹ מֵה שִׁיתָנוּ בִּינֵיהֶן. וְהַשׁוֹבֵר הוּא
שֶׁשׁוֹבֵר הַקְּרָקַע, בְּמַעוֹת.
וַטוּ שָׁנִים שֶׁקָּבְלוּ שְׂדֵה בְּאַרְיִסוֹת, אוֹ שְׂיִרְשׁוּ,
אוֹ נִשְׁתַּתְּפוּ יָכוֹל הָאֶחָד לֹאמַר לַחֲבֵרוֹ, טַל אֲתָה
חֲטִימִים שְׂבַמְקוֹם פְּלוֹנִי וְאֲנִי חֲטִימִים שְׂבַמְקוֹם פְּלוֹנִי,
אֲתָה יֵין שְׂבַמְקוֹם פְּלוֹנִי וְאֲנִי יֵין שְׂבַמְקוֹם פְּלוֹנִי;
אֲבָל לֹא יֹאמַר לוֹ, טַל אֲתָה חֲטִימִים וְאֲנִי שְׂעוּרִים,
אֲתָה יֵין וְאֲנִי שָׁמֶן מִפְּנֵי שֶׁחֵן מוֹכְרִין אֶת הַטְּבֵל.
וַטוּ בּוֹחֵן וְלוֹי שֶׁלְקָחוּ פְרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, אַחֵר
שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתָן מוֹצִיאִין אֶת הַתְּרוּמָה
וְהַמַּעֲשֵׂר מִיַּדֵיהֶן, וְנֹתְנִין אוֹתָם לְכוֹהֲנִים
וְלְלוֹוִיִּם אַחֲרֵים: קָנָם הוּא לָהֶם בְּדִי שְׂלֹא יִקְפֹּצוּ
לְגֵרָנוֹת וְלִגְתוֹת וַיִּקְנוּ טְבָלִים, בְּדִי לְהַפְקִיעַ
מִתְּנוֹת אֲחֵיהֶם הַכוֹהֲנִים. וְאִם קָנוּ קֹדֶם שֶׁתִּגְמַר
מְלֹאכְתָן, כִּגוֹן שֶׁלְקָחוּ תְבוּאָה קֹדֶם מְרוּחַ אֵין
מוֹצִיאִין מִיָּדָם.
וַיִּז בּוֹחֵן אוֹ לְוִי שֶׁמְכָרוּ פְרוֹת תְּלוּשִׁין לְיִשְׂרָאֵל,
קֹדֶם שֶׁתִּגְמַר מְלֹאכְתָן, וְאֵין צָרִיף לֹאמַר, אִם
מְכָרוּ בְּמַחְבֵּר הָרִי הַתְּרוּמָה אוֹ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלָּהֶם;
וְאִם מְכָרוּ אַחֵר גָּמַר מְלֹאכְתָּה הָרִי הַתְּרוּמָה
וְהַמַּעֲשֵׂר שֶׁלְלוֹקָה, וּמִפְּרִישׁ וְנֹתֵן לְכָל בּוֹחֵן אוֹ
לְוִי שְׂיִרְצָה.
וַיֵּחַ בּוֹחֵן וְלוֹי שֶׁקָּבְלוּ שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל בְּשֵׁם

שֶׁחֹלְקִין בַּחֲלִין, כֶּךָ חֹלְקִין בַּתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂרוֹת;
וְהַיִּשְׂרָאֵלִי נוֹטֵל חֶלְקוֹ, וְנֹתְנוֹ לְכָל בּוֹחֵן וְלוֹי
שְׂיִרְצָה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁקָּבֵל שְׂדֵה מִבּוֹחֵן אוֹ מִלוֹי
הַתְּרוּמָה אוֹ הַמַּעֲשֵׂר לְבַעַל הַשְּׂדֵה, וּשְׂאֵר
הַמִּתְּנוֹת חֹלְקִין.
וַיֵּט הַמִּקְבֵּל זֵיתִים לְהוֹצִיא מֵחֵן שָׁמֶן בֵּין יִשְׂרָאֵל
מִבּוֹחֵן אוֹ לְוִי, בֵּין בּוֹחֵן אוֹ לְוִי מִיִּשְׂרָאֵל בְּשֵׁם
שֶׁחֹלְקִין בַּחֲלִין, כֶּךָ חֹלְקִין בַּתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂרוֹת:
מִפְּנֵי שֶׁהַשָּׁמֶן, הַשּׁוֹב הוּא.
וְכֵן בּוֹחֵן שֶׁמְכָר שְׂדֵה לְיִשְׂרָאֵל וְאָמַר לוֹ, עַל מְנַת
שֶׁהַמַּעֲשֵׂר שְׂדֵה שְׁלִי לְעוֹלָם הָרִי חֵן שְׁלֹו: בֵּינָן
שֶׁאָמַר עַל מְנַת, נַעֲשֶׂה כְּמוֹ שְׂשִׁיר מִקּוֹם
הַמַּעֲשֵׂר. וְאִם מֵת הַבּוֹחֵן, הָרִי בְּנוּ כִּשְׂאֵר
הַכוֹהֲנִים. וְאִם אָמַר לוֹ, עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשֵׂר לִי
וְלִבְנֵי מֵת הוּא, וְטַלְמִם בְּנוּ. עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשֵׂר
שְׁלִי, כֹּל זְמַן שֶׁהִיא לְפָנֶיהָ מְכָרָה לְאַחֵר אֵף עַל
פִּי שֶׁחֹזֵר וְלִקְחָהּ, אֵין לְבוֹחֵן אוֹתָם הַמַּעֲשֵׂר.
וְכֵא יִשְׂרָאֵל שֶׁקָּבֵל שְׂדֵה מִבּוֹחֵן וְלוֹי וְאָמַר לוֹ,
עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשֵׂר שְׁלִי אֲרַבַּע אוֹ חֲמִשָּׁה שָׁנִים
מִתֵּר. עַל מְנַת שֶׁחֵן שְׁלִי לְעוֹלָם אֲסוּר, שְׂאִין בּוֹחֵן
עוֹשֶׂה בּוֹחֵן.
וְכֵן וְכֵן כֶּן לְוִי שֶׁחֵה עָלָיו חוֹב לְיִשְׂרָאֵל לֹא
יִחַה יִשְׂרָאֵל זֶה גּוֹבָה מֵאַחֲרֵים, וּמִפְּרִישׁ עַד
שֶׁיִּפְרַע כִּנְגַד חוֹבוֹ: שְׂאִין לְוִי זֶה עוֹשֶׂה בַּעַל חוֹב
שְׁלֹו כְּלוֹי אַחֵר, שֶׁיִּגְבַּח מַעֲשֵׂר מֵאַחֲרֵים.
וְכֵן יִשְׂרָאֵל שְׂיִרְשׁ טְבֵל מִמֶּרַח מֵאַבִּי אֲמוֹ בּוֹחֵן,
וְאוֹתוֹ אָבִי אֲמוֹ יִרְשׁוּ מֵאַבִּי אֲמוֹ יִשְׂרָאֵל הָרִי זֶה
מִפְּרִישׁ מִמֶּנּוּ מַעֲשֵׂרוֹתָיו, וְחֵן שְׁלֹו: שֶׁהַמִּתְּנוֹת
הָרֵאוּיֹת לְהַתְּרֵם כְּמוֹ שֶׁחֹרְמוֹ הֵן, אֵף עַל פִּי
שֶׁעֲדִין לֹא חֹרְמוֹ.
וְכֵן הַנּוֹתֵן שְׂדֵהוּ בְּקַבְלָה לַגּוֹי, אוֹ לְמוֹ שְׂאִינוֹ
נֶאֱמַן עַל הַמַּעֲשֵׂר אֵף עַל פִּי שְׂלֹא בָּאוּ לְעוֹנֵת
הַמַּעֲשֵׂר, צָרִיף לְעֵשֶׂר עַל יָדָם. נִתְּנָה לְעַם
הָאֲרֵץ עַד שְׂלֹא בָּאוּ לְעוֹנֵת הַמַּעֲשֵׂר, אֵינוֹ
צָרִיף לְעֵשֶׂר עַל יָדָם; וּמִשָּׁבָאוּ לְעוֹנֵת הַמַּעֲשֵׂר,
צָרִיף לְעֵשֶׂר עַל יָדָם. פִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה: עוֹמֵד עַל
הַגֶּר, וְנוֹטֵל; וְאֵינוֹ חוֹשֵׂשׁ לְמַה שֶׁאֲכָלוּ, שְׂאִין

הלכות מעשר פרק ז

יש לו לחשב פשער הזול, ואינו הושש משום רבית; ואין השביעית משמטת חוב זה. ואם בא בעל הבית לחזור, אינו חוזר; אבל אם רצו אלו שלקחו המעות לחזור, חוזרין. נתיאשו הפעלים מהן אין מפרישין עליהן, שאין מפרישין על האבוד.

זו מת הבהן או הלוי או העני שחלום אינו יכול להפריש עליהן מחלקן בדרך הזו, עד שיטל רשות מן היורשין; והוא שיניח להן קרקע, אפלו מלוא מחט; אבל אם הניחו כספום, אין רשות היורש מועלת. ואם חלום בפני בית דין על מנת שיפריש על מעות אלו מחלקם, אינו צריך לטל רשות מן היורשין. העשיר העני אין מפרישין עליו, אף על פי שחלוהו בבית דין; וזכה חלה במה שבידו.

זו ישראל שאמר לכן לוי, פור מעשר יש לך בדי רשאי פן לוי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר, אף על פי שלא משד; ואם נתנו הישראלי ללוי אחר, אין לו עליו אלא תרעמת. זט מי שחיו לו פרות במגורה, ונתן סאה ללוי וסאה לעני לא יפריש שמונת סאין מן המגורה ויאכל אותם, אלא אם פן יודע ששתי סאין שלמעשרות קנימיו; אבל אם אכלו מהן הלוי והעני, אינו מפריש עליהן אלא לפי חשבון הנשאר משתי הסאין.

זי עניים שהחליפו מתנותיהן עם בעל הבית, בגון שנתנו לו סאה שללקט או שכחה ופאה ומעשר עני, ונטלו סאה מן הגרן זה שנטל מהם פטור מן המעשרות, אף על פי שנעשה ברשות בעל הבית; וזה שנטלו ממנו חוב, אף על פי שהוא חלף מתנותיהן הפטורין.

זיא מי שחיו לפניו שתי בלבלות שלטבל שנטלה תרומתו, ואמר מעשרות זו בזו הראשונה מעשרת. אמר מעשרות זו בזו וזו בזו הראשונה מעשרת, שחרי קבע מעשרותיה

זא מי שהיה לו מאה לוג שליין טבול מן התורה, ואמר שני לוגין שאני עתיד להפריש מהן הרי הן תרומה, ועשרה מעשר ראשון, ותשעה מעשר שני לא יתחיל וישתה עד שיניח בסוף שעור תרומה ומעשרות, אלא יפריש ואחר כך ישתה. ואין אומרין זה שהניח בסוף, כאלו נברר בתחלה: מפני שהיוב תרומה ומעשרות, מן התורה; ואין אומרין בשלתורה, נחשב כאלו נברר עד שיברר.

זב הקובע מעשרותיו בפי החבית, לא ישתה משוליה; בשוליה, לא ישתה מפיה: מפני שהמשקין מערבין. אבל הקובע בפי המגורה, אוכל משוליה; קבע בשוליה, אוכל מפיה. ויש לאדם לקבע מעשר שני ופודה אותו, וחוזר ועושה אותו מעשר ראשון על אותן הפרות, או תרומת מעשר למקום אחר.

זג המניח פרות להיות מפריש עליהן מעשרות מפריש עליהן בחזקת שהן קנימיו, ואוכל ושותה, עד שיעשו כל אותן הפרות שהניח מעשר, ונתנו ללוי. מצאן שאבדו הרי זה הושש לכל שהפריש, ואינו מעשר ודאי.

זד המלוה מעות את הבהן ואת הלוי ואת העני, להיות מפריש על אותן המעות מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קנימיו; ואינו הושש שמא מתו הבהן או הלוי, או העשיר העני.

זה פיצד מפריש עליהן: מפריש התרומה או מעשר ראשון או מעשר שני מפרותיו, ומזכה בהן על ידי אחר לאותו פוהן או הלוי או העני שחלום; ואם היו רגילין לטל ממנו, והוא רגיל שלא יתן אלא להן אינו צריך לזכות על ידי אחר. ואחר שמפריש, מחשב כמה שווה זה שהפריש ומנכה מן המלוה עד שיפרע כל חובו; ומזכר התרומה לכל פוהן שירצה, ואוכל המעשרות.

זז בשחוב מחשב כמה שווים הפרות שהפריש

בשניה; ואין השניה מעשרת, שאין מפרישין מעשר מן הראשונה שכבר נפטרה על השניה שעדין היא חיבת במעשר שתייהן. זיב אמר מעשרות שתי פלילות אלו, מעשר כל אחת מהן קבוע בתורתה קרא שם, וכבר קבע מעשרותיהן בהן; ומוציא מהן המעשרות שלהן, ואינו יכול להוציא עליהן מעשרות

הלכות מעשר פרק ח

הא הפרות שהורם מהן תרומה גדולה ותרומת מעשר, הן הנקראין חלין; ואם הפריש מהן שאר מעשרותיהן, הן הנקראין חלין מתקנין בכל מקום.

הב טבל שנתערב בחלין מתקניו, מין במינו שאי אפשר להלך אחר הטעם אם יש לו פרות אחרות, מוציא על אותו טבל תרומה ומעשרות לפי חשבון. ואם אין לו פרות אחרות, הרי הכל אסור עד שיפריש; וכשהוא מפריש, מפקיד מן החלין המתקנין כדי תרומת מעשר שלטבל.

הג פיצד: מאה סאה שלטבל, שנתערב במאה סאה שלחלין מתקנין מפריש מן הכל מאה ואחת, וכל שהפריש טבל; וישאר תשע ותשעים חלין מתקנין. נמצא מפקיד סאה אחת. וכן אם היה אותו טבל טבול לתרומה, מפקיד מן החלין המתקנין כדי תרומה ותרומת מעשר.

הד ולמה מפקיד סאה זו כדי שלא יאמר מאה שהפריש הן מאה שלחלין, והמאה שנשארה היא הטבל. וכן אם היה הטבל פחות מן החלין, או מרבה על החלין מגביה הטבל, וכדי תרומת מעשר שבטבל מן החלין, או כדי תרומה ותרומת מעשר, אם היה טבל טבול לתרומה. וכן אם נתערב מעשר טבול בחלין מתקנין, אוסר בכל שהוא. אם יש לו מעשר אחר, מוציא על אותו מעשר הטבול תרומת מעשר לפי חשבון; ואם אין לו מעשר, מגביה המעשר שנתערב ומפקיד מן החלין המתקנין כדי תרומת מעשר שבמעשר הטבול.

הה פיצד: מאה מעשר, שנתערב במאה חלין

ממקום אחר.

ז, יג וכיצד מעשרין: מוציא מעשר שתייהן מאחת מהן, או מעשר כל אחת מהן ממונה אם היו שוות; ואם היתה אחת גדולה מהברתה מפריש מן הקטנה מעשר הגדולה, ומן הגדולה מעשר הקטנה.

מתקנין מפריש מן הכל מאה ועשר, וכל שהפריש מעשר; והתשעים הנשארות הן חלין פשהיו. וכן אם היו החלין מרבין על המעשר הטבול, או פחותים ממנו מפריש המעשר וכדי תרומת מעשר שבמעשר הטבול מן החלין.

הו טבל שנתערב במעשר טבול אם היה הטבל במעשר, מפקיד מן הטבל כדי תרומת מעשר שבו. פיצד: מאה סאה טבל, שנתערב במאה סאה מעשר מפריש מאה ואחת, וזה שהפריש מעשר; והתשע ותשעים הנשארות טבל.

הז היה הטבל מרבה על המעשר מפריש המעשר בלבד, ולא יפקיד מן הטבל כלום; שאם יקרא שם לתרומת מעשר שבטבל, נמצא המעשר מדמז בתרומת מעשר שלטבל שעלתה עמו.

הח היה המעשר מרבה על הטבל קורא שם לתרומת מעשר שבטבל, ומפריש הטבל וכדי תרומת מעשר שלטבל ואחד ממאה מן המעשר; ויהיה טבל בלז מדמע, וימכרנו לכוהן חוץ מדימי שתי התרומות שבו. ונמצא מפקיד מן המעשר אחד ממאה בו, שהוא כמו תרומת מעשר; ומפקיד ממנו, כמו תרומת מעשר שבטבל.

הט פיצד: מאה טבל, עם מאתים מעשר מפריש מאה ושלוש; והשלוש הן תרומת מעשר שלמאה טבל ושעור תרומת מעשר מפאתים מעשר, כדי שלא יבוא לטעות אם נתערב בכמותו. וישאר מאה שבע ותשעים, והם מעשר פשהיו.

הי מי שהיו לו עשר שורות שלעשר עשר כדי יין, וקבע פד אחת משורה החיצונה מעשר על

מעשר על מקום אחר, ואינו יודע איזו שורה
חיצונה היא נוטל שתי חביות באלכסון, ומערב
שתיהן ומפריש מהן.

היא קבעה ברחבי שורה החיצונה, ואין ידוע
איזה חצי שורה הוא נוטל ארבע חביות מארבע
זויות; קבעה בשורה אחת מהן, ואין ידוע איזו
שורה היא נוטל שורה אחת באלכסון; קבעה

הלבנות מעשר פרק ט

ט, א בימי יוחנן בוחן גדול שהיה אחר שמעון
הצדיק, שלחו בית דין הגדול וברקו בכל גבול
ישראל, ומצאו שהכל זהירים בתרומה גדולה,
ומפרישין אותה; אבל מעשר ראשון, ומעשר
שני, או מעשר עני היו עמי הארץ מישראל
מקילין על עצמן, ולא היו מפרישין אותן. לפיכך
גזרו שלא יהיה נאמן על המעשרות, אלא אנשים
נאמנים פשרים; אבל עמי הארץ פרוטיהן ספק,
ואינן נאמנין לומר מעשרין הן. וזה הוא הנקרא
המאי.

ט, ב והתקינו שלא יהיה אדם מפריש מן הדמאי
אלא תרומת מעשר, מפני שהוא עוון מיתה,
ומעשר שני, שאין בזה הפסד שהרי בעליו
אובלין אותו. אבל מעשר ראשון ומעשר עני,
אין מפרישין מן הדמאי מפני שהוא ספק,
והמוציא מחברו עליו הראיה; לפיכך אומרים
ללוי או לעני, הבא ראה שאינו מעשר וטל
מעשרו.

ט, ג אף על פי שאין מפרישין מעשר עני מן
הדמאי, צריך לקרות לו שם ואינו מפריש;
ואומר עשור מה שיש כאן מעשר עני, כדי
לקבע מעשר שני שמעשר עני בשלישית
וששית, במקום מעשר שני שלשאר שני
השבוע.

ט, ד בשמפרישין מן הדמאי תרומת מעשר
ומעשר שני, אין מברכין עליהן לפי שהוא ספק;
לפיכך מתר להפרישן כשהוא ערם.

ט, ה פיצד מעשרין את הדמאי: מפריש כדי
תרומת מעשר שהוא אחד ממאה מן הכל,

ברחבי שורה, ואין ידוע איזה חצי שורה הוא
נוטל שתי שורות באלכסון, שהרי נוטל חבית
מכל חצי שורה. ומערב ומפריש.

היב קבע המעשר בכד אחת מהן, ואין ידוע
איזו היא נוטל מכל כד וכד מן המאה, ומערב;
ומפריש כדי כד אחת מעשר.

ומניחה בצד הפרות; ואומר, זה מעשר, ושאר
מעשר סמוך לו. ואחר כך אומר, זה שאמרתי
עליו שהוא מעשר, הרי הוא תרומת מעשר על
שאר המעשר הסמוך לו; ונוטל אותה, ונותנה
לבוהן: שאינו רשאי להפריש תרומת מעשר
קדם המעשר, לכתחלה.

ט, ו ואחר כך, מפריש מעשר שני; ומתר
להפריש מעשר שני קדם הראשון, בדמאי. ואם
רצה אומר, מעשר שני שלפרות אלו בצפונם
או בדרומם, והרי הוא מחלל על המעות.

ט, ז וכן הלוקח כפר מן הנחתום מפריש ממנה
כדי תרומת מעשר וחלה ואומר, אחד ממאה
ממה שיש כאן הרי הוא מעשר, ושאר מעשר
סמוך לו, וזה שעשיתי מעשר עשוי תרומת
מעשר על שאר המעשר הסמוך לו, והיתר על
אחד ממאה שיש בזה שהפרישתי הרי הוא חלה,
ומעשר שני בצפונה או בדרומה, הרי הוא מחלל
על המעות; ואוכל.

ט, ח וכן המזמן את חברו שיאכל אצלו, והוא
אינו מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת,
מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר,
ושאר מעשר סמוך לו, וזה שעשיתי מעשר עשוי
תרומת מעשר על השאר הסמוך לו, ומעשר שני
בצפונם או בדרומם, והרי הוא מחלל על המעות:
מפני שמתר לאדם להתנות תנאים אלו על
הדמאי, אף על פי שאינו ברשותו.

ט, ט אבל בודאי, אינו מתנה אלא על דבר
שברשותו. פיצד: היו לו מאה תאנים שלטבל
בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה,

ומתירא שמא תחשד, ואינו יכול לעשר בשבת
אומר שני תאנים שאני עתיד להפרישן, חרי הן
תרומה, ועשר שאני מפריש אחריהן מעשר
ראשון, ותשע שאני מפריש אחריהן מעשר
שני; ולמחר מפריש, ואוכל. וצריך לרחש
בשפתיו, בשעה שמפריש זו אחר זו; ואינו
פמתקן בשבת, שחרי הקדים תנאו. וטבל שיש
עליו תנאי זה, מתר לטלטלו בשבת קדם
שיפריש; ונותן עיניו בצד זה, ואוכל את השאר.
מי נתן לו עם הארץ פוס לשתותו אומר מה
שאני עתיד לשיר בשולי הפוס, חרי הוא מעשר,
ושאר מעשר סמוך לו, וזה שעשיתי מעשר עשוי
תרומת מעשר על השאר הסמוך לו, ומעשר שני
בפי הפוס, וחרו הוא מחלל על המועות; ושותה,
ומניח כדי תרומת מעשר בשולי הפוס. וכך אם
זמנו חברו לשתות אצלו בשבת, מתנה בתנאי
הזה מערב שבת על כל מה שישתה אצלו.
מיא וכן פועל שאינו מאמין לבעל הבית נוטל
גרגרת אחת ואומר, זו ותשע הפאות אחריה
עשויות מעשר על המאה שאני עתיד לאכל, וזו
האחת תרומת מעשר על העשר הפאות אחריה,
ומעשר שני הוא העשר האחרונות, וחרו הוא

מחלל על המעות; ונותן הגרגרות שהפריש
לבוהן. והפועל מפריש לעצמו דמי מעשר שני
שתנאי בית דין הוא שתהיה תרומת מעשר
משלבעל הבית, ומעשר שני משלפועל.
מיב הנחתומים לא חיבו אותן להפריש מעשר
שני מן הדמאי, אלא תרומת מעשר בלבד, כדי
שיפרישנה בטרה, עם החלה; וחלוקת מפריש
מעשר שני. פמה דברים אמורים, במוכר
בחנוותו או על פתח חנותו; אבל המוכר לפלטר,
או בחנות הסמוכה לפלטר חיב להפריש אף
מעשר שני.
מיג שנים שפצרו פרמיחן בתוך גת אחת,
והאחד מהם אינו נאמן על המעשרות אף על פי
שעשר זה הנאמן על חלקו פשהוא נוטל חלקו
מן היין, חרי זה חיב להפריש ממונו מעשר דמאי
על חלק עם הארץ.
מיד פיצד: היו מחצה למחצה, ונטל בחציו
מאתים לוג יין חרי זה מפריש ממונו לוג אחד
תרומת מעשר ועשר מעשר שני, בנגד המאה
לוג: שחרי הפריש המעשר שלודאי תחלה על
חצי כל שדרכו בנת. וכן אם היה לו שלישי או
רביעי, מפריש לפי חשבון.

19	ראשון	יא 11	<p>כו לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:27 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:53 שקיעה _____ 7:31 בבלי: בבא מציעא פא • ירושלמי: פסחים א • תוספתא: סנהדרין יז ב"ך: מלכים א טו-טז • רמב"ם: מעשר ג</p>	
			<p>תענית שני בתרא, כו לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:27 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:32 בבלי: בבא מציעא פב • ירושלמי: פסחים ב • תוספתא: מכות א ב"ך: מלכים א יז-יח • רמב"ם: מעשר ד</p>	
20	שני	יב 12	<p>כז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:26 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:33 בבלי: בבא מציעא פג • ירושלמי: פסחים ג • תוספתא: מכות ב ב"ך: מלכים א יט-כ • רמב"ם: מעשר ה</p>	
			<p>פסח שני, כז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:26 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:33 בבלי: בבא מציעא פד • ירושלמי: פסחים ד • תוספתא: מכות ג ב"ך: מלכים א כא-כב • רמב"ם: מעשר ו</p>	
21	שלישי	יג 13	<p>ל לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:34 בבלי: בבא מציעא פה • ירושלמי: פסחים ה • תוספתא: מכות ד ב"ך: מלכים ב א-ב • רמב"ם: מעשר ז</p>	
			<p>לא לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פו • ירושלמי: פסחים ו • תוספתא: שבועות א ב"ך: מלכים ב ג-ד • רמב"ם: מעשר ח</p>	
22	רביעי	יד 14	<p>טו לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פז • ירושלמי: פסחים ז • תוספתא: שבועות ב ב"ך: מלכים ב ה-ו • רמב"ם: מעשר ט</p>	
			<p>טז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פח • ירושלמי: פסחים ח • תוספתא: שבועות ג ב"ך: מלכים ב ז-ח • רמב"ם: מעשר י</p>	
23	חמישי	טז 15	<p>יז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פט • ירושלמי: פסחים ט • תוספתא: שבועות ד ב"ך: מלכים ב ח-ט • רמב"ם: מעשר יא</p>	
			<p>יח לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פא • ירושלמי: פסחים י • תוספתא: שבועות ה ב"ך: מלכים ב י-יא • רמב"ם: מעשר יב</p>	
24	ששי	יז 16	<p>יט לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פב • ירושלמי: פסחים יא • תוספתא: שבועות ו ב"ך: מלכים ב יב-יג • רמב"ם: מעשר יג</p>	
			<p>כ לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פג • ירושלמי: פסחים יב • תוספתא: שבועות ז ב"ך: מלכים ב יד-טו • רמב"ם: מעשר יד</p>	
25	שבת	יח 17	<p>כא לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פד • ירושלמי: פסחים יג • תוספתא: שבועות ח ב"ך: מלכים ב טז-יז • רמב"ם: מעשר טז</p>	
			<p>כב לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:35 בבלי: בבא מציעא פה • ירושלמי: פסחים יד • תוספתא: שבועות ט ב"ך: מלכים ב יח-יט • רמב"ם: מעשר טז</p>	

הדלקת הנרות	ירושלים	ת"א	חיפה	יבנאל
6:55	6:55	7:16	7:08	6:55

מזב"ש	ירושלים	ת"א	חיפה	יבנאל
8:17	8:17	8:20	8:21	8:19
ר"ת	8:48	8:50	8:51	8:49

דְּרִיבֵת הַקֶּשֶׁת בְּלִיג בְּעֶמֶר הוּא סְגוּלָה לְכַנֵּים, גַּם הַתְּפִלָּה שְׂמַתְפַּלְלִין לְפָנֶיהָ
הָעֲמוּד בְּנִינָה הוּא סְגוּלָה לְכַנֵּים.

(ספר המדות אות כנים סיקן ס"ט)